

1 § Parentation

Parentation

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade riksdagsledamöter! Kenth Högström har lämnat oss efter en längre tids sjukdom.

Vi, hans kolleger och partikamrater här i riksdagen, saknar en duglig politiker och en fin kamrat som alltför tidigt ryckts bort. Kenth blev bara 53 år.

Kenth Högström växte upp i Långby utanför Näsviken i Hälsingland. Han förblev sin hembygd trogen under hela sitt liv.

Redan under gymnasieåren i Hudiksvall gick han med i SSU, och på det följde en lång politisk bana.

Kenth Högström kom in i riksdagen redan 1982 som ersättare under en månad. Det var han även 1983 och 1984. Efter valet 1998 blev han statsrådsersättare och hann vara ledamot i nästan sju år.

Konstitutionsutskottet utgjorde hans bas i riksdagen, men han var också ersättare i kulturutskottet. Som engagerad i mediefrågor var han ledamot i flera utredningar på området. Kenth hade också ett starkt engagemang i sociala frågor, vilket bland annat visade sig i den intensiva narkotikadebatten under 1970-talet och senare.

Kenth hade åtskilliga förtroendeuppdrag i sitt parti Socialdemokraterna, både i ungdomsförbundet, i Hudiksvalls kommun och i Gävleborgs län. Han hann också med att vara kommunalråd i Hudiksvall och drev ett antal företag som ensamföretagare.

Kenth var en stark och lojal företrädare för Socialdemokraterna – men samtidigt en självständig kraft som påverkade partiet i många frågor.

Vi minns Kenth som en ovanligt intensiv och engagerad person med en stark integritet och personlighet. Vetgirig, intresserad, allmänbildad är andra vanliga omdömen om honom.

Talarstolen anträdde han inte för formens skull. Han ville få var och en att lyssna till hans budskap och argument. Han var en mycket god talare, och han verkade älska att debattera. Han ville gärna övertyga, men var också öppen för att låta sig övertygas. Som politiker ville han diskutera, penetrera och vrida och vända på alla frågor för att bilda sig en egen uppfattning. Han gillade tydlighet – ”raka rör”.

De flesta som träffade Kenth berördes av hans omtanke. Han brydde sig, kände människor överallt – över partigränserna – och ville gärna

umgås. Han arrangerade fester, ofta med mycket innehållsrikt program och med kulturell inriktning. Han ringde för att bjuda dig på en kopp kaffe om han såg att du var trött.

Vid sidan av politiken var musiken, litteraturen och idrotten viktiga delar i hans liv.

Kära ledamöter! Kenth var en levnadsglad person. Det känns oerhört tungt att han inte längre finns kvar hos oss. Våra tankar går i dag till Kenth Högströms familj, hans hustru Christina och två döttrar och andra nära anhöriga. Vi vill uttrycka vår varma medkänsla med er, och vi lyser nu frid över hans minne här i riksdagen. Vi hedrar detta med en stunds tystnad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 8.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 9.00 då partiledardebatten skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 9.00.

2 § Partiledardebatt

Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ärade ledamöter! Sverige är ett bra land att leva i, åtminstone för flertalet av oss som bor här. När man ser fattigdom och hänsynslöshet runtom i världen slås man av hur lyckliga vi är, vi få som har fötts i Sverige, till den rikedom och de möjligheter som finns här.

Det innebär inte att alla som bor i Sverige mår bra eller tycker att de lever ett liv som gör att de kommer till sin rätt. I en hel del fall blir inte livsprojektet för människor vad de har tänkt sig. Människan är så kapabel, har möjlighet att bygga självständighet och drivs av motivation och drömmar, men människan kan också deformeras av negativa erfarenheter av droger, av äktenskap som går sönder, av vänskapsband som brister.

I mångt och mycket av detta kan inte politiken påverka, men i en hel del fall kan politiken göra skillnad för att göra livet bättre för människor. Det är tre områden som jag tycker särskilt lämnar människor utan tillräcklig makt över sitt eget liv och där politiken kan göra skillnad.

För det första är det för få som jobbar i Sverige – en växande, ny form av utanförskap långt från arbetsmarknaden; en och en halv miljon människor i arbetsför ålder som inte jobbar alls eller så mycket som de skulle vilja och som var och en har det gemensamt att möjligheten att bygga sig ett självständigt liv i eget arbete är någonting som inte längre finns för dem.

För det andra är det en växande grupp som upplever att det finns brister i kvaliteten och som lider av att resultaten inte är tillräckligt bra i den skattefinansierade välfärden. De tycker att det är bra att vi har en välfärd,

i delar skattefinansierad, tillgänglig för alla, men den är oftast inte tillräckligt bra.

Om jag nu har betalat skatt hela livet och tiden kommer för mig att söka upp sjukvården möts jag av en kö i stället för av en läkare eller en sjuksköterska. Om jag nu har betalat skatt och sänder mina barn till skolan med den förhoppning som alla föräldrar har, att barnen ska komma hem klokare och mer upplysta på eftermiddagen än när de gick på morgonen och dessutom har blivit väl behandlade, märker jag samtidigt att det inte är den erfarenhet de får. För många innebär skolan snarare en utsortering än en bra start på livet. Vi lär oss för lite, och vi tappar långsamt i resultat när vi jämför oss med andra.

För det tredje har vi en växande, ny form av otrygghet som följer i drogers, våldets, segregationens och den bristande psykiatrins spår – knytningar som används där demokrati inte längre råder och där gatans lag har tagit över. Det är en verklighet för många; för tonåringar och för dem som bor i delar av vårt samhälle som inte är lika rikt och utvecklat som i andra lägen. Det är inte allas erfarenhet, och det är sällan det berättas, men för många är det så varje dag, att vakna till frukost i en våldsmiljö, att ha den till lunch, att ha den till middag. Det rimmar illa med den beskrivning av frihet och det fantastiska Sverige som vi ibland ägnar oss åt att för ensidigt berätta om.

Ibland möts vi av en hårdför sexualisering av det offentliga rummet. Tjejer betraktas som objekt, som man får säga och göra vad man vill gentemot från unga år. Ta det från pappan som har en egen dotter och som skäms över att det svenska samhället ibland ser ut så: Tänk att man vid 14–15 års ålder ska behöva acceptera att bli kallad hora och jagad genom skolan för att man råkar ha fötts till kvinna.

Om vi inte förmår berätta detta berättar vi inte om vårt Sverige. Då skryter vi om det som är bra och som vi är stolta över, men vi tappar en del av människors verklighet. När vi gör det upplevs politiken distanse-rad: De ser inte oss. De ser inte våra problem. De skryter bara eller gnäller på varandra.

Samhällsproblem måste bli politik, och det tänker vi erbjuda.

Vi har formerat själva och i bärande delar med vår allians en politik för att fler ska få jobb. Vi tänker sätta Sverige i arbete. Moderaterna tänker gå till val 2006 som det nya arbetarpartiet. Vi tänker säga till väljarna: Ge oss din röst för att vi ska sätta Sverige i arbete, så att fler ska få möjligheten att forma sin tillvaro utifrån den självständighet det ger att ha ett jobb!

Vi utmanar en regering som säger att det räcker att vara bidragsförsörjd för att vara trygg i Sverige. Det är inte vår uppfattning. Vi tänker aldrig sluta anstränga oss för att se till att fler får jobb och kan komma bort från bidragsförsörjning till arbete. Vi utmanar en regering som döljer arbetslösheten snarare än att göra någonting åt den.

Vi tänker begära väljarnas stöd för att rätta till det som jag tycker är Göran Perssons ofullbordade: de två valrörelserna då Göran Persson lovade vård, skola och omsorg, resurserna till den skattefinansierade välfärden, det som inte nådde fram, det som inte blev av när socialdemokratien valde bidragen före välfärdsverksamheterna, när det var det som svällde ut, som gick till finansiering av dem som är i arbetsför ålder men som inte arbetar och som leder till att man står ute i skolan och i sjukvår-

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

den och undrar var resurserna har blivit av, varför de inte får utveckla sina verksamheter, varför de inte får bestämma mer själva i dagens sjukvård, varför de inte hinner med att se patienter och elever och få leverera den kvalitet i verksamheterna som de vill vara stolta över men som de inte tycker är möjligt i Sverige i dag.

Vi tänker begära väljarnas stöd för att sluta tolerera våld och brott och accepterar inte ett rättsväsende som i realiteten har kommit att acceptera massvis med våld och övergrepp i Sverige utan att reagera.

Det är ingen som kan stå här och lova att brottsligheten försvinner. Det vore som att lova att trasiga människor ska försvinna. Det kan inte jag göra. Men jag kan inte acceptera att vi har ett rättsväsende som bygger in en tolerans och tittar över axeln och tittar åt ett annat håll när man blir halvt ihjälslagen i Sverige. Och jag vet att ett rättsväsende som skiljer rätt från fel, som fördelar skuld, synliggör brottsoffer och inleder en möjlighet att vårda den som har begått övergreppen.

Vi drivs inte av ett strafftänkande, men vi drivs av att vi ser människors utanförskap i våldets och drogernas Sverige, och vi tänker göra någonting åt det. Vi tänker sluta tolerera våldets utbredning i Sverige.

När samhällsproblem har blivit politik ska det också bli regeringspolitik. Så är det. I parlamentariska system styr regeringar. Regeringar styr med stöd i riksdag, och därför är regeringsalternativ oerhört centrala.

Det är särskilt viktigt i ett val där det finns elva partier som med mer eller mindre trovärdighet nu säger sig vara på väg mot Sveriges riksdag. Det är elva partier och än så länge *ett* regeringsalternativ som har anmält sig. Ja, det duger inte att säga som Socialdemokraterna gör: Vi är ett eget regeringsalternativ. I rådande opinionsklimat är det ungefär lika relevant som om jag skulle ge det beskedet: Moderaterna är ett eget regeringsalternativ.

Jag tycker att vi måste erkänna att varken Moderaterna eller Socialdemokraterna eller något annat parti för den delen ser ut att gå mot egen majoritet. Det ställer krav på att man faktiskt förbereder sig tillsammans med andra för att hedra det faktum att väljarna gör lite olika val. Förmodligen kommer det också att göra det 2006.

I valet 2006 står de nya moderaterna mot de gamla socialdemokraterna. I valet 2006 står den borgerliga alliansen mot: ja, mot vad då?

Vi är fyra partier som förbereder oss tillsammans, som bygger förtroende oss emellan, som gradvis ger besked om vilken politik vi vill föra också tillsammans. Det är en jobbig process därför att politiska partier vill berätta om vad som driver dem, vilka idéer de har, hur de ser att människor ska få det bättre. Men vi har ändå sagt oss att vi ska ta ansvar inför väljarna genom att också berätta vad vi vill tillsammans.

Vad är den svenska vänsterns besked till väljarna? Hur ser regeringsalternativet till vänster ut? Vad förbereder ni tillsammans? Vilka samhällsproblem har ni en samlad analys inför? Vilka förslag för ni fram till väljarna? Det vill jag börja få besked om här i dag. Hur ska det se ut? Vilka ska ingå i en regering? Hur ska regeringsalternativen se ut? Den väljare som röstar på Socialdemokraterna har ju lärt sig att det finns ett mpv-avdrag. Mp och v drar av en del av det som sossarna vill. Det vet vi ju. Det blir inte vad Socialdemokraterna vill. Det är vad de tillsammans efter nattliga förhandlingar kommer fram till som blir det som det blir politik av.

Ska vi ha ett Sverige där vi fortsätter att följa era nattmanglingar en gång i halvåret och där vi i medierna får följa diskussionen om vad ni egentligen sade och vem det nu var som sade det och hur det nu var? Eller ska vi få besked före val på samma sätt som vi i den borgerliga alliansen berättar vad vi vill?

Det är en hederssak i en demokrati att begära väljarnas mandat så att de vet vad de får. Vi gör det. Gör ni det?
(Applåder)

Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! På en punkt är jag överens med Fredrik Reinfeldt. Sverige är ett fantastiskt land. Dessutom går det bättre för Sverige än för många andra länder. Det beror på att det är många människor som arbetar hårt och är talangfulla i vårt land men också på att vi håller ihop. Vi stöttar varandra.

Samhällsmodellen bygger på solidaritet, en samhällsmodell som Moderaterna attackerar. Om det sade du ingenting i ditt anförande. Det var ett lågmält, samhällskritiskt inlägg som jag i långa delar kan dela. Men var finns politiken, Fredrik Reinfeldt? Och varför berättar du inte om era förslag, de förslag som tydligen den borgerliga alliansen står bakom?

När det nu går bättre för Sverige, varför ska de sjuka få det sämre? Varför ska de arbetslösa få det sämre? Varför ska förtidspensionärer få det sämre? Varför ska vi skärpa de sociala motsättningarna i Sverige i ett läge när landet går bättre? Det är just dessa sociala motsättningar som skapar den kriminalitet du talar om. Att vi kan undvika det som många andra länder ser beror ju just på att vi håller ihop i vårt land. Den politik som du nu lanserar men som du inte talar om i talarstolen går ju ut på att attackera de sjuka, de arbetslösa och förtidspensionärerna. Berätta om den politiken, och förklara sedan vilka som står bakom den politiken i Sveriges riksdag, så får vi se om det över huvud taget är ett regeringsalternativ!

(Applåder)

Anf. 4 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jo, Göran Persson, vi har berättat det. Vi har berättat om vår politik för att fler ska få jobb. Det ska löna sig bättre att arbeta. Skillnaden mellan att arbeta och att inte arbeta ska växa. Fler ska våga anställa. Fler ska vilja bli företagare. Vi har berättat om de skatteförändringar och regelförändringar vi vill föreslå. Moderaterna tillför över tre år mer än 10 miljarder till den skattefinansierade välfärdens kärna, skola och sjukvård. Med det följer krav på förbättringar där personal och brukare får större inflytande, fler utförare, mer fokus på kvalitet och resultat och mer resurser till ett rättsväsende som slutar att tolerera våld och brott.

Men sedan har vi hört det här förut. Göran Persson beskriver Sverige som ett bra land som håller ihop. Det är alltid hans beskrivning, som om det inte var en och en halv miljon människor som stod utanför arbetsmarknaden, som om det inte var så att människor redan i dag lever i en miljö där våld och droger styr och där ofriheten råder för den enskilde.

Du har snart varit statsminister i tio år, Göran Persson. Ser du detta? Gör du någonting åt det? Kan du berätta om resultaten? Under din tid som statsminister har över 500 000 människor gått från egenförsörjning

till ett liv i förtidspension med ersättningsnivåer som du själv och andra statsråd i din regering beskriver som icke möjliga att leva på.

Jag utmanar inte någon samhällsmodell. Jag vill göra någonting av ett stort utanförskap som ditt parti har kommit att acceptera, blunda inför, för ni är så lyckliga över att berätta om tabellerna och om hur roligt det är på internationella möten när ni talar om för varandra hur bra det går. Du har tappat bort det som är grunden för det politiska engagemanget. Kommer människor till sin rätt i Sverige? Mitt svar är: Ja, väldigt många. Men tappa inte bort dem som det faktiskt inte går bra för, och gör någonting för att förbättra deras situation.
(Applåder)

Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är sant. När vi träffas i internationella sammanhang jämför sig länder, och då placerar sig Sverige i regel i topp. Över detta är jag väldigt stolt men självklart inte nöjd. Vi kan och vi ska bli bättre.

Det vi ska fråga oss är: Varför är Sverige i topp hela tiden? Har vårt land fått någonting gratis? Nej, det är resultatet av hårt arbete och goda kunskaper – det finns liksom ingen möjlighet att kompromissa med detta – och att alla är med. Eller åtminstone är visionen att alla ska vara med. Sedan lyckas vi inte fullt ut. Men vi skulle aldrig drömma om att, som Moderaterna nu gör med stöd av Folkpartiet, attackera de sociala försäkringarna, de som ska skydda människor när de blir sjuka, de som ska skydda när arbetslösheten slår till.

Öppenheten inför det nya, beredskapen att vara med och tävla internationellt, bygger ju på att jag vet att om det händer mig någonting så står jag inte ensam. Det är det samhällskontraktet som Moderaterna attackerar med sin politik. Det är det som skapar ett nytt utanförskap, och det är det som Fredrik Reinfeldt vägrar tala om.

Men var förvissad om en sak, ärade ledamöter av Sveriges riksdag och kära tv-tittare: Vi tänker förfölja Moderaterna, högeralliansen, med frågorna om varför Sverige blir bättre om de sjuka görs till syndabockar och varför Sverige blir bättre om de arbetslösa skuldbeläggs. Nej, håll ihop, arbeta tillsammans och tro på att var och en kan göra en insats! Men ibland behöver vi ha varandras stöd och hjälp. Det är praktisk solidaritet, och det står vi för.

(Applåder)

Anf. 6 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag tror att det där blev mer talande än vad det var tänkt. Jag tror att det är alldeles korrekt. Moderaterna förföljer moderna samhällsproblem, och Socialdemokraterna förföljer Moderaterna.

(Applåder)

Det är ju inte så – det kom Göran Persson på – att alla är med. Det är ju retoriken, som den här konsultprosan: stolt men inte nöjd. Alltså, vad spelar det för roll om det inte får någon praktisk mening i en politik som tar in människor från utanförskap till arbete, som sätter viktiga välfärdsverksamheter före att bygga ut bidragen, som ser till att brott och straff faktiskt är någonting som också gäller, lagboken, lika för alla över hela landet?

Ni är på väg att begå misstaget igen. Det är inte mycket jag har förstått – hur ditt regeringsalternativ ser ut är något oklart. Det är inte ens mycket Socialdemokraterna själva har berättat att de ska göra efter nästa val, men ett besked har jag uppfattat. Det är att det ska blir mer lönande även för höginkomsttagare att inte arbeta. Så prioriterar ett parti som sätter bidragen främst, som inte ser utanförskapet och som inte använder skattepengarna till sista kronan för att göra Sverige bättre så att alla får komma med. Det stämmer inte, Göran Persson.
(Applåder)

Anf. 7 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det låter på Fredrik Reinfeldt som om alla problem skulle lösas med en borgerlig regering. Vi hör en oppositionsledare som vägrar att diskutera i sak men som gärna pratar i allmänna ordalag om hur fint och vackert det ska bli. Kan då Fredrik Reinfeldt tala om för oss andra varför förmögenhetsskatten ska avskaffas? Det är att skänka bort 6 miljarder till de 3–4 % som redan tjänar mest. Varför ska företagens skatter sänkas när vi har högre företagsvinster än någonsin och aktieutdelningar slår rekord? Och varför ska detta betalas med att alla satsningar på miljöfrågor stryks, biståndet minskar med 7 miljarder, det i a-kassan görs besparingar på 10 miljarder och sjukförsäkringen försämrats? Varför ska de fattiga i andra länder, de arbetslösa, de sjuka och miljön få betala dina skattesänkningar för de redan rika?
(Applåder)

Anf. 8 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Lars Ohly, vi tänkte göra det lite mer grundligt än vad du har varit med och stött. Vi tycker inte att man ska förmögenhetsskattebefria en grupp av några få miljardärer. Låt oss ta bort förmögenhetsskatten helt för att på det sättet kanske ta hem kapital som hålls utanför Sverige men också för att ha ett Sverige där det lönar sig bättre att driva upp företag och få fler arbetsgivare.

Jag förstår inte attacken när det gäller beskattningen av företag i övrigt. Du delar ju ett underlag där ni säger att ni ska ta bort en del av 3:12-beskattningen. Var det verkligen mig du skulle rikta den här attacken emot? Det här är en politik som du är med och stöder. Du är snabb att i retorik göra fördelning och klasskamp av allting. Men om det nu handlade om faktiska besked är det väl precis detta som du har varit med och gjort. Inte har det förbättrat eller givit möjligheter för människor att komma ifrån utanförskap. Det är det som stör mig, att människor har brist i att få egen makt över sina egna liv. Men det verkar inte du ha sett.
(Applåder)

Anf. 9 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det är en uppvisning i konsten att låta bli att svara på frågor. Frågan var nämligen: Varför tar ni bort alla satsningar på en bättre miljö? Varför är ni kritiska till allting som skulle kunna leda bort ifrån det beroende av fossila bränslen som finns? Varför vill ni skära nästan 7 miljarder i biståndet? Varför vill ni att Sverige ska bidra mindre till de människor i världen som har allra minst? Varför vill ni att arbetslösa ska stå för den största besparingen i ert budgetalternativ? Det hand-

lar om 10 miljarder kronor. Varför vill ni att de som redan har det sämst ska få det sämre? Och varför vill ni att sjuka ska bestraffas för sin sjukdom?

Du påstår att jag har stått för den politiken. Kan du ge ett enda belägg för det? Nej. Men du står för den. Den finns i er motion. Ni är ett gammaldags högerparti i moderna kläder med samma politik som förut, att öka skillnaderna mellan kön och klasser och att göra det svårare för människor som redan har det svårt. Det är en cynisk högerpolitik du står för, Fredrik Reinfeldt.

(Applåder)

Anf. 10 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Under den tid som Lars Ohly har stött den socialdemokratiska regeringen har det införts en regel att man automatiskt får sjukersättning efter tolv månaders långtidssjukskrivning. Det är den största utslussningen som sker från svensk arbetsmarknad ned till ersättningsnivåer som ni beskriver som omöjliga att leva på. Det bär du ansvar för, Lars Ohly.

Om frågan gällde miljö har jag noterat i tidningarna att du i vuxen ålder nu har nåtts av insikten att Kubadiktaturen kanske inte var världens höjdare. Det är kul att den typen av insikter kommer någon gång i livet i alla fall. Låt mig säga att det är en bra miljöåtgärd. Fullfölj tanken! Gör dig av med alla diktaturer i världen! Då ska du se att fri opinionsbildning och öppna demokratier är den bästa grunden för att bygga miljöarbete. Tidigare, före denna insikt, har du aldrig förstått den skillnaden. Hur är det med resten av den kommunistiska världens flaggviftare? Möter de samma öde när Lars Ohly tittar ut över världen som nu Kubadiktaturen synes ha gjort?

(Applåder)

Anf. 11 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Frihet och demokrati är grunden för ett bra miljöarbete, säger Fredrik Reinfeldt. Jag hoppas att väljarna i den här demokratin kommer att ta sin chans att rösta på andra partier än Moderaterna av just den anledningen.

Det sägs ha skett en del moderata omprövningar av politiken. Huruvida det är sant vet jag inte riktigt, men retoriken har väl blivit mer lågmäld i vissa frågor i alla fall. När det gäller miljöområdet däremot kan man inte se någon tillstymmelse till omprövning. Det ser precis lika illa ut som vanligt.

Moderaterna vill minska anslagen för att bevara biologisk mångfald. Man vill minska anslagen för att sanera förorenade markområden. Man vill minska stödet till klimatinvesteringar. Man vill minska stödet till effektivare energianvändning, minska anslagen till ekologisk produktion i jordbruket, sänka skatten på naturgrus, bekämpningsmedel, handelsgödsel och kärnkraftsel. Man vill slopa skattereduktioner som finns för att göra miljöförbättrande investeringar i småhus. Man vill slopa skattestödet för miljöinvesteringar i offentliga lokaler. Man vill öka uttaget av banavgifter för tågen så att priserna drivs upp. Man vill sänka skatten på bensin och diesel. Man vill höja momsen på kollektivtrafik, vilket ytterligare driver upp priserna. Man säger nej till flygskatt, man säger nej till

skatt på sopförbränning och man vill inte ha några trängselavgifter och därmed inte heller en halv miljard till investeringar i Stockholms kollektivtrafik. Däremot vill man öka anslagen till nya motorvägar med 4 miljarder kronor. Där vet tydligen inte Moderaterna av några som helst begränsningar, och besparingar verkar vara fullständigt onödiga.

Ibland önskar jag att jag vore moderat och kunde ignorera alla de stora miljöproblem som världen står inför. Men jag frågar dig, Fredrik Reinfeldt: När är det dags att ompröva er miljöpolitik? Varför ska framtiden betala era skattesänkningar?

(Applåder)

Anf. 12 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Om man betraktar mänsklig rörelse som det stora problemet och åtgärderna att komma åt detta som att beskatta, reglera och förbjuda i mesta möjliga mån har man världsmästaren här i rummet. Jag tror inte att det är så man bygger en bra miljöpolitik. Det är alltid så att dessa miljövännare tenderar att tappa bort det som är grundvalarna för god miljö, nämligen demokrati före diktatur och äganderätt som respekteras så man får vårda sin mark och sitt ägande för att till kommande generationer överrätta något bättre än det som man själv i sin tur kanske ärvde från någon annan. Den typ av omvårdnad som faktiskt har präglat också mitt parti under hela dess gärning är att vi har bejakat människors strävan att bruka jorden och att vara försiktig med våra naturresurser.

Jag tror på det europeiska samarbetet. Jag tror på ett starkt internationellt svar på globala miljöproblem. Det gör inte Maria Wetterstrand. Hon tror att hon ska prata ned miljöproblemen här i riksdagens talarstol och säger nej till alla metoder som bygger på att samverka med andra. Tycker ni att hon är trovärdig? Tror ni att hon kommer att kunna åstadkomma några resultat? Nej, det blir bara vad Maria Wetterstrand just nu gjorde, en lång lista på massvis med saker där man höjer skatten. Det är Miljöpartiets miljöpolitik.

(Applåder)

Anf. 13 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag tror på internationellt samarbete. Jag tror också att Sverige, som ett av världens rikaste länder, har ett ansvar att göra sin del av det arbetet. Jag tror inte, som Fredrik Reinfeldt, att vi kan leva med tanken att säga att det vi gör betyder så litet att vi lika gärna kan sitta och vänta på att alla andra länder ska göra något i stället.

Det är inte så det fungerar. Varje enskilt land måste ta sitt ansvar. Vi är en av de värsta förorenarna och ett av de rikaste länderna. Vi har ett ansvar mot de människor som drabbas av de miljöförstöringar som vi åsamkar dem. Därför måste vi minska vårt beroende av fossila bränslen. Det är vårt ansvar mot kommande generationer, mot de världens fattiga som i dag drabbas av de klimatförändringar som vi i den rika delen av världen ligger bakom.

Jag tycker att det är fullständigt oansvarigt av Moderaterna att göra denna gråa skatteväxling på ett stort antal miljarder kronor där man inte bara sänker skatterna utan också minskar anslagen till allt utom motorvägar. Av ett trettiotal förslag finns det ett på miljöområdet som går åt rätt håll i Moderaternas budget. Det är att man vill beskatta torv. Grattis,

Moderaterna! Det kommer säkert att lösa framtidens alla miljöproblem att ni lägger till den skatten.

I övrigt handlar det om att slå mot de miljömedvetna företag som håller på att ställa om i Sverige och att slå mot de människor i Sverige som försöker leva miljömedvetet, och därmed minska sin belastning på kommande generationer. Det handlar om att öka deras kostnader så att det blir mindre lönsamt att vara miljövän och billigare att skita ned.

Det är en grå skatteväxling som jag aldrig kommer att kunna ställa mig bakom.

(Applåder)

Anf. 14 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det är ett viktigt besked vi får här i dag. Miljöpartiet tycker illa om Moderaterna och bra om Socialdemokraterna. Det de ställer anspråk på att få vara med och göra är att höja skatter på allt och alla.

Till alla dem som nu deltar i bensinskatteuppror för att försöka klara sin överlevnad i glest befolkade delar av Sverige, säger jag: Kom ihåg budskapet. De som vill göra det dyrare för er, de som vill minska möjligheterna för er att leva ert liv gillar inte Moderaterna. De gillar Socialdemokraterna.

(Applåder)

Anf. 15 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag ska tala om tre hot mot den svenska välfärden. Göran Persson ska inte göra sig några förhoppningar. Det är inte Maud Olofsson, Göran Hägglund och Fredrik Reinfeldt jag ska tala om.

Jag vet att Socialdemokraterna kommer att ägna de närmaste elva månaderna till att utmåla Allians för Sverige som hotet mot välfärden. Jag tror inte att det kommer att lyckas.

Som helhet utgör Allians för Sverige ett kraftfullt försvar för tryggheten i Sverige och det fundament av arbete och företagande som är välfärdens bas. Hotet mot välfärden kommer från dem som inte vill återupprätta arbetslinjen.

Jag talar till er utifrån några ganska starka personliga upplevelser som jag har haft den senaste tiden i samband med utlandsresor. Jag har besökt tre låglöneländer dit svenska jobb nu flyttar i snabb takt, nämligen Slovakien, Kina och Indien.

På Ikeas möbelfabrik utanför Bratislava, på Ericssonfabriken i Nanjing och i Astra Zenecas forskningsanläggning i Bangalore såg jag de jobb som flyttat från Sverige.

I de här länderna träffade jag människor med en enorm arbetsvilja och ambition att arbeta hårt för sin egen och sina barns framtid. De är redo att göra det för en femtedel, en tiondel, en tjugondel av de svenska lönerna.

Nu är det inte bara enkla sammansättningsjobb som flyttar. Nu är det också kvalificerade tjänstejobb som flyttar utomlands. Det finns en stor oro för detta, inte minst bland dem som jobbar i den konkurrensutsatta sektorn. Det de oroar sig för är egentligen inte den tuffa konkurrensen. Den är de vana vid. De vet att globaliseringen har betytt att hundratal miljoner människor i världen har lyft från fattigdom till ett bättre liv.

Det de oroar sig för är hur det ska gå för Sverige i den här situationen. Ska vi tillhöra globaliseringens vinnare eller globaliseringens förlorare?

De ser en brist på ledarskap, en brist på idéer och en brist på motoffensiv i fråga om hur Sverige ska agera i den här situationen. De ser att Sverige i flera avseenden är på fel väg.

Vad säger statsministern? Vilken är den strategi som ska göra att också Sverige kommer ut som vinnare? Ska vi införa ännu mer friår, Göran Persson? Ska vi driva ut ännu fler i bidragsförsörjningens utanförskap? Ska vi förtidspensionera ännu fler för att hyfsa statistiken, Berit Andnor? Ska vi förklara oss nöjda med larmrapporterna om skolan, Ibrahim Baylan? Ska vi fortsätta att stänga av energiproduktion, Mona Sahlin? Ska vi dumpa svenska löner, Hans Karlsson? Ska vi sänka våra ambitioner i miljöpolitiken, Lena Sommestad? Ska vi stänga gränserna, Laila Freivalds?

Mitt svar på alla dessa frågor är: Nej.

Men det duger inte att bara säga nej. Man måste ha en strategi. Man måste ju veta hur man ska agera.

Vi ska inte bli billigare. Vi kommer aldrig att kunna bli billigare än låglöneländerna. Vi ska röra oss uppåt i värdekedjan och komma ihåg att nya konkurrenter också är nya konsumenter som kan efterfråga svenska kvalitetsprodukter. Vi ska satsa på gamla svenska dygder som flit och företagsamhet samt på förkovran. Vi ska åter till arbetslinjen och vi ska hålla samman vårt land.

Vi talar inte om något diffust framtidshot som kanske kommer, men som också kan upplösas i intet. Vi talar om en situation som redan är här och som påverkar vår ekonomi varje dag. Eftersom vi som nation inte har gjort tillräckligt för att hantera det nya läget gröper vi ur den svenska välfärden.

Det är inte alls som Göran Persson säger, att Sverige ligger i topp på alla listor. Vi harvar i mitten, som vi har gjort i tio år. Vi ligger på samma plats i den internationella välståndsligan nu som vi gjorde 1994. Vi delar trettondeplatsen med Finland. Att det skulle gå bättre för oss än andra stämmer inte med robust statistik.

Det är därför utvecklingen inom äldreomsorgen, för att ta det exemplet, går åt fel håll. Tillsynsrapporter från alla län säger att utvecklingen inom äldreomsorgen nu går åt fel håll. Det är därför våra högskolor inte kan hålla kvaliteten uppe. Det är därför polisen tappar greppet över våldsutvecklingen så att till och med vice statsministern dömer ut deras resultat.

Det behöver inte vara så här. Sverige har fantastiska förutsättningar. Sverige kan, men det kräver nya tag och ett nytt politiskt ledarskap.

Det första hot jag ser är förfallet i hela kunskapspolitiken. Vi måste bli smartare om vi ska kunna konkurrera med låglöneländerna. Regeringen brukar i en av sina skrytvalser tala om hur vår export ökar. Tittar man närmare på saken ser man att det visserligen är riktigt att exporten ökar, men vi kan inte längre ta ut de priser på våra produkter som vi skulle vilja och behöva eftersom kunskapsinnehållet i exporten inte ökar på det sätt som det borde.

Det är ett av många exempel på att Sverige behöver en ny kunskapspolitik, från grundskola till gymnasium, från gymnasium till högskola, från högskola till forskning.

Det är för mig den största gåtan i svenskt samhällsliv. Hur vågar man, i globaliseringens tid, låta svensk utbildning förfalla?

Alla som analyserar vår situation har ju samma mantra. Vi ska satsa på kunskap och kompetens, på spjutspetsen och på bredden. Men de som har makten demonstrerar totalt ointresse för utbildningspolitik och forskningspolitik. År efter år halkar vi utför. Det är som att kasta bort livbojen när man är i sjönöd.

Var fjärde elev lämnar grundskolan utan att ha nått målen i ett, flera eller alla ämnen. Var tionde har så dåliga betyg att han eller hon inte får börja i det vanliga gymnasiet.

Jag har flera gånger sagt att det individuella programmet, som Göran Persson en gång i tiden införde, nu är det näst största programmet i gymnasiet. Tittar man närmare på statistiken ser man dock att bland pojkar är nu det individuella programmet, det som ibland kallas gymnasiets hjälpklasser, det allra största programmet.

Jag brukar säga att ni sviker arbetarrörelsens bästa traditioner genom att ha lämnat arbetslinjen. Nu sviker ni också genom att er skolpolitik överger bildningsidealet.

Vi har debatterat skolpolitik många gånger, Göran Persson och jag, även om Göran Perssons svar på senare år oftast har varit god dag-yxskrift. Jag gick tillbaka i protokollen och såg då en intressant sak i vår allra första debatt om skolpolitik, som var för 16 år sedan. Där sade Göran Persson:

Vi kan konstatera att det finns en grupp elever som lämnar skolan med otillräckliga kunskaper och färdigheter. Även om det procentuellt inte är så stor del av eleverna, kanske 5 %, är det likväl för var och en av dem liksom för skolan ett misslyckande. Den stora utmaningen för svensk skola är att bättre klara denna grupp elever.

Svara på frågan, Göran Persson: Har ni klarat den utmaningen? Nu har det gått 16 år varav ni har regerat i 13. Nu är det inte 5 % som misslyckas; nu är det 10 % som misslyckas så totalt att de inte ens får börja i det vanliga gymnasiet. I globaliseringens tid är det katastrofalt. Kan ett misslyckande uttryckas tydligare?

Det andra hot mot välfärden jag ser är att vi inte får fler i arbete. Vi måste tillbaka till arbetslinjen. Det håller inte att så många ska bli försörjda av andra. Vi måste göra klart att alla som kan ska försörja sig själva och uppmuntra företagande så att fler jobb kommer fram. Får vi fler jobb får vi fler skattebetalare, och då kan det också bli fler jobb i den offentliga sektorn.

En fråga med stort symbolvärde är friåret. I en tid då bidragsberoendet växer och vi kommer allt längre från sysselsättningsmålet framstår det för många som helt absurt att vi ska ta skattepengar och betala människor som har arbete för att de ska sluta.

Nu mobiliserar äntligen tunga fackföreningar mot friåret. Göran Johnsson i Metall säger: Friåret är ett stolpskott. Hans Tilly säger: Problemet i Sverige är ju inte att folk vill ha ledigt, utan problemet är att folk vill ha jobb. Annette Carnhede, ordförande i Statsanställda, säger: Vi är

ju facket för landets arbetsförmedlare och vet att friåret tar mycket ork och energi från arbetsförmedlingarna.

Frågan till Göran Persson är: Hur tänker du agera på partikongressen nästa månad? Ska du ställa dig på Miljöpartiets sida mot Metall och de andra, eller ska du hålla ihop rörelsen och närma dig arbetarrörelsens huvudfåra från förr, arbetslinjen, fast det retar din tilltänkta regeringspartner?

Det tredje hot mot välfärden jag vill beröra är att Sverige håller på att glida isär. Klyftorna mellan svenskar och invandrare växer. Generationsmotsättningarna växer – en åldersgrupp kallas köttberg, och det blir allt svårare att få acceptans för de resurser en värdig äldreomsorg kräver. Klyftan mellan män och kvinnor växer. Kriminaliteten skapar klyftor av misstro och rädsla. När trycket utifrån växer måste vi göra mycket mer för att samla nationen.

Radikalfeministerna, som vill ha könskrig och kvotera bort allt vad individuell valfrihet heter, har skadat kampen för jämställdhet. Nu har alla vi som tror på ett samhälle där kvinnor och män möts som jämlikar ett stort ansvar att stoppa den *backlash* som hotar. Att en del medlemmar i Feministiskt initiativ har tokiga åsikter är inget skäl att slå av på takten i jämställdhetsarbetet. Det är inte Sveriges lågbetalda, stressade kvinnor som ska betala priset för radikalfeministernas stolligheter.

Vi måste göra mer för att öka tryggheten, inte minst för våra gamla. Jag såg att Göran Persson önskar att äldreomsorgen ska bli en valfråga, och det håller jag verkligen med honom om. Men det kommer inte att gynna Socialdemokraterna, för det är under Socialdemokraternas tid som utvecklingen har gått åt fel håll.

Till sist, herr talman, för att sammanfatta: Det är klart att Sverige kan bättre än så här. Det är klart att vi kan bli vinnare i globaliseringens tid. Det är klart att vi kan bli bra i skolan igen. Det är klart att vi kan få fram många fler arbeten om vi uppmuntrar idérika människor. Det är klart att vi kan klara en värdig äldreomsorg. Sverige kan bättre! Sverige är värt en bättre regering!

(Applåder)

Anf. 16 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Vi behöver ha en bättre äldreomsorg. För det krävs gemensamma resurser. De pengar som Lars Leijonborg nu tillsammans med Moderaterna lägger på skattesänkningar vill jag lägga på en förbättring av äldreomsorgen. Det är en solidarisk politik, och det är en nödvändig politik. Tro inte att det går att lova både bättre äldreomsorg och sänkta skatter!

Sedan blir jag lite fascinerad av Leijonborgs brist på insikt om den egna politiken. Han är ju med i en allians numera, en högerallians som har som uttalat intresse att sänka lönerna. Det ska ske genom att man attackerar fackföreningsrörelsen och de sociala trygghetssystemen. Det finns utvecklat i Moderaternas partimotion. Det där har aldrig varit Folkpartiets politik. Tvärtom har ju Folkpartiet varit ett parti som försvarat exempelvis sjukförsäkringen. Nu har Leijonborg lärt om så pass att han tycker att det är utmanande – provocerande, sade han – när vi höjer taket i sjukförsäkringen så att fler omfattas av försäkringen.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

När blev det Folkpartiets politik att tycka att generella försäkringar som sjukförsäkringen är provocerande om de omfattar också dem som har bättre inkomster? När blev det folkpartipolitik?

Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att människor minns att Socialdemokraterna försökte göra äldreomsorgen till en valfråga även 2002. Då lovade man 10 000 platser i nya äldreboenden. Nu har det gått tre år och antalet äldreboenden har minskat med drygt 10 000.

Det räcker inte med retorik. Det finns också en verklighet, och verkligheten i Socialdemokraternas Sverige är att äldreomsorgen enligt länsstyrelsernas tillsynsrapporter utvecklas i fel riktning.

Göran Perssons replik blir övertydlig. Vår politik är att erbjuda människor arbete, 100 %. Det är hela grundtanken i alliansens satsning: Människor har rätt till ett arbete. De har rätt till 100 %. Men ni klamrar er fast vid bidragen. De ska vara höga. Ja, men om man kan välja är det väl bättre att människor får 100 % än att de får 80 %.

Vi från Folkpartiets sida slår självfallet vakt om en bra sjukförsäkring. Det vet alla, och det kommer vi att fortsätta med. Jag har sagt att det är provocerande, i en situation då vi inte har pengar till det allra nödvändigaste och kostnaderna för sjukfrånvaron fortsätter att öka, att just då höja ersättningen för de rikaste. *Det* har jag tyckt är provocerande. Principen att vi ska ha sjukersättning i förhållande till vår inkomst är naturligtvis helt rätt, men helheten i er politik är provocerande. Ni ser med öppna ögon att Sverige håller på att glida isär, men för att säkra ert återval gör ni bidragsberoendet till er överideologi.

(Applåder)

Anf. 18 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är fullständigt poänglöst att stå här i kammaren och hävda att någon annan inte skulle vara anhängare av att det är arbete vi alla strävar efter. Det är självklart. Det förenar alla partier. Sedan har vi olika vägar att komma dit.

För oss är det viktigt att säga att vi lever i en tid då påfrestningarna på den enskilde växer. Det finns inga säkra jobb längre. Man kan i både industrin och förvaltningen förlora sitt arbete även om man har en god utbildning och en hög inkomst. Då ska det finnas en social försäkring som bär från det gamla över i det nya så att tryggheten bevaras. Annars blir Sverige ett land som sluter sig. Man blir rädd för förändring. Bara genom att vi är trygga vågar vi öppet möta framtiden. Det är frihandelns enkla idé. Den bygger på kombinationen av konkurrenskraft och trygghet.

Sedan tycker jag att det är rätt märkligt när Lars Leijonborg står här och säger att Folkpartiet minsann inte kommer att svika. Men det är ju precis vad ni har gjort. Ni har ju gått med på att reducera ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen. Därmed ökar du också otryggheten för den cancersjuka lärare som du talade om i debatten tidigare. Bär det framåt, Lars Leijonborg? Gör det att Sverige blir ett land som präglas mer av trygghet och sammanhållning?

Eller är det som jag säger, att en sådan politik i nästa steg rymmer Moderaternas 70 % som sedan blir 65 %? Det drömmer ju Moderaterna

om. Sedan lägger man till ytterligare en eller två karensdagar. Det drömmar dina allianskamrater om. Ni har vikit på den första punkten, Lars Leijonborg. Ni har börjat tillbakamarschen, reträtten. Folkpartiet är inte längre ett skydd för de generella försäkringarna. Ni har gett upp den striden, och därmed har ni också gjort Sverige till ett mer sårbart land, ett land som är mindre berett att möta globaliseringen, mindre kraftfullt i konkurrensen med andra länder. Däri ligger ert misstag, och däri ligger svagheten i den borgerliga alliansens politik.
(Applåder)

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

Anf. 19 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Det finns inga säkra jobb längre, sade statsministern, och jag tycker att det är mycket bra att just han har den insikten. Han säger att det är poänglöst att beskylla ett parti för att inte vilja att människor ska komma i arbete.

Nej, Göran Persson, det är inte poänglöst. Den poängen kommer ni att få leva med fram till valet, för ni har övergivit arbetslinjen. Tro inte ett ögonblick att vi kommer att låta er slinka ur det greppet. Det hörs ju i hela din argumentation att det är bidragsförsörjningen som engagerar dig. Det är inte de åtgärder som får fler människor i arbete.

De som är sjuka kan inte arbeta. Det är klart att de måste kunna leva på sin sjukersättning. Därför försvarar vi en bra sjukförsäkring. Det har vi gjort i diskussioner med Socialdemokraterna genom årens lopp. Det var ni som en gång i tiden sänkte ersättningen för långtidssjuka till 70 %. Det visade sig att det blev så mycket protester att den nivån så småningom höjdes. Jag tror att vi har någonting att lära av det. Människor behöver ungefär 80 % för att klara sig och slippa sälja villan eller byta boende om de blir långvarigt sjuka. Därför slår vi vakt om en bra sjukförsäkring.

Inom alliansen har vi lyckats så här långt. Det Göran Persson talar om är någonting ytterst marginellt, att vi har samma princip i sjukförsäkringen som redan finns i arbetslöshetsförsäkringen, att den inkomst man försäkrar räknas några månader bakåt. Det är absolut inget märkvärdigt, och med den skyddsregel vi nu har kommit överens om kommer ingen människa att drabbas särskilt hårt av detta. De räkneexempel som har förekommit i massmedierna är helt felaktiga. Göran Persson kan vara lugn. Vårt fokus kommer att vara att fler ska ha hundra procent, men de som är sjuka ska naturligtvis ha en bra sjukersättning.
(Applåder)

Anf. 20 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt ställa en fråga om investeringsbidraget för bostäder eftersom Folkpartiet liksom de andra borgerliga partierna vill avskaffa det. De vill avskaffa räntebidragen, skattelättnader för byggtjänster och investeringsbidraget för hyresbostäder. Det innebär hyreshöjningar, och det innebär ytterligare ojämlikhet mellan olika boendeformer. Hyresgästerna kommer att få betala mer. För en normaltrea kommer hyran att öka med ungefär 160 kr i månaden.

Jag ställer gärna den frågan, men när jag lyssnade på Lars Leijonborg blev jag också övertygad om att man måste ställa en annan fråga. Jag har hört ditt tal på Folkpartiets landsmöte med hyllningar till Kina, det

sämsta av två system, en enpartidiktatur som förvägrar människor fackliga rättigheter. De har ingen organisationsrätt, ingen strejkrätt, långa arbetsdagar, låga löner och usel arbetsmiljö. Du säger att de är beredda att jobba till lägre löner än vi har i Sverige, som om det var ett eget val.

Mänskliga rättigheter i arbetslivet har aldrig varit er främsta fråga. Nu är ni dessutom ute efter att bugga och registrera. Ni står för rättsosäkra lösningar, följsamhet mot George Bush och mänskliga rättigheter som ett hinder i kriget mot terrorismen. När, Lars Leijonborg, ska du sluta kalla dig liberal?

(Applåder)

Anf. 21 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Det var ett något odisponerat inlägg, om du ursäktar att jag säger det. Det var Bush och räntebidrag, Kina och allt möjligt.

Låt mig berätta att när jag var i Peking fick jag träffa ett antal företrädare för den kinesiska statsledningen och kommunistpartiet. Jag kan försäkra dig att de diskussioner vi hade var mycket öppenhjärtiga. Mina värdar hade fullkomligt klart för sig att jag fördömer deras samhällssystem. Jag fördömer deras politik mot Taiwan. Jag fördömer deras förbud mot fackföreningar och så vidare. I talet vid vårt landsmöte, som du påstår att du tagit del av, sade jag fullkomligt klart att ingenting skulle gagna freden och friheten i världen mer än om Kina blev en demokrati. När det gäller demokratisyn har du en hel del att lära av oss liberaler.

När det gäller boendet är det väldigt angeläget att vi får fart på bostadsbyggandet i Sverige. Det har ökat marginellt den senaste tiden, men behoven är *mycket* större. Då är det den totala beskattningen av den här sektorn det handlar om. Därför vore det mycket intressant att höra vad ni i regeringen – du sitter ju praktiskt taget i regeringen, även om Göran Persson inte vill låtsas om det – tänker göra åt fastighetsskatten som människor nu får besked om. Där känner många en oerhörd oro. Den räknas in i den totala kalkylen även när man startar ett byggprojekt.

Jag är övertygad om att med mindre subventioner, större frihet men också en lägre beskattning av byggsektorn kommer vi att få mer byggande i Sverige än med er politik.

Anf. 22 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Investeringsstimulansen till bostadsbyggandet har lett till att ungefär 15 000 nya bostäder med rimliga hyror har byggts sedan 2003. Bedömningen är att ungefär 70 % av dem inte hade kommit till stånd om inte investeringsstimulansen hade funnits.

Ni vill ta bort räntebidragen. Ni vill avskaffa investeringsbidraget. Ni vill ta bort skattelättnader för byggandet. Det kommer att byggas färre bostäder i Folkpartiets Sverige, och de som kommer att byggas kommer att kosta mer att hyra.

Jag har tagit del av en del gamla referat från möten på hög nivå. Partiledare som har träffat andra partiledare eller statschefer säger: Vi hade öppenhjärtiga diskussioner. Men när du kommer hem låter du närmast som om du har fallit i djup beundran över ett system där människor förvägras mänskliga rättigheter i arbetslivet. De jobbar till låga löner utan rätt att organisera sig, utan rätt att strejka, med en usel arbetsmiljö, och det lät som om du såg det som ett föredöme.

Att mitt inlägg kanske var något odisponerat beror ju på att er politik för att krypa ifrån de liberala inslag som en gång fanns i Folkpartiet är så omfattande. Det skulle krävas ett mycket längre inlägg för att beskriva din flykt från liberalismen, Lars Leijonborg.
(Applåder)

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

Anf. 23 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Lars Ohly har en mycket grumlig demokratisyn. Jag är ju fullkomligt kristallklar: I Kina råder diktatur och superkapitalism. Superkapitalismen har gjort att man är en mycket tuff konkurrent till oss på världsmarknaden. Diktaturen gör att man förtrycker sina egna medborgare. Jag fördömer diktaturen. Jag försöker berätta för statsministern och andra att vi måste inse att här har vi en mycket tuff konkurrent. Jag tror inte att det är så många som har svårt att hålla isär dessa begrepp.

Jag är övertygad om att med liberal bostadspolitik kommer det att byggas mer här i landet, så Lars Ohly behöver inte heller oroa sig på den punkten.

(Applåder)

Anf. 24 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte börja med att ta upp friåret. Jag tycker att det är helt respektabelt att vara emot det av ideologiska skäl. Men det finns ganska lite sakskalet som talar emot friåret.

Lars Leijonborg tog i sitt anförande upp att friåret tar så fruktansvärt mycket tid från arbetsförmedlarna. Det tar ungefär en timme per friårstagar. Är inte det en rimlig arbetsinsats för att ge en människa som är arbetslös en möjlighet till ett helt års vikariat? Ungefär hälften av dem som får friårsvikariat har varit arbetslösa under lång tid. Deras arbetsförmedlare kanske borde ha ägnat dem den timmen tidigare. En timme för att förmedla ett jobb – det tycker jag är bra.

Sedan tänkte jag säga lite grann om företagande. Det är nämligen inte nödvändigt att försämlra för sjuka, arbetslösa och förtidspensionerade för att främja företagande. Vi ser just nu i Sverige ett kraftigt uppsving för nyföretagandet. Under 2004 ökade nyföretagandet med 15 % – 55 000 nya företag. Samtidigt minskar konkurserna och varslan.

I samband med den senaste budgetuppgörelsen har vi gjort ännu fler insatser för att fler ska kunna starta företag och för att Sveriges småföretag ska växa. Vi har förbättrat 3:12-reglerna, vi har sänkt arbetsgivaravgifterna och vi har sett till att soloföretagare som anställer en person får sänkt arbetsgivaravgift med 20 %. I och med detta blir det ett steg mindre för de 100 000 soloföretagare som vill anställa en person. Vi satsar på industriella utvecklingscentrum, vi ser över småföretagares sociala skydd, kvinnligt företagande ska stödjas och uppmuntras ytterligare och så vidare. Här har vi från Miljöpartiet varit pådrivande.

Men jag undrar: Varför ska sjuka, arbetslösa, förtidspensionerade och andra svaga grupper i samhället betala för stora inkomstskattesänkningar när företagandet ändå går rätt så bra i Sverige i dag?

Anf. 25 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Företagandet i Sverige går inte tillräckligt bra. Om det gjorde det skulle vi inte ha de arbetslöshetssiffror som vi nu har. De nya jobben kommer ju inte, särskilt inte i den privata sektorn. Det är klart att vi har alldeles för lite företagande.

Tittar man på robusta sifferserier över hur många som verkligen jobbar och är verksamma som företagare – en del i den statistik som Maria Wetterstrand nämnde handlar om brevlådeföretag som inte bedriver någon verksamhet – är den siffran fortfarande lägre än när den nuvarande regeringen tog över 1994 trots att behovet av nyföretagande är enormt. Här finns väldigt mycket att göra.

De förändringar i systemen som Maria Wetterstrand talar om syftar ju i första hand till att uppmuntra människor att söka arbete. Det får inte bli så att a-kassan blir en permanent försörjningsinstitution. Det är kanske en vision i Miljöpartiets Sverige att människor permanent ska kunna leva på bidrag fast de är arbetsföra. I Folkpartiets Sverige är det ingen vision. Vi vill ge människor 100 %. Vi vill ge människor ett arbete.

(Applåder)

Anf. 26 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Den stora skillnaden mellan Miljöpartiet och Folkpartiet i den här frågan tycks vara att vi i Miljöpartiet faktiskt inte tror att människor tycker att det är roligt att vara arbetslösa och leva på bidrag. Vi tror att de människor som av olika skäl är försatta i arbetslöshet vill ta sig ur den om de bara får en chans. Problemet är att det finns många hinder i vägen, inte minst om man ser till alla de människor som har en annan etnisk bakgrund än svensk och som diskrimineras på den svenska arbetsmarknaden och därför inte får sin kompetens tillvaratagen i det svenska arbetslivet. De lever inte på bidrag för att de tycker att det är roligt, utan det gör de därför att de blir diskriminerade och aldrig får en chans.

Jag tycker att det är upprörande med den typen av uttalanden som får det att låta som att de arbetslösa på något vis fullständigt frivilligt har försatt sig i den situationen själva och inte vill ta sig ur den. Att det skulle bero på att vi har så höga ersättningar att människor sitter hemma och inte gör någonting stämmer inte. Så fungerar det inte. Människor vill jobba. Vi i Miljöpartiet tror på människors kreativitet och skaparkraft. Det gäller också i synen på företagande.

Massor av människor i Sverige har idéer som skulle kunna växa till företag om de fick ett bättre stöd. Jag håller med Lars Leijonborg om att det finns mycket som man kan göra för att ytterligare förbättra för företagandet i Sverige. En sak som är oerhört viktig är att hjälpa människor att gå från en företagsidé till ett företagskoncept som kan bli någonting och växa framöver.

Vi har många innovatörer i Sverige, men det är alldeles för få av dem som tar steget och skapar ett företag. Men det är inte så få som man kan få intryck av när man lyssnar på högerblocket, där det låter som att det i princip inte finns några företag i Sverige. Det växer kraftigt, men det kan växa mera.

Anf. 27 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Det finns överväldigande forskningsstöd och beprövad erfarenhet som visar att om människor vet att de resten av livet kommer att bli försörjda genom bidrag gör de mindre egna insatser för att skaffa sig ett nytt arbete. Människor är inte änglar. Det är de kanske i Miljöpartiets ideologiska världar, men i den verkliga världen är de inte änglar. Därför är det motiverat att göra en markering.

Självklart ska vi ha en bra a-kassa under en omställningsperiod på ett och ett halvt år eller någonting sådant, men därefter måste man vara beredd att acceptera jobb som innebär lönesänkning och att man också kanske måste flytta. Det är motiveringen till att vi vill genomföra reformer inom a-kassan så att den omfattar alla och inte bara – som nu – ett begränsat antal.

Anf. 28 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Hittills har nog debatten låtit ungefär som man hade kunnat tänka sig, och det kommer säkert mer. Vi har hört en Göran Persson som i målande ord beskrivit att allt är bra i vårt land. Vi som har synpunkter och förslag till förbättringar har fel. Det som otroligt nog ännu inte nått fulländning i vårt land kommer att åtgärdas. Allt ska bli bättre. Vänta bara till efter nästa val.

Äldreomsorgen ska förbättras, jobben ska bli fler, skolan ska ryckas upp och sjukskrivningarna ska minska, men efter Perssons nu ganska långvariga period tillsammans med Ohly och språkrören finns det goda skäl för alla oss som lyssnar att fråga oss: Varför har de inte redan gjort allt detta? Varför ska vi tro att de lyckas i morgon med det som de har misslyckats med hittills?

Herr talman! Arbetslöshetsfrågan har traditionellt varit en paradgren för Socialdemokraterna, en fjäder i hatten, om man så vill. Men nu har den blivit en black om foten. Man har misslyckats på det här området.

Inför årets Björkvikstal intervjuades Göran Persson, och han sade då: Jag kan inte möta väljarna inför nästa val med en så här hög arbetslöshet i landet. Nu kommer han ändå att få göra det. 358 000 personer är arbetslösa. Det är fler än det var i vårt land för ett år sedan. Redan då hade vi höga siffror. Antalet långtidsarbetslösa har ökat med 9 000 personer till 59 000 på ett enda år – 9 000! Det är lika många som bor i Vingåker eller 23 gånger så många som bor i Björkvik. Det kan vara något att ta upp i nästa års sommartal möjligen.

Här har Socialdemokraterna misslyckats kapitalt. Man har möjligen – socialdemokrater, Lars Ohly och Miljöpartiet tillsammans – en politik för att administrera arbetslösheten, men man har inte en politik för att attackera arbetslösheten. Därför misslyckas man.

Man resonerar väldigt gärna om hur välfärden ska utvecklas, hur den ska förbättras. Men man har tappat de gamla sambanden som fortfarande gäller förstås, att enskilda människor finner det vara mödan värt att starta ett företag, att utveckla ett företag, att anställa någon så att människor får jobb. När människor får jobb ökar skatteintäkterna, och när skatteintäkterna ökar får vi pengar för att utveckla välfärden. Det går inte att börja i andra änden, att utveckla välfärden när det inte finns jobb. Socialdemokraterna har glömt var man ska titta först.

Prot. 2005/06:13

12 oktober

Partiledardebatt

Det offentliga kan aldrig kosta mer än vad företag och löntagare kan betala. Dåliga villkor för företag ger dåliga villkor för välfärd. Därför måste vi i Sverige tänka om och se till att vi får fart på företagandet.

Jag tror inte att Göran Persson kan se den arbetslöse i ögonen och ärligt säga: Jag har gjort precis allt jag har kunnat för att du ska få ett jobb. Ni har nämligen glömt bort företagen. Det är de som räknas. Det är de som ger jobben. Det är de som ger den arbetslöse en möjlighet att få ett arbete att gå till.

Många äldre har det bra i vårt land, men tyvärr långt ifrån alla. Jag skulle kunna använda precis hela min talartid till att beskriva bara de senaste veckornas tragiska historier ur tidningar som beskriver hur många äldre i vårt land har det. Vi behöver en ny äldrepolitik som utgår från hur vi själva skulle vilja bli behandlade den dagen vi själva blir gamla.

Vi kristdemokrater har föreslagit en värdighetsgaranti med handfasta, konkreta punkter som talar om vad jag som äldre ska ha rätt att kräva, vad kommunen ska ha för skyldighet att erbjuda mig. Jag tror att när man läser de här kraven säger man: Det där borde vara en självklarhet. Ja, men i dagens Sverige är det så att om de här punkterna genomfördes skulle det vara en dramatisk förbättring av kvaliteten för de äldre som i dag är bortglömda, som inte får komma ut i friska luften, som kanske inte får duscha på en månad. Jag läste förra veckan om en kvinna i Malmö som inte hade duschat på en månad. Hon hade inte varit ute på två år. Sådana exempel skulle jag kunna lämna, hur många som helst.

Är det något som jag skäms för när det gäller hur vi har lyckats i Sverige så är det med äldreomsorgen. Här har vi mycket, mycket stora problem. Vårt förslag om en värdighetsgaranti är ett av många förslag som vi har lagt fram för att förbättra situationen, och jag skulle gärna vilja höra statsministerns synpunkter på detta. Är han beredd att verka för en värdighetsgaranti inom äldreomsorgen?

Herr talman! Nyligen sade förskoleminister Lena Hallengren att om andra än dagisbarn får ta del av barnomsorgsstödet på runt 100 000 kr per barn, handlar det om att ta skattepengar från förskolan och ge till privatpersoner – som om det var förskolans pengar och inte barnens!

Vi står för en politik som innebär att pengarna ska följa barnet, för vi tror att alla barn behöver omsorg. Inget barn kan lämnas åt sitt öde. Alla barn behöver omsorg, och då ska inte bara vissa utan alla barn få del av offentliga subventioner.

Jag skulle vilja höra med Göran Persson: Hur kommer man fram till att bara vissa barn ska få stödet? Hur kommer man fram till att andra barn inte ska ha det stöd som andra får?

De privatpersoner som Lena Hallengren talar om är familjer som med små marginaler försöker pussla för att kunna tillbringa mer tid tillsammans med sina barn. Men Socialdemokraterna nekar dem det. Delar statsministern Lena Hallengrens syn att pengarna tillhör förskolan och inte är till för barnen?

Familjen spelar för mig en nyckelroll i byggandet av samhället. Jag tror att det behövs fler miljöer där vi som människor kan känna oss omtyckta, älskade om man så vill, för vad vi är, inte för hur vi ser ut eller för vad vi äger. Familjen och hemmet är för de allra flesta människor en sådan miljö. Det finns för få sådana miljöer. Jag tror att det behövs fler

för att kunna bygga ett varmare och bättre Sverige, där vi ser varandra, där alla känner sig omtyckta och behövda. De miljöerna behöver bli fler. Vi behöver stärka familjerna.

Min och Kristdemokraternas uppfattning är att familjerna ska ha valfrihet. De vet sitt eget bästa. Utöver föräldraförsäkringen vill vi ge 60 000 kr i form av barndagar för familjerna att själva disponera. Vi vill ha ett kommunalt vårdnadsbidrag som jämställer olika barnomsorgsformer med varandra. Och vi säger nej till att politiker tvångsdelar föräldraförsäkringen. Familjer ska stödjas och stärkas, inte styras och ställas med.

Herr talman! Jag läste en tidning för ett par veckor sedan där Göran Persson uttalade sig. Har ni lagt märke till att ingen uttalar sig om sänkt bensinskatt? sade Göran Persson. Har ni lagt märke till att ingen ropar på sänkt bensinskatt? Här är det lätt att jag blir lite sarkastisk, det medges. Har Persson märkt att vi hittills har haft en ovanligt fin höst? Lade han märke till att Sverige spelade VM-kval mot Kroatien häromkvällen och kanske att solen gick upp i morse? Han har i alla fall inte lagt märke till att 600 000 svenskar har skrivit under upprop om sänkt bensinskatt. Han har inte noterat den vända som många familjer känner när pengarna inte räcker till för att köra barnen till ridningen eller till fotbollsträningen. Han har inte hört de medborgare som berättar att de knappast längre har råd att köra till jobbet. Det är ju tyvärr så att alla inte har tillgång till limousiner när man ska förflytta sig från punkt A till punkt B. Många människor är beroende av bilen. Åtta av tio resor görs med den egna bilen. Så här ser deras verklighet ut.

På nio månader har bensinpriset ökat med 2:50 kr per liter. En genomsnittsbilist betalar 9 000 kr om året i bensinskatt. Vi kristdemokrater vill halvera momsens på bensen, och då sjunker priset med 1:30 kr. Jag önskar att vi hade orkat med mer. Men det här är vad vi kan göra, och det är mångdubbelt mer än vad andra vill göra. Socialdemokraterna säger nej.

Min fråga är då: Hur försvarar Göran Persson att han inte vill göra någonting åt det här för de föräldrar som nu inte har råd att köra ungarna till fotbollsträningen eller till ridningen? Hur förklarar han det här för de människor som inte längre har råd att bo kvar på landsbygden? Jag tror att de väntar på svar.

Herr talman! I dagarna får 2,3 miljoner svenska hushåll ett blått kuvert i brevlådan där det beskrivs hur deras fastighetsskatt ska förändras. Jag träffade för ett par veckor sedan en palestinsk taxichaufför. Han berättade för mig att de hade slitit ihop till ett litet hus söder om Stockholm med ett taxeringsvärde på 600 000–700 000 kr. Nu skulle taxeringsvärdet upp till 1,8 miljoner kronor. Det gör att den här familjen, med små inkomster, ska betala 1 500 kr i månaden bara i fastighetsskatt.

Jag tycker att det här systemet är alldeles, alldeles orimligt. Det är utformat av principiösa politiker för byråkraterna på Skatteförvaltningen, inte för de människor som bor i husen. Fastighetsskatten är i grunden fel tänkt och måste bort omedelbart.

Vi kristdemokrater har presenterat ett förslag som krona för krona finansierar borttagandet av fastighetsskattesystemet, för det går inte att försvara ett system som bygger på att människor med små inkomster ska

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

betala hög skatt på intäkter som de inte har. Fastighetsskattesystemet har överlevt sig självt. Det måste omedelbart bort.

(Applåder)

Ett sådant här anförande ägnas med nödvändighet åt mycket av det som man tycker går att göra bättre i vårt Sverige. Men jag tror på det här landet. Jag tror att vi har fantastiska tillfällen att ta till vara möjligheter som i dag inte tas i anspråk på grund av en regering och samarbetspartier som lägger en död hand på kreativitet och möjligheter för vårt land. Det behövs en ändring – och en halstablett till talmannen, som nu harklar sig.

(Applåder)

Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! En av de viktigaste frågorna just nu är kampen mot klimatförändringarna. Vi ser ju hur den av människan skapade växthuseffekten skördar allt fler offer runtom i världen. I Västafrika dör människor på grund av extrem torka. Starkare och mer återkommande orkaner har drabbat sydöstra USA och lämnat tusentals människor hemlösa. I Europa har klimatförändringarna lett till återkommande översvämningar. De har också lett till torka, vilket gjort att bönder förlorat miljardbelopp. Nyligen såg vi hur kraftiga oväder drog in över Centralamerika, dödade tusentals människor i Guatemala och lämnade hundratusentals fattiga hemlösa. Det är precis det här som forskarna har varnat för länge. Jag skulle kunna ge fler exempel.

Behovet av en stark klimatpolitik och miljöpolitik är större än någonsin. Det är en orsak till att jag blir lite förvånad över att se konsekvenserna av Kristdemokraternas budget på miljöområdet. Man minskar anslagen till biologisk mångfald och energiforskning. Man säger nej till flygskatt. Man försämrar för vindkraften. Men framför allt sänker man skatten på bensin och diesel med 5 miljarder kronor. De här fem miljarder kronorna tar ni dessutom från människor som inte kan drömma om att låta sina barn gå på ridning eller hockey, för de har inte ens råd med utrustningen.

Du pratar om 600 000 människor som har skrivit på ett upprop. Om du tog de här fem miljarder kronorna och delade ut dem till de människor som bor i glesbygdsområden i Sverige skulle man kunna ge dessa människor 10 000 var i handen – om man använde de fem miljarderna till det. I stället ska ni sänka bensin- och dieselskatten, vilket framför allt gynnar människor som bor på pendelavstånd i storstadsområdena, eftersom det är de som har mest arbetsresor i landet. Miljöpartiets politik är i stället glesbygdssavdrag för de människor som bor i glesbygden.

Anf. 30 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Ja, växthuseffekten är sannolikt det allvarligaste hot som vilar över mänskligheten, och den måste tas på största allvar. Det fordras mer åtgärder, inte minst på internationell nivå. Därför är jag väldigt glad att EU finns. Det är en arena som krävs för att vi ska kunna ta krafttag på det här området. Men det är också ett organ som Maria Wetterstrand inte vill att Sverige ska vara med i.

Sverige måste bidra i internationella sammanhang, men också genom egna åtgärder för att minska utsläppen. Men jag tror inte att man ska göra det genom att dramatiskt och snabbt öka skatteintäkterna från bensin och

andra drivmedel. Vål att märka: Vår sänkning slår också igenom på E 85, metanol och andra drivmedel, så relationerna behålls. Men jag tror inte att det rätta sättet, om man ska få stöd bland de många människorna, är att tvinga folk bort från boende på landsbygden eller tvinga dem att avstå från ungarnas fotbollsträning eller ridning. Man måste gå mer varsamt fram med människor än så. Den höjning som vi har sett är ju till och med långt större än vad Miljöpartiet hade vågat föreslå i en motion i riksdagen, vågar jag påstå. Jag menar att vi måste ta det lite försiktigt så att människor klarar av att bo där de bor.

Vi säger nej till flygskatten – det är alldeles rätt. Vi tycker inte att det är rimligt att man ska höja priset på en flygbiljett från Malmö till Luleå med 1 100–1 200 kronor. Sverige är ett stort land. Vi behöver ha möjlighet att förflytta oss enkelt. Jag tror på en större reform som fler deltar i. Men jag tror att vi gör oklokt i att försämra vårt konkurrensläge ytterligare. Sverige är ett stort land. Vi behöver kunna flytta oss mellan varandra.

(TALMANNEN: Nu var det halstabletten igen.)

Ja just ja, jag ska bjuda på en nästa gång.

Anf. 31 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Ja, efter den här debatten kanske vi alla behöver varsin halstablett.

Det som man ser, effekterna av vad som händer i samhället just nu, är ju att vi har en snabbt växande marknad för miljöbilar. Vi ser en snabbt växande marknad för företag som väljer att satsa på inhemska, förnybara drivmedel, företag som ofta finns i glesbygdssområden. Med den politik som ni driver förstör ni utvecklingen mot mer miljövänliga fordon och bränslen. Ni bidrar till att man ökar utsläppen av koldioxid och därmed också till en ökad växthuseffekt. Den drabbar i första hand världens fattigaste, eftersom vi i den rika delen av världen, i alla fall i ett kortsiktigt perspektiv, har råd att bygga skyddsvallar och säkra våra hus i större utsträckning.

Men det värsta av allt är kanske att ni låser fast Sverige i ett bilberoende med bensindrivna bilar där de största förlorarna i längden faktiskt är de som ni säger er gynna, nämligen de som bor i glesbygd. Ska vi ha råd att köra bil i framtiden måste vi byta bränsle. Det är inte Miljöpartiet som har beslutat att oljepriset ska ha den här utvecklingen. Den stigning som har skett nu är helt utanför vår kontroll. Vi menar dock att det finns möjligheter i det här som vi ska ta till vara.

Kristdemokraterna har tidigare brukat prata om en förvaltningskaps-tanke, att vi, varje enskild människa, har ett ansvar, att vi politiker har ett ansvar för den jord, den planet, som vi lever på. Ska vi ta det ansvaret eller ska vi skjuta det ifrån oss? Vi har en möjlighet nu att göra något bra av det här. Då kan man inte ta 5 miljarder kronor och sänka bensinskat-ten eftersom de pengarna behövs till annat.

Anf. 32 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Problemet är bara det att människor inte slutar köra bil. Många människor är helt beroende av bilen för att kunna ta sig till och

från arbetet, för att kunna sköta ungarnas fritidsaktiviteter, för att kunna handla och så vidare. Så ser verkligheten ut. Problemet är att vi bara skruvar åt deras ekonomi ytterligare ett varv, vilket gör att många inte klarar sig. De får avstå från annat som är viktigt. Det vill inte vi göra. Vi måste ha människornas perspektiv när vi utformar politiken.

Vi måste också förstå se långsiktigt. Där menar jag att det finns två olika strategier att välja mellan. Den ena är att höja bensinskatten löpande och se till att man på det viset kan pressa ut bilismen. Det andra sättet, som jag tror är mer verkningsfullt, och som man använder i USA i större utsträckning, är att ställa krav på fordonsindustrin. Man kräver snålare och snålare bensinmotorer eller bilar som ger mindre utsläpp. På det viset har vi sett hur man i USA har fått en mycket snabbare tillväxt än den i Sverige när det gäller användning av – ”miljövänliga” ska man inte säga – miljöbelastande bilar. Det har varit en bättre utveckling än den som vi har sett i vårt eget land. Ställ krav på fordonsindustrin men skona människor som lever med små marginaler!
(Applåder)

Anf. 33 LARS OHLY (v):

Herr talman! Företagsvinsterna slår rekord. Aldrig någonsin har aktieägarna i svenskt näringsliv fått så mycket som i år. Den totala aktieutdelningen beräknas enligt en undersökning i Dagens Arbete uppgå till över 110 miljarder kronor år 2005. Det är mer än statens utgifter för barnbidrag och äldreomsorg under ett år. Det är nästan lika mycket som notan för hela den omdebatterade ohälsan i samhället. Det är 16 gånger så mycket som invandrings- och flyktingpolitiken kostar. De som har det bra får det bättre genom att företagen i stället för att investera i nya jobb ser till att de som har haft möjligheter att köpa aktier får höga utdelningar.

Det här är en utveckling som även finns i företag som inte går så bra. Och i en del företag är utdelningen större än vinsten. Det gäller till exempel Atlas Copco, och det gäller Sandvik. Inom SCA ska 400 jobb bort. Ändå höjs utdelningen. Billerud har delat ut mer än vinsten två år i rad. Holmen delar ut vinster som gör att Fredrik Lundberg, som är huvudägare, har tjänat 5 miljarder under de senaste sju åren. Och detta sker samtidigt som klimatet på arbetsmarknaden hårdnar.

Risken för att förlora jobbet, både i privat och i offentlig sektor, gör att människor blir oroliga och känner en oro för en framtid där man inte vet om man ska kunna bo kvar. Man kanske måste rycka upp ungarna ur skolan. Man kanske måste ta med sig sin sambo och flytta någon annanstans för att kunna få jobb.

Samtidigt har nya anställningsformer och en hårdare attityd från många arbetsgivare gjort arbetsplatserna allt tystare. Det finns många vittnesmål nu om ett hårdnande klimat som leder till att anställda drar sig för att föra fram kritik och för att arbeta fackligt och avstår från att kräva sina rättigheter av rädsla för att bli utsatta för repressalier.

Häromdagen visades en undersökning där fackligt aktiva vittnade om att de många gånger hade blivit utsatta för hot och repressalier för sitt fackliga engagemang. Det finns också några väldigt konkreta exempel.

När äldreboendet Björkgården utanför Ulricehamn skulle läggas ned gick hela bygden till storms mot beslutet. Anna-Lena Hultman som job-

bade på Björkgården medverkade i Sveriges Televisions Västnytt. Till sammans med pensionärer och personal demonstrerade hon mot nedläggningen och uttalade sig kritiskt mot att äldreboendet skulle läggas ned. Hon fick en skriftlig varning av sin arbetsgivare. Arbetsgivaren tyckte att Anna-Lena Hultman passerat gränsen genom att medverka i Sveriges Television. Den grundlagsskyddade yttrandefriheten var inget argument som bet på arbetsgivaren.

På tunnelbanan i Stockholm arbetar Per Johansson som dessutom har fått sina arbetskamraters förtroende att företräda dem som klubbordförande för klubb 119 inom Seko. Per har upprepade gånger kritiserat Connex och Storstockholms Lokaltrafik för brister i säkerheten och för kortsiktigt lönsamhetstänkande. Och svaret från arbetsgivaren är att avskeda Per Johansson.

Jag är ganska övertygad om att Connex kommer att förlora detta fall om det går ända upp till Arbetsdomstolen. Problemet är att även om det inte är tillåtet för en arbetsgivare att avgöra vem som ska väljas till en förtroendepost i facket, kan Connex med nuvarande lagstiftning inte tvingas att återanställa Per Johansson om han vinner i Arbetsdomstolen. Den som har blivit avskedad på felaktiga grunder kan köpas ut. Det här är ett hål i den svenska arbetsrätten som måste täppas till, därför att vi kommer att få se fler fall där människor skräms till tystnad, och där man väljer ut någon som en symbol. Och genom att tysta den så vet man att många andra kommer att dra sig för att framföra kritik.

Detta har varit ett gemensamt tema när jag har varit ute på många arbetsplatser i landet.

Vi vågar inte yttra oss kritiskt. Vi är rädda för repressalier. Det säger många som vittnar om hur arbetsgivare aktivt motarbetar facklig organisering och fackligt arbete. Och allra värst är det naturligtvis för dem som inte har en tillsvidareanställning. De anställningsformer som inte är tillsvidareanställningar ökar och blir alltfler. Vi har visstidsanställningar, vi har provanställningar, vi har korttidsanställningar, vi har vikariat, och vi har inhyrda bemanningsföretag. Och människor som inte har tryggheten i att ha en tillsvidareanställning vågar inte heller vara uppkäftiga. Det är inte lätt att vara kaxig mot en arbetsgivare när man är beroende av samma arbetsgivare för att någon gång i en framtid kanske få en fast anställning.

Nyligen framträdde en timanställd kvinna anonymt i tv. Hon berättade om den situation som är verklighet för henne och för många andra timanställda, nämligen att inte veta om man kommer att ha tillräckligt med pengar för att betala hyran nästa månad. Men varför var hon anonym? Varför vågade hon inte visa sitt ansikte och sitt rätta namn? Jo, därför att hon var övertygad om att om hon gjorde det och framförde kritik öppet skulle hon inte få några timmar nästa månad, och därmed skulle hon vara säker på att pengarna inte skulle räcka till mat och hyra.

Vi kan inte ha ett samhälle där demokrati och yttrandefrihet är fina ord som inte är tillämpbara i arbetslivet. Vi måste kräva förstärkningar av rättigheter på arbetsplatserna. Vi måste ifrågasätta arbetsgivarens rätt att avskeda med illojalitet som argument. Vi måste förstärka rätten att organisera sig fackligt.

Samtidigt finns det andra hot mot kollektivavtalen och den svenska arbetsmarknadspolitiken. De kommer från EU-kommissionen som tydligt

tar ställning för det lettiska företaget Laval som vann en upphandling om ett skolbygge i Vaxholm till löner som låg väsentligt lägre än de som Byggnadsarbetareförbundet har förhandlat fram i kollektivavtal med arbetsgivarna. Vi har sett slovakiska arbetare som får 10 kr i timmen på Volvo. Vi har sett polska skogsarbetare som tjänar hälften av vad svenska skogsarbetare gör när de röjer efter stormen i södra Sverige. Vi har sett thailändska arbetare på byggarbetsplatser som får 5 000 kr i månaden. Och arbetsgivaren säger att de med kost och logi kommer upp i över 20 000 kr. De bor i baracker, och får kantinmat.

Detta minskar utrymmet för att ställa krav på arbetsplatserna, liksom sänkta a-kassenivåer skulle göra. Då skulle nämligen konkurrensen om arbetena öka, och fler skulle tvingas söka jobb, precis som Fredrik Reinfeldt har föreslagit i en debattartikel i Dagens Nyheter. Varje arbetslös ska tvingas söka fler jobb, trots att det stora problemet inte är att arbetslösa inte söker jobb. Det stora problemet är att det finns för få jobb att söka. Och om det blir 30 som söker varje jobb i stället för 15 kommer naturligtvis också konkurrensen att leda till att det blir svårare att ställa krav på goda villkor, bra lön, rimliga arbetstider och en bra arbetsmiljö.

Den borgerliga politiken skulle skärpa motsättningarna på arbetsplatserna. I stället finns det ett borgerligt alternativ. Men det är inte som Fredrik Reinfeldt säger. Det är inte ett borgerligt regeringsalternativ. Det är ett alternativ för makt och skattesänkningar. Det är ett alternativ för att slå på de sjuka och arbetslösa, att lägga skulden och ansvaret för sjukdom och arbetslöshet hos dem som drabbas. Det är det enda som ni är överens om, och det är väldigt illa, det är illa nog.

Samtidigt är ni på flykt undan er egen politik i många fall. När vi hade en partiledardebatt i tv attackerade jag och andra de förslag som de borgerliga partierna hade kommit överens om hemma hos Göran Hägg-lund, bland annat att en arbetslös efter 300 dagar skulle tvingas leva på en ersättning som motsvarade vad Fredrik Reinfeldt tjänar på två dagar. Nu har han ändrat sig. Nu ska en arbetslös efter 300 dagar klara sig på lika mycket som Fredrik Reinfeldt tjänar på tre dagar.

Vi attackerade den besparing som de borgerliga partierna påstod sig göra genom att privatisera trafikförsäkringen. 8 miljarder skulle man få in genom att bilisterna själva ska betala sin försäkring och vi inte längre ska se det som ett gemensamt ansvar att samhället även står för de kostnader som uppstår på grund av skador orsakade av trafiken.

Försäkringsbranschen sade: Det blir maximalt 800 miljoner. Nu har borgerligheten korrigerat siffran till 1,5 miljarder. Fortfarande ligger ni väsentligt högre än vad branschen själv säger, men ni flyr undan politiken när ni får kritik. Det är bra. Fortsätt med det! Fly också från de förslag som drabbar sjuka och arbetslösa hårt! Ta bort de förslag som innebär att människor som är arbetslösa ska klara sig på 65 % av tidigare inkomst. Vi vet ju inte var ni står i morgon.

Efter Bankerydsöverenskommelsen skrev jag en debattartikel. Men när den väl publicerades hade ni redan ändrat er. Är det den politik som ni säger er stå för i dag som jag ska attackera, eller är det något som jag kan vänta mig att ni står för i morgon på grund av att ni har insett att kritiken blev för hård? Det är inte mycket till alternativ, Fredrik Reinfeldt, att stoppa upp ett blött finger i luften!

Vad vi nu behöver är en politik för rättvisa – en politik som inser att kvinnors underordning på arbetsmarknaden bara kan brytas om vi också bryter med den tradition som fördelar det betalda och det obetalda arbetet så orättvist, som inser att ansvaret som förälder aldrig kan överlåtas på någon annan, en politik som därför kräver att män och kvinnor tar lika och delat ansvar för hem, familj och barn – för annars cementerar vi de könsrättvisor som finns på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Beroendet ökar, och självständigheten för kvinnor minskar.

Vi behöver en politik som ifrågasätter och kritiserar de stora företag som tar sig rätten att berika sig. Samtidigt som borgerligheten här sitter och pratar om någon miljard hit och någon miljard dit vet vi att de stora företagsägarna får aktieutdelningar som skulle räcka till att göra Sverige rättvist flera gånger om. Därför, herr talman, kommer jag att gå och hämta en halstablett till.

(Applåder)

Anf. 34 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Lars Ohlys huvudangrepp på Moderaterna var att vi är lyhörda och pragmatiska. Jag hoppas att svenska folket hörde honom.

Vi har just hört en beskrivning av en arbetsmarknad som liknar vilda västern – detta efter det att arbetarrörelsen haft makten i Sverige i 65 år. Ni får inte mycket gjort, hör ni!

Vänsterpartiet har en väldigt intressant utveckling. Ett ekonomisk-politiskt vägval läggs nu fram till Vänsterpartiets kongress. Det är ett tidsdokument. Redan på framsidan hyllas Marx. På s. 4 kommer den första hyllningsförklaringen till *Kommunistiska manifestet* från 1848. På samma sätt fortsätter det, sida upp och sida ned. Man inser att det inte bara är Gudrun Schyman som har lämnat Vänsterpartiet. Nu tas också de sista beståndsdelarna till ett försök till ett modernt vänsterparti som Gudrun Schyman försökte skapa under 1990-talet bort. Därför har jag några frågor.

På s. 41 sägs det att merparten av det privata ägandet ska utsläckas och överföras i gemensam ägo. Det står så här: Vi ska föra över så mycket som möjligt av produktionen till gemensamma former.

Kan Lars Ohly presentera listan över vad det är som ska föras över? Du behöver inte dra hela listan utan bara topp 10. Vad är det som ska föras över? Är det Volvo? Är det snickaren i byn? Är det Konsumbutiken, eller vad? Hur ser listan ut?

Vidare: Är det den attack mot marknadsekonomi som detta dokument utgör som ni tillsammans med Göran Persson kommer att regera på? En röst på Göran Persson är ju en röst på dig, Lars Ohly. Du får inflytande när man röstar på Göran Persson. Är det detta du vill använda inflytandet till? Och tänker Vänsterpartiet rösta fram en regeringschef eller tolerera en regeringschef som inte har med Vänsterpartiet i regeringen?

Anf. 35 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! När jag begärde replik på Fredrik Reinfeldt dröjde det till den andra repliken innan han, för att smita från sitt ansvar att svara på frågor, började prata om Kuba och kommunismen – detta som ett svar på frågan om varför ni ska skära så mycket i allt som rör miljön. Det var

också som ett svar på frågan om varför ni ska skära ned med 7 miljarder på biståndet till världens fattigaste och som ett svar på frågan om varför de arbetslösa och de sjuka ska få betala era skattesänkningar – förmögenhetsskatt och företagsskattesänkningar.

Nu använder Fredrik Reinfeldt sin debattid till att argumentera mot ett material som en arbetsgrupp inom Vänsterpartiet har tagit fram. Det är intressant. Vi kan naturligtvis diskutera det. Jag är beredd att diskutera det inom och utanför partiet, med breda lager i samhället, för att få till stånd en politik som verkligen tar tag i de grundläggande problemen, nämligen den maktfördelning som innebär att demokratin sitter trångt – den makt som följer av ägandet som vi inte har kunnat rösta fram eller kan rösta bort, den makt som följer av att människor som äger också har makten över andra människors liv och den inskränkning i friheten för de många som det innebär att de få kan bestämma så mycket eller, för att tala som Marx: Envars frihet är ”förutsättningen för allas frihet”.

Anf. 36 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Ja, nu börjar det likna något. Nu citerar vi Marx i Sveriges riksdag. Kommunismen är tillbaka i svensk inrikespolitik.

Det är klart att vi kan debattera formen för debatten, men jag vill ha besked. Det är möjligt att ni inte antar dokumentet. Men det lät även på ditt inledningsanförande, som jag hörde, att det inte finns några konkreta förslag. Du var rätt arg på det privata ägandet. Du var rätt arg på företagandet. Här ska makten förändras. Det ska tas från dem som har för att ge till någon annan. Men hur tror du att de då reagerar? När du tar från dem, vad ska då hända med dem? Hur fort ska det gå, och hur ser listan ut?

Det är trots allt väljare som hör att det nu är annat ljud i skällan – det ska börja hända grejer. Då vill ju de ha besked från dig. Vilka företagare kommer du att ta ägandemakten från? Vilka är det som väntar och får en knackning på dörren i Lars Ohlys Sverige? Det är det vi vill ha besked om.

Anf. 37 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Mitt citat beträffande *Kommunistiska manifestet*, att envars frihet är ”förutsättningen för allas frihet”, kan det vara ganska svårt att argumentera mot. Det gör inte heller Fredrik Reinfeldt. I stället är det fel att citera Marx. Kanske ska vi också bränna böcker.

Stackars aktieägare låter det som. Stackars de rika! Tänk här kommer någon och attackerar deras möjligheter att bestämma beroende på sitt ägande. Här kommer det någon som säger att det är ett problem med tystnad på arbetsplatserna, att det är ett problem med arbetsgivare som tar sig rätten att avskeda fackliga förtroendevalda och att det är ett problem att makten är så skevt fördelad och så lite demokratisk i arbetslivet. Och du säger: Stackars aktieägare! Hur ska de ta det här?

Ja, jag tycker nog mer synd om de arbetslösa och de sjuka som i värsta fall skulle tvingas leva i ett samhälle där Fredrik Reinfeldt styr och piskar dem som redan har det svårt.

(Applåder)

Anf. 38 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Vid något tillfälle tidigare har Lars Ohly och jag haft ett meningsutbyte om Kuba och Svensk-Kubanska Föreningen, som Lars Ohly vid det tillfället var medlem av. Nu har Lars Ohly, glädjande nog, valt att lämna denna förening. Detta har skapat väldiga reaktioner inom hans eget parti.

Allmänt sätt kan man väl säga att anhängare av diktatur, anhängare av kommunism och av totalitära ideologier – nazismen förstås – skulle vara en omöjlighet i de allra flesta svenska partier, i alla partier utom ett. I andra partier hade antidemokrater uteslutits. I Vänsterpartiet väljs man in i partistyrelsen.

Jag tror att svenska folket skulle vara intresserade av en liten utläggning omkring Vänsterpartiets demokratisyn.

Lars Ohly försökte tidigare recensera Lars Leijonborgs syn på Kina och försökte att med trovärdighet göra gällande att man skulle kunna ifrågasätta Lars Leijonborgs och Folkpartiets heder på det området. Jag vet inte om det var riktigt rätta recensenten. När det gäller Vänsterpartiet finns det väldigt mycket att förklara. Hur kan det komma sig att de personer som i andra partier hade uteslutits för att de var antidemokrater i Vänsterpartiet väljs in i partistyrelsen?

Anf. 39 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Göran Hägglund ska inte jubla för högt över att jag har valt att lämna Svensk-Kubanska Föreningen, för jag är nämligen en stark anhängare av Kubas rätt till självbestämmande, mot USA:s ekonomiska krigsföring. Jag är en stark anhängare av alla folks rätt att själva bestämma, utan att USA ska agera världspolis, vilka som ska styra i olika länder. Där skiljer sig Göran Hägglund och jag åt.

Visst, det är viktigt att också vara tydlig i synen på mänskliga rättigheter och demokrati i Kina, Kuba, Colombia och för den delen också i Sverige. Det finns ingen antidemokrat i Vänsterpartiet. Därför är frågan bara till för att etablera en bild som Göran Hägglund vet inte stämmer. Ta i stället debatten. Ta debatten med dem som anser att det är viktigt att vara kvar och forma en solidaritetsrörelse för Kubas rätt till självbestämmande. Vad tycker du själv om USA:s ekonomiska krigsföring? Vad tycker du själv om den inblandning i andra länders inre angelägenheter som är legio från den amerikanska administrationens sida? Var står du själv i internationella demokratifrågor?

Anf. 40 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Då kan vi konstatera att förra året var Lars Ohly medlem i Svensk-Kubanska Föreningen och försvarade detta medlemskap. Nu har han lämnat denna förening, och när jag gratulerar honom till det tycker han inte att jag ska glädja mig för mycket för han är någonstans däremellan. Jag tror nog att Lars Ohly behöver bestämma sig för på vilket ben han ska stå. Är det så att han ska ta ställning för de demokratiska krafterna på Kuba då måste han också vända den Svensk-Kubanska Föreningen ryggen riktigt ordentligt. Men det innebär också att han vänder ryggen mot betydande delar av sin egen partistyrelse. Där har han ett problem.

Jag träffade förra veckan företrädare för kristdemokraterna på Kuba, personer som lever i exil. De beskriver hur deras situation är om möjligt ännu svårare än tidigare. Människor kastas i fängelse i årtal på väldigt vaga grunder. Den grund som man kan hänvisa till handlar om att de ställer upp och driver att Kuba ska bli en demokrati. För detta kastas man i fängelse i det kommunistiska Kuba.

Jag tror som sagt att Lars Ohly behöver ge en bättre varudeklARATION än så här. Man ska också som åhörare påminna sig om att Göran Perssons nuvarande regering och, om olyckan är framme, regering efter nästa val vilar på krafter där skiljelinjen mellan demokrati och diktatur inte är glasklar. Detta tycker jag är kusligt i ett modernt samhälle.

Anf. 41 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Man kan, Göran Hägglund, tänka två tankar samtidigt. Man kan ta ställning för mänskliga rättigheter och demokrati och samtidigt slåss mot USA:s ambitioner att styra världen. Det kan vara svårt för Göran Hägglund att förstå, men det går faktiskt alldeles utmärkt att kombinera. Det går också att sätta in förtryck i sitt sammanhang. Det går att se de 148 fackliga aktiva som mördades i Colombia förra året. Det går att se det förtryck över hela Latinamerika som gör att vi kan förstå att Kuba ibland ses som ett föredöme, trots dess kränkningar av mänskliga rättigheter. Bland fattiga människor ser man varje förändring, som gör att man skulle kunna få tillgång till utbildning, sjukvård, rättigheter som i dag är förvägrade miljoner människor på den latinamerikanska kontinenten, som ett framsteg. Det går att tänka två tankar samtidigt.

Anf. 42 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Lars Ohly säger att vi behöver en politik för rättvisa. Då vill jag bara påminna Lars Ohly om att ni har haft makten för att föra den politiken sedan 1994. Du står här elva år senare och säger: Vi behöver en politik för rättvisa.

Vad har ni gjort under alla dessa år? Jag tänker ta kvinnorna som exempel för att visa på det jag tycker är orättvist och som har pågått under alla dessa år.

Efter tio år tjänar kvinnor fortfarande mindre än män. Ingenting har hänt på dessa tio år. Fortfarande har kvinnor inte samma rätt till vård som männen har. Fortfarande är det under 30 % av landets kvinnor som startar nya företag. Vi har till och med fått en nedgång på de här områdena. Fortfarande är det många kvinnor som diskrimineras. Fortfarande har vi höga siffror när det gäller misshandelsfall. Vi ser på område efter område att våldtäktsförövare inte döms i svenska domstolar. Ser inte du det här? Du har haft makten och möjligheten att påverka, men du har inte gjort tillräckligt. Så står du här och säger att vi behöver en politik för rättvisa. Ja, landets alla kvinnor väntar faktiskt på rättvisa villkor.

Jag kan inte se annat än att du sviker landets kvinnor med den politik som du för. Det är inte att förundras över att ditt parti lämnas av så många kvinnor. Till och med den partiledare som ni har haft har lämnat ditt eget parti. Drar du inga slutsatser av detta? Landets kvinnor vill ha en politik för rättvisa, och det är också därför som de vill ha en ny regering. (Applåder)

Anf. 43 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag förstår att Maud Olofsson försöker osynliggöra perioden fram till 1998 då Centerpartiet styrde tillsammans med Socialdemokraterna. Det var en period av hårda nedskärningar som inte minst drabbade kvinnor, nedskärningar i offentlig verksamhet och generell välfärd, som är den viktigaste förutsättningen för att vi ska kunna skapa mer jämlika villkor mellan kvinnor och män. För att vi ska kunna komma till rätta med kvinnors underordning i lönesättning och lönediskriminering måste vi få en rättvisare fördelning av det betalda och obetalda arbetet. Tänker du genomföra en individualisering av föräldraförsäkringen tillsammans med Göran Haggglund? Är det ditt svar i talarstolen till de kvinnor som inser att vi måste bryta med de manliga normer som i dag regerar i samhället?
(Applåder)

Anf. 44 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Smit inte undan frågan, Lars Ohly. Jag frågar om du är nöjd med det som har gjorts. Du säger att vi behöver en politik för rättvisa. Det är väl dagens verklighet vi ska beskriva. Det är väl dagens verklighet vi ska se. Den består av dessa skillnader när det gäller löner. Den består av ett rättssamhälle där män kan våldta kvinnor utan att bli dömda. Den består av ett samhälle där det bara är 26 % av landets kvinnor som startar och driver företag. Det är så verkligheten ser ut. Kvinnor får inte vård på samma sätt. Du bär ansvar för den politiken.

Det jag vill göra är att skapa likvärdiga villkor, se till att också kvinnliga småföretagare får chans att starta och driva företag med nya affärsidéer. Ni satsar 15 miljoner kronor. Det ska delas ut över Sverige. 15 miljoner är inga pengar alls i en statsbudget. Det är ett hån mot landets kvinnor som vill starta och driva företag.

Jag vill se till att kvinnor också kan starta verksamheter inom det som traditionellt är den offentliga sektorn därför att det finns många kvinnor som har goda affärsidéer, som bedriver äldreomsorg, som bedriver sjukvård på ett alldeles fantastiskt sätt mot de patienter och grupper som de vänder sig till.

Jag vill ha ett rättssamhälle där förövarna faktiskt döms och där våldtäktsmännen inte går fria. Jag vill ha ett samhälle där kvinnor har samma rätt till vård som männen.

Du bär ansvar för den politik som du har fört. Smit inte undan det svaret och hävda att du inte har haft något inflytande, för det har du faktiskt haft.

Jag ser med förhoppning fram emot en ny politik med en ny regering. Var så säker på att Centerpartiet kommer att driva jämställdhetsfrågorna i denna Allians för Sverige. Jag tror att alla i Allians för Sverige inser att hälften av Sveriges befolkning är kvinnor, och då måste också politiken rikta sig både till män och till kvinnor. Alla tjänar på jämställdhet. Ta ansvar för ditt eget misslyckande, Lars Ohly.

Anf. 45 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag noterade med vilken tystnad Maud Olofsson förbigick faktum. Det var ni som regerade tillsammans med Socialdemokraterna fram till valet år 1998. Det var då som de stora slagen mot den

generella välfärden utdelades. Det var de slag som sedan har gjort att kvinnor har haft svårare att hävda sina rättigheter och stärka sin ställning. Er politik är egentligen bara munväder.

Jag är i opposition mot manssamhället och mot kapitalismen. Det kommer jag att vara även om jag fortsätter att samarbeta med en regering bestående av Göran Persson och Socialdemokraterna. Jag kommer att fortsätta att vara i opposition mot det samhälle som underordnar kvinnor på samhällslivets alla områden. Det krävs strukturella, genomgripande samhällsförändringar och inte lite puts på ytan.

Anf. 46 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Om man lyssnar på den svenska debatten är det lätt att få intrycket att den viktigaste frågan just nu handlar om 70 % eller 80 %. Man skulle kunna tro att ersättningsnivåernas storlek är fråga om himmel eller helvete. Det känns en smula småttigt när man hör debatten. Om vi för en stund skulle se oss om i världen och se vad som händer där kanske vi skulle behöva reflektera över lite andra saker.

Vad ser vi när vi ser oss om? Vi ser att den stora frågan handlar om Sverige som ett litet land med mindre än 0,1 % av jordens befolkning. Hur ska vi kunna ge jobb och välfärd till våra medborgare? Hur ska vi kunna konkurrera om jobben i framtiden? Det är den frågan som landets arbetslösa ställer sig i dag.

En annan fråga som möter oss i tv och när vi är ute och reser är: Vad är det som händer i världen omkring oss? Varför har vi alla dessa katastrofer? I helgen dog tiotusentals människor i Pakistan och Indien. För bara några veckor sedan drabbades Indien och Bangladesh av enorma översvämningar. Många av oss har fortfarande bilderna från New Orleans och Thailand och från många andra ställen på näthinnan. Många svenskar har också varit inblandade i alla dessa katastrofer. Nog finns det frågor att diskutera.

Också hemma i Sverige finns det frågor som känns större än procenttal. Varje dag är över en och en halv miljon människor hemma i stället för att gå till jobbet. Det är ett fruktansvärt slöseri med mänskliga resurser. Det kostar samhället hundratals miljarder. Men vad som är värst är att människor inte verkar behövas i vårt land. De får inte uppleva glädjen att ha arbetskamrater, att få en lön varje månad och få uppskattning för utfört arbete.

Jag undrar, Göran Persson: Sover du gott om natten när du hör den här statistiken? Kan du med gott samvete bara vända bort huvudet från alla de människor som hoppas på förändring, som inget hellre vill än att få bidra, men som alltför sällan får den möjligheten? Du verkar inte vilja se de människorna. De finns inte för dig. För dig finns bara statistiken där de drygt 4 % arbetslösa är redovisade. Det är bara den statistiken som du ser.

Vilket är beskedet till alla dem som har förlorat jobben i Nynäshamn, i Bengtsfors och i Kalmar? Vilket är ditt besked till alla dem som har väntat i vårdköer och väntar på att få rehabilitering? Du måste väl ha någonting mer att säga än 80 %?

Kanske är Socialdemokraternas tystnad inte någonting att förundras över. I Rosenbad och de statliga styrelserummen kan det vara svårt att komma ihåg hur det såg ut i byggjobbarnas barack eller i fikarummet på

vårdcentralen. Kanske kan vi inte begära att Göran Persson ska minnas hur det var.

Herr talman! Den överskuggande frågan i Sverige i dag handlar om jobben och inte om ersättningsnivåerna. Var ska de nya jobben skapas så att vi som bor i Sverige åter kan få lite framtidsstro? Tillsammans med Allians för Sverige har vi lagt fram ett rejält paket för nya jobb. Vi ser att den viktigaste uppgiften för en ny regering är att se till att vi får de nya jobben. Det är bara genom att klara jobben som vi också kommer att klara välfärden.

Vi gör det lättare att gå från bidrag till arbete därför att vi sänker skatterna på låga och normala inkomster. Då kan man ha råd att ta det där jobbet en bit bort när man är arbetslös, därför att man tjänar på det. Det är någonting som landets lågavlönade kvinnor tjänar på. De har de högsta skatterna på låga inkomster.

Med mindre bidragsberoende blir det lättare att ta jobben. Det är lättare att gå från deltid till heltid. Vanliga familjer kan få mer kvar i plånboken. De kan bygga upp en buffert och kan kanske köpa den där nya tvättmaskinen när den gamla har gått sönder. Det är många som inte kan det i dag.

Vi gör det lättare att anställa. Det finns ingen genväg till nya jobb. Det gäller bara att skapa goda villkor för småföretagen i hela landet. Det som är bra för landets småföretagare är också bra för landets löntagare.

Det är därför vi vill minska risken för småföretagen genom att lätta på sjuklöneansvaret. Ingen ska behöva avstå från att anställa därför att man inte har råd med sjukdom på en arbetsplats. Vi måste få ett arbetsliv där vi inte kräver supermänniskor som hela tiden är friska och inte har en enda krampa. Det måste bli slut med det arbetslivet.

Det är också därför som vi vill sänka arbetsgivaravgifterna till de mindre företag som anställer nya medarbetare. Det är en långsiktig åtgärd. Det måste bli fler företagare som vågar anställa. För att möjligheterna ska komma fler till del öppnar vi också upp för dem som har varit långtidssjuka, arbetslösa, invandrare, ungdomar och andra som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det måste bli lättare att komma tillbaka till jobbet.

Vi ska skapa riktiga jobb i riktiga företag, inte anställa gardinupphängare med Amsbidrag. Vi föreslår permanenta och långsiktiga åtgärder så att företagen och deras anställda ska veta vad som gäller också i framtiden och inte bara inför valet.

Inom välfärdsområdet finns det stora möjligheter för nyskapande företagande. Ta företaget Carema som har som affärsidé att ta över sjukhus när det offentliga inte längre vill driva dem. Socialdemokraterna i Värmland har lagt ned sjukhus där Carema har gått in och tagit över. Det bedriver en sjukvård som annars skulle ha lagts ned.

Det är en god affär att göra det. Det är en bra service till medborgarna. Men medborgarna i Värmland ställer sig frågan: Varför kan inte Socialdemokraterna acceptera och släppa in så att andra som vill bedriva vård också kan få göra det? Varför är det så fel?

Eller ta de kvinnor som har affärsidéer inom hälso- och sjukvården. De bedriver barnmorskekliniker i Linköping och äldreboende i Bygdeå. Det gör de inte främst för att tjäna pengar utan för att de ser att de kan

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

erbjuda en bättre mödravård och en bättre äldrevård. Varför ska inte den kraften tas till vara?

Det måste bli ett slut på nedvärderandet av människor som vill och vågar driva företag, ett slut på fnysandet åt de så kallade levebrödsföretagen. Det är väl fint om människor kan skaffa sitt eget arbete. De ska vara stolta.

Jag tror att många småföretagare vill höra att vi uppskattar deras insats för Sverige. Tänk om Göran Persson, landets statsminister, kunde komma upp här i talarstolen och säga: Jag tycker att ni gör det så bra ni småföretagare. Tänk vad glada och stolta många skulle bli om de någon gång skulle få höra det från landets statsminister.

I företagsamheten ligger också nyckeln till utveckling i hela landet. Det handlar om att alla med idéer vågar förverkliga dem. Att skapa förutsättningar för företagsamhet och jobb i hela landet är därför ett mycket bättre alternativ än att skicka bidrag kors och tvärs.

Det finns massor av människor som gärna vill bo på landet och i mindre samhällen. De söker stillheten, naturupplevelsen och den sociala gemenskapen. Om vi ger fler möjlighet att förverkliga de drömmarna skapas det också möjlighet till utveckling.

Det är det moderna Sveriges landsbygd och de mindre samhällena vi talar om. Det är människor som rör på sig, är välutbildade och ibland med goda inkomster. De ser inte alls landsbygden som något pittoreskt och bakåtsträvande, utan de söker sig dit för högre livskvalitet och egna upplevelser både permanent och på fritiden.

I grund och botten är utveckling ganska enkelt. Det handlar egentligen om samma grundläggande villkor oavsett om vi bor på landet eller om vi bor i staden. Det är goda företagsvillkor och att vi konkurrerar men kunskap och inte med låga löner. Det är att skolan, servicen, barnomsorgen och butiken finns där och att det finns fungerande kommunikationer.

Ibland får man i debatten känslan av att bredband och mobiltelefon, sådana moderna kommunikationslösningar, inte passar för landsbygden eller inte behövs på landsbygden.

Vi har sett hur servicen har försämrats till exempel i de områden som har drabbats av stormen Gudrun. Men det är ju när avstånden är långa som vi behöver bra kommunikationer som allra, allra mest. Jag vet, för jag har egna erfarenheter av det.

Därför är det nedslående att det låter så gammaldags och defensivt när statsministern pratar. Det handlar om produktion med lågt förädlingsvärde och med låga löner. Sedan kompenserar man det med olika bidrag. Landsbygden får nöja sig med dåliga elledningar och dålig datakommunikation, för det behövs inte någon bättre kvalitet.

Däremot talas det sällan om hur vi med all skog kan tävla med Danmark om att göra bra möbler och med världen om att göra miljövänliga bränslen. Det visas inte heller på möjligheten att konkurrera med Parma om bra livsmedel och exklusiv mat, om turistattraktioner och annat. Sverige har möjligheter, bara vi ser chanserna.

När Axel Oxenstierna byggde vårt centralistiska samhälle var det säkert rätt. Men i dag, när vi är mer välutbildade än någonsin, borde vi börja från roten. Vi måste börja ifrågasätta all detaljstyrning som finns i dag av människor, av företag och av kommuner. Vi måste tro på männi-

skors skaparkraft och uppskatta den kreativa förmåga som människor har.

Ge makten tillbaka till människorna! Låt medborgarna och kommunerna få bestämma själva! Stärk det regionala beslutsfattandet så att man kan skapa jobb och utveckling utifrån sina egna förutsättningar! Allt behöver inte se likadant ut i hela Sverige, och allt behöver inte styras från Rosenbad.

Herr talman! Alla utmaningar till trots finns det överskuggande globala utmaningar som riktar sig mot hela mänskligheten. Miljön och oljeberoendet är en sådan stor utmaning. Men den erbjuder också stora möjligheter. Det kan kännas övermäktigt, inte minst när människor drabbas av höga bensinpriser och får svårare att få vardagen att gå ihop.

Men det finns bara en väg. 98 % av all energi som vi använder när vi åker och handlar eller lämnar barn på dagis bygger på olja. Och den blir bara dyrare. Samtidigt som vi hittar mindre olja dyker fler länder upp som vill ha tillgång till olja. Jag behöver bara nämna Kina och Indien och om de skulle vilja bli med bil på samma sätt som vi.

Här handlar det om en gigantisk utmaning som också är en jättemöjlighet för Sverige. Vi skulle kunna bli världsbäst på alternativa bränslen, världsbäst på alternativ energi och världsbäst på miljövänliga bilar. Låt oss anta den utmaningen och fundera över hur mycket jobb detta skulle kunna ge runtom i vårt land!

Vi behöver en grön industripolitik som fokuserar på att lösa de globala miljöfrågorna och som fokuserar på ny teknik. Där ska vi också göra rejäla tekniksprång. Detta ska lösa både de globala miljöproblemen och säkerhetsriskerna som finns i världen i dag. Men det ska också skapa fler jobb i Sverige.

Jag hoppas att några fler partiledare visar vägen genom att byta till bränslesnåla och miljövänliga bilar.

Jag tror att vi behöver en dröm för Sverige – en dröm om ett företagssamt, öppet och tryggt Sverige som vi bygger underifrån. Det ska vara ett Sverige där vi kan längta in i framtiden. Det gäng som nu sitter har för länge sedan glömt bort vart vi är på väg. Man vet inte vad man vill göra med framtiden och har inte heller någon dröm om den. Vad vi behöver är en dröm för Sverige. Vi behöver lita på människors skaparkraft och ge energi till dem. Då behövs också ett ledarskap där vi tar vara på de utmaningar som finns i världen och gör dem till möjligheter.

Jag vill medverka till den framtiden. Jag vill göra det tillsammans med Allians för Sverige, och jag vill se till att vi styr landet åt rätt håll. Vi har stora möjligheter. Låt oss ge de möjligheterna både till Sverige och till Sveriges folk. Låt oss se de människor som finns i vårt land som stora resurser. Centerpartiet är berett att ta ledningen för den framtiden. (Applåder)

Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan omöjligt replikera på alla de synpunkter som Maud Olofsson hade i sitt anförande.

Ett bärande inslag i hennes kritik mot regeringen är att vi inte ser småföretagarna och inte begriper oss på deras villkor. Jag delar inte den uppfattningen. Sverige är ett bra land att driva småföretag i. Dessutom gör vi stora satsningar också i den här budgeten.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

Om det nu är så uselt som Maud Olofsson säger, kan hon då tala om för mig vilka länder i Europa som har fler småföretagare per invånare än Sverige? Vilka länder är det?

Anf. 48 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Varje gång som vi diskuterar ett problem här i kammaren så kommer statsministern och säger: Nu har jag sett ny statistik! Nu ligger Sverige på tredje plats! Nu ligger vi på femte plats! Där ligger vi i topp!

Gå tillbaka till Sverige, statsministern, och titta! Vi har 12 000 fler arbetslösa i dag än vad vi hade i fjol. Vad beror det på? Beror det på att det finns så hemskt många småföretagare i Sverige i dag som längtar efter att få anställa människor? Beror det på att det är så många människor i Sverige i dag som vill starta och driva nya företag? Varför har vi den här en och en halv miljon människor som står utanför?

Återigen ser inte statsministern dessa människor. Det är det som skrämmer mig och det är det som gör mig orolig. De här människorna vill ha en arbetsplats att gå till. De vill ha ett jobb. De vill ha arbetskamrater. De vill behövas. Men statsministern ser dem inte, för han är ute och letar statistik runtom i världen. Vad är det för ordning vi har?

Vi ser att de stora företagen är otroligt effektiva. De är väldigt duktiga på att bedriva produktion. Men bekymret är att det inte kommer några nya jobb i de små företagen som vi har. Då måste ju statsministern kunna se att vi behöver ett annat företagsklimat som gör att fler vill starta och driva företag. Är du stolt över att det bara är 26 % kvinnor som gör detta? 15 miljoner till kvinnors företagande – vad är det för någonting?

Nej, gå hem till Sverige och titta hur det är! Gör de människor som står utanför arbetsmarknaden synliga! Se dem! De vill veta att statsministern ser utanförskapet.

Anf. 49 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ställde en mycket enkel fråga: Vilka länder i Europa har ett större småföretagande per invånare än Sverige?

Maud Olofssons hela tes är att vi har ett så eländigt näringslivsklimat och att vi inte förstår vilka insatser som görs i småföretagen. Det är fel. Jag kan avslöja för Maud Olofsson att det bara är två länder i Europa som har en större andel småföretagare, och det är Polen och Italien. I övrigt ligger Sverige i topp. Man kan säga att man ska strunta i internationell statistik. Javisst kan vi strunta i den; vi ska bli bättre. Men den ger en relief till vår egen prestation.

Maud Olofsson står här och talar om den en och halv miljon som är utanför. Kan Maud Olofsson beskriva vilka som finns i den gruppen? Jag ska ge två exempel. Där finns de föräldralediga – de som är hemma med sina barn. Är det någonting som vi ska sätta stopp för? Där finns också de som finns i högskolesystemet. Ska vi sätta stopp för dem också? Eller var har ni fått den där siffran ifrån – den som ni hänger upp hela er diskussion på?

Prata gärna från talarstolen här, Maud Olofsson. Lägg ut texten! Vi har hört ordflödet förut. Men förklara varför Sverige ligger i topp i företagande i Europa och varför vi dessutom har företag som undviker konkurser! Det är också utmärkande för Sverige.

Gå sedan igenom den här en och en halv miljonen och se efter vilka de består av. Förklara om det är centerpolitik att de som är föräldralediga ska tillbaka i arbete!

(Applåder)

Prot. 2005/06:13

12 oktober

Partiledardebatt

Anf. 50 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår varför statsministern vill blanda bort korten. Vilka är det som finns i den här en och en halv miljonen? Vet inte statsministern det?

Det är över 500 000 förtidspensionerade. Många av dem får inte ens hjälp med rehabilitering och att komma tillbaka till arbete. Det är dem som du inte ser. Här finns människor i åtgärder. Här finns alla ungdomar som går i högskolesystemet därför att de inte har något annat att göra och därför att de vill ha ett jobb. Vi har många ungdomar i dag som fortsätter sina studier därför att de ska få en chans att vänta in ett jobb längre fram. Det är så statistiken ser ut.

Vi har alla de som är arbetslösa som inte har något jobb att gå till. De finns i den här statistiken, men statsministern ser dem inte. Han vill inte göra någonting åt att så många står utanför.

Hur är det med förtroendet hos småföretagarna i Sverige då? Man har gjort undersökningar bland företagarna som visar att 8 % av de manliga företagarna och 3 % av de kvinnliga har förtroende för regeringens politik är. Vilka vet bäst hur småföretagarklimatet är i Sverige? Jo, det är naturligtvis småföretagarna själva. Det är de som vet bäst, och de är missnöjda. Ett allvarligt problem som vi ser är att väldigt många småföretagare inte vill växa. De vill inte anställa, de vill inte ta på sig sjuklöneansvaret, de vill inte ta på sig arbetsgivaransvaret och så vidare. Ser inte statsministern detta?

Och om inte statsministern ser detta som ett problem förstår jag varför dessa en och en halv miljoner inte är något problem för statsministern heller. Man har för länge sedan lämnat arbetarrörelsen trogna värderingar om rätten till ett arbete.

Nu är det Allians för Sverige som står för det, och vi är beredda att ta upp den handsken. Men det är tragiskt att arbetarrörelsen så kapitalt har lämnat de gamla idealen om arbete och egen försörjning.

(Applåder)

Anf. 51 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Kära åhörare! Det är svårt med politik. Det kan man inte tro ibland när man lyssnar på sådana här debatter. Alla verkar ha så enkla lösningar på allting och vara fullständigt hundraprocentigt övertygade om att allt som motståndaren tycker är fel.

De problem som vi politiker har att möta är ofta väldigt mångfasetterade, och ibland är det så att när man löser ett skapar man andra. Därför tycker jag att vi måste komma ihåg att hålla fokus i politiken. Vi måste komma ihåg vår ideologiska förankring, våra prioriteringar och våra visioner. Vad är det egentligen vi sysslar med? Vad är syftet med detta?

En väldigt viktig sak som har gjort att jag har engagerat mig i politik är att jag vill skapa förutsättningar för människor att finna livskvalitet i sina egna liv. Det kan man göra på många olika sätt, men jag vet att många människor i Sverige i dag känner sig ofrivilligt inträngda i en

livssituation som de vill komma ur på ett eller annat sätt. De känner att de inte har möjlighet att utveckla sin fulla potential. Det kan ta sig många uttryck och se olika ut för olika personer. Jag kan ge några exempel.

Det kanske är en kvinna som har 15 år kvar till pensionen och som skulle vilja pröva någonting nytt men inte vågar vidareutbilda sig därför att det inte finns studiemedel att få om man är över 54 år.

Det kan vara en ung nyutbildad studentska som inte ens vågar tänka tanken att starta ett eget företag trots att hon har hemliga, storslagna idéer.

Det kan vara barnen som upplever att ingen ser dem i skolan. Det finns ingen som ser deras behov och deras kunskaper.

Det kan vara den somaliska småbarnsmamman som inte får ett jobb därför att arbetsgivaren hellre tar en svenskfödd man, som han säger, för säkerhets skull.

Det kan vara en missbrukare som vet med sig att barnen mår dåligt men som inte klarar av att ta tag i sin situation och sluta.

Det kan vara en kvinna som misshandlas i barnens åsyn och som inte har någonstans att vända sig eller ta vägen och ingen som kan hjälpa henne.

Det kan vara en arbetsskadad som är i behov av rehabilitering men som inte får den hjälpen och det stödet.

En grön politik vill ge människor nya chanser och nya möjligheter i livet. Vi vill att politiken ska försöka erbjuda möjligheter för människor att hitta det som ger just dem livskvalitet. Jag menar att det är ett av politikens huvudsyften att ge medborgarna förutsättningar för livskvalitet.

Vi kallar detta för nya livschanser. Vi vill ge människor nya livschanser, ständigt nya livschanser, och möjligheter att ta sig ur situationer som man har hamnat i, som man inte vill vara i och som man inte klarar av att hantera utan hjälp och stöd från sin omgivning.

I ett grönt samhälle ska det finnas plats att lära sig nytt när som helst i livet, även efter pensionen. I dag börjar man trappa ned antalet studiemedelsterminer strax efter att man blir 40. Det skulle kanske vara så i stället att man fick nya studiemedelsterminer när man blev äldre så att man har en chans att skaffa sig en ny utbildning och kanske prova ett annat jobb. Arbetsmarknaden säger ju att vi måste bli mer flexibla, men det gäller ännu inte studiemedelssystemet.

Det ska vara lättare att gå från en idé till att starta ett företag. Det måste bli lättare att starta företag. Alla de innovatörer som vi har i Sverige – och inte bara tekniska innovatörer utan även sociala innovatörer, människor som har idéer om företag men som inte vågar ta steget att utveckla ett företagskoncept och dra i gång – måste få mer stöd och mer hjälp från samhället.

Varje barn i skolan måste bemötas som individ och ses som den man själv är med sin egen utvecklingspotential. De ska inte, till exempel, klumpas ihop i grupper där man säger att tjejer är så och killar är så och där man behandlar dem på olika sätt och därmed begränsar deras möjligheter när det gäller val av utbildningsvägar, karriärvägar och så vidare.

Friåret ska fortsätta. Det ska fortsätta att ge människor en paus i arbetslivet, en möjlighet att göra någonting nytt, att testa att starta ett företag, att prova en utbildning, att ha lite tid med sina barn eller barnbarn.

All form av diskriminering måste motarbetas. Vi måste till exempel bryta de könsnormer som pressar in både kvinnor och män i oönskade livsmönster och karriärvägar.

De som har fastnat i missbruk ska ges hjälp att hitta vägen ut.

Kvinnojourernas verksamhet, de som hjälper misshandlade kvinnor, måste utvecklas. Våldet i familjerna måste motarbetas.

Begreppet nya livschanser måste också innefatta de människor som är på flykt och som kommer till Sverige i nöd sökande efter vår hjälp. Vi ska ha en generös och human flyktingmottagning i Sverige där vi hjälper människor som behöver vår hjälp.

Symbolen för den här gröna politiken är alltså begreppet nya livschanser. Med det menar vi att vi aldrig helt kan förhindra att människor hamnar i svåra eller otillfredsställande situationer, men vi kan se till att det alltid finns hopp att ta sig vidare till en bättre tillvaro. Vi tror på människors kreativitet och skaparkraft. Vi är övertygade om att när människors fulla potential får blomstra gynnar det oss alla. Det är ett grönt tänkande.

Ett grönt tänkande är också att man ska se mer långsiktigt och ha ett mer globalt perspektiv på politiken. De pågående klimatförändringarna visar tydligt att vi inte kan ignorera de effekter våra politiska beslut, eller kanske snarare bristen på politiska beslut, har för människor som lever på andra ställen på jorden. Vi ser svältkatastrofer i Afrika på grund av torka orsakad av extrema väderfenomen. På andra håll har vi översvämningar som gör hundratusentals människor hemlösa. Vi ser fler orkaner och fler extrema värmeböljor med skogsbränder som följd. Vi ser korallrev med blomstrande biologisk mångfald som plötsligt dör av höjd vattentemperatur. Vi ser stigande havsvattennivåer och smältande isar i Arktis.

År 2004 beräknade man att 150 miljoner människor befann sig på flykt från sina hem på grund av väderrelaterade miljökatastrofer, och i år är det fler. År 2050 beräknas antalet vara uppe i svindlande en halv miljard människor per år som tvingas på flykt på grund av miljörelaterade katastrofer, och dödstaten beräknas bli höga.

Det är de fattiga på jorden som drabbas hårdast, de som inte har kunnat bygga sina hus på säker mark, som är beroende av varje års egen skörd för att klara sig, som inte har råd att fly undan översvämningar och orkaner och som är beroende av att äta fisken som levde i det där korallrevet.

Så allt medan vi i de rika länderna säkrar våra hus, betalar våra höjda försäkringspremier som ska hålla oss skadeslösa vid översvämningar, sätter i gång konstbevattnings när det blir torka och bygger staket för att hålla kvar den numera allt oftare snökanonsproducerade snön i turistanläggningarna, så ser vi helt andra scenarier på andra sidan jorden.

Vi kan inte fortsätta att blunda för det här, kära folk i Sverige. Vi kan inte längre låtsas som att det inte händer. Vi kan inte inbilla oss att det inte är vårt problem att det här händer. Forskarna är knappt ens oeniga längre. Vi kan inte heller komma undan med resonemanget att det spelar så liten roll vad vi gör här, för det spelar all roll i världen vad vi som lever i de rika länderna gör. För varje dag som vi inte gör någonting blir situationen värre och problemen fortsätter.

Utsläppen av växthusgaser måste minska med 75 % till 2050 här i Sverige och ännu mer på en del andra ställen. Det här kräver en radikal

och snabb omställning av vårt samhälle, och ju tidigare vi gör den, desto lättare kommer det att bli. Omställningen gäller framför allt energi och transporter från fossila bränslen – vi vet det.

Därför har vi också jobbat utifrån det scenariot. Vi i Miljöpartiet de gröna försöker nämligen att se möjligheterna i de här problemen, för vi vet att det finns en stor potential i den miljöomställning som vi måste göra. Det kommer att leda till ökad självtillit och det kommer att leda till fler jobb – om vi vågar satsa.

Det är i så fall fullständigt centralt med ekonomiska styrmedel för att vi ska få till stånd en förändring. Vi kan inte förvänta oss att människor ska ta av sina egna sparade pengar och göra investeringar som inte lönar sig för dem själva för att lösa världens miljöproblem. Självklart måste det vara lönsamt att leva miljövänligt för att förändringen ska komma till stånd.

Därför har vi skattebefriat miljöbättre drivmedel till bilar. Vi har sänkt fordonsskatten för bensinsnåla bilar och miljöbilar. Vi har gjort det förmånligt för företag att välja miljöbilar som tjänstebilar. Vi har skatteväxlat så att bensinen har blivit 19 öre dyrare, och pengarna därifrån har gått till skattesänkningar så att människor kan göra miljöinvesteringar i stället. Vi har sett till att Stockholm inför trängselavgifter under nästa år, vilket bekostar stora kollektivtrafiksatsningar. Vi har också tagit fram regler som ska se till att miljöbättre drivmedel kommer ut på bensinmackarna. Vi har beslutat om den största järnvägssatsningen i svensk historia.

Det här viktiga arbetet för att bryta Sveriges oljeberoende vill vi fortsätta. Vi är övertygade om att det är nödvändigt, att det också är bra för Sverige och att det ger fler jobb och fler företag i framtidens branscher. Framöver kommer vi att driva skatteavdrag för att konvertera bensinbilar till etanol- och biogasdrift. Vi vill jobba hårt för att få över mer godstrafik till järnväg, och vi vill satsa ännu mer på effektiva och moderna transporter – till skillnad från andra här i kammaren som vill ta pengar från kollektivtrafiken och i stället satsa på motorvägar i storstadsregionen. Vilken strategi kommer att ta oss ur oljeberoendet? Vad ger flest jobb? Vad är bäst för glesbygden när oljepriserna stiger: nya kringfartsleder runt Stockholm eller ekonomiskt stöd för att konvertera bilen till andra, kanske lokalproducerade drivmedel?

Jag menar att det som är bra för världen och för barnens framtid också kan vara bra för oss som lever här och nu.
(Applåder)

Anf. 52 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har med stort intresse lyssnat till debatten här på förmiddagen. Det är en märklig bild som växer fram. Det finns ett slags anspråk från den borgerliga högeralliansen på att representera något slags alternativ därför att man har lyckats komma överens om 50 av de nästan 1 000 miljarderna i budgeten. De 50 miljarderna har man sedan blivit oense om hur man ska finansiera, för det är naturligtvis skattesänkningar det handlar om – i vanlig ordning, när det är borgerligheten som är i farten. Och så har man ändå lyckats enas om att man sätter nog in stöten mot de sjuka och arbetslösa. Det där börjar vara känt nu. Jag behöver inte upprepa det så många gånger till. Det är det huvudsakliga

borgerliga greppet för att åstadkomma fler jobb i Sverige. Det är den typen av politikomläggning som gäller. Vi tar bestämt avstånd från detta.

Men sedan, här i debatten, flödar fantasin och initiativen från dem som vill regera ihop. Jag har roat mig med att göra följande lista över utställda löften för kommande mandatperiod:

- Avskaffa fastighetsskatten. Det var åtskilliga tiotals miljarder som försvann där.
- Avskaffa förmögenhetsskatten.
- Sänk bensinskatten.
- Sänk inkomstskatten.
- Sänk företagsskatten.

Och samtidigt gör man ett nytt avstamp där man säger följande:

- Mer pengar till äldreomsorgen!
- Bättre resurser till rättsväsendet!
- Mer pengar till vården!
- Höj pensionerna!
- Höj barnbidragen!

Vi har sett det här förut. Jag är så pass gammal att jag kommer ihåg hur det var när Maud Olofsson, Mats Odell och de andra politiska företrädarna tog ansvar för Sverige. Det var precis den här politiken man förde. Det slutade med 15 % ränta på huslånen och 500 % ränta i Riksbanken, jätteinflation och konkurser. På något sätt känns det som om man inte har lärt sig någonting. Nu får vi se hur det här fortsätter, men den allians som man så mödosamt har snickrat ihop börjar alltmer likna det som Fanfani, den italienske konseljpresidenten, kristdemokraten, en gång sade: En allians är ett äktenskap där kärleken har ersatts av en växande svartsjuka.

Så tror jag det blir här också, och vi kommer att se att man är rädd om sina egna väljare, och så bjuder man över varandra.

För min egen del, herr talman, vill jag säga att vi nu upplever ett skifte i svensk ekonomi såtillvida att hemmamarknaden drar alltmer och avlöser den enorma uppgång som har varit ledd av exporten. Det här är bra, därför att nu byggs produktionskapaciteten ut. Antalet lediga jobb växer i en snabb takt, och vi har gott hopp om att kunna pressa tillbaka arbetslösheten. Skattebaserna växer också. Därmed får vi bättre gemensamma resurser. Vi får en ordentlig möjlighet att genomföra reformer i stat och kommun utan att vi lånar och missköter ekonomin. Antalet sysselsatta har växt sedan 1994 med nästan 300 000 personer, i huvudsak i privat sektor, och vi har också kunnat öka antalet anställda i vård och omsorg de senaste åren.

Vi har höjt barnbidragen, och gjort det flera gånger. Vi höjer barnbidraget igen. Nu till jul kommer en ordentlig höjning som betalas ut retroaktivt för innevarande års tre sista månader. Vi har infört maxtaxan, som Centerpartiet vill ta bort, och vi har sett till så att föräldraförsäkringen har

bytt ut. Det går att förena ansvar för familj med ett engagemang i yrkeslivet. Det är en viktig insats för jämställdhet, men naturligtvis i första hand för barnen. Vi tänker fortsätta förbättra föräldraförsäkringen, och vi vill att den ska tas ut mer jämställt.

De svenska exportframgångarna är mycket stora, så pass stora att den svenska ekonomin visar överskott av sådant slag att vi får gå till oljeproducerande ekonomier för att hitta liknande. I Sveriges fall är framgångarna resultatet av export av papper och massa, bilar, läkemedel, telekomprodukter och verkstadsprodukter – sådant som görs runtomkring i vårt avlånga land och som hittar köpare i andra länder för att det är prisvärt. Det är inte alltid billigast, men det är prisvärt eftersom det är av hög kvalitet och producerat av människor med god kunskap.

Samtidigt växer antalet små företag här hemma på det sätt jag kunde visa i replikskiftet med Maud Olofsson alldeles nyss. Vi vill ha fler små företag, och en del av de satsningar vi gör i årets budget är inriktade på att underlätta för de små företagen. Det handlar om regelförenkling – vi genomför förändringar i 3:12-reglerna – och om småföretagens beskattning. Vi satsar också på forskning och utveckling kopplat till små företag så att deras produkter ytterligare ska kunna flytta fram sina positioner, kanske också utanför Sveriges gränser.

Vi stöttar de industriella utvecklingscentrumen, och vi genomför, vilket är oerhört viktigt, en ordentlig satsning på det svenska skolväsendet. Jag delar en del av den kritik som Lars Leijonborg framför. Det gör jag. Vi presterar inte tillräckligt bra i den svenska skolan. Vi bör kunna bli bättre. Vi måste bli bättre. Men jag delar inte Folkpartiets recept. För min del anser jag att förbättringar i skolan kommer genom att det finns fler vuxna, fler pedagoger, i skolan – människor som leder och vägleder unga i deras kunskapssökande. Jag värjer mig mot den linje med hårdare tag som blivit Folkpartiets signum de senaste åren.

Jag tror inte att det är bröstgänges vi möter unga människor som söker efter en identitet och som har problem med sina relationer. Det är inte kaserngården som ska flytta in på skolgården utan det handlar om en ansats där man ser varje liten kille och tjej som den individ han och hon är med de förutsättningar de har men också med de problem de ofta tar med sig in i skolan.

Det är ett oerhört svårt jobb att vara lärare. Det är en oerhört ansvarsfull arbetsuppgift. Vi har mer än någon annan tidigare regering satsat på att göra läraryrket attraktivt. Vi har också sett till att det blir fler lärare. Vi förutsätter att detta nu kan kombineras med ytterligare insatser för att säkra kvaliteten. Men det finns ingen genväg genom hårdare tag; det vore en återvändsgränd.

Jag blir lite förskräckt när jag hör Maud Olofssons karakteristik av högskolesystemet. Det finns ungdomar, sägs det, som går på högskolan för att de inte får jobb. Jag trodde att Centern och vi hade gjort vår satsning på högskolesystemet över hela landet just för att man, om man går i högskolan, har större chanser att få ett arbete. Sverige blir också starkare och konkurrenskraftigare. Det Maud Olofsson nu ger uttryck för är ingenting annat än det som Moderaterna en gång i tiden tänkte, och sade högt, nämligen att satsningen på nya högstskolor inte är något annat än en satsning på byggehögskolor – lite föraktfullt, inte på riktigt, för ”på rik-

tigt” skaffade man sig en utbildning i Lund eller Uppsala. Det är en ny linje från Centerpartiets sida. Jag beklagar den djupt.

Vi behöver också göra mer för att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten. Vi behöver även göra satsningar på att höja kvaliteten i vård och omsorg, satsningar på yrkesutbildning – lärlingsutbildning – satsningar på att tidigare anställa unga människor, som vi vet att vi kommer att behöva i statens tjänst. Det handlar om ett brett program, kombinerat med forskningsinsatser och riktade insatser mot näringslivet, vilket ska göra att den uppgång vi nu ser i ekonomin också omsätts i både nya arbetstillfällen och tillbakapressad arbetslöshet. Det är vår väg. Det är vår linje. Vi tror på den linjen.

Jag värjer mig bestämt mot idén att man ska skuldbelägga den arbetslöse, att man ska börja peka på den sjuke och säga: Du får klara dig själv, du har drabbats av sjukdom – du har kanske fått cancer, du har brutit benet – du klarar inte din försörjning. Men du ska veta att du klarar dig bättre än du tror för vi är beredda, säger de borgerliga, att sänka dina ersättningar.

Det är inte ett bra Sverige. Det är inte där vi har problemet med sjukförsäkringssystemet. Tvärtom har vi råd med en generös allmän försäkring för den som drabbas av sjukdom. Vi har råd med en bra arbetslöshetsförsäkring för den som förlorar jobbet. Bara på så sätt behåller vi ett Sverige som är öppet för förändring, som välkomnar det nya och som inte i det nya varje gång upplever ett hot. Där står vår samhällsmodell mot den av Fredrik Reinfeldt presenterade högermodellen.

Vi är också ett land, precis som Maria Wetterstrand sagt, som har all anledning att gå i spetsen för den ekologiska omställningen. Det är märkligt med den diskussion vi har i dag. När vi ser de stora klimatförändringarna, när vi står på tröskeln till att genomföra stora satsningar på alternativ till olja och bensin och förhoppningsvis också i framtiden till gasen – ja, det vi då fastnar i är en diskussion om bensinskatten.

Gärna ordentliga avdrag för resor till jobbet – det kan vi diskutera, och de kan också justeras, självklart – men visst är det väl en angelägenhet för oss alla att försöka driva en politik där bilarna blir bensinsnålare och där nya bränslen introduceras, särskilt när vi ser de klimateffekter som vi alla numera inser är ett faktum.

För mig är den stora politiska utmaningen att hålla ihop Sverige socialt och regionalt, att samtidigt ligga i framkant internationellt och kunna tävla med alla andra på en öppen världsmarknad. Så här långt har vi lyckats på ett sätt som vi kan säga att vi är stolta över men inte nöjda med.

Vi kan och vi ska bli bättre, men aldrig någonsin, ärade ledamöter av denna kammare, till priset av att vi börjar lämna några efter. Alla ska vara med. Det är den solidaritetspolitik som svensk socialdemokrati stått för och som den här regeringen bygger sitt program på – och tänker fortsätta att bygga programmet på under nästa mandatperiod.

(Applåder)

Anf. 53 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Göran Persson har ibland bekänt att han haft en hemlig dröm om att i ett kommande liv bli präst. Jag tror egentligen att det är tv-kommentator Göran Persson skulle vilja bli. Han älskar rollen att efter

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Partiledardebatt

alla andra gå upp och så där lite odemokratiskt klumpa ihop oss alla sex och sedan göra en lista som om vi vore ett gemensamt alternativ. Det är roligt, men det är osjyst, och det är inte ett bra sätt att beskriva hur demokratiska partier representerar sina respektive väljare.

Men om det bara är utgiftslistor du längtar efter ska du sätta dig en stund på din egen partikongress i slutet av månaden, Göran Persson, så får du höra när miljarderna rullar. Och det kommer inte att höras mycket om finansieringen. Det ska bli spännande att följa.

Du beskriver ett Sverige som du vill hålla ihop, men ditt Sverige är redan isär. Det du anklagar andra för är redan sant i ditt eget land. 500 000 människor har under din statsministertid gått från egenförsörjning ned till ersättningsnivåer som du själv och dina egna statsråd beskriver som icke möjliga att leva på. Under din statsministertid!

90 000 människor står utanför a-kassan. De är tydligen inte med i din solidaritetstanke. Tusentals människor stängs varje år av från a-kassan i Sverige. Din retorik är känd, men din verklighetskänning känns lite nattstånden. Det förhåller sig ju redan på det sätt du beskriver. Vi har ett land drivet isär, tudelat mellan dem som har arbete och dem som inte har det, tudelat mellan dem som lever i våld och under droger och de som inte gör det, tudelat mellan dem som har egen förmåga att klara sig i skolsystemet och dem som skolsystemet i dag lämnar efter sig.

Vad är det egentligen för mandat du begär, Göran Persson? Jag hörde knappt ett enda förslag eller en enda idé. Inte heller presenterade du hur du ska regera tillsammans med andra. Använd nu din repliktid till att ge de svaren.

(Applåder)

Anf. 54 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är möjligt att det är tv-kommentator man ska bli. I så fall är vi två som recenserar andras föreställningar. Sedan får vi se vilket program som människor väljer i framtiden.

Jag blir lite fascinerad av Fredrik Reinfeldts sätt att föra debatten. Han säger att det är ingen konst att rabbla upp utgiftslistor. Men, Fredrik Reinfeldt, du är väl oppositionsledare? Jag beskriver ditt alternativ. Du säger att det inte är sjyst att beskriva vad olika partier tycker. Jaså? Vad ska ni regera på? Vi har hela tiden sett hur du har försökt att anpassa dig och glida när opinionen har gått dig emot. Det blöta fingret. "Flippfloppandet", som Lars Leijonborg sade. Bristen på stadga och ryggrad.

Man kanske kan vara oppositionsledare långt från ett val och bete sig på så sätt. Men ju närmare valet du kommer, desto tydligare blir kravet på dig att välja i listan. Ju närmare valet du kommer, desto mindre blir förutsättningarna att byta fot varje morgon du vaknar. Någon gång måste ju folk få reda på vad ni står för. Sedan vänder du det hela mot mig och säger: "Göran Persson har ingen politik."

Vad märkligt. Vi har just presenterat en sammanhållen budget för det kommande året. Mot det ställer ni en del av budgeten – 50 miljarder av 1 000 miljarder – som alternativ.

Jag har förhandlat fram, tror jag, 15 budgetar sedan jag blev statsminister – eller om det är 16, 17, 18. Jag har gjort det med olika partier, och jag har fått majoritet för dem i riksdagen. Vi har fått ordning på Sveriges ekonomi, återskapat framtidstro bland hushåll och företag. Det är klart att

det kan göras bättre, och hade kunnat göras bättre, men resultaten talar för sig.

Det är två sätt att bedriva politik, Fredrik Reinfeldt. Jag recenserar inte vad du gör. Det får väljarna göra. Jag beskriver vad du gör, och jag tror att väljarna har en viss vägledning av detta.

(Applåder)

Anf. 55 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Nu hade Göran Persson lite otur. Jag har räknat till två förslag som Göran Persson har fört fram som tankar – lite lösligt – som socialdemokratin har för nästkommande mandatperiod.

Det var först ett stort utspel på första maj om de stora insatserna i tandvården för 20–30-åringar som nu skulle genomföras. Det andra var idén att det ska bli mer lönande också för höginkomsttagare att inte arbeta. I går kväll i Rapport fick vi veta att det nu var lite oklart med det första beskedet. Det skulle nog ändras lite. Det skulle nog inte riktigt bli som det var tänkt. Det var inte färdigräknat. Jag vet inte om Göran Persson tyckte att det var ett bra inslag. Jag ska erkänna att jag inte ens förstod vad du sade. Jag vet inte vad beskedet var.

Kalla det för flipp-flopp, Göran Persson, men sanningen är att jag tror att väljarna tycker om politiker som lyssnar, som utvecklar sin politik, som kvalitetssäkrar och räknar färdigt och låter den processen fortgå. Du kan skratta, men jag tycker inte att din regeringsperiod har präglats av att varenda siffra du har presterat har blivit exakt vad du hade tänkt dig. Ni har faktiskt ekonomiska mål som alla har det gemensamt att ni inte når något av dem. Vad är det om inte en sorts flipp-flopp?

Jag vill påpeka att det vi har gjort i Allians för Sverige är att ringa in det vi vill förändra. Merparten av det är vi överens om – ett år före valet. Göran Persson gör ett stort nummer av att budgeten är på 1 000 miljarder. Sanningen, Göran Persson, är att du och jag är överens om merparten av detta. Det är för det vi vill förändra av de 1 000 miljarderna som det är intressant att ställa sig frågan hur det ska göras annorlunda. Det har vi alltså kunnat göra tillsammans med andra – fullt finansierat. Det är därför Göran Persson ställer frågor till oss om utgiftsminskningar och besparingar. Har jag kunnat ställa några sådana frågor till Göran Persson? Nej. Du finansierar ingenting. Du pratar om kortsiktiga konjunkturerffekter. Dessa kortsiktiga konjunkturerffekter använder du för varaktig finansiering av utgiftsökningar och skattesänkningar. Så ser den oansvariga politiken ut, utan finansiering och utan långsiktighet.

(Applåder)

Anf. 56 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är sant att vi kommer att förbättra tandvården. Vi kommer också att göra stora satsningar på pensionärerna, inte minst dem som har drabbats av demenssjukdomar. Vi kan göra det därför att vi inte sänker skatten. Det är viktigt att säga. Man har val att göra i politiken.

Fredrik Reinfeldt kan hävda att han minsann har finansierat sina skattesänkningar. Ja, vi som har följt debatten den senaste tiden vet hur det ena förslaget efter det andra har havererat. När det gäller trafikförsäkringen skulle ni lägga över kostnaderna på bilismen, som säkert skulle göra att en bensinskattehöjning på tio öre slås 20 gånger om av det för-

slag ni har lagt fram – ännu mer i storstäderna. För unga människor med bil i Stockholm kan jag tänka mig att det är fråga om gigantiska kostnadsökningar. Det höll inte. ”Då tar vi tillbaka det”, säger man. Jaha.

Sedan fortsatte det likadant med flipp-floppandet, kors och tvärs, om sjukförsäkringen, om arbetslöshetsförsäkringen. Då gör Fredrik Reinfeldt en dygd av detta och säger att man lyssnar till människorna, man tar intryck. Jag skulle vilja veta vem borgerligheten har lyssnat till, när man kommer fram till slutsatsen att problemet är att de arbetslösa har det för gott ställt. Vem har man lyssnat på när man säger att en sjuk människa, som redan har drabbats av elände och motgång, kan ta ytterligare smällar i form av försämrad ekonomi? Vem pratar Fredrik Reinfeldt med, som tror att detta ska få fart på Sverige? Det är ett Sverige som i alla sammanhang hävdar sig väl, inte tillräckligt bra men jämfört med andra länder mycket väl. Varför ska vi äventyra den svenska modellen? Vem talar oppositionsledaren med, och vem är det som förser honom med dessa eländiga underlag som alltid visar sig vara felräknade? Det här undrar en hårt prövad statsminister som lyssnar febrilt på än det ena, än det andra, och i snart tio års tid har räknat mycket aktivt och får det att gå ihop på ett så pass bra sätt att Sverige har världens näst intill bästa offentliga finanser.

(Applåder)

Anf. 57 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa Mr. Muhammad Raza Hayat Harraj, minister med ansvar för parlamentsfrågor, och hans parlamentarikerdelegation från Pakistan välkomna till Sveriges riksdag.

Jag vill också uttrycka vår djupaste sympati med Pakistans folk och offren för den nyligen inträffade och förödande jordbävningen.

(Applåder)

Anf. 58 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! För mig får Göran Persson gärna bli präst, kommentator, oppositionsledare eller vad som helst efter valet, bara han inte blir statistiker. Hans sätt att handha statistik är helt häpnadsväckande. Här har han försökt att inbilla oss och svenska folket att Sverige har fler företagare än andra jämförbara länder. Enligt regeringens eget verk på området, Nutek, ligger Sverige långt under EU-snittet när det gäller antalet företagare per sysselsatta. Ser man det över befolkningen blir det bara ännu sämre. Det är fullkomligt fel. Sverige ligger på 23:e plats, och det visar i blyxtbelysning hur viktigt det är att lägga om företagarpolitiken.

Sedan var det frågan om skolan. Göran Persson säger: ”Vi måste bli bättre. Varje barn ska bli sett, och vi ska ha fler vuxna i skolan.” Men det var precis samma sak Göran Persson sade för 16 år sedan när antalet elever som slogs ut var 5 %. Nu är det 10 %. Det är den politiken man har prövat. Sedan kallar han vår politik att gå ”bröstgänges till väga”. Vad är det för prat? Är det att skydda mobbningsoffren? Är det att gå bröstgänges till väga? Är det att ha en läsa-skriva-räkna-garanti så att barn får hjälp i tid? Är det att återinföra specialläroutbildningen, så att vi får personal som verkligen kan hjälpa de mest utsatta eleverna?

Göran Persson sade att den stora utmaningen 1989 var att färre elever skulle slås ut. Sedan dess har utvecklingen gått åt precis fel håll med den politik han då företrädde.

Talar inte det för att nu är det dags att byta politik, nu är det dags för en politik som verkligen sätter kunskap och arbetsro i centrum? Vad är det för fel på den tanken?

(Applåder)

Anf. 59 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är inget fel på den tanken. Men det blir som så ofta i politiken att vi uttrycker självklarheter som vi alla är överens om. Frågan är hur man ska göra det. Och där tror jag väl att ingen har undgått de senaste årens kursändring från Folkpartiets sida. Det är hårdare tag som gäller.

Det började med blinkningen med högerögat som var så framgångsrik i valet 2002. Och så har det fortsatt: straffmyndighetsåldern till 14 år, 14-åringar eventuellt i fängelse, psykiskt sjuka i fängelse. Det finns mycket som Folkpartiet har föreslagit den senaste tiden som är 180 grader emot det socialliberala arv som Lars Leijonborg har att förvalta.

Jag tror på lärarnas insatser. Jag tror på tidig kvalitetskontroll dessutom, utvecklingsplaner för killar och tjejer, där man ser varje individ och följer upp deras kunskaper. Jag vet att barnen i dag är oändligt mycket mer krävande när de kommer till skolan än vad de var när vi 49:or började 1956. Det är en helt ny och ohyggligt mycket svårare situation som dagens lärare har att hantera. Då behöver de bli fler. Vi har tillfört fler lärare i både grundskolan och gymnasieskolan, och vi har tillfört fler förskollärare. Vi tror att det är den vägen man ska gå: tydliga krav, men fler lärare och fler vuxna kring barnen.

Och tro inte att det är lätt! Tro inte att det är något slags filosofi, av det slag som det tidigare skolborgarrådet i Stockholm har gjort till Folkpartiets politik! Det är inte där lösningen ligger. Lösningen ligger i att se människan, också de killar och tjejer som inte har så lätt för sig. Också de är våra barn.

(Applåder)

Anf. 60 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Faktum kvarstår: Socialdemokraternas skolpolitik har vi provat, och den har lett till ett katastrofalt resultat.

En stark känsla efter den här debatten är att Göran Persson är mycket trängd, känner sig mycket desperat. Hans sätt att handskas med fakta blir alltmera orimligt. Han påstår att 14-åringar ska sitta i fängelse. Vi har ett fängelseförbud här i landet för barn under 17 år som, vad jag vet, alla partier ställer upp på. En seriös diskussion om ungdomskriminaliteten verkar han oförmögen att föra, utan han ska vanställa andras förslag.

Det tragiska är att han nu påstår sig se verkligheten i skolan men inte gör något åt den på någon av de grundläggande punkterna: när det gäller lärarutbildning, tidigare betyg, fler nationella prov, hårdare tag för att skydda mobbningsoffer och så vidare. Inget konkret är han redo att göra. Det är samma socialdemokratiska politik, och med den kommer Sveriges skola inte att lyfta. Då är vi illa ute i globaliseringens tid.

(Applåder)

Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Sänk straffmyndighetsåldern till 14 år! Skärp reglerna för socialbidrag! En arbetsför person som söker socialbidrag ska arbeta inom fem dagar. Hittar personen inget arbete ska han eller hon tvingas arbeta med exempelvis renhållning. Alla som vill och kan få ett arbete ska ha rätt att arbetskraftsinvandra till Sverige och då få tillgång till vårt välfärdssystem. Förlorar man arbetet blir man, och familjen, dock automatiskt av med uppehållstillståndet efter tre månader, och därmed får man lämna landet.

Det är folkpartistiska förslag. Jag kan hålla på ett tag till och läsa dem, Lars Leijonborg, men du har ingen replik så jag avstår.

Det har skett någonting i svensk politik som har inneburit att det är ganska många partier som försöker byta position. Folkpartiet är ett av dem, när ni nu strävar att lägga er till höger om Moderaterna. Moderaterna har försökt kliva in mot mitten. Centerpartiet har lämnat mitten hals över huvud och ligger i något slags ytterkantsposition till höger. Så ser det ut.

Då blir det också svårt att föra en diskussion med företrädare för sådana partier som så i grunden har övergivit det man tyckte för några år sedan. Jag tyckte bättre om Folkpartiet för några år sedan, Lars Leijonborg. Jag hoppas att ni kommer tillbaka till den socialliberala linjen – det behövs ett sådant parti i Sverige.

(Applåder)

Anf. 62 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! I går offentliggjordes priset i ekonomi till Alfred Nobels minne. Det var synd att den kommitté som delade ut det priset för spelteori inte hörde dagens debatt, för där har vi en värdig vinnare av detta pris.

Väldigt mycket av de sakpolitiska diskussionerna göms undan bakom resonemang om hur partier ligger på höger-vänster-skalan, hur partier har förändrats, hur partier uttrycker sig. Väldigt lite handlar om sakpolitik.

I mitt inlägg tidigare ställde jag frågor på fem olika områden. Det handlade om äldreomsorgen, vad Göran Persson vill göra där. Jag ställde frågor som rörde den värdighetsgaranti som vi kristdemokrater har föreslagit och som handlar om den äldres rätt till värdighet också när de egna krafterna sviktar. Jag ställde frågor om familjepolitiken, hur Göran Persson ser på att vi i dag har ett orättvist system som inte leder till en valfrihet för föräldrarna och möjligheten att ta hänsyn till att barnen är olika. Jag ställde frågor som rörde bensinskatten och fastighetsskatten. Jag ställde frågor som rörde jobben.

Inte ett svar – Göran Persson bevärdigade mig inte med en replik.

Jag bryr mig inte ett dugg om det för min egen del, men jag tror att det här är väldigt viktiga frågor för många väljare. De vill ha besked från Socialdemokraterna hur man ser på de här frågorna. Jag tror att väljarna förväntar sig den respekten från statsministern att han ger svar på frågorna.

Göran Persson har med de debattregler vi har väldigt mycket mer tid än vad vi andra har. Det är för att han är statsminister, för att han ska stå till svars för den politik som förs i vårt land. Jag tycker att det är ursvagt

att han inte tar tillfället att svara på de frågor som ställs. Vi representerar också väljare som har frågor och som har berättigade krav att få dem belysta.

Jag tycker att du som statsminister ska svara på de frågor som du får. Äldreomsorgen, familjepolitiken, bensin- och fastighetsskatten och jobben är de frågor jag efterlyste besked omkring.

(Applåder)

Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Om man inte lyssnar på vad de andra säger i talarstolen får man aldrig något svar. Flera av de saker du tog upp i ditt anförande hade jag svar på i mitt anförande. Men jag ska uppehålla mig särskilt noga vid en fråga som jag känner starkt för och där jag har ett växande engagemang, och det är äldreomsorgen.

Det är en triumf vi upplever att alltfler människor lever väldigt länge – var tredje kvinna kan räkna med att uppleva sin 90-årsdag. Samtidigt vet vi att när åldern stiger kommer också sjukdomar, och inte minst problem med demens. Ibland är det inte bara en sjukdom utan flera sjukdomar som drabbar äldre människor, och man ska leva med detta kanske flera år av sitt liv. Då är tryggheten ofta det som består i att det finns en väl utbyggd vård och omsorg, inte sällan i kommunens regi. Barnen kanske finns på något annat ställe i landet, långt bort. Det kanske inte ens finns någon familj, utan den är borta. Man är ensam, utsatt, skör.

Det är få saker som är så viktiga för ett välfärdssamhälle som att vi ser alla dessa äldre människor som har växande problem inte minst med sin hälsa.

Jag gör valet, Göran Hägglund, att om jag har 40 miljarder kronor, eller 50 miljarder som ni tycks ha i alliansen, så lägger jag hellre de pengarna på att bygga ut för de äldre vad gäller deras boende, på att förbättra vården, på att ge ökat stöd till de anhöriga. Det går före skattesänkningar.

Jag får inte in i min arma skalle hur du med det engagemang som du tycks ha ändå alltid börjar med att det är skattesänkningar som är viktigast. Sedan, när de är avklarade ihop med högern, kommer du tillbaka till det sociala engagemanget. Jag börjar med det sociala engagemanget, och sedan får vi se vad som finns kvar att göra i form av skattesänkningar i nästa steg.

(Applåder)

Anf. 64 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Det där resonemanget skulle naturligtvis hålla om det var så att Socialdemokraterna inte hade sänkt skatter. En av de största satsningarna i årets budget handlar ju om att kompensera för egenavgifterna. Så det resonemanget håller inte alls.

Socialdemokraterna är fortfarande skyldiga alla äldre, eller oss som planerar att bli äldre, svar på de frågor som ställs om hur man ska bo, med vilken värdighet man ska behandlas. Som jag nämnde tidigare kan vi dagligen se i tidningarna hur äldre far riktigt illa i den svenska äldreomsorgen. Allt går det naturligtvis inte att beskylla Socialdemokraterna för. Vi har alla ett ansvar för att se till att ha beredskap för den stora ökning vi får till följd av att vi lever längre och att vi är friska allt längre.

Men så småningom kommer den dag då krafterna sviker och vi behöver hjälp och stöd, och många människor far illa.

Men som vi var inne på tidigare fordras det ju faktiskt resurser för att klara av den utmaningen, och då behövs det fler företag. Det behövs växande företag som förmår att anställa människor.

Vi har nu hört statsministern tala om att jobben kommer. Ja, har vi hört den förut? Vi kan konstatera att i förhållande till förra årets debatt vid den här tidpunkten är det fler människor som är arbetslösa, och på det viset får vi inte fram de resurser som fordras för att vi ska kunna klara av en värdig äldreomsorg.

Alla människor är lika mycket värda, oavsett ålder. Därför gäller det att vi har de här prioriteringarna tydliga för oss men också att vi vågar satsa så att vi har resurser för framtiden. Där menar jag att Socialdemokraterna är svaret skyldiga. Blir det någon värdighetsgaranti, Göran Persson?

(Applåder)

Anf. 65 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Vi gör den bedömningen att antalet nya arbetstillfällen växer. Vi gör också den bedömningen att vi med de åtgärder vi har i budgeten kommer att kunna pressa tillbaka arbetslösheten. Över detta är jag stolt, men jag är inte nöjd. Vi kan och vi bör bli bättre. Men å andra sidan, återigen, kan vi jämföra oss med omvärlden och se: Hur klarar sig det öppna Sverige? Och vi behöver inte skämmas för den jämförelsen.

Hur vi sedan använder det vi skrapar ihop gemensamt är en fråga om både moral och rationellt tänkande. Det finns få områden som är så viktiga som vården, och det finns få områden där det så tydligt framgår att vi måste satsa pengarna gemensamt.

Ska vi låta den som kan klara det själv ordna sin vård och omsorg kommer inte så många att ha en värdig ålderdom. Vi får betala skatt, och vi får göra det efter bärkraft – det är en viktig princip. Och då säger jag nej till de skattesänkningar som ni laborerar med. Då får jag i halsen: Men du har ju själv sänkt skatten. Ja, vi har kompenserat för de skatter vi höjde under den ekonomiska kris som varade fram till 1994. Det har jag aldrig dolt. Vi tog då ut mycket av svenska folket i form av besparingar och skattehöjningar. Det har vi lagt tillbaka. Det tänker vi fortsätta med.

Men det som nu växer fram i form av resurser använder vi för att satsa på det viktigaste vi har, dem som arbetar i vården. Den trygghet som en äldre människa ofta känner är den trygghet som representeras av en kommunalarbetare. Det handlar om att det kommer en, ofta kvinna, hem till någon på natten och hjälper honom eller henne att vända sig i sängen, serverar frukost på morgonen, smeker lite på kinden, talar om livet och talar om det vardagliga. De försvinner till någon annan arbetsplats därför att det är stressigt. Det är de människorna som är tryggheten. Det är inte någon fond eller någon skattesänkning eller någon satsning på någon smart aktie. Det är hårt arbetande människor i välfärden. Kommunalarbetare ska ha vettiga villkor, och då måste vi våga ta ut skatt, Göran Hägglund, inte bara lova att sänka den.

(Applåder)

Anf. 66 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Kvinnor tjänar mindre än män. Kvinnor arbetar oftare deltid än män. Kvinnor har lägre a-kassa, lägre sjukersättning, lägre föräldraförsäkring än män. Mycket av det beror på den orättvisa fördelningen av det betalda och obetalda arbetet. Män och kvinnor arbetar ungefär lika mycket, men medan män får betalt för 60 % av sitt arbete får kvinnor i genomsnitt betalt för 40 % av sitt. Därför finns förslaget om en individualiserad föräldraförsäkring.

Ingen ska kunna smita från ansvaret som förälder. Vi måste se till att vi tar ett gemensamt och delat ansvar för barn, hem och familj. Men Socialdemokraterna säger nej, till och med till det modesta förslag som Karl-Petter Thorwaldsson har lagt fram i en utredning, nämligen om en tredelad föräldraförsäkring.

Vad har ni för strategi för att bryta orättvisorna på arbetsmarknaden? Vad har ni för strategi för att få mer jämställda villkor såväl i hemmet som i samhället?

Anf. 67 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är en viktig fråga som Lars Ohly tar upp. Ja, vi tror inte att det är rätt att gå in och individualisera föräldraförsäkringen i det här läget. Man kan inte utesluta att det blir en sådan situation i framtiden. Det finns ett bestämt motstånd bland barnfamiljerna, och det finns åtgärder som bör vidtas innan man hamnar i den slutsatsen att man ska individualisera försäkringen.

Det första är att det är rimligt att kvinnor erbjuds heltider om de vill ha heltidsarbeten. Därmed får man en ökad jämlikhet i familjen vad gäller inkomsterna, och därmed styrs inte uttaget av föräldraförsäkringen av orättvisan som deltider representerar.

Det andra är: Lika lön för lika arbete. Man kan förklara en del av inkomstskillnaderna, som finns mellan män och kvinnor, men en väldigt stor del beror helt enkelt på fördomar och gamla kvarliggande könsmönster. De måste undanröjas. Det drar rimligen också i rätt riktning.

Det tredje är att vi bör höja taket i försäkringen, så att män, oftast, som i dag avstår från att ta ut den därför att familjen inte har råd får en vettig ersättning för sitt inkomstbortfall.

De där sakerna bör provas först. Skulle det här inte lyckas får vi komma tillbaka till en diskussion. Men jag förutser inte att det sker i närtid.

Anf. 68 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Alla de tre förslag som Göran Persson nu pratade sig varm för är sådana som Vänsterpartiet har drivit. Men gör inte det bästa till det godas fiende! Vi kan också ta krafttag för att se till att den ojämlika fördelning som finns av det betalda och obetalda arbetet, som också är ett skäl till många av de orättvisor vi ser i lönediskriminering, i ofrivilliga deltider, kan attackeras. Vi kan göra Sverige mer jämställt, men då måste vi våga utmana, Göran Persson, och då måste vi våga stå för en förändring av de förlegade könsrollsmönstren.

Anf. 69 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är av samma uppfattning som Lars Ohly, att man måste våga och vara offensiv. Jag menar att vi har gjort det med hela den

familjepolitik som vi har drivit under stort och starkt motstånd. Vi har här i kammaren i dag hört dem som tycker att man ska bryta upp daghemsverksamheten genom att i praktiken införa något slags checksystem. Det motståndet finns hela tiden.

Vi står fast vid en progressiv radikal familjepolitik som ska möjliggöra jämställda relationer och ge utrymme för både man och kvinna att dela ansvaret för barn och hem samtidigt som man klarar en professionell karriär. Vi har kommit långt där, men det finns fortfarande problem kvar. Några av dem pekar Lars Ohly på. Jag är inte övertygad om den lösning han föreslår. Jag provar andra vägar först.

Anf. 70 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Statsministern har försökt att rita om den politiska kartan. Om det är vänsterpolitik att en och en halv miljon människor inte har ett jobb att gå till i dag, om det är vänsterpolitik att kvinnor inte får samma vård som män, om det är vänsterpolitik att straffa småföretagen, om det är vänsterpolitik när klyftorna ökar betackar jag mig för den politiken. Jag kommer att försvara de småföretagare som vill skapa jobb i Sverige. Jag kommer att försvara dem som ser till att kvinnor får samma lön som män. Jag kommer att försvara de barn och ungdomar som kräver rätten till utbildning. Var du sedan placerar in mig på den politiska kartan är fullständigt ointressant. För mig är det tydlig centerpolitik.

Den andra delen handlar om statistiken. Göran Persson säger att alliansen sätter in stöten mot de arbetslösa. Kära statsminister! Den stöten har ni redan satt in. Det är en och en halv miljon människor som står utanför arbetsmarknaden, som inte har ett jobb att gå till. Det är dem du inte vill se och som vi hade diskussion om i förra replikskiftet. De har inget jobb att gå till. De får inte rehabilitering. De får inte vård. Alltså trängs de undan från samhällets arbetsplatser. Det är ni som har straffat de arbetslösa och de sjuka redan.

När det gäller högskolan finns det statistik från Eurostat som visar att det är 0,9 % av arbetskraften – i det här sammanhanget är det 43 000 personer – som pluggar men som vill ha jobb. Man tvingas plugga eftersom man inte har något jobb att gå till. Det är jättebra att vi har ungdomar som går till högre utbildning. Alliansen är helt överens om att alla högskolor som finns i dag ska finnas kvar, och de ska utvecklas. Vi ska ha en bättre kvalitet på utbildningen. Men kryp inte undan det faktum att många studenter i dag tvingas fortsätta sina studier fastän de har en färdig examen bara för att det inte finns några jobb att gå till! Se det också, statsministern!

Anf. 71 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Anklagad för att vara vårdslös med statistik och källor lutar jag mig nu tungt mot Ekonomisk Debatt och professor Bertil Holmlund som säger följande om det som Maud Olofsson just har utvecklat: Det är lätt att med hemsnickrade definitioner skapa de arbetslöshetstal man önskar, och många debattörer och politiker har svårt att avhålla sig från denna verksamhet. Dessvärre bidrar den egenproducerade statistiken mer till ökad förvirring än till ökad klarhet.

Jag har här hela arbetsmarknaden uppdelad. Då hittar man de tal som Maud Olofsson talar om. Men för att komma upp till en och en halv miljon måste man räkna in de som är heltidsstuderande, de som är sjuka, de som är pensionerade tidigare och de övriga – det finns vård av sjukt barn och sådant i den gruppen. Det är inte meningsfullt. Vi har en definition på arbetslöshet. Det är de som vill och kan ta ett arbete men som inte får ett arbete. Låt oss hålla oss till den definitionen. Den är riktig, den är vedertagen och vi har använt oss av den hela tiden. Då ligger Sverige ganska väl i internationella jämförelser. Över detta är jag stolt men knappast nöjd, herr talman.
(Applåder)

Anf. 72 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Statsministern säger: Håll er till definitionen! Nej, snälla statsministern, jag kommer att hålla mig till människorna, de människor som vill ha rehabilitering och inte får det, de människor som står i vårdköer därför att det inte finns någon vård att få, de studenter som tvingas studera därför att de inte har något jobb att gå till, de förtidspensionerade som med rehabilitering skulle kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det är de människorna jag håller mig till. Jag förstår varför statsministern gömmer sig bakom all den här statistiken. Han inser att med den politik som statsministern nu för tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har han misslyckats.

Många småföretag i Sverige i dag skulle vilja anställa men gör inte det för att regelverk, skatter och annat är som det är. Jag tycker att det är skandalöst och otroligt tråkigt att inte statsministern vågar ta en rejäl debatt om hur vi skapar de nya jobben och varifrån de kommer så att vi har ett besked att ge till alla de ungdomar, alla de studenter som går i skolan – vart ska de ta vägen? – och till alla de som är rädda för globaliseringen, som ser att jobben flyttar utomlands. Vad ska vi ge för besked till dem? Statsministern och regeringen har inget besked. Det är därför jag är glad över att se att Allians för Sverige pekar ut den högre utbildningen, småföretagarsatsningarna och skattesänkningarna för just låg- och medelinkomsttagarna som ett sätt att stimulera människor att komma tillbaka till arbete.

Det är som jag säger. Arbetarrörelsen har tappat den grundläggande uppgiften som arbetarrörelsen en gång hade, nämligen att se till att det finns jobb och lön till alla människor i vårt land. Jag är otroligt ledsen, men det är möjligen de här kristallkronorna som har gjort att arbetarrörelsen har tappat alla dessa idéer om rätten till ett arbete. Jag kan bara beklaga. Jag kan också bara konstatera att om det är vänsterpolitik tror jag att det är många som kommer att betacka sig för mer vänsterpolitik.
(Applåder)

Anf. 73 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jobb och lön ska man ha, säger Maud Olofsson. Vi är överens om det. Men man ska ha en bra lön, och man ska ha ett tryggt arbete med en god arbetsmiljö. För det finns det lagstiftning och fackföreningar, och det finns också sociala försäkringar som garanterar det. Attacken från er sida riktas mot detta. Det är därför, Maud Olofsson, vi får en strid oss emellan i den kommande valrörelsen. Vi står för den

svenska modellen. Ni vill införa något nytt, snarast av amerikanskt snitt. Jag beklagar det.
(Applåder)

Anf. 74 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt ställa en fråga som inte var av det retoriska slaget utan som krävde svar. Eftersom statsministern inte har talar-tid kvar får jag väl avstå från den frågan och ta upp den i något annat sammanhang med statsministern. Vi har ju våra träffar där vi ses öga mot öga, där det inte är så många åhörare, men det kan väl vara vettigt att diskutera politik även där.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.26 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.30 då den allmänpolitiska debatten skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.30.

3 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Anne Marie Brodén* (m) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Förste vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Hillevi Engström som suppleant i EU-nämnden.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
Hillevi Engström (m)

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:17

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:17 av Ulf Sjösten (m)

Miljösanktionsavgifter

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 oktober 2005.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 11 oktober 2005

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Lena Sommestad

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

T.f. expeditions- och rättschef

Interpellation 2005/06:21

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:21 av Linnéa Darell (fp)

Avstämningsmöten

Interpellationen kommer att besvaras torsdag den 20 oktober 2005.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor.

Stockholm den 4 oktober 2005

Socialdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2005/06:24

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:24 av Nina Lundström (fp)

Ombildning av hyresrätter till bostadsrätter

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 oktober 2005.

Skälet till dröjsmålet är semester samt tjänsteresa.

Stockholm den 30 september 2005

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:26 av Kerstin Lundgren (c)

Schengenavtalets konsekvenser

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 oktober 2005.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 10 oktober 2005

Utrikesdepartementet

Barbro Holmberg

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:28 av Kenneth Johansson (c)

Influensaberedskap och beslutsordning i händelse av pandemi

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.

Stockholm den 10 oktober 2005

Socialdepartementet

Morgan Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM9 Rådets förordning om ett europeiskt centrum för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, ECNN COM(2005)399 till socialutskottet

7 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2005/06:24 till konstitutionsutskottet

*Arbetsmarknad**Allmänpolitisk debatt**Arbetsmarknad*

Anf. 75 ANDERS G HÖGMARK (m):

Herr talman! Jag vill inledningsvis göra två bekännelser. Det är roligt som moderat och som smålänning att få börja den här debatten med att tala om arbete, företagande och arbetsmarknad. Man är på något sätt på sin mammas gata.

Alla är ju inte smålänningar – även om vi alla är smålänningar inför vår Herre – men en bekännelse som jag tror att alla kan dela är att Sverige är fantastiskt. Jag tror att de hundratusentals som har gått, cyklat eller åkt till jobben de senare veckorna tycker att det har varit enastående.

De många många hundra tusen som säkert har haft samma väder men som inte har haft förmånen att ha ett eget arbete att gå till eller som skulle ha velat jobba mera har kanske inte upplevt Sverige lika fantastiskt.

Jag är ganska övertygad om att detta utanförskap som människor känner är ett av de stora hoten.

Det är människor som har en ganska typisk svensk inställning. Man vill jobba. Man vill jobba efter sin förmåga. Jag tycker att det är en mycket bra moral i samhället att varje människa anstränger sig och efter förmåga bidrar till egen försörjning och till andras välfärd.

Utvecklingen, herr talman, mot att allt färre försörjer allt fler måste brytas. I mångt och mycket kommer mitt anförande att bli en arbetets och företagandets höga visa. Jag är alltså utomordentligt positiv till att människor vill jobba, och jag tycker att vi ska ta fasta på det.

Det är bara genom fantasin och arbetets, nyskapandets och företagandets glädje som man kan skapa de resurserna och erbjuda människor arbete. Det är hedersbegrepp som en gång präglade det svenska samhälle som bröt sig loss från det gamla fattigsamhället till industrination. Med djärv ingenjörskonst, djärvt företagande, urskickliga yrkesarbetare och enorma ansträngningar tog man sig från en fattigdom i övertygelsen om att arbetet och arbetets glädje och heder var något att ta fasta på. Det var, Anders Karlsson, socialdemokraten i arbetsmarknadsutskottet, en av socialdemokratins kärnvärderingar. Ni vill nog hålla kvar vid dem, men det är synd att ni saknar förmågan att genomföra det i praktiken. Det är inte bara jag som beklagar det. Det gör också den dryga miljon människor som står utanför arbetsmarknaden. Socialdemokratin vill, men förmår inte. Man talar mycket om att man är stolt, men inte nöjd.

Herr talman! Därför behövs det en ny politik som får människor att komma i arbete. Utifrån min småländska utgångspunkt skulle man kunna säga att det behövs lite mer Smålandsanda i hela Sverige. Det finns behov av att lyfta fram goda exempel. Det finns många sådana i Sverige.

Vi kan ta ett exempel från något som kallas entreprenörsregionen som omfattar tio kommuner i södra Halland och sydvästra Småland, nämligen Laholm, Halmstad, Hylte, Markaryd, Älmhult, Ljungby, Värnamo, Gislaved, Gnosjö och Vaggeryd.

De har förvärvsintensiteter som ligger tre, fyra, fem procentenheter över riksgenomsnittet. De har lägre sjukskrivningsfrekvenser. De har bra siffror på alla goda tal. De har lägre siffror på alla dåliga tal.

Det visar att om hela Sverige var som den här entreprenörsregionen, där den goda Smålands- och Hallandsandan dominerar, skulle vi kanske ha haft en halv miljon människor färre som belastade våra sjukförsäkrings- och a-kassesystem. Vi skulle ha haft en halv miljon människor mindre som stod utanför. Tänk dig det, Anders Karlsson. En halv miljon människor mer skulle gå till arbetet varje dag.

På så sätt skulle hela Sverige kunna bli en entreprenörsregion.

Det är det som den borgerliga alliansen i nästa val vill få förtroende att genomföra för att skapa goda betingelser för hela Sverige och sätta upp ramarna så att människor med idéer om djärva projekt vågar och vill förverkliga dem.

För att få en befolkning i arbete krävs också att man har en bra utbildning. Det finns en stor fara i det utbildningssystem som vi har för närvarande. Rapport efter rapport talar sitt tydliga språk: Sverige halkar efter. Vi halkar efter vår närmaste granne Finland på ett nästan brutalt oroväckande sätt. Det borde skrämma oss som framtida välståndsnation, och det borde definitivt vara en varningsklocka för de ungdomar som tvingas – jag säger tvingas – gå i skolan nio till tolv år och uppenbarligen får en så pass mycket sämre utbildning än vad man får i Finland. Vi lever farligt.

Herr talman! Det är också viktigt att mötet mellan arbetssökande – med god praktisk och teoretisk kompetens – och arbetsgivare – nya företag och växande företag – förbättras. Där finns mycket övrigt att önska.

Vi behöver dramatiska förbättringar bland arbetsförmedlingarna. Det finns lysande goda arbetsförmedlingar. Det vill jag säga. Det finns goda exempel. Låt dem lysa och stråla och ta efter dem. Vi behöver komplettera dem med specialförmedlingar på akademikersidan och inom vissa specialyrken – det kan också handla om speciell kulturell bakgrund – så att man totalt sett får en bättre effekt på matchningen.

Jag är alldeles övertygad om att det sammantaget skulle kunna bidra till att utnyttja Sveriges enastående möjligheter så att hela Sverige kunde utvecklas och bli en stor entreprenörsregion. Då kunde Sverige förverkliga den potential som många känner då vi ser orden "Sverige kan bättre". Alliansen vill skapa de förutsättningarna och få människor att lämna utanförskapet, komma in i arbete, försörja sig själva och ge bidrag till det gemensamma.

Anf. 76 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! I sitt anförande tog Anders G Högmark upp det småländska entreprenörsområdet, vilket jag också tycker är väldigt bra. Frågan till Anders G Högmark är: Vad är skillnaden i den regionen och den nordöstra regionen av Småland som gör att entreprenörskapet är så bra där och att man har så mycket högre sysselsättningsstal än den nordöstra regionen? Det är min första fråga.

Den andra frågan är: Skulle Anders G Högmark vilja förklara för alla som möjligtvis tittar på den här debatten – och även för mig och oss socialdemokrater som talar om den öppna arbetslösheten, antalet människor som är i åtgärdsprogram och hur arbetslösheten ser ut – detta med den dryga miljon som Moderaterna och högeralliansen hela tiden för fram? Kan du nämna var de människorna finns? I hundratusental räcker för mig, bara jag får en uppfattning om hur många de är och var de finns.

Anf. 77 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Herr talman! När det gäller var dessa människor finns, denna dryga miljon, finns det utomordentligt bra statistik, så det tänker jag inte belasta kammaren med. Jag förutsätter att utskottets ordförande liksom alla andra ledamöter i kammaren är fullt läskunniga och kan läsa detta. Det är ingen tvekan om att denna dryga miljon människor finns som, helt eller delvis, i betydligt större utsträckning skulle kunna göra en produktiv insats.

Sedan frågar Anders Karlsson vad skillnaden är mellan Entreprenörsregionen och den nordöstra delen av Småland. Årligt talat, om man tittar på den nordöstra delen av min länsända och Uppvidinge kommun ser man en kommun som de senaste åren fått en kolossal ökning i företagssamhet och förvärvsfrekvens. Det finns många andra ställen också. Jag sade att Entreprenörsregionen var ett exempel på detta.

Sedan finns det problemområden. Där är det givetvis kolossalt viktigt att det finns en effektiv arbetsförmedling som kan ta hand om de människor som friställs och på olika sätt blir arbetslösa och snabbt få upp dem på banan igen och in i arbete. Det är egentligen den bästa tryggheten, herr talman, inte att man har en och annan procentenhet mer eller mindre i A-kassa. Den största tryggheten ligger i möjligheten att komma till ett arbete.

Anf. 78 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag fick inte svar på frågan. Det är lätt att slänga ur sig att en och en halv miljon står utanför arbetsmarknaden och är arbetslösa. Det finns en vedertagen statistik i Europa och OECD, och också i Sverige, om antalet arbetslösa. Den håller vi oss till. Men högeralliansen svänger sig med en och en halv miljon. När man sedan ställer frågan vad detta är för människor får man svaret: Läs innantill själv! Jag förväntar mig faktiskt att en ledamot som kastar ur sig detta i riksdagens kammare också ska kunna svara på frågan var de finns.

Anf. 79 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Herr talman! Skillnaden är kanske att Anders Karlsson håller sig till statistiken medan vi i alliansen håller oss till den verklighet som existerar – de öppet arbetslösa, de som är verksamma i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, de som skulle vilja jobba mer än vad de för närvarande gör, gå upp från halvtid till heltid. Det finns hundratusentals människor i dag som är sjukskrivna på grund av bristande effektivitet i det socialdemokratiskt ledda Sjukvårds-Sverige och som skulle kunna komma tillbaka till arbetet betydligt snabbare.

Den statistik som vi för och det sätt att se på verkligheten som vi använder passar uppenbarligen inte era syften, och därför leker ni med orden. Ytterst drabbas de människor som vill arbeta men som i arbetarrörelsens Sverige inte får arbeta.

Anf. 80 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Arbete är grunden för allt välbstånd. Bidrag är inte grunden för ett lands välbstånd och kan heller aldrig bli det.

Synen på arbete och bidrag är i dag vattendelaren i svensk politik. Vi i alliansen fokuserar på välbstånd genom arbete och 100 % i arbetsin-

komst. Att färre ska försörjas av andra är ett viktigt mål. Ni i vänsterkartellen fokuserar på frågor om bidrag, bidrag, men inte på frågorna om hur vi ska få fler jobb i Sverige.

Vi vill minska antalet människor som är försörjda av andra genom att fokusera på frågan om hur man försörjer sig själv till att börja med. Det är ju den grundläggande frågan. Den som inte kan försörja sig själv kan ju heller inte försörja någon annan med bidrag, studiemedel, sjukersättning, förtidspension eller på något annat sätt, oberoende av vilken procentsats vi talar om.

Men inte ens en lägre procentsats är i längden möjlig om inte fler svenskar än i dag kommer i arbete, mer produktivt arbete, och arbetar med rätt arbetsuppgifter. Detta är praktisk solidaritet, för att anknyta till Göran Perssons tal tidigare i dag.

Välstånd kan inte skapas genom fler platser i den offentliga sektorns budgetar, vilket ju är det recept som dominerar regeringens budgetproposition, utan genom fler privata jobb.

Långsiktigt är en bättre skola och utbildning mycket viktigare än bland annat arbetsrätten för att vi ska behålla höga löner och trygga jobb i Sverige. Arbetsrätten är till sin karaktär defensiv och skapar få nya jobb, utom möjligen bland jurister, i stället för de gamla som försvinner. Vi måste därför ha både-och. Vi måste ha en arbetsrätt som lätt kan kombineras med offensiva omstruktureringar på arbetsmarknaden och som bejakar det faktum att anställningar är frivilliga handlingar i företagen och i den offentliga sektorn. Globaliseringen får inte mötas av enbart en mer defensiv arbetsrätt.

Arbete är naturligtvis olika produktivt när det kombineras med maskiner och annat kapital och naturresurser, men framför allt när det går hand i hand med utbildning. Jag betonar utbildningens betydelse, liksom Lars Leijonborg gjorde tidigare i dag, därför att kostnaden för globaliseringen för Sveriges del ökar successivt i dagens situation. Bland annat genom Kinas och Indiens inträde i världshandelssystemet får vi i världen ett massivt ökat utbud av varor och tjänster som produceras av arbetskraft med låga löner. Denna arbetskraft, till exempel i Asien, tar över världens produktion i arbetskraftsintensiva verksamheter. Vi känner alla till dem: teko, skor, elektronik, IT, biltillverkning, varvsindustri och en lång rad tjänster.

Detta är dock inget nytt. Precis som när Japan inträdde i världsekonomin på 60-talet måste vi nu i vår del av världen omstrukturera produktionen till mer kapital- och kunskapsintensiva verksamheter om vi ska kunna behålla vårt högre löneläge och en hög genomsnittsinkomst.

Återigen: Inget företag kan tvingas att anställa. Att anställa är en frivillig handling. Det måste vara utgångspunkten för oss som politiker.

Folkpartiets slutsats är därför att företag och företagare vid en borgerlig valseger 2006 ska utsättas för vad vi kan kalla en positiv chock så att de anställer fler. Företagen ska i sin anställningskalkyl kunna räkna hem ökade fördelar och mindre risktagande med att anställa ytterligare medarbetare.

Det är en felaktig föreställning att Sveriges arbetsmarknad fungerar bättre än arbetsmarknaden i övriga Europa. Ett tiotal länder i Europa har en lägre öppen arbetslöshet än Sverige – efter elva år med socialdemokratiskt styre.

Jämförelsen med övriga Europa blir ännu mer oförmånlig för Sveriges del när man tar hänsyn till arbetsmarknadsprogram och olika typer av offentligt finansierad frånvaro från den reguljära arbetsmarknaden – efter elva år med socialdemokratiskt styre.

För sex år sedan satte Socialdemokraterna och Vänstern tillsammans med Miljöpartiet upp målet att 80 % av befolkningen i arbetsför ålder skulle ha ett reguljärt arbete år 2004. Det målet nåddes aldrig, inte ens under den goda konjunkturen i slutet av 1990-talet.

Sedan dess har läget på svensk arbetsmarknad blivit sämre. Fortfarande befinner sig Sverige ungefär 160 000 personer från målet om 80 % sysselsättning. Detta efter elva år med socialdemokratiskt styre, och när Socialdemokraterna säger att full sysselsättning är deras viktigaste mål. Efter elva år med socialdemokratiskt styre har de misslyckats med vad de själva anser vara sitt viktigaste mål. På område efter område visas det med olika mätmetoder, på arbetsmarknaden, på sysselsättningen och på arbetslösheten.

Herr talman! Det är dags att byta politik. Det är dags att byta regering. Det är dags att byta till en politik som sätter jobb och kunskap i fokus.

Anf. 81 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton pratar mycket om rätten att inte bli försörjd av andra. Det är ett argument man använder bland annat för att sänka a-kassan. Men det finns också ett kvinnoperspektiv. Det är fortfarande så att kvinnors arbete kommer i andra hand. Det är männen som ska ägna sig åt den huvudsakliga försörjningen. Kvinnor arbetar i stor utsträckning deltid, vilket ger dem en mycket lägre livsinkomst än män. Det är fortfarande så att kvinnor tar det största ansvaret när det gäller föräldraledigheten och så vidare.

Men var är Folkpartiets jämställdhetsperspektiv? Var är kvinnors rätt att slippa vara försörjda av andra, att faktiskt själva klara sin försörjning och att vara självständiga personer? Var finns den politiken?

Anf. 82 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara börja med att säga att det var frågeställaren som definierade vad jag hade sagt om rätten att slippa vara försörjd.

När det gäller jämställdhetsperspektivet skulle jag peka på två saker. Den ena är den offentliga sektorn. Kvinnor är väldigt kraftigt överrepresenterade som anställda i den offentliga sektorn, delvis därför att den offentliga sektorn sysslar med vård och omsorg. Jag är helt övertygad om att försörjningsmöjligheterna, inkomstmöjligheterna, jobbmöjligheterna för kvinnor skulle öka dramatiskt i Sverige om den offentliga sektorns verksamhet i större utsträckning drevs i privat regi.

Den andra är medfinansieringssystemet som Camilla Sköld Jansson och hennes parti har varit med om att driva igenom. Det diskriminerar ju kvinnor. Och det diskriminerar äldre kvinnor mer än kanske någon annan grupp på arbetsmarknaden. Det är för mig en gåta hur någon kunde föreslå detta system, särskilt om man är intresserad av jämställdhetsfrågor. Kvinnor pliktas i medfinansieringssystemet.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Anf. 83 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Herr talman! Folkpartiet gör ju en väldigt anmärkningsvärd miss i sin analys. Det gör inte bara Folkpartiet utan även de andra borgerliga partierna som inte ser att kvinnor diskrimineras därför att de är kvinnor. Kvinnor diskrimineras i offentlig sektor. Kvinnor diskrimineras i privat sektor. Man diskrimineras därför att man är kvinna. Lösningen är inte att privatisera. Fråga de kvinnor som finns i Handels! Fråga de kvinnor som jobbar inom Hotell och restaurang! Det är inte lösningen.

Carl B Hamilton sade att man inte skulle behöva vara försörjd av andra. Det är i alla fall det jag har antecknat. Det kan man ju kontrollera i protokollet. En kvinnas rätt att inte vara försörjd av en man handlar om rätt till heltidsarbete och ett jämnare uttag av föräldraledighet. Inget av detta är uppenbarligen Folkpartiet berett att göra någonting åt.

Anf. 84 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Rätt till heltid, om man tvångsvis säger att nu måste ni anställa människor på heltid och inte på deltid, innebär antagligen att ett antal personer blir arbetslösa. Är det bättre att vara arbetslös, vare sig man är man eller kvinna, än att ha ett halvtidsjobb? Det tycker inte vi. Vi skiljer oss på den punkten.

Medfinansieringssystemet, som Vänsterpartiet har varit med om att driva igenom, diskriminerar särskilt kvinnor eftersom kvinnor har en högre grad av frånvaro på grund av sjukdom och annat än till exempel yngre män.

Anf. 85 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Det kan vara lämpligt att vi fortsätter med det som partiledardebatten behandlade och talar om det som också Anders G Högmars och Anders Karlssons meningsutbyte handlade om, det vill säga hur det egentligen ser ut på den svenska arbetsmarknaden.

Vi fick lära oss i partiledardebatten att Göran Persson inte är lämplig att ta över som ny chef för Statistiska centralbyrån efter Svante Öberg som nu har hamnat i riksbanksdirektionen. Frågan är om Anders Karlsson är lämplig som ny SCB-chef. Det ska ju vara en trogen socialdemokrat som får utnämningar i Sverige har vi lärt oss. Då kan vi ha lite lektion med Anders Karlsson.

304 000 människor är öppet arbetslösa. 109 000 människor är officiellt i arbetsmarknadsåtgärder. 43 000 är arbetssökande, men är i studier, något som internationellt definieras som arbetslösa men som vi i Sverige plockar undan från den officiella statistiken. 268 000 människor är undersysselsatta. De vill jobba mer men får inte det. Det är 724 000 människor, 15,5 % av arbetskraften.

Sedan kan man lägga till, för att belysa utanförskapet, de 650 000 människor som är långtidssjukskrivna, över ett år, eller förtidspensionerade. Då kommer man upp i siffror på drygt 1,4 miljoner människor. Självklart är inte alla de anställbara. Många av dem är inte heller i sådant skick att de kan få ett arbete. Men många kan det med rehabiliteringsinsatser.

Vi kan titta på utvecklingen på ett annat sätt, mätt i helårsekvivalenter, som det heter på statistikspråk. Hur många lever på sociala ersättningar, socialbidrag, sjukpenning, förtidspension, a-kassa etcetera? Det

är 1,1 miljoner människor. 1,1 miljoner människor omräknat i helårstal lever på sociala ersättningar. Det är nästan lika mycket som under den värsta ekonomiska krisen i 90-talets början. Skillnaden är att den öppna arbetslösheten är något lägre. I stället är många fler sjukskrivna eller lever på annat sätt på sociala ersättningar.

Vi kan titta på olyckstalet, som vi kristdemokrater kallar det, alltså den totala kostnaden vi har för a-kassa, sjukpenning och förtidspensionering. 110 miljarder, Anders Karlsson, kostade det när du och ditt parti tog över. I dag kostar det staten 190 miljarder – en dramatisk ökning.

Vi kan titta på antalet arbetade timmar, som har sjunkit, särskilt om man sätter dem i relation till befolkningen. Allt färre timmar arbetas i relation till befolkningen. Och det är kanske den allvarligaste siffran av alla, därför att den avslöjar kraften i vår ekonomi när det gäller att skapa resurser för vård och omsorg, för pensioner och liknande saker. Färre arbetade timmar per invånare i Sverige i dag, efter elva år med Socialdemokraterna vid makten, är beviset för det kapitala misslyckande som Anders Karlsson och hans socialdemokratiska vänner är ansvariga för.

Det finns två linjer att diskutera för att komma ifrån den här utvecklingen. Det finns två tydliga linjer i svensk politik i dag. Den ena är bidragslinjen. Det är att slå vakt om varje bidragskrona och gärna höja beloppet, särskilt för dem som tjänar mycket och blir sjuka. De ska få högre bidrag. Där lägger vi pengarna enligt Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi satsar på plusjobb som låter jättetrevligt, jättebra. Men det är tillfälliga jobb som får subventioner. Upp till 1 250 kr per dag lägger vi på att subventionera ett så kallat plusjobb ute i kommunerna. Det är självklart att kommunerna kommer att ta emot de pengarna och försöka ordna jobb för dem. Men det innebär att man får arbetskraften helt gratis.

Konjunkturinstitutet, som leds av en icke socialdemokratisk parti-ideolog som generaldirektör, en oberoende tjänsteman, har räknat ut att för varje plusjobb försvinner ett halvt vanligt, ordinärt jobb. När Anders Karlsson och hans kommunpolitiska vänner anställer två stycken på plusjobb försvinner ett ordinarie jobb från kommunerna. De här plusjobben är tillfälliga. De råkar av en konstig anledning räcka bara över valet. Sedan ska de försvinna. Det är ingen långsiktighet i de här jobben.

Mot bidragslinjen, mot bidragspolitiken, står arbetslinjen. Det är den vi kristdemokrater tillsammans med Folkpartiet, Moderaterna och Centerpartiet försöker lägga fram förslag om. Förbättra småföretagsklimatet, mindre regelkrångel, slopa medfinansieringen som Carl B Hamilton tog upp. Den gör att inte minst många småföretag tvekar och inte vågar anställa människor, särskilt inte sådana som har en sjukdomshistoria. Och som Carl B Hamilton visade på slår den särskilt hårt mot äldre kvinnor.

Vi sänker skatter för nyanställningar, för att få fram mer riskkapital till småföretag och vi sänker inkomstskatten för låg- och medelinkomsttagare, vilket gör att det blir fler i jobb. Vi vill också ha en effektivare arbetsmarknadspolitik som är mycket bättre när det gäller att matcha människor mellan de arbetsplatser och de resurser som finns.

Här finns det positiva exempel i omvärlden. Jag har själv tagit upp Australien. Anders Karlsson var med på ett studiebesök där, men han verkar inte ha lärt och förstått någonting av de positiva exempel som finns i många olika länder.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Det är bra att värna om alla bidrag och höja dem, men det kommer alltid surt efter om man bara satsar på det. Mot detta står alliansens arbetslinje. Frågan är: Varför väljer Anders Karlsson hela tiden bidragslinjen framför arbetslinjen?

Anf. 86 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Det var ju en sifferexercis, men jag tror inte att jag aspirerar på något statistikjobb. Men Attefall skulle kanske göra det. Han är tydligen duktig på statistik. Det var många siffror.

Men bland alla siffror tror jag att han glömde bort en viktig siffra. Det skulle kanske vara intressant för kammarens ledamöter att få reda på hur många sysselsatta det finns i dag i förhållande till 1994 eller till förra året. Det Staffan Attefall talade om var antalet arbetade timmar i förhållande till befolkningen som vi vet har ökat ganska kraftigt i vårt land.

Kan Stefan Attefall tala om ifall det är fler eller färre sysselsatta i dag än det var för ett år sedan?

Anf. 87 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Problemet för mig när det gäller statliga jobb är att jag har fel partifärg. Däremot tror jag att jag i vissa fall kan statistiken bättre än vad Göran Persson kunde i partiledardebatten och kanske också bättre än Anders Karlsson.

Det som är intressant är att det är färre öppet arbetslösa i dag än under den värsta ekonomiska krisen efter kriget under 90-talets början. Men man har flyttat människor från arbetslöshet till sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Den totala kostnaden har stigit år från år, från 110 miljarder till 190 miljarder kronor. Antalet arbetade timmar har minskat.

Man är sysselsatt om man har ett jobb, även om man är borta från jobbet på grund av exempelvis sjukskrivning. Men det som säger någonting om ekonomins styrka och kraft är antalet verkligt arbetade timmar, och den utvecklingen går åt fel håll med Socialdemokraterna vid makten. Det bekymrar mig och det borde bekymra Anders Karlsson.

Anf. 88 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag fick inget svar, och det kanske jag inte hade förväntat mig heller. Men även om man är kristdemokrat skulle man säkert kunna bli statistiker. Det är en vanlig retorik från de borgerliga partierna att det är partifärgen som avgör vilken tjänst man får i statlig verksamhet.

Det är intressant att jag inte får svar på frågan hur många det är som är sysselsatta i dag i förhållande till för ett år sedan. Men försök att anstränga dig en gång till, Stefan Attefall: Är det fler eller färre som är sysselsatta i år än vad det var i fjol? När du ändå har räknat upp alla andra siffror borde du väl ändå kunna tala om det också. Jag tror att det är många här som skulle vilja höra vilka siffror som gäller, för dem har du väl också läst på när du har läst på alla andra siffror.

Anf. 89 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag försökte svara på det, men jag kanske använde uttrycket färre öppet arbetslösa. Det är korrekt att det är fler sysselsatta,

men som jag också sade är det så att dit räknas även de som är frånvarande från arbetet.

Ser man den reella utvecklingen av antalet arbetade timmar är det färre nu än det var när Socialdemokraterna tog över makten. I relation till befolkningen jobbar vi mindre och mindre. Fler lever på sociala bidrag och sjukersättning och är förtidspensionerade. Från samhällsekonomisk synpunkt är det ointressant varför man är borta från arbetsmarknaden. Det intressanta är det totala kostnaden och det totala antalet arbetade timmar. Där går siffrorna åt fel håll, Anders Karlsson.

Anf. 90 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! När jag anmälde mig till den allmänpolitiska debatten satte jag rubriken *Yttrandefrihet i arbetslivet* på det som jag ville prata om. Det gjorde jag med anledning av den aktuella debatt som har förts i medierna på sistone. Man har bland annat pratat om Connex som har hand om tunnelbanan här i Stockholm. Connex har sparkat en fackordförande som arbetsgivaren menar har varit illojal mot företaget. Han har bland annat påtalat allvarliga brister i säkerheten.

Vi har hört om chefsläkare på Karolinska Institutet som har skrivit på ett tysthetsavtal. Det förbinder dem att säga och tycka samma sak som ledningen. Annars kan de få sparken.

Vi har hört om kommunalchefen i Ulricehamn som i ett tv-inslag kritiserade äldreomsorgen i kommunen, och för detta fick han en skriftlig varning.

Alla dessa frågor handlar om yttrandefrihet kopplad till arbetslivet. Men det är ju frågor som rör hela vår demokrati. Det gäller mänskliga rättigheter och sådana viktiga grundlagsfrågor som yttrandefrihet, meddelarfrihet och rätt till fri debatt.

Grunden i det demokratiska systemet är att vi har en lagstiftning som garanterar yttrandefrihet och meddelarskydd. Den lagstiftning som vi har i dag täcker in offentliga, men inte privata arbetsplatser. Vi i Vänsterpartiet har under många år drivit att man måste utvidga meddelarfriheten och yttrandefriheten till att även gälla privata arbetsplatser. Även företag måste ju ses som en del av det demokratiska samhället.

Men situationen i den offentliga sektorn visar att det inte räcker med bara lagstiftning, utan det är även andra mekanismer som avgör hur demokratin ser ut på våra arbetsplatser. Det handlar alltså om tillämpningen.

SCB gör regelbundet undersökningar bland befolkningen där man till exempel frågar svenska medborgare hur de upplever att de har makt och inflytande i sitt arbete. Under 1970- och 1980-talen upplevde människor i vårt land ett mycket större inflytande i arbetslivet. De hade mer att säga till om när det gällde arbetstid, planering och så vidare. Men i början på 90-talet kom det ett trendbrott i samband med att det blev hög arbetslöshet och stora neddragningar i offentlig sektor. Efter detta visar SCB:s undersökningar att människor upplever minskad kontroll över viktiga saker i arbetslivet såsom arbetstider, arbetsplanering och så vidare. Dessutom tillkommer detta med yttrandefrihet och tryggheten att kunna säga ifrån på jobbet.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Här finns det kopplingar till anställningsformerna. Har man inte en trygg anställning är det svårare att kritisera arbetsgivaren för allvarliga arbetsmiljöproblem eller vad det nu kan vara. Vi vet att det finns ett samband mellan viljan att uttrycka sig, yttrandefrihet och otrygga anställningar. Vi får tystare arbetsplatser, och vi vet att det är kvinnor som har de otrygga jobben.

Och inte nog med det. Det visar sig också som ett brev på posten att otrygga anställningar leder till tysta arbetsplatser och till sjukskrivningar och ökad ohälsa. Människor mår inte bra när de känner att de inte har makt, inflytande och kontroll på sin arbetsplats.

För att ytterligare illustrera allvaret i detta kan man också se på hur det ser ut i mediavärlden. Under många år har Journalistförbundet slagit larm om hur det ser ut i mediebranschen, inte minst inom *public service* där arbetsgivaren har satt i system att korttidsanställa journalister. Många i journalistkåren står i ett mycket starkt beroendeförhållande till sin arbetsgivare. Journalistförbundet ställer då den logiska frågan: Vad har det här för betydelse för den fria debatten?

Självklart har medierapporteringen och därmed hela det demokratiska samtalet påverkats av att vi har en journalistkår som har en stark lojalitet gentemot sin arbetsgivare och som inte får sticka ut, utan de måste se till att de får sin anställning förlängd.

Det finns alltså en rad olika perspektiv på detta med att det finns stora brister i demokratin ute i arbetslivet, och det rör hjärtat i vårt demokratiska samhälle. Det här är frågor som riksdag och regering både måste ta på stort allvar och göra någonting åt.

Under det här riksdagsåret, som nyss har påbörjats, kommer vi att få ta ställning till förslag om att lagstiftningen ska utvidgas till att yttrandefrihet och meddelarfrihet ska gälla även på privata arbetsplatser. Vi kommer att få ta ställning till förslag om att stärka anställningstryggheten, som har direkt påverkan på demokratin. Vi kommer att få ta ställning till förslag om att offentliga arbetsgivare måste få bättre kunskap om de rättigheter som de anställda i offentlig sektor faktiskt har genom lag. Från Vänsterpartiets sida menar vi att det dessutom är dags att ta ett större grepp och faktiskt gå in och titta på hur arbetslivsdemokrati frågan ser ut på svensk arbetsmarknad.

Under kommande riksdagsår har vi alltså möjlighet att ta ställning till en rad konkreta förslag som stärker yttrandefriheten och meddelarfriheten och därmed demokratin. Det hoppas jag att samtliga partier i den här kammaren på olika sätt kommer att bidra till.

Anf. 91 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Camilla Sköld Jansson avslutade sitt inlägg med att tala om ett antal propositioner som kommer från regeringen på det här området. Det är ju roligt att det finns några propositioner som kommer inom arbetsmarknadspolitikens område, för när man i samband med riksmötets öppnande läste motionsförteckningen blev man förskräckt över, med tanke på att vi har drygt en miljon människor arbetslösa, hur extremt mager propositionsförteckningen var. Den illustrerade ett nästintill ointresse eller, för jag tror att viljan finns, oförmåga, återigen, från vänsterkartellen att presentera någonting för denna kammare som kan göra att utanförskapet för hundratusentals människor kan brytas.

Det är intressant att det kommer något från regeringen, men det kommer alldeles för lite och förmodligen alldeles felaktiga saker.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Anf. 92 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kanske ska börja med att påminna om att arbetsmarknadsutskottet inte arbetar med att direkt skapa arbeten. Vår uppgift är ju att matcha arbetssökande och arbetsgivare. Det är den ekonomiska politiken som är grundbulten i sysselsättningspolitiken, och där finns det ju en rad förslag. Sedan är det självklart att arbetsmarknadspolitiken understöder en positiv utveckling.

När det gäller de frågor som jag räknade upp hade jag hoppats att alla skulle kunna vara propositioner. Några är propositioner och andra är partimotioner, men samtliga frågor kommer upp till behandling i denna kammare.

Anf. 93 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Då är det alltså ännu färre propositioner än vad som antydde.

Det är helt riktigt, som Camilla Sköld Jansson säger, att arbetsmarknadspolitiken bara är en del av helheten. Vi moderater och alliansen presenterar i våra partimotioner att det är den generella ekonomiska politiken, vilja till företagsamhet och så vidare, som är avgörande. Men så neddefinierad är väl ändå inte arbetsmarknadspolitikens roll i matchningen på arbetsförmedlingarna att man nu ska ta det till intäkt och som argument för att man inte kommer med några propositioner.

Fru talman! Det avslöjar vänsterkartellens brutala brist på förmåga att ge hopp till de människor som står utanför arbetsmarknaden.

Anf. 94 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tyckte att det var på sin plats att påminna Högmark om skillnaden mellan arbetsmarknadspolitik och ekonomisk politik, för de sammanblandas.

När det sedan gäller de olika politiska kraven som drivs till exempel inom arbetsrättens område har partierna på vänsterkanten en lång rad med förslag om att stärka arbetsrätten. Där står den borgerliga alliansen ganska tomhänt.

Anf. 95 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag läste en liten skrift som jag fick från Läkare utan gränser om deras arbete i Darfurprovinsen, tror jag att det var. Här räddar vi liv, ett efter ett. Det är alltså inte någonting kollektivt. Det är ett liv efter ett som man räddar.

Samma intresse och infallsvinkel borde vi ha när det gäller arbetsmarknaden, att här ger vi människor jobb, ett efter ett. Det går inte med kollektiva lösningar i de här sammanhangen. Det är det som jag upplever att Anders Karlsson och hans socialdemokratiska vänner inte riktigt har uppfattat. Det är enskilda människor som ska ha jobb, ett efter ett. Vi måste sätta människorna före systemen. Det är jag, det är du, det är han och hon som ska ha jobb hos arbetsgivare som också representeras av enskilda människor.

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Det finns modeller. Vaggerydsmodellen är en, för att återgå till samma del av Sverige som Anders G Högmark talade om för en stund sedan. Men den modellen finns också anpassad till Flen, Torsby och några andra ställen. Där går man från arbetsförmedlingens sida ut och dammsuger företag och förvaltningar efter jobb. Man uppmuntrar och stöder arbetsgivare. Man diskuterar om det finns några möjligheter, hur man ska kunna få fler i jobb. Och det ger fler arbetstillfällen. Arbetsgivare kommer underfund med att kanske finns det något mer jobb som man kan anställa någon för. Man upptäcker att det finns fler människor man kan anställa. Det här är väldigt viktigt.

Jag tror att ett sätt att få det att bli ännu bättre är att konkurrensutsätta arbetsförmedlingarna så att de kan nischa sig mot olika delar av arbetsmarknaden. Till exempel skulle arbetslösa akademiker, som dagens arbetsförmedlare inte har så mycket kunskaper om, kunna få hjälp av akademikerförmedlingar.

En annan fråga som är väldigt viktig är fler i rehabilitering. Det är många människor som står utanför arbetsmarknaden som skulle kunna göra ett jobb men som inte får göra det, för de får inte rehabilitering. Där vill inte heller Socialdemokraterna öppna för alla de projekt som har förekommit med Frisam, Finsam och Socsam, som har haft olika samverkansmodeller för att människor ska komma tillbaka i jobb efter långtidsarbetslöshet, sjukskrivningar och annan frånvaro från jobben. Det är fler människor i jobb som är det viktigaste. Det är tryggheten i att ha ett jobb som är det viktiga.

Fru talman! Vi måste lösa problemen med passivt bidragsberoende på många fler sätt. Det ska inte finnas några syndabockar, utan alla ska vara delaktiga i samhället. Ett sätt att använda människors resurser på ett mycket bättre sätt är att uppmuntra, tillåta, bygga under det sociala företagandet. I det sociala företagandet ges människor som står långt ifrån arbetsmarknaden möjligheter att komma tillbaka. Det kan vara långtids-sjukskrivna, frigivna från kriminalvården. De ges möjlighet till eget arbete, egen försörjning och framför allt till självkänsla. Det är människor som har möjligheter att komma tillbaka och bidra i stället för att belasta samhället med stora kostnader.

Jag träffade för någon vecka sedan en kvinna som hade varit heroinmissbrukare. Nu jobbade hon som utbildningsledare på arbetskooperativet Basta. Hon hade definitivt inte bidragit till någon framtid i det här samhället om hon hade fortsatt med sitt negativa beteende. Men hon fick stödet. Hon fick möjligheten. Hon fick våga. Någon trodde på henne.

För att göra det sociala företagandet till en verklig andel av det svenska samhället behövs en översyn av lagen om offentlig upphandling. Det behövs bättre stöd till information om kooperativa och allmännyttiga företag. Det behövs bättre lånemöjligheter. Det behövs långsiktighet i beslutsfattandet. Och det behövs att sociala kriterier används i upphandlingen av olika former av rehabilitering och andra tjänster i de alldeles vanliga upphandlingar som kommuner och landsting gör.

Sådana här frågor, fru talman, kommer Centerpartiet att arbeta vidare för. Det är oerhört viktigt för att vi ska få ett samhälle som är varmt, grönt, arbetsamt och företagsamt. Det är så vi kan utveckla Sverige.

Fru talman! På måndag, den 17 oktober, är det på dagen tio månader sedan vi socialdemokrater initierade en särskild debatt i kammaren. Det var lite ovanligt, för att inte säga unikt, eftersom vi sitter i regeringsställning. Men frågan som debatten handlade om var desto viktigare. Den handlade om att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige och om kampen för att få dem till stånd. Sedan dess har högerpaktens främste företrädare Fredrik Reinfeldt ömsat skinn flera gånger. Bakom denne kollektivavtalens och arbetsrättens före detta vän kan vi nu börja skönja en ny fasad, nämligen att man vill sänka ersättningen i a-kassan, höja egenavgiften för löntagarna och införa avancerade kontroller av hur många arbeten de arbetslösa ska söka på en vecka.

Själv tillhör jag ett parti vars partiledare – tillika statsminister – sade följande i sin regeringsförklaring för en månad sedan: ”Strukturomvandlingen på arbetsmarknaden kommer att fortsätta. Fler kommer att behöva gå från ett jobb till ett annat. Den omställningen måste bli lättare för människor – inte svårare.” Under nästa mandatperiod kommer en socialdemokratisk regering dessutom att kraftigt förbättra arbetslöshetsförsäkringen. Vi höjer taket i försäkringen så att betydligt fler omfattas av den och verkligen får ut 80 % av sin före detta lön vid eventuell arbetslöshet. Detta är generell välfärdspolitik.

Vi vill dessutom att de svenska kollektivavtalen, det vill säga den svenska modellen, ska fortsätta att gälla oavsett vad någon lösmynt EU-kommissionär säger om det så kallade Vaxholmsfallet, som ska behandlas i EU-domstolen. Vi socialdemokrater vill också att arbetsrätten ska utvecklas så att tryggheten ökar för dem som är gravida eller föräldraledda. Rätten till heltid ska lagstiftas och företagshälsovården förbättras.

Fru talman! I den budgetdebatt som kommer att hållas här i kammaren den 12 december ska vi ta ställning till utgiftsområdena 13 och 14, som handlar om arbetsmarknaden och arbetslivet. Statistiken från Ams förra veckan visade att antalet arbetslösa var ca 238 000. Det är praktiskt taget 238 000 personer för mycket. Även om det inte är realistiskt att vi ska komma ned i obefintlig arbetslöshet måste det vara en målsättning hela tiden, det vill säga full sysselsättning. Sedan får Riksbanken och anhängare av den så kallade jämviktsarbetslösheten säga vad de vill. De som drabbas av arbetslöshet vet att arbetslösheten bryter ned. Alla som vill och kan arbeta ska kunna få ett jobb. Vårt allt annat överskuggande mål är att bekämpa arbetslösheten.

Fru talman! I den kommande budgetdebatten kan vi också ta ställning till ett massivt sysselsättningspaket som kommer att ge 55 000 personer jobb – arbete och praktik – i såväl privat som offentlig sektor. Där ingår bland annat 20 000 plusjobb för att höja kvaliteten i offentlig sektor, där det finns många sysslor som inte utförs. Samtidigt går många människor utan arbete. Det är ett slöseri med såväl mänskliga som ekonomiska resurser. Plusjobben innebär att Anna-Karin, som arbetat som vårdbiträde inom hemtjänsten i snart 20 år och har varit med och betalat av alla besparingar som gjorts inom den offentliga sektorn, äntligen kan ta med sig några av sina pensionärer på en liten promenad i höstsolen.

Plusjobben innebär också att 80-årige Kalle, som inte varit med i affären och handlat de senaste fem åren, kan få följa med och välja i charken vilket pålägg, skinka, korv eller leverpastej, som han vill ha. Det

handlar om viktiga, riktiga jobb med löner enligt gällande kollektivavtal. I sysselsättningspaketet ingår också

- kompetenslyft inom vård och omsorg
- praktikplatser i småföretag
- generationsväxling i statliga myndigheter.

Detta är några av flera viktiga satsningar för att öka sysselsättningen och ge många långtidsarbetslösa möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden.

Fru talman! Men det är inte bara de här satsningarna vi gör. Vi ser också till att öka resurserna till Skatteverket så att vi kan få mer kontroll på det utbredda skattefusk som finns i vårt land i dag och som sällan nämns när högern pratar om det allmänt utbredda fusket i samhället. Vi tillför också mer resurser till såväl Försäkringskassan som Arbetsmarknadsstyrelsen för att erbjuda de sjuka och arbetslösa bättre kvalitet och mer kvalificerad hjälp. Utöver det satsar vi på lärlingsplatser för unga och fortsatt anställningsstöd för långtidsarbetslösa ungdomar.

Fru talman! Låt mig slutligen hänvisa till den socialdemokratiska regeringsförklaringen: "När internationell konkurrens ställer människor utan arbete, då satsar regeringen på ökat stöd i övergången till ett nytt jobb och en bättre a-kassa – vi river inte löntagarnas trygghet. – – – När Sverige möter framtiden – då ska alla vara med, inte bara några."

Anf. 97 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! När Anders Karlsson talade var det bidragslinjen som höll ett anförande. Det var höjda ersättningsnivåer och tak i a-kassan och höjda tak i sjukförsäkringen – kryddat med mer regelkrångel för småföretagare. Mot detta står ju arbetslinjen, där vi sänker skatten för låg- och medelinkomsttagare och förbättrar villkoren för småföretagare. Det gör att fler kan anställa och att vi får fler jobb, fler arbetade timmar.

Jag tog i mitt anförande upp att vi har ett lägre antal arbetade timmar per invånare i Sverige i dag än vad vi hade när Socialdemokraterna tog makten, att det sjunker. Mot detta är receptet mer krångel för småföretag och höjda bidrag. Hur får du detta att gå ihop, Anders Karlsson? Är det verkligen att tänka på de hundratusentals som nu är i utanförskap? Hur hjälps de av bidragslinjen? Nej, vi behöver en arbetslinje i Sverige.

Anf. 98 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Kristdemokraten Stefan Attefall vill, likt alla andra i högeralliansen, i högerburen, göra gällande att vi inte står för någon arbetslinje. Svensk socialdemokrati har stått för arbetslinjen under de hundra år som det här partiet har funnits och hetat Sveriges socialdemokratiska arbetareparti. För arbetslinjen är viktig. Varje människa ska ha rätt att gå till sitt jobb. Och, Stefan Attefall, varför har vi den högsta sysselsättningsgraden i Europa? Varför är 77 % av befolkningen sysselsatt i Sverige i förhållande till EU-måttet, som är att man ska ha 70 % sysselsatta år 2010. Självklart står vi för sysselsättningslinjen och arbetslinjen. Men i den strukturförändring som sker allt snabbare i vårt samhälle i dag måste man också känna trygghet om arbetet förändras, och då ska man ha

Anf. 99 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Anders Karlsson säger att Socialdemokraterna har stått för arbetslinjen i hundra år. När jag lyssnade till ditt anförande, Anders Karlsson, fick jag snarare en känsla av att det var hundra år *sedan* som Socialdemokraterna stod för arbetslinjen. Det fanns ingenting sådant i anförandet. Det var mer bidrag och mer krångel för småföretagare. Det är precis den andra utvecklingen vi måste få nu, när vi har hundratusentals människor öppet arbetslösa, i åtgärder, undersysselsatta eller i den situationen att de pluggar men egentligen vill ha ett arbete. Många är dessutom sjukskrivna och förtidspensionerade och vill komma tillbaka till arbetslivet. Beskedet till dem är: Krångla till det mer för småföretagen och höj bidragen. Men det är inte: Skapa arbete och skapa bättre villkor för företagsamhet. Det är inte att hjälpa de människorna. Det är att stänga dem ute permanent.

Anf. 100 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Eftersom Stefan Attefall inte kan komma tillbaka med någon replik kanske någon annan i alliansen, eller i högerburen, kan tala om för mig vad det är i vår politik som krånglar till det för småföretagare. Vad är det för något nytt som krånglar till det för småföretagarna?

Sedan är det så, Stefan Attefall, att antalet sysselsatta i dag är 4 341 000, för att nu rabbla lite siffror, som Stefan Attefall gjorde i sitt anförande. För ett år sedan var det 4 291 000. 50 000 fler är alltså sysselsatta i dag än för ett år sedan. Sedan, när man räknar i förhållande till befolkningen och arbetade timmar, är det något annat. Men det är de facto 50 000 fler sysselsatta i dag än det var för ett år sedan.

Anf. 101 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! I denna kammare är det väldigt tomt, men runtom i Sverige sitter säkert hundratusentals människor och tittar på den här debatten. Jag tror att de funderar lite grann och undrar var Socialdemokraterna står i dag.

Förr fanns det något av arbetets glädje och arbetets ära över er politiska förkunnelse och politiska ambition. Jag delar den uppfattningen. Ambitionen finns kvar, och den vill jag inte alls ifrågasätta, men förmågan har kapitalt försvunnit. Och människorna runtom i Sverige ser att den har försvunnit totalt. Man förmår ju inte göra någonting. Man kommer inte med förslag till riksdagen, och man förmår inte att få människor i arbete.

Vad är det som är krångligt för småföretagen, frågar Anders Karlsson, eftersom vi i alliansen, som är de stora arbetarpartierna, tror att småföretagen är nyckeln till att få fram nya jobb. Vad är det för krångel? Men kära nån, ta en kontakt ute i verkligheten. Har Anders Karlsson aldrig träffat företagare som vill expandera och som har pekat på problem? I så fall förstår jag verkligen att man lever långt ifrån verkligheten men klamrar sig fast vid statistiken som Anders Karlsson nu har tagit del av.

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Anf. 102 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan än en gång konstatera att Anders G Högmark inte svarade på frågan utan hänvisade till att jag skulle läsa innantill någonstans.

Om man i denna kammare för fram någonting borde man väl åtminstone försöka svara på frågan: Vad är det som har förändrats i budgeten och som försämrar för småföretagarna?

Den frågan ställde jag till din kollega i högeralliansen. Det har faktiskt din kollega, kristdemokraten Stefan Attefall sagt. Jag har inte fått något svar på den frågan.

Jag möter ofta företagare ute, säkert lika ofta som Anders G Högmark, och jag möter inte det problemet.

Anf. 103 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Det är ingenting som behöver försämras. Det är redan så många brister i nyföretagandets och expansionsföretagandets villkor, så det är bara att vara ute och lyssna. Man behöver inte läsa några böcker.

Jag svarade på frågan genom att fråga Anders Karlsson vad han själv ser när han är ute.

Avslutningsvis ska jag säga något om kollektivavtal. Jag deltog i debatten om kollektivavtal i december. Jag talar om varför jag och Moderata samlingspartiet tycker att kollektivavtal är bra. Det ger ansvarskännande. För ansvarskännande parter är det bra, och för mindre ansvarskännande parter är det mindre bra. Vi har anledning att slå vakt om detta. Socialdemokraterna är det enda partiet i denna kammare, tillsammans med Vänsterpartiet, som en gång röstade för stopplagen, ett löneavtal som var framförhandlat kollektivt.

Anf. 104 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kunde återigen konstatera att Anders G Högmark inte svarade på min fråga, och det var kanske inte förväntat. Men det ställs krav på att vi socialdemokrater ska svara på alla frågor som ställs. Och det har vi försökt att göra under denna debatt, liksom Göran Persson gjorde tidigare. Det vore därför kanske ändå på sin plats att någon i högeralliansen nu talade om vad det är i den budget som regeringen har lagt fram som har försämrat för småföretagare. Kan jag få det svaret av Carl B Hamilton eller någon annan i högerburen?

Anf. 105 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tänker komma tillbaka till kollektivavtalen som vi från Centerpartiets sida tycker är väldigt bra. Men vi upplever samtidigt att det sker en ganska stor utflyttning av jobb. Och hur ska vi från svensk sida då främja kollektivavtalen och förändra dem, och vad tänker Socialdemokraterna göra för att stärka arbetslinjen här i Sverige samtidigt som fördelarna med kollektivavtalen kan bevaras?

Anf. 106 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det som är kännetecknande för svensk arbetsmarknad, och som också har visat sig under åtminstone hela 1900-talets senare hälft, är att arbetsmarknadens parter har tagit ett stort ansvar för arbets-

marknaden, för lönebildning, för att man också ska ha fredsplikt under den tid som kollektivavtalet gäller. Vi är övertygade om att arbetsmarknadens parter också i framtiden kommer att jobba för det.

Jag tror att våra partiledare tidigare i debatten var ganska överens om att det inte är låglönejobben som Sverige ska konkurrera med, utan det är hög kompetens, leveranssäkerhet och hög kvalitet som ska göra att vi också i framtiden får arbetstillfällen i Sverige.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Anf. 107 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Det är som Anders Karlsson säger på detta område. Men ändå ser vi att ganska många jobb försvinner och att de inte ersätts av andra. Det finns människor som inte klarar av de jobb som kräver spetskompetens och akademisk utbildning. Vad gör vi för att stötta dessa människor och se till att kollektivavtalen fungerar på ett bättre sätt?

Sedan kan jag svara på ett par av frågorna som gällde de problem som småföretagarna upplever. 15 % i sjukersättning så länge anställningen varar och miljöbalkens ganska krångliga regler är två saker. Det har inte skett några försämringar i fråga om dessa saker, men det har inte heller skett några förbättringar.

Anf. 108 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Tack, Margareta Andersson, för ett svar. Men det var inte svar på om det i denna budget hade skett försämringar för småföretagen, vilket påstods här tidigare. Det handlar om förändringar som har gjorts tidigare och som vi tror är nödvändiga inför en strukturförändring för att det också i företagen ska finnas ett ansvar för att man inte sliter ut människor och sedan gör sig av med dem med hjälp av LAS för att samhället sedan ska ta ansvar för dem. Arbetsmiljön borde alltså bli bättre.

Jag vill också säga något till de människor som står allra längst från arbetsmarknaden. Nu satsar vi ca 10 miljarder kronor i statens budget för att ge dem möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden. 55 000 jobb skapar vi genom detta. Och det handlar om de människor som står allra längst från arbetsmarknaden.

Anf. 109 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Anders Karlsson sade nu någonting som inte är korrekt. Han sade att regeringen skapar 55 000 jobb. Det är helt fel. Man skriver att man skapar 55 000 platser i utbildningsanstalter och på andra håll. Och det är en väldigt stor skillnad på att skapa platser med offentliga medel och att skapa jobb. Jobb är någonting som man kan försörja sig själv och andra som behöver hjälp med. En plats är någonting som eventuellt är bra, men som eventuellt inte fylls. Och vi har ingen aning om vad detta egentligen har för samhällsekonomisk effekt eller för effekt för individerna. Det är en väldigt stor skillnad, Anders Karlsson, på platser och på jobb.

Jag är ju en vänlig själ, tror jag. Och Anders Karlsson frågade vad det är i den här budgeten som krånglar till det. Det finns ju medfinansiering och annat sedan tidigare. I den här budgeten finns det ett förslag om att man tvångsvis ska införa heltid. Det är en fruktansvärd tillkrångling för företag i många av de sektorer som sysslar med tjänster.

Anf. 110 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Carl B Hamilton, jag ska säga något om platser och jobb. Nu kan jag inte räkna upp exakt de 55 000. 20 000 är plusjobb. Det är avtalsenliga jobb enligt Kommunalarbetsareförbundets avtal som är tecknade på Kommunförbundet. Det finns 13 000 utbildningsvikariat, alltså riktiga jobb. De som har en så kallad icke adekvat utbildning ska kunna få en sådan samtidigt som man tar in någon som kan jobba i stället för den personen. Det finns också ett antal praktikplatser för att framför allt ungdomar ska komma ut och få praktik på arbetsmarknaden. Det finns 3 000 lärlingsplatser för ungdomar som inte har fått fullständiga betyg från gymnasiet. De ska få arbetspraktik samtidigt som de ska läsa basämnena i gymnasieskolan.

Därför undrar jag: Vad är riktiga jobb? Är det de som inte är avtalsenliga? Det tycker jag. Det är inte riktiga jobb.

Anf. 111 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! I Socialdemokraternas Sverige är vikariat detsamma som jobb. Det är det inte i Folkpartiets Sverige. Ni har också infört friår som innebär att folk ska sluta att jobba. Det är er modell för arbetsmarknaden och för välfärden. Jag tycker att det är helt fel.

Anders Karlsson var inne på statistik, och sådan kan man slå varandra i huvudet med. Men om man tar den statistik som Anders Karlsson själv lutar sig mot visar den att Sverige är på kanske tionde plats i fråga om öppen arbetslöshet och ännu längre ned om man lägger till personer som befinner sig i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Den svenska arbetsmarknaden och den svenska modellen på arbetsmarknaden är alltså inte särskilt bra i ett europeiskt perspektiv.

Anf. 112 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jo, den svenska arbetsmarknaden är mycket bra i ett europeiskt perspektiv, men den är inte bra i ett svenskt perspektiv, och den är definitivt inte bra i ett socialdemokratiskt perspektiv. Vi vill göra så mycket mer. Det är just därför som vi gör denna satsning på 10 miljarder, för att de människor som står allra längst från arbetsmarknaden ska kunna få ett jobb, till skillnad från högeralliansens politik som säger att man ska sänka skatterna med 50 miljarder för dem som redan har det bra ställt.

Anf. 113 LARS LINDÉN (kd) replik:

Fru talman! Jag har varit småföretagare i 34 år och haft runt 20–50 anställda olika år. Jag tror att mina kolleger bland företagarna är lika förvånade som jag över att höra Anders Karlsson i sex minuter berätta om hur man ska skapa jobb och detta utan att nämna företagsklimatet. Det är ju ändå det som företagarna överallt pratar om när jag träffar dem. De har tappat lusten att satsa. Man drar i dag hellre ned på antalet anställda än anställer fler. Men det bekymrar tydligen inte Socialdemokraterna, utan ni kör på och skapar 50 000 konstgjorda jobb med skattepengar. Detta är inget som folk applåderar. Man vill ha riktiga jobb där småföretagen anställer och där man kan jobba i många år. I stället kompletterar ni med ännu mer krångel.

Ni pratar om rätten till heltid. Men hur ska man ordna det när facket vägrar att göra kombinationstjänster där folk kan sysselsättas på heltid? Vi kan ju inte betala för heltid och sysselsätta folk på halvtid.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 114 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Vi kan prata om en näringspolitisk debatt, och vi kan prata om en arbetsmarknadspolitisk debatt. Vad Rolf Lindén är inne på, pratar om, är en näringspolitisk debatt om företagsamheten.

Vi i arbetsmarknadsutskottet och arbetsmarknadspolitiken har i uppgift att se till att de människor som hamnat vid sidan av arbetsmarknaden får en adekvat utbildning för att kunna klara de jobb som kommer i framtiden, alltså att se till att dessa människor är rustade när arbetsmarknaden vänder. Det är det vi gör.

Ett antal, närmare 60 000, människor som är långtidssjukskrivna – människor som stått väldigt länge utanför arbetsmarknaden – ger vi från landsting, stat och kommun möjlighet att anställas på vad vi kallar för plusjobb just därför att man ska rustas. Efter fem sex års arbetslöshet är det kanske inte så lätt att ta steget in i företagsamhet. Dessa ger vi arbetsutbildning för att de ska kunna göra det och stå väl rustade när företagare likt dig behöver den här arbetskraften.

Anf. 115 LARS LINDÉN (kd) replik:

Fru talman! Det finns ungefär 600 000 småföretag. Det vore väl bättre om de fick lust att börja anställa. Det räcker om de anställer en var för att täcka det mesta när det gäller de problem du vill lösa med de olika åtgärderna. Det är förvånande att ni är så tafatta i de här frågorna och inte förstår vari problemet ligger. Problemet är ju att företagarna inte vill satsa. Då får ni ta hand om fler och fler. Till slut får ni anställa hela Sveriges befolkning med statliga pengar. Företagen vill ju inte längre jobba.

Anf. 116 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Lars Lindén, du säger att du som företagare haft 20–50 anställda. Vid något tillfälle har du alltså haft 20 anställda och vid något tillfälle 50. Vad har gjort att du haft 50 respektive 20 anställda? Du säger ju att ingen vill anställa.

Självklart vill företagare anställa och expandera. De allra flesta vill det. Kanske finns det också en rädsla för att anställa, för att utvidga företaget ännu mer. Men vi har infört tre olika typer av anställningsstöd, av vilka ett är 85 % av lönen i maximalt 18 månader. Det finns alltså olika former av stöd för att stimulera företagarna att också anställa människor.

Anf. 117 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Sverige är på många sätt ett bra land. Men när vi i dag debatterar arbetsmarknadsfrågor tror jag att många känner, upplever, att det finns frågor som skapar oro. Vart är Sverige på väg? I dag står 1,4 miljoner svenskar i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden.

Sverige är i akut behov av en regering som kan vända denna negativa utveckling. Sverige behöver fler företagare som startar nya företag. Vi behöver nu få fler företag som känner att det är mödan värt att växa och att anställa flera.

Vi är dåliga på att starta nya företag i Sverige. Göran Persson har helt fel när han, som han gjort i dag, påstår motsatsen. Av den mest omfattande internationella studien utförd av Global Entrepreneurship Monitor framgår att Sverige återfinns i de lägre regionerna jämfört med ett trettio-tal länder. Finland är 72 % bättre än Sverige och Norge 87 % bättre.

Ingenting tyder i dag på att vår s-regering har för avsikt att göra det lättare för företag att växa och anställa mer folk. Tvärtom har de tusentals sidor med regler som denna riksdag beordrat regeringen att kraftigt minimera för att skapa ett positivare företagsklimat bara blivit fler. Det är fler nya regler som tillkommer än gamla som tas bort.

De nya sjukförsäkringsreglerna har gjort att ytterligare företagare tappat sugen och avskedar hellre än anställer nya. Detta borde bekymra regeringen. Man försöker i stället, utan framgång, att med statistik förklara att systemet gynnar företagen. De flesta småföretag har mycket låga sjukskrivningstal. Då kan reglerna vara gynnsamma. Men det är de få som ändå drabbas av långtidssjukskrivningar som skrämmar företagarna. Tänk om också jag skulle ha oturen att drabbas! Två anställda och en blir sjukskriven klarar inte mitt företag. Så resonerar man.

Tyvärr är regeringens grundläggande attityd att hellre skapa stopplagar för att hindra entreprenörer att starta företag än startlagar för att uppmuntra. Regeringen kan förneka att det är så, men detta är vad de flesta företagare känner. Falskt eller sant, det påverkar ändå företagarnas agerande. Vi kan inte ifrågasätta att de resonerar så här.

Detta ligger regeringen i fatet. Regeringen lånar nu 330 miljoner kronor *per dag* för att hålla Sverige rullande.

Det kostar att så många i onödan går sjukskrivna långa tider därför att de inte får omedelbar rehabilitering utan förtidspensioneras.

Det kostar när så många hamnar i psykiska besvär och missbruk när de känner sig utanför samhällsgemenskapen.

Det kostar när så många inte hittar något jobb därför att det startas för få företag i Sverige i dag och därför att för få av befintliga företag vill växa.

Därför måste s-regeringen låna så mycket pengar. Den regionalpolitik som förs för över 3 miljarder kronor per år och som regeringen bedriver för att skapa jobb i glesbygd och landsbygd fick nyligen fullständigt underkänt av Riksrevisionen.

Enligt oss kristdemokrater vore det bättre att nyttja dessa 3 miljarder till generella lättnader i kostnader för att alla arbetsgivare i de här områdena ska hitta möjligheter att bedriva sin verksamhet på ett bättre sätt.

Det växer ändå fram en del nya företag varje år. Vissa företag blir också ganska fort medelstora och framgångsrika. Ja, även det är riktigt. Mot alla odds startas företag eftersom det finns eldsjälar, modiga entreprenörer, som trots ett negativt företagsklimat vill pröva sina idéer. Utan dessa hjältar hade arbetslösheten varit ännu större. Också regeringens behov av att låna pengar hade varit större. Inget land kan överleva någon längre tid med en regering som förpassat 1,4 miljoner människor utanför arbetsmarknaden. Det kostar oss ofantligt med pengar – pengar som i dag hellre borde gå till vård, omsorg, skola, polis med mera.

Vi kristdemokrater har en vision om att skapa ett Sverige där det är lika naturligt att starta ett eget företag som att ta anställning, om ett land

där det finns fler företagare som brinner för att utveckla sina företag och få dem att växa och bli medelstora.

Vi har en vision om att vi i Sverige ska ha företag som mycket mer samarbetar med universitet och högskolor – företag som utvecklar nya patent och produktidéer, företag som låter ungdomar under studietiden finnas med, praktisera och göra sina examensarbeten på såväl små som stora företag.

Vi har en vision om ett land där medelstora företag växer till storföretag. Det har inte hänt på 30 år i Sverige. Ett undantag är Tele 2.

Vi ser ett Sverige som kan nyttja sin fulla potential som turistland och klättra från en tjugonde eller tjugoandra plats bland EU-länderna till kanske en tionde plats. Vi behöver inte vara sämst i Norden eller nästan sämst i hela EU på turism.

Kristdemokraterna vill skapa ett land där fler nya arbetstillfällen skapas än gamla försvinner. I det landet får många, speciellt ensamstående föräldrar med barn och andra barnfamiljer liksom äldre, en tillvaro där man har mer tid för sina barn och familjer, tid för att göra annat än diska, städa och tvätta kläder – detta eftersom man kan köpa hushållsnära tjänster till bra priser, utan att tjänsterna är svarta.

I länder där stopplagar förbyts i startlagar har många kvinnor kunnat starta egna företag och kooperativ inom en bransch som hushållsnära tjänster samt inom vård och omsorg.

Fru talman! I det land som Kristdemokraterna vill börja bygga efter valet 2006 växer snart antalet arbetstillfällen, och arbetslösheten förbyts i ett behov av att åter tillåta arbetskraftsinvandring. Det är det landet som vi vill se framöver – alltså inte ett land som ska leva på bidrag utan ett land där det finns entusiastiska företagare som ständigt skapar nya arbetstillfällen. Det ser vi, tyvärr, för lite av i dag.

Anf. 118 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Det var många påståenden från talaren. Jag vill bara fråga en sak. Du talar om att hushållsnära tjänster skulle skapa jobb. I andetaget innan säger du: Vi vill inte ha konstlade jobb, vi vill inte ha subventionerade jobb. Är hushållsnära tjänster i Kristdemokraternas förslag en subventionerad tjänst?

Anf. 119 LARS LINDÉN (kd) replik:

Fru talman! De tjänsterna görs redan i dag, men de är svarta jobb. Det vill vi komma ifrån. Om vi vill att alla människor ska ha råd med det behöver vi ta bort en del av kanske arbetsgivaravgifter och annat så att det blir möjligt för alla att köpa dessa tjänster. Det blir en viss subvention, men jag tror att vi tjänar igen det på att det blir så många fler företag som deklarerar. Det blir någon inkomst, men svarta företag har vi ingen inkomst av.

Anf. 120 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Kontentan av det som sägs nu är att Kristdemokraterna egentligen skulle vilja att vi slopar alla arbetsgivaravgifter, för det skulle skapa fler jobb. Är det detta som du säger här, eller gäller det bara speciella sektorer? Är det subventionerade jobb? Är det riktiga jobb i förhållande till plusjobben? Är det riktiga jobb?

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Anf. 121 LARS LINDÉN (kd) replik:

Fru talman! Ja, det är i alla fall bättre jobb än svartjobb. Det är det vi vill komma åt inom just den här sektorn. Vi vill för övrigt inte ta bort arbetsgivaravgifterna, det är självklart. Här vill vi ta bort en del för att skapa en prissättning som är rimlig för alla som vill köpa tjänsten så att det inte blir som ni säger, att det bara är de rika som kan utnyttja de här tjänsterna.

Anf. 122 KAJ NORDQUIST (s):

Fru talman! Som kanske har framgått av att jag kom hit med en vit käpp och dessutom läser punktskrift ser jag ingenting. Jag är alltså synskadad. Det betyder inte att jag på något sätt är blind för situationen i världen.

Vi socialdemokrater är en enhet. I stället för att sitta och trycka på knappen för att instämma i vad Anders Karlsson just sade säger jag det från talarstolen. Jag står naturligtvis för samma saker, men jag tänker ta upp lite andra aspekter.

För mig känns det viktigt att som socialdemokrat säga att vi naturligtvis är väldigt stolta över det vi har gjort, men jag kan inte vara nöjd med allting. Jag tänkte försöka presentera några saker som jag tagit upp i olika motioner under hösten. Vad jag vill är att vi som politiker ska skapa möjligheter och inte bara se problem. Jag tänkte fokusera på funktionshinderfrågor i dag.

Fru talman! Det känns, som jag sade, väldigt viktigt att vi ska se möjligheter och skapa möjligheter. Då vill jag ta upp en rad olika områden och börja med någonting som jag skulle vilja kalla för en strukturell diskriminering.

Det är väl egentligen ingen som tycker att man ska försvåra situationen för funktionshindrade människor på olika sätt. Men konsekvensen av politiska beslut på olika nivåer kan få den följdverkan. Till exempel finns någonting som heter ledsagartjänst. Det finns människor som ställer upp på ledsagartjänster på olika företag. SJ har en ledsagartjänst; man kan få hjälp på Centralen. Stockholms lokaltrafik har ledsagartjänst.

Problemet är bara att när man väl har inrättat dessa tjänster har man inte tagit några beslut om att de måste koordineras. Det betyder att om man har beställt ledsagartjänst på SJ ledsagar SJ inte till SL, för det är inte deras business. Har man beställt den på SL ledsagar SL inte till SJ, för det är inte deras business. Så här håller det på.

Vi måste göra ordentliga konsekvensanalyser och se till att de beslut som vi tar inte får den konsekvensen att situationen blir försämrad trots att tanken egentligen var att den skulle bli förbättrad.

Det finns en annan sådan här sak som jag vill ta upp, och det är arbetsförmedlare – det har med temat här att göra. Funktionshindrade människor behöver ofta en sakkunnig bedömning när arbetsmarknadsmyndigheter på olika sätt ska göra några insatser. Tidigare har en sådan här sak varit helt centraliserad men har nu mer och mer decentraliserats, och det är en sympatisk tanke att det ska vara den vanliga arbetsförmedlaren som ska kunna saker och ting. Problemet är bara att arbetsförmedlaren kanske träffar en funktionshindrad person år 1 och sedan en år 15 och sedan ingen mer under hela sin karriär. Det finns anslagna resurser, men myndigheterna kan inte ta fram dem därför att man träffar en handlägg-

gare på fel nivå. Det här är ett oerhört stort problem. Man skyfflar problem fram och tillbaka.

Det finns också någonting som heter LSS, lagen om stöd och service, som bekant. Den antogs 1994, en oerhörd frihetsreform som skapade möjligheter för många människor. Inom de grupper som skulle ha förmån av LSS fanns gravt synskadade och blinda. Det finns en insats inom LSS som heter ledsagartjänst. Kruket med detta är bara att trots den goda avsikten från oss lagstiftare när vi antog lagen försöker myndigheter på olika sätt sabotera detta och överklagar. De har genom diverse juridiska processer kommit fram till att så inte ska vara fallet.

Det betyder att trots att lagen var tänkt som någonting som faktiskt skulle hjälpa människor blir det inte så. Lokala myndigheter säger: Det finns ju LSS, som är statligt, och då behöver vi inte ta hänsyn till det. Sedan blir det hela avslaget via domstol. Det betyder att trots att det fanns ett bra beslut, en bra tanke om ökade möjligheter, blir det i praktiken inte bättre.

Det är samma sak med skolsituationen för synskadade barn. Vi har haft bra tankar om detta. Vi har anslagit resurser. Det finns pengar som kommer med respektive barn till skolan. Då utgår man från de vanliga pengarna och tänker inte över att det finns speciella pengar anslagna. Det gör att skolorna inte får fram de resurser som man skulle få. Vi har sett det väldigt tydligt de senaste åren. Beställningar av punktskrift, något som är oerhört centralt – jag står och läser punktskrift just nu – har minskat dramatiskt trots att antalet barn i skolan inte har minskat. Det hela är fråga om att vi har lagt besluten på fel nivå, och genom att vi har ett system där vi bara skeppar ut pengar som är lika för alla får inte alla samma möjligheter.

Jag kom fram hit med den vita käppen. Jag vill också ta upp behovet av ökad respekt. Det finns en ambition från Vägverket att avskaffa övergångsställena. Lösningen för gångtrafikanten är att man ska ta ögonkontakt med bilföraren. Eftersom vi synskadade inte kan göra det behöver vi ha någonting annat. Det finns en motion som har lagts flera år i riksdagen om detta. Jag hoppas att den går igenom i år och att vi kan hitta ett sätt att öka respekten för den vita käppen.

Jag hinner inte ta upp alla de förslag som jag hade satt upp. Det har med bland annat arbetsmarknadssituationen att göra.

Jag är lite förvånad. Vi har hört hela dagen hittills att vi från socialdemokratin inte står för arbetslinjen. Ja, vi står för arbetslinjen även i det här avseendet. Det finns en betydande satsning i budgeten. Jag har däremot inte riktigt förstått hur motståndarna ska skaffa fler arbeten genom sänkta ersättningsnivåer, ökad kontroll av arbetslösa och dessutom sänkta pensioner för de människor som har fått leva med förtidspension hela livet.

Anf. 123 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Får jag först säga att det var med stort intresse jag lyssnade till Kaj Nordquists inlägg. Jag vill personligen deklarera att jag är otroligt imponerad över hur skickligt både Kaj och medarbetare arbetar i det här huset. Det är roligt och någonting som stimulerar oss andra till att säga att människor kan och vill jobba efter förmåga. Kan vi också skapa förutsättningar för att höja den förmågan är det ännu bättre.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Kaj Nordquist frågade här om den borgerliga alliansen skulle kunna klara att skapa arbete till människor med olika former av funktionshinder. Om man tittar i våra alternativa förslag, i våra partimotioner och budgetmotioner, har vi redovisat ett genomgående högre anslag just för den saken.

Vi har precis här innan gemensamt talat om att i morgon på arbetsmarknadsutskottet ta initiativ till en hearing om frågorna om arbetshandikappade och vad man kan göra för att ytterligare med de medel som står till buds ge förutsättningar att öka förmågan och därmed också möjligheter till ett arbete.

Jag hoppas att det ska leda till en bred uppslutning tvärsöver parti-gränserna. Detta borde inte vara en partiskiljande fråga, fru talman.

Anf. 124 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! Jag ska lämna över en idé till er. Åtminstone för synskadade talar vi om att man behöver arbetshjälpmedel. Jag har bra arbetshjälpmedel här i riksdagen. Men kruxet är att man kan få dem antingen från arbetsförmedlingen eller från Försäkringskassan. Det är inte bra. Man skyfflar över ansvaret mellan sig.

Men det är också så att Försäkringskassan har ansvaret efter ett år. Det har man börjat tolka utifrån någon arbetsmiljölag. Det gör att det inte är självklart att staten ställer upp med de pengar som behövs för att man ska ha arbetshjälpmedel och att det ska finnas en kompetens för vad man vill ha.

I stället vill man lägga över det på arbetsgivarna. Det tror jag inte riktigt på. Arbetsgivarna har vanligen inga som helst kunskaper om detta. Alla arbetsgivare är inte som Sveriges riksdag.

Anf. 125 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Det här är inte det enda exemplet där statsförvaltning och politik delar upp sig i tårtbitar. Alla håller på sin lilla bit och hävdar sina revir men ingen känner, om jag får uttrycka det så, ansvar för hela tårtan till helheten. Jag tar med mig även denna bit.

Anf. 126 KAJ NORDQUIST (s) replik:

Fru talman! Det låter ju bra. Jag vill naturligtvis att vi ska gå vidare med att försöka skapa arbete också för den här gruppen. För mig är kriteriet på ett bra samhälle hur man behandlar de människor som har det allra svårast. Det gör att jag själv är en stark anhängare av både arbetslinjen och den generella välfärdspolitik.

Anf. 127 CHRISTER ERLANDSSON (s):

Fru talman! Sverige är på många sätt fantastiskt. Tillsammans har vi byggt ett land som många ute i världen avundas. Men Sverige kan bli bättre. Fler måste få jobb, och klyftorna mellan människorna måste pressas tillbaka. Utifrån våra värderingar om rättvisa och solidaritet kommer vi socialdemokrater aldrig att vara nöjda så länge minsta orättvisa råder.

Sverige har i dag i en internationell jämförelse en mycket låg arbetslöshet och en mycket hög sysselsättningsgrad. Vi har mycket att vara

stolta över, men vi kan inte vara nöjda. Vi kan inte acceptera arbetslösheten trots att vi i en internationell jämförelse är bra.

För att minska arbetslösheten ännu mer krävs en ännu bättre infrastruktur inte minst här i Stockholms län så att de som blir uppsagda och arbetslösa får en större arbetsmarknad att tillgå.

Därför är det av största vikt att även infrastrukturen i Stockholms län, som jag kommer ifrån, byggs ut för att underlätta så att även haninge- och nynäshamnsborna, som bor i ett område där bland annat Musköbasen ligger, får tillgång till en större arbetsmarknad genom bättre kommunikationer.

Förutom på Muskö och Berga pågår strukturella förändringar på arbetsmarknaden bland annat i Nynäshamn där Ericsson lägger ned sin verksamhet och ytterligare mer än 1 000 löntagare berörs direkt och indirekt.

Det tar i dag längre tid för nynäshamnsborna att komma till Stockholm än vad det tar att ta tåget från till exempel Katrineholm eller Västerås till Stockholm.

Statsministern var för några veckor sedan och tog spadtaget för ombyggnaden av väg 73 ned till Nynäshamn. Vi ser nu med tillförsikt fram mot att vår statsminister tar ett spadtag för dubbelspårig järnväg så att investeringarna och utbyggnaden av hamnen i Norvik i Nynäshamn kan ta fart och nya jobb skapas. Bra kommunikationer gör att även haninge- och nynäshamnsborna får tillgång till en större arbetsmarknad genom investeringar i infrastrukturen.

De strukturella förändringarna på arbetsmarknaden kommer att fortsätta om vi ska kunna konkurrera med vår omvärld. Vid många strukturella och nödvändiga förändringar finns det många som varit specialister med arbetsuppgifter som helt försvinner och ej längre finns på arbetsmarknaden.

Det krävs därför framgent kompletteringar av våra nuvarande arbetsmarknadspolitiska åtgärder och arbetsmarknadslagar så att vi kan hjälpa dem som blir uppsagda och riskerar att bli arbetslösa i ett mycket tidigare skede än i dag. Det gör att man går från arbete till arbete eller från arbete till åtgärd under uppsägningstid som sedan leder till ett nytt arbete.

Det krävs en rehabiliteringsplan för dem som blir sjuka i dag och är borta från arbetet i fyra veckor på grund av att de har tappat kontakten med arbetslivet. Motsvarande borde även gälla för dem som blir uppsagda.

För att varseltid och uppsägningstid ska få börja gälla bör därför uppgiften om dem som kommer att bli uppsagda – det gäller kön, ålder, examina, praktiska erfarenheter och kompetens med mera – delges arbetsförmedlingarna alternativt länsarbetsnämnden innan uppsägningstiden och varseltiden får börja gälla. Detta görs för att arbetsförmedlingarna i ett mycket tidigt läge ska kunna göra en åtgärdsplan, en handlingsplan, som leder till ett nytt arbete. Dessa åtgärder skulle kunna sättas in redan första uppsägningsdagen.

Arbetsförmedlingen ska så fort uppsägnings- och varseltid börjat gälla kunna hänvisa en uppsagd omedelbart till annat arbete utan att uppsägningstiden löpt ut. Lön för resterande uppsägningstid skulle då gå till arbetsförmedlingen eller till länsarbetsnämnden från företaget som sagt upp den anställde.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Detta görs för att bekosta arbetsmarknadspolitiska åtgärder för andra som blivit uppsagda men som ej omedelbart kan hänvisas till annat arbete utan arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Kan företaget som säger upp hänvisa uppsagd till annat likartat arbete på annat företag i närområdet ska företaget givetvis slippa betala resterande uppsägningslön till arbetsförmedlingen eller länsarbetsnämnden.

Vi vet alla om att trygga människor är mer förändringsbenägna. Det gagnar den enskilda människan och samtidigt Sveriges framtida konkurrenskraft och tillväxt. Det är mer konstruktiva åtgärder som behövs för att hjälpa dem som riskerar att bli arbetslösa eller är arbetslösa och mindre av den borgerliga högeralliansens piska. Det är åtgärder för att de arbetslösa ska känna trygghet och för tillväxten och omstruktureringarna i samhället.

Anf. 128 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Vi är många som välkomnar att man nu äntligen har börjat med utbyggnaden av den livsfarliga väg 73 till Nynäshamn, Christer Erlandsson.

Jag tycker att det är lite märkligt när Christer Erlandsson talar om hur viktigt det är med infrastruktursatsningar för att skapa jobb, välfärd och möjlighet till nya företag. Samtidigt godkänner han att regeringen snålar på infrastruktursatsningarna med ena handen och med andra handen vräker ut över 3 miljarder kronor på ett projekt i Christer Erlandsson eget hemlän i Stockholmsregionen med biltullar och trängeselskatter som ingen människa vill ha.

Tänk så många vägar i både Stockholmsregionen och resten av landet som vi hade kunnat få för de pengarna. Tänk vad det hade kunnat betyda för dubbelspår till Nynäshamn, Södertörnsleden, en förbättring av förbindelserna mellan Nynäshamn och Södertälje ifall man hade haft tillgång till de pengarna.

Varför verkar inte Christer Erlandsson för att se till att statens pengar används till förnuftiga investeringar i infrastrukturen i stället för skatte-satsningar som ingen efterlyser?

Anf. 129 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi arbetar just för det som Andreasson tar upp – för en bra infrastruktur och för bra investeringar som skapar en bra och god arbetsmarknad och tillväxt. Det är utifrån det som vi inte nöjer oss med väg 73. Det är utifrån det som vi också måste ha dubbelspårig järnväg. Det är utifrån det som vi också behöver ringleder runt Stockholm för att på det viset skapa en bra arbetsmarknad och en bra miljö i regionen.

På det sättet arbetar vi aktivt för att se till att få Sverige att växa och bli ett ännu bättre land.

Anf. 130 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Christer Erlandssons regering satsar inte en krona på att se till att ringleden runt Stockholmsregionen blir verklighet. Den skulle ju betyda så mycket inte bara för regionens invånare utan också för förbindelserna från norr till söder genom hela vårt land.

I stället vräker regeringen ut 3 miljarder kronor och mer därtill på ett biltullsförsök som ingen vill ha. Jag tycker ärligt talat att det är ganska

stötande att man å ena sidan snålar in på en massa angelägna infrastruktursatsningar, å andra sidan satsar miljardbelopp på ett projekt som ingen i regionen efterlyser.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Anf. 131 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Det fall som Andreasson avser gäller en provverksamhet som Stockholms kommun har fattat beslut om. Den kommer att äga rum, och den ska sedan utvärderas. Avsikten är inte att det här ska ersätta ringleder. Avsikten är inte att det här ska ersätta fortsatt infrastrukturutbyggnad. Om ni tror det så har Andreasson och Folkpartiet misstolkat allting.

Anf. 132 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att den diskussion som Christer Erlandsson för om infrastrukturen har sina goda poäng. Det behövs mer av den varan. Men kan vi då förhoppningsvis se även andra viktiga infrastrukturprojekt för att vidga arbetsmarknaden i andra delar av landet?

Jag ser bland annat en utbyggnad av järnvägen mellan Värnamo och Jönköping, vissa delar av E 4:an som inte är klara mellan Markaryd och Skånegränsen och lite annat. Det finns många projekt som också behöver förstärkas och där pengarna behöver komma fram nu. Man har sett neddragningar på många olika håll och viktiga projekt har blivit försenade eller finns inte längre med i planerna.

Kommer Christer Erlandsson att arbeta också för detta på ett positivt sätt?

Anf. 133 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi har alltid arbetat för att hela Sverige ska leva. Däremot måste vi också kunna finansiera alla åtgärder som görs. I det fallet måste vi prioritera i vilken takt och i vilken turordning vi gör detta. Det har vi alltid gjort, och det kommer vi att fortsätta att göra. Hela Sverige ska leva med socialdemokratin. Vi ska skapa en trygghet för alla.

Anf. 134 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Då tycker jag att det är ganska konstigt att man helt plötsligt har pengar att satsa på riksväg 45 mellan Göteborg och Trollhättan när Saab säger att företaget har behov av det. Men när det finns hundratals småföretag i Gislaved–Gnosjö-området så finns det inte ens några hundratusen för att göra i ordning en väg mellan Gislaved och Anderstorp som skulle betyda mycket.

Det finns många olika projekt som har stor betydelse för den lokala arbetsmarknaden och för den lokala tillväxten men som man skjuter upp det ena året efter det andra.

Jag tycker att den socialdemokratiska politiken i det här fallet inte är kontinuerlig. Den medför att man hamnar i fel prioritering.

Anf. 135 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Det är viktiga saker som Andersson tar upp. När det gäller infrastrukturen så befinner sig Nynäshamn i en återvändsgränd. Vägarna dit går utmed sjön. Så kan man ta sig därifrån. I annat fall gäller

vägen till Stockholm om man ska nå en arbetsmarknad. Det är viktigt att man kan nå den arbetsmarknaden. I dag går det fortare att resa med tåg från Katrineholm eller Västerås till Stockholm än att åka från Nynäshamn med pendeln hit till Stockholm.

Vi tycker att det här är viktigt. Om alla de här människorna ska kunna finnas kvar nere i Nynäshamn och få ett arbete på en bra arbetsmarknad så ska vi se till att underlätta så att de kan komma till de arbetsuppgifter som finns att göra i Stockholmsregionen.

Anf. 136 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt att begära fler repliker, men när jag hörde Christer Erlandssons inlägg så blev det omöjligt.

Jag kan bara konstatera att när det gäller det här med stolt men inte nöjd och att socialdemokratin aldrig kan acceptera arbetslösheten så får det väl snart vara någon måtta på hyckleriet.

Christer Erlandssons och Socialdemokraternas uppsåt är säkert gott; det säger jag en gång till. Men förmågan – eller rättare sagt oförmågan – är graverande när en miljon människor står utanför arbetsmarknaden.

Hur kan man genom infrastruktursatsningar få större arbetsmarknader? Det är ett intressant ämne. Även detta är märkligt. Å ena sidan efterlyser Storstockholms representant angelägna satsningar – och det tycker jag att ni ska göra. Det finns säkert många lönsamma här. Det gäller dubbelspåret och vissa vägar som har nämnts här. Men å andra sidan släpper ni igenom projekt av typ Botniabanan. Den var av riksdagen från början godkänt till en kostnad 7,2 miljarder och därefter med en kreditram på 25 miljarder kronor.

För att få Miljöpartiet med i den kommande kartellen om ni handelsvis skulle vinna valet så kommer också Norrbottenprojektet och Norrbottenbotniabanan.

Det är ett hyckleri från de socialdemokratiska ledamöterna i Stockholm. Ni släpper igenom mer eller mindre vansinniga projekt uppe i norr bara för regeringsmaktens skull. Sedan säljer ni i stort sett ut era lokala viktiga projekt. Tala om att tala med kluven tunga!

Anf. 137 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi har all anledning att vara glada och stolta, Högmark, över Sverige i jämförelse med omvärlden. Vi har en bra social trygghet i samhället. Vi har en bra arbetsmarknadspolitik trots att vi har låg arbetslöshet i en internationell jämförelse, och även i en europeisk jämförelse, om vi räknar bort de människor som är i utbildning. Man räknar ju i statistiken från 16 till 64 år. I det läget står vi oss i konkurrensen världen över.

Vi ska vara stolta över det, men vi är inte nöjda. Det är därför vi har förslag på ytterligare förbättringar och åtgärder. Alla ska få rätten och möjligheten till arbete.

Anf. 138 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Ambitionsnivån när det gäller att vara nöjd och stolt kan vara olika. Vi från alliansens sida vill med vår politik göra de människor som befinner sig i utanförskap mer nöjda och få in dem i gemenskap och arbete.

Det var någon som trodde att om man upprepar att jorden är platt tillräckligt många gånger så skulle människor börja tro på det. Det verkar som om socialdemokratien har det som ledstjärna. Om man kan upprepa detta ”stolt, men inte nöjd” tillräckligt många gånger så inbillar man människor i allmänhet att de ska vara nöjda, tydligen.

Men de arbetslösa och människorna ute i landet, ute i hela Sverige, är inte nöjda med socialdemokratiens oförmåga att ge människor en chans att komma tillbaka. Ni har svikit era ideal – era arbetsideal.

Anf. 139 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! De är säkert stolta och nöjda, Högmärk, över de åtgärder som vi socialdemokrater gör.

Betänk i dag alla de strukturförändringar som sker på arbetsmarknaden! Många har arbetsuppgifter som försvinner ifrån Sverige och som inte finns att få tag i. Då sätter vi in arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att omskola och utbilda till andra arbetsuppgifter så att de människorna kan känna sig trygga även i en omstrukturering. De får arbete och kan då vara med och delta i samhällsuppbyggnaden. Det är en socialdemokratisk politik.

Trygga människor är med och värnar tillväxten och utvecklingen både för sig själva och för hela landet. Det är en viktig politik, Högmärk. Där går skiljelinjen mellan oss och den borgerliga högeralliansen.

Anf. 140 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Eftersom det retar en och annan att vi socialdemokrater är stolta så kan jag börja med att säga att jag är stolt, men inte nöjd, när det gäller jämställdheten i det här landet.

Jag vill prata en del om jämställdheten på arbetsmarknaden och om kvinnors och mäns möjligheter att gå vidare och att gå till arbetet och göra en insats för samhället. Detta ska de kunna göra i trygg förvisning om att deras barn har en bra tillvaro i förskolan, på fritidshemmet eller i skolan. De ska veta att deras anhöriga blir bra omhändertagna oavsett om de bor kvar hemma eller har flyttat till någon typ av äldreboende.

I dag är arbetslösheten för kvinnor 5 % mot 7 % 1994. Arbetslösheten är för hög. Så är det. 5,8 % är alldeles för mycket, och det måste till fler jobb. Därför måste både småföretag, större företag och den offentligt finansierade sektorn ha bättre möjligheter att anställa.

Ett stort problem är deltidsarbetslösheten. Visserligen har heltidsjobben ökat från 59 % till 65 % mellan 1994 och 2004, men det är inte tillräckligt. Det måste bli ännu bättre. Alla som vill ha ett heltidsjobb ska kunna få det. Där är vi inte i dag. Därför behövs det fler satsningar på småföretag, på minskad administration och på skattelättnader för småföretag, men det behövs bland annat också satsningar på det sysselsättningspaket om 55 000 nya jobb som vi nu har aviserat.

Det behövs också satsningar på kvinnligt företagande. Förra året startade 41 000 nya företag i det här landet, och det är en ökning. Jag vet att högeralliansen inte vill kännas vid de siffrorna, men så är det.

I dag kl. 11 stod högeralliansens företrädare och hånade de jobb som vi kallar för plusjobb. De kallade dem nedvärderande för gardinupphängarjobb, de som ska sätta guldkant på tillvaron för bland annat de äldre.

Jag skulle gärna vilja veta varför högeralliansen tycker att det är så oerhört bra att jobba i välmående hem där mannen inte vill ta sitt ansvar för hemarbetet när båda har ett lönejobb att sköta. Högeralliansen påstår att jämställdhetspolitik är när kvinnor i karriären får avlastning med hemarbetet i form av skattesubventionerade hushållsnära tjänster. De pratar sig varma för de här skattesubventionerade jobben, men de talar mycket nedvärderande om plusjobben. För mig går det inte ihop.

När jag var i Lidköping och träffade pensionärer sade de att de var mycket nöjda med att de ska få hjälp med vissa hushållssysslor av människor i plusjobb. De hade tagit reda på hur många skador som uppstod i hemmen i samband med byte av glödlampor eller, för den skull också faktiskt, byte av gardiner i bland annat adventstid. Om de fick hjälp med detta skulle olyckorna i hemmen minska dramatiskt, och dessutom skulle det ge jobb åt en långtidsarbetslös. Det kallade de här pensionärerna för livskvalitet på riktigt. Jag blev glad över att pensionärerna i Lidköping hade förstått det här betydligt bättre än vad högeralliansen har gjort.

Det behövs mer än plusjobb för att vi ska få fler jobb i det här landet. Det är helt klart. Jag har nämnt några åtgärder. Vi behöver satsa på småföretag och bra företagsklimat, ännu bättre än det vi har. Men vi kan också satsa på utbildningsvikariat, som vi har aviserat, och det är bra. Kvaliteten i vård och omsorg ska förbättras genom utbildningsvikariat. 5 000 fler anställda ska få chansen att förkovra sig och vidareutveckla sin kunskap inom vård och omsorg.

Att kvinnor vill utbilda sig vet vi, inte minst från när vi genomförde Kungskapslyftet, där betydligt fler kvinnor tog chansen. Antalet kvinnliga studenter på högskolan har också ökat med 57 % mellan 1994 och 2004. Dessutom har andelen kvinnor som tagit civilingenjörsexamen ökat med 122 % från 1994 till 2004. Det visar hur viktig högskolesatsningen är. Det ger oss socialdemokrater råg i ryggen att fortsätta i den riktningen.

Men åter nu till kvinnor på arbetsmarknaden. Kvinnor tjänar mindre än män. Det måste brytas på olika sätt. Visst är det upp till arbetsmarknadens parter att avgöra det, men jag vet att om vi bryter den könsuppdelade arbetsmarknaden och om män och kvinnor delar på ansvaret i hemmet och ansvaret för barns uppväxt skulle kvinnors löner inte halka efter hela tiden.

Fru talman! Vi är på väg mot ett jämställt samhälle, men vi är inte där än.

Anf. 141 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Vi brukar säga att vi ska ha ordning och reda på arbetsmarknaden. Jag tror att vi får se till att vi har ordning och reda på arbetsmarknadsretoriken också. Jag har förstått att Socialdemokraterna gör en glidning i den här debatten både nu och tidigare. Monica Green talar om 55 000 nya jobb. Det är inte 55 000 nya jobb. Det är 55 000 platser. Vi vet inte heller om platserna kommer att fyllas. Det är en väldig skillnad, åtminstone för mig och för Folkpartiet, mellan offentlig finansierade platser på olika håll, vikariat, utbildning och så vidare, och jobb. Det är inte samma sak. Försök inte luras!

Det stora problemet som vi har diskuterat här tidigare i dag är ju globaliseringen. Vad gör plusjobben när konkurrensen intensifieras från Indien, Kina och så vidare? Vad är ert svar på detta?

Dessutom säger Monica Green att vi ska satsa på småföretag, och hon talar om jämställdhet. Låt mig slå ihop dessa två saker. Ni har, tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet infört så kallad medfinansiering. Arbetsgivaren ska betala extra mycket, och de som främst drabbas av detta är kvinnor eftersom de har en sjukfrånvaro som är något högre än männens, och det gäller särskilt äldre kvinnor. Ni har infört ett system som är precis tvärtemot vad du säger.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Arbetsmarknad

Anf. 142 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag hörde i det tidigare inlägget att det var så hemskt att det var platser och inte jobb. Det är väldigt många av de här 55 000 nya jobben som är riktiga jobb i form av plusjobb, för det är riktiga jobb, och även utbildningsvikariat. Sedan är det också utbildningsplatser. Och vad är det för fel med det då?

Jag hörde att Carl B Hamilton var orolig för att folk kanske inte kommer att söka dessa platser, de kanske inte beläggs, men i andra sammanhang säger Carl B Hamilton att det är så många som står utanför och att alla vill utbilda sig eller skaffa ett jobb. Nu får de chansen, bland annat i de här 55 000 nya jobben som vi satsar på.

Sedan frågar Carl B Hamilton hur vi ska använda plusjobben för att göra någonting åt globaliseringen. Jag kan försäkra Carl B Hamilton om en sak, nämligen att plusjobben inte kommer att flytta utomlands.

Anf. 143 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Nej, och det kommer inte heller platserna att göra. Men frågan gäller jämställdhetsområdet. Ni har infört en medfinansiering som innebär att företagen får ökade kostnader för sjukfrånvaron för tid och evighet efter två veckor. Då är min fråga: Hur kan ni införa ett sådant system, om du är för jämställdhet, som diskriminerar dem som har särskilt hög sjukfrånvaro, nämligen kvinnor, och särskilt äldre kvinnor? Du står bakom ett system som särskilt drabbar småföretag och kvinnor. Det går inte ihop för dig, Monica Green.

Anf. 144 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Det var bra att jag fick den frågan. Jag vet att hittills har småföretagen tjänat på den här reformen. De har, tack vare den sänkta arbetsgivaravgiften, blivit överkompenserade i förhållande till de utgifter som de har haft.

Dessutom är det ganska viktigt att påpeka att det finns ett lönetak. När man har passerat det, som man kanske gör ganska snabbt om man bara har en eller två anställda, är det ju Försäkringskassan som går in.

Anf. 145 ULLA LÖFGREN (m) replik:

Fru talman! Som kvinna vet jag att när det gäller jämställdhet i arbetslivet är lika lön för lika arbete en väldigt viktig fråga. Det har vi tyvärr inte. Det visas bland annat väldigt tydligt av siffror från Regeringskansliet. Inte ens de har lyckats uppnå det målet, trots att regeringen och Socialdemokraterna propagerar för lika lön för lika arbete.

Ett annat problem är att trots att många kvinnor utbildar sig till civilingenjörer är det inte så många som arbetar som det, utan de hoppar på

andra arbeten. Förmodligen beror det här på attityder mot kvinnor i samhället, i Regeringskansliet och på andra platser, att kvinnor inte klarar av att göra ett lika bra jobb som män. Vad tänker Monica Green göra åt det?

Anf. 146 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag delar Ulla Löfgrens uppfattning om att det finns attityder i samhället som gör att kvinnor fortfarande står tillbaka och att vi inte har ett jämställt samhälle. Vad gäller den uppfattningen ser vi nog feminismen likadant: Vi måste gå vidare med jämställdhetssatsningar. Vi måste till exempel bryta könsuppdelningen av arbetsmarknaden mycket tidigare, och vi måste lära männen att ta ett ansvar i hemmen. Det är fortfarande så 2005 att männen inte tar ett lika stort ansvar i hemmen som kvinnorna gör. Det måste vi ta itu med. Ulla Löfgren skulle kunna hjälpa till på högeralliansens front och se till att vi inte avlastar kvinnor i karriären genom att de ska få skattesubventionering av tjänster och arbete i hemmen, utan att vi i stället ser till att deras män gör en insats i hemmen. Vi kan med gemensamma krafter bryta att vi fortfarande har ett ojämnt samhälle. Vi får fortsätta med det.

Anf. 147 ULLA LÖFGREN (m) replik:

Fru talman! Jag kommer definitivt inte att hjälpa till med att stoppa vårt förslag om Rutavdrag, avdrag för hushållsnära tjänster, för det tror jag är bra för kvinnor. Det är bra för familjer och bra för barnen att genomföra ett sådant avdrag. För frågan om lika lön hjälper det inte, utan det måste till andra åtgärder för att man ska få lika lön.

Min lilla fundering är: Vad tänker Monica Green göra för att man åtminstone i Regeringskansliet ska kunna uppnå lika lön för lika arbete mellan män och kvinnor?

Anf. 148 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag tänker påpeka det felet och tänker fortsätta påpeka att det är ett fel tills det rättas till. Sedan är det upp till arbetsmarknadens parter att avgöra löner, men jag tror absolut att vi kan hjälpas åt med det.

Det är trist att Ulla Löfgren vill slå fast att det är mycket bättre att försöka med skattesubventionerade avdrag för jobb som görs i välmående hem och dessutom är emot plusjobben. För mig går inte det ihop.

Ska staten subventionera alla branscher där man påstår att det finns svartjobb? Ska man till exempel också subventionera restaurangjobben och taxibranschen bara därför att man påstår att det finns svartjobb där? Det går inte ihop för mig.

Anf. 149 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är ganska mycket som inte går ihop när man hör Monica Green. Jag tror att det är dags att bli lite mera historieskrivande än Monica Green hittills har varit. Vem är det som har sett ned på det viktiga arbete som utförs i hemmet? Ja, det är inte vi inom Kristdemokraterna, utan det är Socialdemokraterna och hela vänsterkartellen som i en rad år har talat illa om de så kallade pigjobben. Nu har pigjobben blivit rumsrena och kallas alltså plusjobb. De sker med statlig subvention av i runda tal 1 250 kr per insats och dag. Det är den statliga subventionen på

plusjobben. Det är en ganska stor statlig subvention i förhållande till det som vi har talat om när det gäller hushållsnära tjänster, där det handlar om ett skatteavdrag som är betydligt mindre. Det är dessutom de riktiga jobben. Det kan skapa ett eget företagande som är långsiktigt och uthålligt, medan Monica Greens plusjobb inte är riktiga jobb i den bemärkel-sen att de tar slut efter två år.

Kom inte här och snacka dumheter! Det här är en ny historieskrivning som du försöker göra, men den har inget med verkligheten att göra. Kom tillbaka till verkligheten! Bejaka hemarbetet – det är positivt – men ge det rätt former så att det kan bli varaktiga jobb!

Anf. 150 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Ja visst! Är det Maria Larsson som ska städa åt städerskan sedan då? Vem ska städa åt städerskan? Kan du svara på den frågan?

Ni pratar om riktiga jobb. Varför är det mer riktigt att göra skattesubventionerade jobb i välmående hem än det är att utföra plusjobb hos de äldre? För mig går faktiskt inte er ekvation ihop. Jag tycker att det är hemskt när man hör högeralliansens företrädare prata så nedvärderande om det här att vi ska minska skador i hemmet för de äldre genom att bland annat hjälpa dem med att byta gardiner. Vad är det för fel med det? Och vad är det för fel på att ge en långtidsarbetslös chansen att komma ut i jobb efter att ha varit borta från jobb en så lång tid? Det är ett oerhört bra reformarbete, och jag vill fortsätta med sådana reformsatsningar framöver.

Anf. 151 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag vill ge den långtidsarbetslöse en chans att få ett riktigt, varaktigt jobb, att kunna bygga sin framtid mer än två år framåt i tiden. Jag vill ge en chans till inte bara dem som är högavlönade utan framför allt dem som har låg eller medelhög inkomst, till exempel ensamstående mammor som har en slitsam vardag med att hämta och lämna barn, snuviga barn ibland, och inte hinner städa. De ska ha en rimlig chans att köpa tjänster i hemmet, hjälp med sin trädgård eller vad det nu kan vara. Det är det som Monica Green inte vill tillåta i dagens Sverige.

Det går en skiljelinje här gentemot vänsterkartellens politik, där man nu plötsligt vill glömma att man har talat illa om hemarbete i form av så kallade pigjobb, som man har beskrivit det i årtionden. Nu ska det bli fint! Jag bejakar att det blir fint, men jag vill att alla ska ha möjlighet att köpa den här tjänsten, och då måste vi sluta beskatta tjänstesektorn på det sätt som sker i dag. Vi måste göra de jobb som i dag sker svart vita. Därtill syftar mitt förslag, som är vida bättre än det som Monica Green och hennes parti presenterar.

Anf. 152 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Ja, hemarbete är något fint. Det ska jag framhäva. Jag vill att Maria Larsson också hjälper till med att få även män att inse detta, så att man inte ska behöva avlasta kvinnor i karriären genom att de ska få en skattesubventionerad tjänst för att deras män inte tar sitt ansvar. Ta gärna med dig det till dina borgerliga män, Maria Larsson!

Jag går över till argumentet om att skatteavdrag för dessa tjänster i hemmet innebär att de svarta jobben ska göras vita. Det är mycket märk-

ligt. Att anpassa sig till missbruk och lagöverträdelse är ett tveksamt sätt att bekämpa den svarta sektorn. Ska staten, som jag sade tidigare, subventionera branscher där det är vanligt med svartarbete, exempelvis restaurangbranschen, taxibranschen eller frisörerna bara därför att det där är vanligt med svartjobb? Skulle vi då skattesubventionera på alla de områdena? Jag tycker att det är fel väg att gå.

Anf. 153 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Monica Green började sitt inlägg med olika former av jämställdhetsaspekter. Jag tror ärligt talat att när det gäller kvinnor och engagemanget på arbetsmarknaden är ett av de stora problemen för kvinnor och för att kvinnor ska komma upp i samma lön som män för jämförbart arbete att kvinnor på många områden, inte minst inom vårdsektorn, har så förfärligt få arbetsgivare att välja mellan. Det brukar alltid vara så att om man har många arbetsgivare att välja mellan så finns det bättre löneutvecklingsmöjligheter. Men socialdemokratin förvägrar dogmatiskt många hundra tusen kvinnor denna valfrihet mellan olika arbetsgivare.

Vad gäller frågan om Rut och den väldiga ambitionen att högavlönade skulle få skattesubventionerade hushållstjänster vill jag fråga: Varför beger sig inte Monica Green till fackliga Byggnads och talar om att det egentligen är fruktansvärt att ROT-avdragen på byggsidan också går till välbeställda människor på Lidingö och i Djursholm, Växjö och Helsingborg? Varför gör hon inte detta? Accepteras det bara därför att det är männen som får hjälp av ROT medan kvinnorna traditionellt berörs av hushållsnära tjänster? Tala om fördomar!

Anf. 154 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag börjar med ROT-avdragen. Jag vill påminna om att det är tillfälliga åtgärder som man vidtar i tider med hög arbetslöshet för att få fart på hjulen och för att få efterfrågan inom byggbranschen och hos dem som tillverkar dörrar, köksinredningar och så vidare. Där har ROT-avdragen varit ett mycket bra system, men man ska betona att det är tillfälliga åtgärder som man kan ta till vid hög arbetslöshet. Det är inte det ni pläderar för när ni pratar om de så kallade Rutavdragen, eller vad ni nu kallar det.

När det sedan gäller de lågavlönade kvinnorna håller jag med om att vi måste göra mer. Vi kan ju börja med de handelsanställda privatanställda kvinnorna då, Anders G Högmark.

Anf. 155 ANDERS G HÖGMARK (m) replik:

Fru talman! Det är arbetsmarknaden som sköter lönenivåerna. Däremot är olika lön för jämförbart arbete något som vi som lagstiftare ska uppmärksamma, och självfallet ska parterna också titta på och bekämpa detta. Men ett strukturellt inneboende fel som gör att kvinnorna har så stora problem just när det gäller vårdsektorn är ju att det är för få arbetsgivare.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga detta: Nu har vi hört om högeralliansen och högerburen ett stort antal gånger under den sista timmen. Det är tydligt ett påbud från Sveavägen 68 att vi ska benämnas så.

I vilken bur sitter Monica Green i sällskap med Lars Ohly? Jag skulle inte använda ordet kommunistburen, men på något sätt känns parallellen jämförbar. Så kan vi inte beteckna oss och ha en öppen diskussion.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 156 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag sitter inte i någon bur alls kan jag berätta. Jag är socialdemokrat, och jag är stolt men inte nöjd.

Jag kallar er för högeralliansen därför att ni är ett högerexempel på hur ni ska driva politik och därför att de partier som vi sade tidigare fanns i mitten, alltså Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet, lagt sig platt för Moderaternas argument, och numera är det högerpolitik som gäller. Därför kallar jag er för högerallians. Jag har inte dekret från någon att säga det, utan det är jag som säger det.

Arbetsmarknad

Näringsliv

Näringsliv

Anf. 157 PER BILL (m):

Fru talman! Nu börjar debatten om näringspolitiken, men egentligen har det handlat om näringspolitik under i stort sett hela dagen i kammaren.

För att Sverige ska bli ett fantastiskt land ur alla synvinklar måste vi se till att de ungefär en och en halv miljon människor som i dag står utanför möjligheterna till arbete så fort som möjligt kan komma i arbete. Vi har på många sätt ett utmärkt land, men ett par saker måste förändras i grunden. Till att börja med måste det löna sig bättre att arbeta. Det måste också löna sig bättre att våga ta risker och starta och driva företag.

När World Economic Forum tittar på företagsklimatet runtom i världen kommer de fram till att det svenska företagsklimatet tillhör de allra bästa. Vi har låg korruption, välutbildad befolkning, fin infrastruktur, stabil makroekonomi, låg inflation, låga räntor och så vidare.

Men, säger dessa kloka män och kvinnor, det konstiga är att trots att ni ligger i topp har ni ungefär 20 % lägre tillväxt än man kunde förvänta sig. Då blir vi politiker väldigt intresserade av vad det är som ger denna dåliga utväxling på ett bra företagsklimat. Det, säger de kloka kvinnorna och männen, beror framför allt på två saker som man kan peka på. Det ena är de höga skatterna – dem kommer vi att debattera senare i dag – och det andra är bristen på ett riktigt bra företagsklimat för små och medelstora företag. För riktigt stora, globala företag är Sverige ett bra land att investera och driva företag i, men för små och medelstora företag är det ganska illa ställt, säger de.

Det kan man förstå. Om man illustrerar det hela kan man säga att det handlar om ständigt nya pålagor. Sjuklöneansvaret blir tyngre och tyngre, det läggs ideligen på nya skatter – ofta gröna vilket gör att det blir dyrare att köra bil, dyrare att transportera saker från punkt A till punkt B. Elpriset går upp. En gång i tiden var elen billig i Sverige. I dag är den inte längre en särskilt stor fördel för svenska företagare.

Tyvärr kan vi förvänta oss att dessa ständiga pålagor fortsätter att komma. Vi har, som vi hört i kammaren, något på gång som heter Heltidsutredningen. Av namnet kan man gissa sig till att det innebär att de som vill ska få bli anställda på heltid oavsett om företagaren har arbete att erbjuda för dessa personer hela dagen eller kanske bara halva dagen.

Vi har Rehabiliteringsutredningen som de flesta företagare tror också kommer att innebära att mer ansvar, mer kostnader, läggs på dem. Det gäller då inte bara de rimliga kostnader som läggs på dem ifall något händer på arbetsplatsen på grund av slarv eller olycka utan företagaren ska också betala ifall den anställda på fritiden spelar innebandy och ram-lar in i en ribbstol.

Och då, fru talman, har jag inte gått in på de små och medelstora före-tag som har det värst, till exempel pälsdjursfarmare, torskfiskare och vin-och fruktvinsproducenter. I dessa fall vill vänsterkartellen i princip att branscherna ska försvinna.

Vi på den blå sidan, i det blå laget, vill skapa successiva förbättringar av företagsklimatet, och framför allt vill vi till att börja med få slut på dessa ständiga pålagor. Företagare måste kunna räkna med att som det ser ut nu är det sämsta tänkbara, men steg för steg kommer företagskli-matet – framför allt för de små och medelstora företagen – att bli bättre och bättre. Vi ska, för att använda bildspråk, rulla undan stenarna som finns på tillväxtvägen, och när vi gjort det ska vi borsta bort gruset så att de företag som vill växa och de som vill starta företag kan få en riktig chans.

När vi till och med i Socialdemokraternas husorgan Aftonbladet kan läsa ”Så vill Persson straffa dig som arbetar” hoppas och tror jag att det om ett par år i samma tidning kommer att stå ”Så vill Fredrik Reinfeldt och det blå laget gynna dig som arbetar”. Det, fru talman, tror jag är skillnaden mellan det tydliga alternativet i svensk politik och ska vi säga den lite röriga situationen på vänstersidan.

Anf. 158 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Per Bill om att vi behöver bra regler och bra villkor för de små företagen för det är där vi tror att de flesta jobben kommer att skapas i framtiden. Det pågår också mycket aktivitet för att klara av det. Per Bill tycker att det bara blir sämre och sämre. Jag tycker att vi kan visa på många åtgärder som är vidtagna för att det ska bli bättre.

När det gäller sjuklöneansvaret vill jag att Per Bill lite grann utveck-lar det han sade. De analyser man gjort av det så kallade sjuklöneansvaret och medfinansieringen visar att de allra flesta småföretag klarar sig väl-digt bra i det upplägg som nu finns.

Jag vill också påminna om att det för småföretagen finns mycket förmånliga regler om avsättningar till fonder och sådant när de gör vins-ter. Vi har förenklat reglerna kring F-skattsedeln. Det finns regler om uppskov med till exempel betalningen av skatt för nystartade företag och så vidare.

Men, Per Bill, utveckla frågan om sjuklöneansvaret för småföretagen.

Anf. 159 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Jag åker just nu runt till företag, och när jag kommer till de stora företagen säger de att de klarar av detta med sjuklönen eftersom de har 800 anställda. Om fyra personer mer eller mindre är borta innebär det visserligen ett avbräck i produktionen, men det är inte något jättepro-blem.

När jag däremot träffar dem som har två, tre, fyra anställda säger de att det enskilt största problemet är det stora ansvar de har för att betala lön både för den som är borta och dessutom för en vikarie, vilket de ibland kanske inte ens har råd med utan tvingas att själva jobba dubbelt för att hinna med. Det, säger de, är deras enskilt största problem och det som gör att de är mycket tveksamma till att anställa en person till.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 160 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Om man verkligen analyserar vad som händer vid medfinansiering visar det sig, precis som jag sade tidigare, att man inte drabbas särskilt hårt. Med små åtgärder från företagarens sida kan man lösa problemet och undkomma att vara med och betala. Det bygger också på att informationen till småföretagarna har varit bristfällig. Man har inte riktigt förstått detta. Det har skapat en oro som möjligen kan ha bromsat viljan att anställa och vara med och skapa tillväxt i samhället.

Det är fråga om bättre information. Framför allt tycker jag att de organisationer som organiserar företagarna skulle ha tagit sig an problemet på ett bättre sätt tidigare.

Anf. 161 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Jag tror dock inte att det bara är ett informationsproblem.

Om du har bara en eller två anställda och helt plötsligt 50 % av de anställda är sjuka, är det klart att du under en tid ska betala i princip dubbel lön och få max lika mycket jobb gjort som vanligt. Ofta klarar den som hoppar in som vikarie inte riktigt att göra det som medarbetaren som har varit med länge klarar.

Det här är vad företagarna säger är deras största problem, och de har själva varit med om det. Det är möjligt att det går att göra någonting på informationssidan, men jag tror att man åtminstone måste hitta möjligheter att sätta tak i hur mycket en ensamföretagare ska behöva betala.

Anf. 162 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag åker ofta runt i landet, både i mitt eget hemlän Stockholm och i andra delar av landet, och besöker små och medelstora företag i många olika branscher. Det kan vara mekanisk industri, tjänstesektorn, exportinriktade företag, företag med Sverige eller rentav den egna trakten som hemmamarknad.

Många olika företag har startat på många olika villkor. Jag brukar vid dessa besök ställa följande frågor till den som driver företaget: Är det lätt att få tag på utbildad personal? Är det lätt att få tag på just den kompetens du behöver?

Ibland blir man glad av svaret. Det finns faktiskt väl fungerande yrkesutbildningar och en god kompetensförsörjning. Men alldeles för ofta möts jag av svaret att det tyvärr inte är möjligt. Den skola vi har i dag ger inte eleverna de kunskaper som efterfrågas ute i näringslivet. De yrkesutbildningar som följer senare är inte anpassade till företagens och näringslivets behov. "Vi måste lära upp dem själva från grunden", säger många företagare.

Jag börjar med detta för att visa att om man vill tala om företagens villkor måste man se till hela politiken. Det handlar bland annat om företagslagstiftningen, arbetsrätten, skatteregler, regelbördorna i stort. Men

en av de viktigaste utmaningarna om vi ska få företag att starta i Sverige, växa, frodas och stanna kvar, är att vi har en utbildning som klarar av att ge människor de kunskaper som efterfrågas.

Ett av de största misslyckandena för den socialdemokratiska regeringen är gymnasireformen, men det är också ett av de största misslyckandena för företagens villkor. Det är viktigt att vi får en omstart på utbildningsområdet genom att införa lärlingsutbildning som fungerar i praktiken, genom att göra en nysatsning på de praktiska programmen i gymnasiet och inte tvinga på alla elever kravet på högskolekompetens när det är ett praktiskt yrke de siktar på och genom att göra en kraftfull satsning på de kvalificerade yrkesutbildningarna – KY. Detta gör vi i Folkpartiet i vårt budgetalternativ.

Företagspolitik handlar också om jämställdhet. Vi har en konsuppleerad arbetsmarknad i Sverige där många kvinnor arbetar i offentligt finansierade yrken och många män arbetar i det privata näringslivet. Förra året var det dubbelt så många företag som startades av män som det var som startades av kvinnor. Samtidigt ägnar sig regeringen åt att försöka stoppa alla försök till nyföretagande inom just de områden där särskilt många kvinnor arbetar. Det handlar om till exempel stopplagen inom vårdsektorn. Det handlar om misstron mot enskilda alternativ inom barnomsorgen. Tänk om vi hade haft samma etableringsfrihet inom barnomsorgen som vi har på andra områden i landet. Tänk så många företag som hade kunnat startas. Tänk så många kompetenta män och kvinnor som hade kunnat omsätta sitt kunnande i företagsamhet.

Men det måste också vara enklare att starta företag. Regelbördan måste skäras ned. Det handlar om att få tag på kapital. Ett avskaffande av förmögenhetsskatten är en av de viktigaste sakerna just för att få fram det kapital som behövs för att starta nya företag.

Det här har Socialdemokraterna förstått, inte i Sverige men i Finland. Den avgående finansministern, socialdemokraten Antti Kalliomäki, lade fram, några dagar före Pär Nuders presentation av sin budget, Socialdemokraternas och den finska regeringens budget, där man nu tar det sista steget och avskaffar förmögenhetsskatten i Finland helt och hållet för att förbättra möjligheten till investeringar och företagande.

Skatteverkets beräkningar säger att ungefär 500 miljarder av svenskarnas tillgångar är placerade utomlands. Förmögenhetsbeskattningen är en viktig orsak till detta. Tänk om ett avskaffande av förmögenhetsskatten skulle leda till att bara en tiondel kommer tillbaka. Tänk vilka företag som skulle kunna växa fram.

Fru talman! Det handlar också om att det ska finnas en drivkraft så att den som vågar ta risken att satsa kapital, tid, svett och möda på företagande också har möjligheten till compensation om företaget går bra. Det är därför det är viktigt att vi fortsätter arbetet för att avskaffa värnskatten, vilket Folkpartiet fortsätter att driva och vilket vi hoppas att vi får gehör för i gott samarbete med våra samarbetssysstrar och -bröder i Allians för Sverige. Värnskatten fungerar i dag som en extra straffskatt på risktagande, på högre utbildning och på företagande.

Fru talman! Det är dags att nu ta steget för ett nytt företagsklimat för Sverige.

Fru talman! När det nu är näringspolitisk debatt i kammaren saknar jag både näringsministern och näringsutskottets ordförande. Det är en socialdemokrat som tydligen har strukit sig från listan, vilket jag beklagar. Det finns en socialdemokrat som åtminstone ställer frågor. Annars är det intressant för oss i opposition att vid ett sådant här tillfälle få ställa frågor till dem som bär ansvaret för näringspolitiken i landet. Jag beklagar djupt att det inte är möjligt.

I morse var det ett frukostseminarium i huset som handlade om Medicon Valley. Det är en region i Malmö–Köpenhamn-området med 300 företag i läkemedelsbranschen. Vilket kluster vi har! En företagare som var med jobbar med företagande både i Köpenhamn och i Malmö. Han uttryckte det hela så här: ”I Danmark är företagsklimatet mycket mer dynamiskt. Det är mycket enklare att komma till tals med myndigheter.” Tänk om vi hade åtminstone Danmarks företagsklimat. Då skulle vi slippa ligga i botten i OECD-måttet när OECD mäter både nyföretagande och antal företag per invånare.

En ung kvinna, före detta företagare, skrev så här på sin blogg på Internet: Jag är målare och hade före graviditeten ett eget företag. I vårt fantastiska land är det inte tänkt att man ska vara egenföretagare, kvinna och småbarnsförälder – så företaget lades på is.

I Socialdemokraternas Sverige visar en färsk Sifoundersökning att kvinnliga företagare är mer kritiska till regeringens näringslivspolitik. Kvinnor är ofta kloka, och man förstår lätt varför de är kritiska.

I Socialdemokraternas Sverige får 38 % av alla sjuksköterskor som skulle vilja starta en egen verksamhet, som har en verksamhetsidé, inte F-skattsedel med hänvisning till att det inte finns en marknad. För att mota kvinnor att starta företag har stopplagar stiftats inom de områden som kvinnor har hög kompetens på.

I Kristdemokraternas Sverige ska man självklart kunna vara både kvinna, småbarnsförälder och egenföretagare på en och samma gång.

Vad är det som är viktigt just nu för företagen hemma hos mig i Gnosjö eller i Medicon Valley för att jobben ska växa och bli fler, så att alla de som står utanför arbetsmarknaden i dag, inte minst kvinnor och ungdomar, ska få plats på arbetsmarknaden? Jag tror att det är några saker som det är särskilt viktigt att fokusera kring.

Det är kapital, det är människorna, att våga anställa, och det är enkelheten i regelverket. Kan vi göra något åt de tre sakerna skulle det betyda mycket för näringslivet, och ytterst för välfärden, eftersom det är ur jobben, ur tillväxten, som vi också har råd att ha en bra vård, skola och omsorg.

Vi kristdemokrater vill frigöra privat riskkapital. Också i vårt land måste det vara möjligt för privatpersoner att satsa i släktingars, grannars och vänners företagande. Därför vill vi ha ett riskkapitalavdrag, och vi vill ha bort förmögenhetsskatten.

Men det är också viktigt att kreditmarknaden i form av banker och låneinstitut fungerar väl. Därför blev vi bekymrade när vi läste den rapport från ITPS som vi hade begärt och som har utvärderat den förändring av konkurslagstiftningen som riksdagen beslutat.

Utvärderingen visar att 16 % av samtliga företag som har fått sina krediter provade föregående år hade krävts på mer kapital eller ökad

säkerhet. Hela 37 % uppgav att man hade fått öka sitt eget risktagande i form av personlig borgen eller privata pantsättningar. Många hade blivit hänvisade till dyrare alternativ som factoring och leasing. ITPS rekommenderade att öka nivån på företagshypoteket från nuvarande 55 % till 100 %. Det är en slutsats som vi har tagit på allvar.

Den nya konkurslagstiftningen har visat sig vara till nytta för att kunna rekonstruera företag i stället för att tvinga dem att gå i konkurs. Vi som kristdemokrater är stolta över att ha kunnat medverka till detta. Det är mycket bra att statens förmånsrätt vid konkurs är borta. Allt detta ligger självklart fast.

Men i den del som handlar om nivån på företagshypoteket vill vi återställa bankernas förmånsrätt till 100 %. För det avsätter vi 500 miljoner kronor i budgeten. Vi är glada att också övriga allianspartier har gjort detta.

Nu är min fråga till Miljöpartiet, som inte finns i kammaren men som inför budgetförhandlingarna påstod att detta var en viktig fråga för dem att driva och prioritera i budgetförhandlingarna. När man väl kom till förhandlingarna hördes det ingenting av detta. Min fråga till Peter Eriksson och Ingegerd Saarinen, som kanske kan skynda sig till kammaren för att besvara den, är därför: Vad var det ni gjorde i budgetsamtalen? Det hördes ingenting av. Är ni i dag beredda att stödja vårt yrkande om en återgång till 100 %? Jag ser fram emot att få det svaret.

Nu hinner jag inte säga mycket om vikten av att förenkla och förbilla möjligheterna att anställa människor i dag. Vi vill avskaffa medfinansieringen, och vi vill minska sjuklöneperioden för arbetsgivare från 14 till 7 dagar. Det enkla regelverket är en nödvändighet.

Anf. 164 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Maria Larsson. Hon tar upp konkurslagstiftningen, och jag skulle vilja höra hur det var när den beställning som riksdagen gjorde kom till: Stod inte Kristdemokraterna bakom den och arbetade aktivt för att få en proposition i ämnet med just det här innehållet? Nu har man botfärdigt bytt fot. Jag skulle vilja veta om man inte redan då visste att det möjligen skulle kunna bli problem.

Det andra som jag skulle vilja säga är att när det gäller tillgången till såddkapital satsar vi nu en del pengar via Almiföretagen, via teknikbroarna och så vidare. Jag kan hålla med om att det möjligen skulle behövas mera pengar, men låt oss då titta på var de pengarna ska tas och var de gör bäst nytta.

Anf. 165 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Ja, det behövs betydligt mer såddkapital. Låt oss titta på Finland, som har lyckats väl med detta och som har avsatt helt andra summor.

När det gäller konkurslagstiftningen är det precis så: Vi har aktivt medverkat till detta. Vi har velat det. Sverige är ett av de få länder som har saknat en bra och vettig konkurslagstiftning. Vi var osäkra på nivån på företagshypoteket, och där vet Karl Gustav Abramsson säkert att det var en förhandling. Det var därför vi begärde att en utvärdering skulle komma till stånd tidigt. Det gjordes i lagutskottet. Det är vi glada för. Vi har följt det noga och blivit mer oroliga över om nivån hamnade rätt, och

vi kan i dag se i utvärderingen att många företag har fått svårt med sina krediter. Då är vi beredda att förändra den delen av lagstiftningen. Den övriga delen ligger fast.

Jag vet att Abramsson också har varit mycket orolig för sina hemtrakter, där företagen har påtagliga problem. Det vore intressant att höra om K G Abramsson inte tycker att det föreligger något problem här eller om han till och med är beredd att medverka till att förändra den här delen.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 166 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jo, det är riktigt att jag har varit orolig, och inte bara jag utan många med mig, för hur det här skulle kunna slå. De rapporter som vi har fått har visat att det har uppstått ett problem som vi verkligen måste ta itu med. Motioner blir ju allmänna, offentliga handlingar, och det kan inte förnekas att jag och några partikamrater har skrivit en motion om just företagshypotekens ställning. Det kommer väl att prövas, och vi får se hur långt vi kan komma.

Vi är inte i samma läge som Finland med Finnvera, men det är möjligt att staten måste ta ett större ansvar liksom man har gjort i Finland för att klara av det här med småföretagens pengar och kapital.

Anf. 167 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag gläder mig åt att Karl Gustav Abramsson säger sig vara beredd att delvis kunna stödja en förändring av förmånshypoteken. Jag tror att det är oerhört viktigt att det finns socialdemokrater som vågar gå ut och säga att lagstiftningen inte blev bra i den delen. Men i de andra delarna när det gäller att statens förmånsrätt är borta, att vi har fått en lagstiftning där det är möjligt att i dag rekonstruera företag, tycker jag att vi har all anledning att vara väldigt glada och stolta.

Sedan finns det mycket annat som borde göras mycket bättre. Men låt oss börja med att förändra förmånsrätten, K G Abramsson. Jag ser fram emot ett samarbete på denna punkt.

Anf. 168 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag kommer att prata om två ytterligheter i svenskt samhällsbygge, två ytterligheter som är väldigt viktiga för vårt land när det gäller både sysselsättning, ekonomi och välfärd. Båda dessa ytterkanter i ekonomin är lika viktiga men lever väldigt olika liv. Deras respektive verkligheter är iögonenfallande olika.

Fru talman! Av den här beskrivningen kan någon förledas tro att jag pratar om moderater och vänsterpartister. Men icke – här handlar det om helt andra storheter. Det handlar om våra stora börsnoterade företag och våra mycket små, ofta soloföretagare, som lever i helt olika världar.

De stora svenska företagen är viktiga för Sverige, naturligtvis för både teknikutveckling, ekonomi och sysselsättning. Men många av dessa företags ledningar, som ofta är ansiktslösa aktieägare nu för tiden, spelar i en annan division än nationalstaten. Hela världen är deras arena. Det gäller att i första hand försvara börskursen genom fortsatta rekordvinster och utdelningar till aktieägarna.

Enligt riksdagens utredningstjänst ökade vinster efter skatt i våra stora företag – det är väl i princip börsen – från 221 miljarder till 255 från 2004 till 2005. Utdelningen till aktieägarna ökade från 66 miljarder

till 91 miljarder svenska kronor. Dessutom, fru talman, läser vi i dagens tidningar att detta med optioner fortsätter i de stora företagen. Fortums vd har nu blivit värd 110 miljoner extra för sitt arbete. Det är bara att gratulera.

De stora företagen, som är så viktiga, skulle faktiskt nu när de har nått sin mognadsnivå och när de är på en mogen marknad kunna göra mycket mer för det gemensamma samhällsbygget. Jag tänker på forskning, på att starta företag i andra branscher, på att stödja mindre företag. Den stora risken med dessa rekordutdelningar är naturligtvis att man undergräver de här företagens förmåga att investera för framtiden och klara sämre tider, och det här är naturligtvis en mycket osund utveckling. På 70-talet pratade vi om övervinster, och diskussionen var stenhård. I dag låter vi det här gå förbi ganska tyst.

Det här är en osund utveckling. Jag skulle vara mycket intresserad av att höra vad mina borgerliga motdebattörer tycker om den här utvecklingen.

Fru talman! De stora företagen anställer inte fler medarbetare – det vet vi. De rationaliserar, och de minskar antalet anställda. Vi är väl egentligen mycket glada så länge de här stora företagen stannar kvar i landet.

För de små företagen är situationen helt annorlunda. De har behov av fler anställda men vågar av olika anledningar inte ta på sig det ansvaret. Man är rädd för arbetsgivaransvaret, om man går från att vara soloföretagare till att anställa en person. Man är rädd för ökad pappersexercis. Man är rädd för sjuklönen, 14 dagar. Man är också rädd för risken med medfinansieringen, allt för mycket av regler och mycket administration.

Småföretagen må ha rätt eller fel i sin kritik mot regler, exempelvis medfinansieringssystemet. Men all diskussion om att det är så riskfyllt att vara småföretagare har skapat osynliga trösklar som motverkar de här nyanställningarna. De här trösklarna måste planas ut. Vi måste se till att småföretagen känner förtroende för politiken och börjar anställa. Det är nämligen de små och medelstora företagen som kommer att stå för nyanställningar. Jag kan tänka mig att någon av mina borgerliga vänner tycker: Det här får ni väl fixa då, ni som sitter i regeringsmakten. Men det här är ju problem som vi har haft länge.

Hur ska vi få våra små företag, våra soloföretagare, att känna: Nu ska vi börja anställa. Vi vill inte jobba ihjäl oss själva. Vi vill ha hjälp med arbetet.

Fru talman! Små företag i likhet med statliga företag stannar normalt kvar i vårt land.

Anf. 169 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Lennart Beijer pratar om ytterligheter, och jag kan helt hålla med Lennart Beijer om att det behövs ett bättre ledarskap i de stora multinationella börsföretagen, både vad gäller bonusar och miljöarbete. Men jag skulle vilja ställa en fråga om en annan ytterlighet som Lennart Beijer svepte förbi lite grann i början, och det är Vänsterpartiet självt och Vänsterpartiets syn på ägande.

Jag tror att privat ägande, möjligheten att utveckla och förverkliga en idé och en livsdröm och faktiskt få ut någonting av det, är grundläggande för jobb och företagande. Och jag vet att det inom Vänsterpartiet finns en

programgrupp som har föreslagit en omfattande socialisering. Statliga och kommunala förvaltningar ska ta över företag. Min enkla fråga är: Hur ska det gå till? Är det konfiskering? Är det tvångsinlösen? Och på vilket sätt skulle det underlätta företagande, nyföretagande, i det här landet?

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 170 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Roger Tiefensee tycker också att det behövs ett bättre ledarskap i de stora företagen. Jag menar, om vi tar det före nästa fråga, att just det här sättet att sköta dessa stora företag, att vara så bunden vid aktiebörsen, att vara så bunden vid att utdelningar ska göras och höjas, naturligtvis skapar stora problem. Kanske lite därför kommer sådana här synpunkter i Vänsterpartiets program, att företagen inte kan få skötas på det här sättet. Vi måste hitta ett annat sätt att sköta dem. I övrigt ska man nog, Roger, inte vara så rädd. Det här är ju en ständig diskussion som faktiskt har förts i mitt parti sedan 1917, om inte annat.

Anf. 171 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! När det gäller ledarskapet inom de stora börsnoterade företagen tror jag att det handlar om att de själva måste inse att det handlar om goodwill. Det tar flera år att bygga upp ett förtroende, men det kan ta sekunder att radera det. Men det som är lite intressant i sammanhanget, när man ser på statligt ägande, är att de statliga företagen inte är några förebilder. Statliga Vattenfall, till exempel, lyfts ju fram som en miljöbov just för sina investeringar i kolkraftverk i Tyskland. Så det är ingen lösning, om man pratar ledarskap, att socialisera näringslivet.

Anf. 172 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag tror inte att vi orkar med att vänta på att de själva ska ta ansvaret, att de ska förstå att goodwillen är så betydelsefull att de ska minska ned utdelningar och optioner. Jag tror att någonting annat måste ske, men vad är jag faktiskt osäker på. Vi lever ju i Sverige och kan inte göra vad vi vill utan tanke på Europa och inte vad vi vill utan tanke på hela världen. Alltså, det här är ingenting som bara pågår i Sverige. Det här är den allomfattande kapitalismen. Så fungerar den. Och hur man ska hantera detta är naturligtvis den stora frågan.

Anf. 173 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det har blivit en liten diskussion om ledarskap. Vad man kanske saknar i den här diskussionen är bristen på politiskt ledarskap just när det gäller företagärfrågor. Det finns en stor diskussion om företagande, men väldigt lite händer rent konkret, rent praktiskt.

Jag delar Lennart Beijers uppfattning om att det är i de små företagen som det måste hända någonting. Där måste det ske. Studera gärna det blå lagets förslag, inte minst när det gäller riskkapital och vanlig kapitalförsörjning till de små företagen därför att det är en förutsättning för att man ska utvecklas.

Lennart Beijer pratar och diskuterar en del om aktieutdelningar. Man måste nog också inse att det även i små företag kan finnas behov av att få dela ut pengar till dem som har satsat i verksamheten. Även små företag

är en del av kapitalismen. Jag vet inte hur det annars stämmer med det kommunistiska manifestet och den diskussion som har varit tidigare på förmiddagen.

Jag måste ställa en fråga till Lennart Beijer. När det gäller de stora företagen är ju kapitalbildningen inte ett problem. Kapitalmarknaden fungerar väldigt bra när det gäller de stora företagen. Vi har de investeringar vi behöver. Men hur ser Lennart Beijer på de statliga företagens aktieutdelningar? Gör ägaren fel där också?

Anf. 174 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag försöker i alla fall ganska ingående studera det blå lagets strategi för företagsamhet och för småföretagande. Den stora svagheten med det blå lagets strategi är väl att den riskerar att skapa ett samhälle där de små företagen inte kommer att få de möjligheter som man har i ett fungerande samhälle där människor är någotsånär lika.

Den sista frågan hann jag nog inte riktigt med, om de statliga företagen. Svenska statliga företag har ju regler att följa, och det gör de ganska bra vad det gäller löner, pensioner och annat. Jämförelsen med Fortum visar väl ändå, även om vi ibland kan tycka att det finns för höga löner också i de statliga företagen, att det liksom är en helt annan division det handlar om, även i det här fallet.

Anf. 175 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det är ganska talande när det gäller vänsterkartellen att man gärna skriver det privata näringslivet på näsan i fråga om hur man ska bete sig. När det sedan kommer till statens eget ägande är det inte lika noga längre. Lennart Beijer aktar sig nogsnamt för att svara på om han anser att det är fel eller riktigt att staten som ägare tar ut aktieutdelningar ur sina företag.

Vi har förslag från den blå sidan som kommer att göra det mycket lättare för småföretagen när det gäller kapitalförsörjning och infrastruktur. Vi kommer att gå fram mycket snabbare på regelförenklingar. Det är ju det de små företagen efterfrågar i förbättringar. Det ska vi tillgodose.

Anf. 176 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Så var alltså frågan, vad jag tycker om de statliga bolagens utdelningar till statskassan. Där ser jag en väldigt stor skillnad mellan att till privata aktieägare, utländska aktieägare, dela ut 91 miljarder för senaste omgången mot att de statliga företagen faktiskt betalar in till statskassan. Det är ju den stora vitsen med det hela att pengarna stannar i Sverige och att vi kan göra investeringar och viktiga saker ifrån den politiska sidan med de statliga bolagens utdelningar. Den jämförelsen haltar betänkligt.

Anf. 177 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Statligt ägande omfattar 25 % av hela näringslivet. Det är alltså väldigt vidlyftigt. Vi har i vår motion om statligt ägande just dragit upp den typ av riktlinjer som Lennart Beijer efterlyser när det gäller begränsningar i bonusar och annat. Titta gärna på det! Dock tycker vi att det är det statliga ägandet som måste gå före. Där kan vi som politiker

styra. Det är välkommet om Lennart Beijer vill joina de synpunkterna. Däremot kan man inte göra ingrepp i det privata näringslivet på samma sätt, eftersom det är privata aktieägare som har satsat pengarna. Men vi kan agera föredöme. Så välkommen att titta på våra förslag!

Jag skulle vilja veta vilken Lennart Beijers åsikt om förmånsrätten är, om nivån på företagshypoteket som K G Abramsson och jag diskuterade tidigare. Har Vänsterpartiet ändrat sin syn i denna fråga efter att ITPS rapport har anlänt som var väldigt tydlig med att nivån på företagshypoteket behöver höjas? Det vore bra med ett klagörande.

Anf. 178 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! När det gäller det statliga ägandet är det jättebra om Maria Larsson och kd lägger förslag om hur det kan bli bättre. Lite av vitsen är, som sagt var, att just politiker kan styra över de statliga företagen även om det är ganska stora omvägar. I det här fallet tycker jag samtidigt att Maria Larsson kanske borde vara försiktig med andra förslag som innebär utförsäljning av Vattenfall, Sveaskog, Vin & Sprit och så vidare.

När det gäller förmånsrätten har ITPS sagt sitt. Andra debattörer säger just nu sitt vad gäller förmånsrättsförändringen. Vänsterpartiet har i dagsläget icke ändrat sig. Vi avvaktar ytterligare material.

Anf. 179 MARIA LARSSON (kd) replik:

Fru talman! Skillnaden mellan Lennart Beijer och mig är att jag tycker att det statliga ägandet är för stort. Jag tror att det privata ägandet behöver öka och att en del av de statliga bolagen ska säljas ut. En del bör fortsatt vara kvar. Men där skiljer vi oss åt.

Jag fick inget riktigt svar om förmånsrätten: fortsätter att följa. Man fick inga klara besked. Vi får väl se vad som händer med frågan. Vi har i alla fall lagt vårt förslag, och Vänsterpartiet är naturligtvis välkommet att stödja det.

Anf. 180 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis en jätteviktig fråga, tycker jag, som vi inte hinner att prata om särskilt mycket. Men det blir säkert fler tillfällen. Just denna tro att det skulle bli bättre, att det skulle vara ett bra drag att sälja ut lönsamma bra svenska statliga företag är en kanonstor fråga. Det är företag som i år kan betala in 17 miljarder till statskassan, som stannar i Sverige och som vi hela tiden kan räkna med går i bräsch för teknikutveckling och samhällsutveckling. Dessa företag är alltså den borgerliga alliansen beredd att sälja ut. Det tycker jag är en fråga som bör komma upp ordentligt det kommande året.

Anf. 181 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Jobb och företagande har diskuterats väldigt mycket här i dag. Det är, tycker jag, den viktigaste politiska fråga som finns på dagordningen just nu. Om vi inte klarar att ge alla de – om det är en miljon eller en och en halv miljon – människor som inte går till jobbet en vanlig dag chansen att komma in på arbetsmarknaden klarar vi inte heller välfärden, kvalitet i skola, i vården och i omsorgen.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

För att människor ska ha ett jobb att gå till behövs det fler företag som startar, som växer och som anställer. Som vi har hört tidigare i debatten är potentialen störst i små och medelstora företag. Det är alla överens om, men frågan är vad vi gör. För mig som centerpartist är det naturligt att röja undan alla hinder just för att små och medelstora företag ska kunna bildas, växa och våga anställa. Då handlar det i startskedet om tillgång till riskkapital. Det har varit en diskussion om förmånsrättsreglerna. Vi har lagt samma förslag som Kristdemokraterna har gjort. Hypoteken behöver återställas till 100 %. Vi har sett effekterna. Det är svårt att få tag i riskkapital på landsbygden där det inte finns några stora säkerheter i fastigheter eller annat för att trygga sina lån.

Det finns andra delar som Centerpartiet tillsammans med Allians för Sverige också föreslår: att slopa förmögenhetsskatten och att göra det möjligt att återinvestera en vinst från en företagsförsäljning i ett nytt företag utan att däremellan behöva betala skatt. Det är just för att den som har varit företagare vid 55 års ålder inte ska tvingas börja spela golf utan kan fortsätta att aktivt bidra till samhället och nya och växande företag. Det handlar om att växa och anställa, att reformera 3:12-reglerna. Vi har ett regelverk i dag som innebär att den som växer straffas. Det handlar om att slopa medfinansieringen för de långa sjukskrivningarna. Det var en diskussion om det här tidigare. På ett makroplan kanske man kan säga att det är förmånligt för företagen, men den enskilda företagaren känner risken och vågar inte anställa. Vi ser att det blir en utslagning där människor som redan förut haft svårt att få en plats på arbetsmarknaden får det ännu svårare, om man har en sjukdomshistoria till exempel. Det behöver tas bort. Vi ska ha två veckors sjuklöneansvar för företagen men inte det här eviga sjuklöneansvaret. Det blir stigmatiserande på arbetsmarknaden. Vi har också förslag gemensamt om att sänka arbetsgivaravgifterna för nyanställningar, just för att stimulera företag att växa och anställa.

Då är frågan: Vad gör regeringen? Om man lyssnar på lite av debatten här men framför allt partiledardebatten tidigare i dag är det som om den sitter nöjd. Man pekar på internationell statistik och säger att vi är rätt så bra. Men man blundar samtidigt för arbetslösheten här hemma. Jag var inne och tittade på SCB:s öppna arbetslöshet. Den är 6,5 %. Det är som en pokerspelare. Man sitter nöjd. Men med den handen är att sitta nöjd att bluffa.

Sanningen att säga sitter regeringen inte helt nöjd. Under pokerbordet pågår en febril aktivitet för att fixa till den öppna arbetslösheten. Man har ett helt paket med tillfälliga åtgärder. Det gemensamma med alla åtgärderna är att de är tillfälliga.

För att få fart på jobb och företagande i det här landet, fru talman, tror jag att det behövs långsiktighet. Varför är då allting tillfälligt? Vilka soloföretagare ska våga anställa om nedsättningen på arbetsgivaravgiften bara gäller ett år? Det är kanske inte ens ett år, utan uppemot ett år. Man kan inte bygga en näringspolitik på tillfälligheter, men det är precis det vi ser i det socialdemokratiskt styrda Sverige i dag.

Man kan fråga sig var strategin finns. Strategin i dag är att fixa den öppna arbetslösheten, men det finns ingen långsiktig strategi. I regeringens finansplan nämns ett antal industribranscher som man ska stödja.

Tjänstebranschen nämns inte. Den finns inte. Ändå är det där det största nyföretagandet finns.

Det är ändå i tjänstebranschen som man kan se att den största potentialen finns. Därför tycker jag att det är synd att åtgärderna är kortsiktiga och att man blundar för de möjligheter som finns.

Anf. 182 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Roger utifrån det som har med sjuklöneförslaget att göra. Centern tycker att det är okej att arbetsgivaren betalar de första fjorton dagarna, men sedan ska det inte vara arbetsgivaren.

I den nya reform som vi har nu finns det ekonomiska drivkrafter som gör att den arbetsgivare som arbetar aktivt med rehabilitering inte behöver betala för sjukskrivningarna. Om man har gjort upp en rehabiliteringsplan inom fyra veckor, om jag minns rätt, behöver man inte betala.

Min fråga är då: På vilket sätt och med vilka ekonomiska drivkrafter vill Centern arbeta för att vi ska få tillbaka människor i arbete?

Anf. 183 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! På ett teoretiskt, makroekonomiskt plan kan man säkert, som Carina argumenterar, säga att detta är förmånligt och att man bygger in ekonomiska drivkrafter. På mikroplanet för den enskilde företagaren har detta inneburit att man är rädd. Man sorterar bort människor. Man tittar på en sjukdomshistoria. Det gör att människor som i dag har svårt att komma in på arbetsmarknaden får det ännu svårare och att företag avstår från att anställa.

Vi vill i stället ge Försäkringskassan ett tydligt ansvar tillsammans med företagen. I dag är ansvaret uppdelat så att det faller mellan stolarna. Det är Försäkringskassan som ska ha det tydliga ansvaret för de långa sjukskrivningarna finansiellt men också för att hjälpa människor och rehabilitera människor tillbaka till arbetslivet.

Anf. 184 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Redan i dag arbetar ju Försäkringskassan tillsammans med företaget och den enskilde utifrån en rehabiliteringsplan för att denne ska komma tillbaka till arbetslivet. Det är ju oerhört viktigt att den enskilde individen får möjligheten.

Mikroplanet, säger Roger. De som har drivit kampanjen var ju på något sätt emot förslaget om sjuklöneansvaret. Frågan är om det är det som Centerpartiet nu har nappat på.

Anf. 185 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Vi nappar inte på några kampanjer. Vi tar till oss verkligheten. När jag och andra i mitt parti är i kontakt med företagare får vi det budskapet direkt. Det här skapar osäkerhet. Vi kanske tjänar på det rent makroekonomiskt, men det skapar osäkerhet. Det värsta som finns för en företagare är osäkerhet.

Därför vill jag att en näringspolitik ska vara långsiktig, inte kortsiktig. Därför vill jag att man ska göra en återställare på detta så att företag vågar anställa och växa.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 186 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Moderaternas nya politik med förslag på lägre skatter och sänkta ersättningsnivåer har kritiserats hårt av regeringen. Det raserar den trygghet som vi alla värnar om och som vi alla behöver.

Statsrådet Östros har bättrat på hotbilden genom att i en debatt här i kammaren beskriva hur sänkta ersättningsnivåer dessutom påverkar ekonomin negativt. Hans argument är följande:

Om man har höga ersättningsnivåer är det lättare för facket att acceptera strukturförändringen. De som blir uppsagda kan i alla fall glädja sig åt att effekten på den egna ekonomin inte blir så värst stor.

Det ligger onekligen något i det som statsrådet Östros, och även andra statsråd, har sagt. Viljan att gå med på en förändring ökar onekligen om kompensationen för att göra det är generös. Pengar är en tröst när gemenskapen med arbetskamrater går förlorad.

Det Östros inte sade var att tryggheten är selektiv. Den trygghet som erbjuds av det offentliga är generös mot vissa grupper, särskilt dem som står nära socialdemokratien. Andra grupper diskrimineras. Med de nuvarande reglerna råkar företagarna särskilt illa ut.

Företagarna är många, fru talman. Om vi ska hålla oss till dem som har mindre än 20 anställda rör det sig om ungefär 650 000 stycken. De allra flesta av dessa är ju inte några IT-bolag som kan säljas till utländska investerare för 20 miljarder. De flesta av företagen är inte heller några konsulter på Östermalm som tjänar bra med pengar. De allra flesta av dessa 650 000 är ganska vardagliga företag. Det kan vara butiker, verkstäder, frisersalonger eller lantbrukare. De delar alla att den trygghet som det offentliga erbjuder är mycket begränsad.

Trots detta ska gruppen företag bli större. Utan fler företag och fler företagare som sysselsätter kan välbudet inte tryggas, tillväxten och sysselsättningen inte säkras, sägs det numera även från regeringen med dess stödpartier.

Den värld med vilken vi lockar unga och gamla som vill förverkliga sig själva och utveckla sig själva genom att öppna ett företag är allt annat än trygg. Företagare utsätter sig själva för risker som vida överstiger dem som andra grupper i samhället möter. Inkomsten varierar, mestadels beroende på yttre omständigheter som affärsklimatet och konjunkturläget eller om anställda är sjuka eller ej, för att nämna några faktorer. Det är faktorer som företagaren sällan kan råda över. Sällan varierar inkomsten på grund av företagarens egen arbetsinsats som mestadels är mycket stor.

Med de nya reglerna för arbetsgivarens ansvar för de anställdas sjukfrånvaro ökar företagarens risker än mer utan att företagaren egentligen har möjlighet att kontrollera i vilken mån den anställda är sjuk eller ej och om sjukdomen har uppstått som en följd av arbetsklimatet eller liknande.

Nota bene, fru talman, att kostnaderna för de anställdas sjukfrånvaro ska betalas med företagarnas egen inkomst. Det är inte några utländska investerares kapitalavkastning som ska användas för att betala de sjukas frånvaro, utan det är företagarens egen inkomst som man ska dela med sig av.

Det är också intressant att man ska göra detta utan någon större möjlighet till kontroll. Företagaren är tvungen att betala sjukfrånvaro även för sjukdomar som inte på något sätt har att göra med arbetsmiljön. Om

en person vill förbättra sitt utseende genom en skönhetsoperation som kräver konvalescens och sjukskriver sig i två tre veckor ska arbetsgivaren betala. Det är fullständigt absurda regler. Ett litet företag kan inte agera försäkringsbolag. Det ska inte agera försäkringsbolag. Det har inga ekonomiska resurser för att göra det.

Företagare vill inte ta risker. Det vill inga andra göra. Därför gör företagaren det som är rationellt för denne, det vill säga låter bli att anställa. Företagaren riskerar ju också det kapital som har tillskjutits. Ibland är det stort. Ibland är det 100 000 för ett aktiebolag.

Det värsta är att en företagare regelmässigt måste ställa personlig borgen för sitt företag. Skulle det vilja sig så illa att ett företag går i konkurs innebär det att en företagare inte kan bli av med de skulder som har uppstått på grund av företagsamheten om man har tecknat personlig borgen. Den skuldsaneringslag som riksdagen beslutade om för drygt tio år sedan omfattar inte företagare.

Lite hårt uttryckt, fru talman, är det bara döden eller en lottovinst som kan befria en överskuldssatt företagare från sina skulder. Det ter sig obegripligt att det råder i princip livstidsstraff för ett affärsmässigt misslyckande.

Samtidigt som risken för en företagare är hög är den trygghet som det offentliga erbjuder mycket låg. En företagares tillgång till det offentliga transfereringssystemet i samband med sjukdom och arbetslöshet är begränsad, och därtill får man betala de två första veckorna av sjukfrånvaron själv. Man kan inte utnyttja förmåner som ges av lagen om anställningsskydd, arbetstidslagen, semesterlagen eller lagen om lönegaranti.

Fru talman! Jag tycker att det är förvånande att det finns så många företag som det gör i Sverige. Mot bakgrund av den miljö som finns hade det egentligen varit mera troligt att det funnits många färre. Vill man ändra på den omständigheten måste man förbättra förutsättningarna för företagarna väldigt mycket mer än vad regeringen har åstadkommit.

Anf. 187 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på hur Anne-Marie Pålsson och Moderaterna ser på företagande och på anställda. Det är också lite intressant att höra att man som arbetsgivare inte har möjlighet att kontrollera om den anställda personen är sjuk eller inte. Samtidigt har ju arbetsgivaren ett ansvar för sina anställda utifrån att dessa ska komma tillbaka till arbetslivet och till arbetsplatsen, så visst finns det en möjlighet för arbetsgivaren att via ett vanligt samtal med den anställda få information om när denne kommer tillbaka till sin arbetsplats.

Det skulle vara intressant om Anne-Marie Pålsson och Moderaterna ville redovisa: På vilket sätt vill Moderaterna att samhället ska byggas upp utifrån trygghetssystem och när man blir sjuk på jobbet?

Anf. 188 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har inte många sekunder på mig att göra detta. Låt mig dock säga så här mycket: När man ska bestämma hur tryggheten ska se ut måste man börja med att fundera i termer av hur ansvaret ska fördelas mellan i det här fallet en enskild företagare med kanske tre anställda och en anställd. Vem ska bära risken för vad? Är det verkligen rimligt att en liten företagare av denna storlek ska bära de risker det kan innebära

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

om en anställd till exempel spelar korpfboll och bryter benet och blir frånvarande från sitt arbete i åtskilliga månader? En företagare kan inte överblicka vad den anställde gör exempelvis efter arbetstiden och kan därmed naturligtvis inte heller bära risker för skador som kan inträffa där. Detta är ju heltokigt.

Däremot kan jag ge Carina rätt i, fru talman, att om en arbetsgivare erbjuder en undermålig arbetsmiljö, till exempel med farliga maskiner, ska det självklart finnas ett ansvar för arbetsgivaren där. Men ansvaret måste fördelas på ett sätt som uppfattas som korrekt, rimligt och legitimt. Så är det inte i dag.

Anf. 189 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! På 30 sekunder hinner vi inte prata om solidariteten mellan arbetsgivare och anställda. När det gäller att ha tre anställda eller att vara småföretagare vill jag dock säga att för företag som har färre än 25 anställda finns ett högkostnadsskydd. Det finns ett golv och ett tak som handlar om 4 % och max 72 000 kr som man betalar. Det är någonting som glöms bort i hela den här debatten.

Anf. 190 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag känner mycket väl till detta. Jag vet att det finns. Men det är fortfarande inte ett tillräckligt argument. Den centrala fråga man ska ställa sig är nämligen: Ska en enskild företagare, av sina egna besparingar, vara skyldig att betala frånvaro från arbetet, med eller utan någon form av högkostnadsskydd, för en anställd för sådana skador eller sjukdomar som inte har någonting med arbetet att göra? Jag tycker inte att arbetsgivaren ska ha den skyldigheten.

Anf. 191 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Svensk flygindustri är unik i Europa. Inget annat land har lyckats så väl med att borga för helheten från ax till limpa i de stora forskningsprojekt som det handlar om inom den militära industrin.

För att vi ska kunna behålla vår välfärd, vår forskning och våra arbetstillfällen inom landet behövs det fler, inte färre, av de synergieffekter mellan civil forskning och militär tillämpning som varit kännetecknande för den svenska försvarsindustrin under årtionden. Det vore direkt irrationellt att i en sådan liten nation som Sverige inte ta vara på den spetskompetens som ryms inom vår flyg- och rymdindustri.

När nu den socialdemokratiska regeringen har skjutit upp – eller egentligen backat från – en satsning på forskning kring den tekniska demonstratorn Neuron är det djupt olyckligt för Sverige som kunskaps- och forskningsnation. Det är också mycket beklagligt för alla dem som hade hoppats på arbetstillfällen i och med projektet. Saab har varslat flera hundra anställda, och bakom varje varsel drabbas underleverantörer, östgötska och andra företag som levererar till Saab.

I Saabfabriken i Linköping har flera både civila och militära idéer kunnat förverkligas – till prototyper och så småningom till kommersialiserbara produkter. Saab har en internationellt konkurrenskraftig spetskunskap, och det är därför inte alls märkligt att man har blivit inbjuden att delta i Neuronprojektet.

Fru talman! Regeringen har själv kommit till slutsatsen att den internationellt konkurrenskraftiga flyg- och rymdindustrin är en av de främsta drivkrafterna för Sveriges tillväxt och position som högteknologisk nation. I internationella avsiktsförklaringar, i försvarsbesluten 2000 och 2004 och i forskningspropositionen 2004 ger man inte uttryck för annat än att man stöder utökat internationellt samarbete inom försvarsindustrin. Om regeringen på grund av sina två tillväxt- och försvarsfientliga samarbetspartier inte lyckas fatta ett snabbt beslut i frågan riskerar de europeiska samarbetspartnerna att tröttna. Det skulle vara en olycklig historisk milstolpe i svensk politik som får negativa konsekvenser för både forskningen och näringslivet i landet.

Ett svenskt deltagande i Neuron är oerhört viktigt för att säkra den långsiktiga industriella förmågan inom svensk teknikindustri. Ekonomin är klar men regeringens godkännande saknas, vilket krävs i denna typ av internationella satsningar.

Fru talman! Neuron innebär så mycket mer än enbart utvecklandet av ett förarlöst militärflygplan, som projektets belackare vill ha det till. Vad man i själva verket tar fram är en teknikdemonstrator vars teknologi kan nyttjas till såväl civilt flyg som försvarsflyg. Under den period som projektet ska pågå kommer man att utvärdera hur man ska ta till vara de tekniska landvinningar som görs. För att genomföra projektet behövs en rad underleverantörer, vilket ger upphov till ett flertal samhällsnyttiga spin-off-effekter.

De kunskapsintensiva forskningsprojekt som har bedrivits i Sverige har kunnat tillkomma tack vare att staten har haft en sammanhållen politik för forskning och utveckling vad gäller allt från licenser till riskkapital. De flesta, om inte alla, av våra högteknologiska projekt utvecklas i nära samröre med forskningsinstitut, universitet och högskolor. Nya idéer har kunnat omsättas i praktiken. Denna princip bör regeringen stärka, inte försvaga. En ökad sysselsättning inom industri och forskning ger större skatteintäkter, och vidareutvecklad kompetens ger upphov till nya företag. Genom att nya företag startas och verksamheter avknoppas skapas förutsättningar för bildandet av starka innovationssystem. Om målet för svensk innovationspolitik är att Sverige ska bli konkurrenskraftigt måste man bejaka Neuronprojektet med de enorma möjligheter som finns.

Fru talman! Sverige har inte råd att avvara vare sig den högteknologiska kompetens som byggts upp i vårt land eller möjligheten att ge svensk flygindustri en säker plats på europeisk marknad. Om våra resurser här inte tas till vara är risken stor att forskare, ingenjörer och tekniker flyttar till länder som bättre förstår att ta vara på deras kompetens, och konkurrenskraften för svensk flygindustri avtar. Det vore en stor förlust för Sverige som högteknologisk forskningsnation och som välfärdsland. Vi kan inte nonchalera detta.

Fru talman! Neuronprojektet har blivit hängande i luften länge nog på grund av regeringens sviktande ställningstagande i frågan. Redan i våras väntade Saab på besked om projektet. Berndt Sköldestig och alla andra s-ledamöter! Nu vill vi ha ett skyndsamt beslut om bifall! Det är angeläget för *alla* berörda parter – inte minst för en regering som vill ta ansvar för både forskningen, statsfinanserna och jobben som säkrar välfärden.

Anf. 192 BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik:

Fru talman! Först ska jag instämma i mycket av det Yvonne har sagt. Neuronprojektet är oerhört viktigt för svensk industri eftersom det ligger alldeles i teknikframkanten.

Men det har också en uppgift i ett annat sammanhang. Det är en del av att vidmakthålla det största industriprojekt vi har haft i landet. Det är Gripenprojektet. Jag ser det som en naturlig del när det gäller att behålla kunskaper för att kunna utveckla och vidmakthålla det fina flygplanssystem som vi har. Det är därför som det också finns under försvarstiteln i budgeten. Där står det också att vi ska fatta ett beslut före nyår. Det finns ett antal andra bitar som ska till också, tror jag, men jag hoppas att beslutet fattas före nyår och att det blir positivt.

Anf. 193 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Berndt Sköldestig säger att beslutet bör fattas före nyår. Men vi ska ha klart för oss att samarbetsparterna kanske inte är beredda att vänta hur länge som helst. De har redan väntat sedan i våras, och vi står inför en situation där vi kanske blir av med den mest avancerade spetsforskningskompetens och högteknologiska kompetens vi har i vårt land samlat på just det här stället. Det kan bli en betydande del om Sverige får vara med i ett internationellt flygsammanhang.

Därför undrar jag: Varför, Berndt Sköldestig, har ni inte tagit beslutet fullt ut? Det är finansierat. Det krävs bara ett godkännande från regeringen.

Anf. 194 BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det är flera som ska vara med. Det här blir ju en liten ringdans i teknik så småningom. Men musiken har inte spelat upp än. Vi är inte de enda som står utanför ringen och väntar. Jag tror att det kommer att bli musik, och vi kommer att dansa den här ringdansen så småningom efter nyår.

Anf. 195 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är naturligtvis väldigt glad för det hoppfulla svar som Berndt Sköldestig ger. Men det hade ju kunnat genomföras redan i våras.

Tillåter den socialdemokratiska gruppen att de tillväxtfientliga partier som ni samarbetar med verkligen ska få sätta stopp för ett projekt som innebär mängder av arbete i vårt land, som vi så väl behöver, som innebär att vi behåller en kunskap i vårt land, som vi också behöver för att framöver finnas med i teknikfronten?

Anf. 196 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Först och främst, Yvonne Andersson, vill jag peka på det slentrianmässiga uttryck som du faktiskt använde två gånger. Jag tänkte att det bara var en gång, men du fortsatte en gång till med tillväxt- och försvarsfientliga partier. Det vore bra om du kanske talade om vad du bygger det på. Jag känner mig själv väldigt tillväxtfixerad.

Däremot har ett problem med Neuronprojektet varit att man just har klassat det som ett försvarspolitiskt krigsmaterielprojekt. Jag skulle vilja

påstå att det har mer med rymd- och flygindustriteknikutveckling att göra. Jag har ändå förhoppningen att med det sättet att uttrycka sig om det här viktiga projektet skulle det finnas en framtid för det. Om det vore krigsmateriel tror jag att det finns fler än de partier som Yvonne nämnde som är kritiska.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 197 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det låter också hoppfullt. Men det jag har mött hitintills är just att det är från Miljöpartiet och Vänsterpartiet de rösterna kommer som vill se demonstratorprojektet som ett ensidigt krigsprojekt, vilket det inte är. Det handlar faktiskt om att det är en demonstrator där *high tech*-kunskaperna finns centrerade och där man faktiskt kan avbryta i olika skeden för att se hur de tekniska landvinningarna kan tas till vara för fortsatt industri och fortsatta tekniska innovationer.

Det är därför väldigt lovande om Lennart Beijer vill gå oss till mötes och bifalla möjligheten att få delta i det här projektet. Det handlar också om att vi är en medpart på den globala kunskapsmarknaden i det här sammanhanget. Kan Lennart Beijer lova detta så...

Anf. 198 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag tror att det stora problemet har varit att det marknadsfördes som ett krigsmaterielprojekt. Det är jättebra att vi nu kan få en bättre diskussion där man talar om vad det här verkligen handlar om. Kanske vore det då lämpligt att också lägga det mer på rymd- och flygteknikutveckling än på någonting annat.

Sedan hoppas jag att Yvonne här efter inte pratar om tillväxtfientliga partier.

Anf. 199 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är väl alldeles självklart att om Vänsterpartiet visar att man kan se de här sammanhangen i ett bredare perspektiv och även se möjligheterna med detta kan också jag avstå från att använda den typen av benämning på Vänsterpartiet. Jag tackar för det näst intill löfte som jag bedömer att jag har fått i dag av Lennart Beijer.

Anf. 200 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Fru talman! Det jag ska prata om skulle kanske passa bättre under rubriken regionalpolitik än under näringsliv. Men eftersom regionalpolitiken ligger under näringsutskottet spelar det kanske inte så väldigt stor roll.

Jag vill prata om näringslivsutveckling i hela landet. Det är klart att för mig som norrbottning är det Norrbotten som ligger mig varmt om hjärtat.

Jag skulle vilja säga att för att vi ska kunna ha ett väl fungerande näringsliv i hela landet måste vi ha någotsånär likvärdiga förutsättningar. Det kan vara svårt i ett så stort land som vårt. Ja, stort är det egentligen inte om vi jämför med andra länder. Det är egentligen ett väldigt litet land men med rätt stort avstånd från södra till norra Sverige.

Om vi tittar på Norrbottens län kan vi se att det har ungefär en fjärdedel av landets yta men knappt 3 % av befolkningen. Det är ungefär som i

Stockholm fast tvärtom. Stockholm har nästan en fjärdedel av landets befolkning men inte ens 3 % av ytan. Sådant skapar naturligtvis spänningar och svårigheter i bägge regionerna fast på olika sätt. Därför tycker jag att det är viktigt att vi som sitter i beslutandeställning ser de här skillnaderna men inte bara som hinder utan också som möjligheter.

I Norrbotten har vi en väldigt positiv utveckling nu, en framtidstro i så gott som hela länet. Malmfälten går bra. LKAB gör stora vinster. På grund av sin storlek tuffar Fyrkantenområdet vid kusten på. De har universitetet. Vi har nya verksamheter som växer fram, biltestverksamhet i Arjeplog och i Arvidsjaur. Försvarsbeslutet har fått positiva effekter för Arvidsjaur.

I östra Norrbotten kommer Ikea att etablera sig. Det tror jag i och för sig inte är räddningen för länet, men att Ikea som en privat aktör etablerar sig där visar att det finns en marknad, inte bara i Norrbotten utan på finska sidan, på norska sidan och även på ryska sidan. Vi måste börja se Barentsområdet mer som en marknad för oss än vi har gjort tidigare.

Men vi har några kommuner som fortfarande har det väldigt svårt. Det är Pajala, Jokkmokk och Övertorneå. De här kommunerna har det tungt både kommunalekonomiskt och arbetsmarknadsmässigt. I de här kommunerna har skogsnäringen varit väldigt stor och betydelsefull och är det fortfarande, men jobben har försvunnit i mycket stor omfattning.

Att skogsnäringen har varit tvungen att rationalisera och effektivisera är naturligtvis fullt förståeligt. Men då tycker jag att Sveaskog ska ta ett stort ansvar för de här kommunerna. När man ser att det finns nya anställningar att göra, när det finns nya arbetstillfällen, bör man förlägga dem till de här orterna. Sveaskog sysslar ju med mer än ren skogsnäring, till exempel med en viss grad av naturturism och besöksnäring. Då kan man mycket väl lägga en sådan enhet i till exempel Övertorneå.

Sedan vill jag också säga att när det gäller våra naturtillgångar, som i mycket hög grad har bidragit till att bygga upp välfärden i landet, tycker jag att det är viktigt att de fortsatt är i statlig ägo. För mig är det viktigt att de vinster som man kan få ur naturtillgångarna hamnar i samhället och inte i privata aktieägares fickor. Men på den punkten tror jag att vi kan vara ganska lugna, i alla fall med den regering som vi har i dag.

När det gäller statliga myndigheter och verk har de att ta ett regionalpolitiskt ansvar som jag inte tycker att man alltid tar. I regleringsbrev och direktiv ska det stå tydligt och klart att man ska ta ett regionalpolitiskt ansvar. Så står det inte i dag, men de har det uppdraget.

Jag sade tidigare att vi har en del nya näringar, till exempel biltestverksamheten. För att kunna fortsätta att konkurrera på det området måste vi ha spetskompetens. Där bör universitetet ta ett stort ansvar. Vi behöver ett forskningscentrum för testverksamheten i Norrbotten.

Jag vill också peka på att vi har ytterligare en näring som skulle kunna växa sig mycket starkare än vad den är i dag, och det är besöksnäringen. Vi har bara utnyttjat en liten del av den verksamhet som kan utnyttjas. Vi har bara använt en bråkdel av den tillväxtpotential som finns. Men för att besöksnäringen ska kunna växa måste det finnas väl fungerande kommunikationer. Här har Rikstrafiken ett stort ansvar.

Ett av våra problem och hinder i länet är att vi har långa avstånd. Det är inte alltid marknadsmässigt intressant att bedriva trafik där. Rikstrafi-

ken har i uppgift att bedriva trafik, men man måste också titta på kvalitet och inte bara på kvantitet.

Vi har även ett annat problem när det gäller företagen, och det är att det är oerhört svårt att låna pengar om man vill bygga en fastighet. Det kostar minst lika mycket att bygga i Övertorneå som det gör på andra ställen. Men tyvärr får man inte ut mer än en bråkdel av kostnaden om man sedan ska sälja fastigheten, vilket gör att bankerna är ovilliga att låna ut pengar. Där måste staten gå in och ta ett ansvar. Vi vill också ha ett växande näringsliv i Norrbotten, och då måste företagen kunna låna pengar för att bygga företagsfastigheter.

Avslutningsvis vill jag ta upp strandskyddet även om det kanske inte passar in här. Vi har möjlighet att locka folk till vårt län om vi får använda de fördelar som vi har, och det är bland annat att locka med strandnära boenden i naturskön miljö. Men där är reglerna i dag alltför rigida. Jag tycker att de borde vara mer flexibla över landet.

Anf. 201 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Jag begärde ordet när jag hörde Kristina Zakrisson prata om betydelsen av näringslivsutveckling i hela landet och av olika företag med regional anknytning. Kristina Zakrisson belyste också att situationen var gemensam för norra Sverige och delar av Finland. Hon månade om de naturtillgångar som finns och det regionalpolitiska ansvaret.

Min fråga till Kristina Zakrisson blir då: Med dessa värderingar som grund, är det rimligt att slå ut en hel näring som verkar på landsbygden och som har en oerhört stor regional betydelse? Jag tänker då på pälsdjursnäringen i Sverige som Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern nu är på väg att slå ut. Dessutom är man till och med villig att betala 1 miljard för detta.

Anf. 202 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Jag har lite svårt att se kopplingen mellan norra Finland och norra Sverige och pälsdjursuppfödningen. Det är väl inte någon stor näring uppe hos oss, utan det är – som jag sade tidigare – besöksnäringen.

Det är en sak som jag vill ta upp men som jag inte hann göra tidigare. När det gäller att jobba över gränserna har vi väldigt mycket regler som i dag inte gynnar att man till exempel arbetspendlar.

Så för mig finns det många frågor som är mycket större än pälsdjursnäringen. Eftersom jag inte kan den så väl ska jag inte heller ge mig in på den.

Anf. 203 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Eftersom Kristina Zakrisson ändå är en engagerad person och ledamot av Sveriges riksdag har hon förståelse för den betydelse som regional företagsverksamhet har för norra Sverige liksom pälsdjursnäringen har för östra Finland. Rent principiellt: Är det rimligt att av rent etiska skäl lägga näringsförbud på en verksamhet som har regionalpolitisk betydelse och som framför allt är viktig för landsbygdsföretagens utveckling i hela Sverige?

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 204 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Jag måste erkänna att jag har lite svårt att uttala mig om det. Rent spontant känner jag med dem som verkar för att pälsdjursnäringen ska läggas ned. Det måste jag erkänna, men jag inser att det är svårt för dem som på ett seriöst sätt bedriver det som näring. Men jag kan för lite om pälsdjursnäringen för att ge mig in i en debatt om den.

Anf. 205 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag och Kristina Zakrisson har många liknande uppfattningar, inte minst när det gäller strandskyddet. Det beror kanske på att vi kommer från samma län och ser samma typ av problem.

Det går bra för basindustrin i Norrbotten. Samtidigt vet vi ju att Norrbotten är det län som har störst problem med de människor som står utanför arbetsmarknaden. Inte minst AKU-undersökningen pekar på att problemen är störst hos oss i Norrbotten. Det behövs alltså många fler företag.

Det finns en del saker som oroar och som jag skulle vilja fråga Kristina Zakrisson om. Hur ser Kristina Zakrisson på ryckigheten i politiken? Vi har ju haft en diskussion under hösten när transportstödet försvann med två dagars varsel för att sedan återinföras efter en vecka. Det var bra att det återinfördes, men det är naturligtvis ett problem för företagen att planera långsiktigt. Ryckigheten och bristen på långsiktiga spelregler är ett bekymmer. Jag undrar hur Kristina Zakrisson ser på det.

Kristina Zakrisson pekade på de långa avstånden. Utredningen *Skatt på väg* kommer att leda till oerhört stora kostnader för skogsindustrin. Hur ser Kristina Zakrisson och socialdemokratin på detta?

Anf. 206 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt att jag och Krister har samma syn på många frågor, men det finns några frågor som vi har helt olika syn på. Det gäller till exempel de människor som i dag står utanför arbetsmarknaden.

Det finns många som är sjukskrivna och arbetslösa i Norrbotten. För mig är det väldigt svårt att se hur den som är sjuk skulle ha lättare att bli frisk om ersättningen sänktes. Jag har väldigt svårt att se hur den som är arbetslös skulle ha lättare att få ett nytt jobb om ersättningen sänktes. Den arbetsmarknad som vi har är för liten. Varför skulle den arbetslöse ha lättare att få ett nytt jobb om vi sänker ersättningen så att han kanske måste gå till det sociala för att kunna betala hyra och mat? Där har vi väldigt olika uppfattningar.

Vi delar säkert uppfattningen om strandskyddet. Jag tycker att det är för rigida regler och för lika över hela landet.

Att ta bort transportstödet var ett olycksfall i arbetet, och jag är glad över att vi lyckades ändra på det.

Anf. 207 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Kristina Zakrisson tar upp en mängd problem. Vi har olika synsätt här. Kristina Zakrisson resonerar på ett sätt som att Norrbotten ska fortsätta att vara utanför arbetsmarknaden. Vad jag vill se i stället är en politik för arbete, att vi får fler fungerande företag i Norrbotten som kan anställa.

Därför vill jag upprepa min fråga. Kristina Zakrisson tog upp skogsnäringen i sitt anförande. Kan Kristina Zakrisson tänka sig fortsätta utförsäljningar av mark till privata skogsägare så att råvaruförsörjningen kan tryggas? Kan Kristina Zakrisson också hjälpa till att förhindra ett genomförande av de förslag som finns i utredningen *Skatt på väg*?

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 208 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Vi har jobbat med utredningen *Skatt på väg* inom partidistrikten. Vi ska fortsätta att jobba med de frågorna på ett sådant sätt gentemot dem som kommer att behandla den här frågan att det inte drabbar vår näring negativt, vilket jag är lite rädd för. Det är, som sagt, avstånden som gör att det är väldigt olika förhållanden hos oss jämfört med andra delar av landet.

När det gäller privata skogsägare har Sveaskog ett ansvar för att se till att det finns tillgång till råvara i länet.

Anf. 209 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror att vi är överens om verklighetsbeskrivningen Kristina Zakrisson och jag, och det borde ju leda till slutsatsen att varje region måste få möjlighet att utvecklas på ett bättre sätt utifrån sina egna förutsättningar.

När det gäller utredningen *Skatt på väg* hoppas jag verkligen att ni kan hindra att det läggs fram ett förslag som skulle innebära en död hand över hela norra Sveriges inland.

Men jag vill fråga en sak. Du nämnde Jokkmokk som en av de kommuner som har problem. Men det är ju en av de naturresursrikaste kommunerna i Sverige som har mer än en tiondel av Sveriges vattenkraft. Är det inte dags att även Socialdemokraterna medverkar till att en del av dessa rikedomar får stanna och utveckla den bygd som har släppt ifrån sig sina forsar?

Vi ser hur det fungerar i Norge och vilken oerhört positiv effekt det har för de kommuner och regioner som har de här naturresurserna.

Anf. 210 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det vore fullt rimligt att Jokkmokk fick mer utdelning än vad man får i dag av att vattenkraften utvinns i så väldigt stor utsträckning där. Porjus är ett praktexempel, för dit flyttade man faktiskt för att utvinna vattenkraften och för att bygga upp välståndet i landet. Då tycker jag inte att man bara kan konstatera att nu är just den fasen avslutad, så nu kan ni ta ert pick och pack och lämna den här orten, utan då måste man fortsätta att ta ett ansvar.

Vattenfall har ju sitt huvudkontor här i Stockholm. Man skulle kunna flytta hela huvudkontoret till Norrbotten. Man skulle åtminstone kunna förlägga delar av verksamheten, till exempel löneadministrationen, till Porjus.

Jag tycker att man kan ta ett mycket större ansvar och se till att de orter där man har utvunnit råvarorna också får större utdelning.

Anf. 211 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Fru talman! Det tycker jag var ett positivt svar. Jag hoppas då också att du och andra socialdemokrater kommer att medverka till att vi nu får till stånd åtminstone en utredning om ett system för att återföra delar av vattenkraftens produktion till de bygder som har släppt ifrån sig sina forsar. Det skulle vara av väldigt stor betydelse att få del av de naturresurser som man själv bidrar med i stället för att vänta på bidrag från staten.

Anf. 212 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Det här är återigen en sådan fråga där vi har olika uppfattning. Jag menar att det ska vara som det har varit tidigare, att de vinsterna som vi utvinner ur våra naturresurser går in i statens gemensamma kassa och att vi därifrån fördelar dem. Hur ska vi annars resonera? Ska vi säga att så här mycket skog har vi tagit i Pajala, och då ska Pajala kommun få så här mycket pengar och så här mycket har vi tagit i Jokkmokk när det gäller vattenkraften? Jag tror inte på det systemet. Jag tror mer på det system som vi har i dag, att vi för in pengarna gemensamt från var och en efter förmåga till var och en efter behov.

Anf. 213 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi fick höra här för en liten stund sedan hur viktigt det är att staten tar ansvar för olika ting: ansvar för spetsforskningen, ansvar för myndigheter och verk och för den regionalpolitiska aspekten, också ansvar för utlåningen till nybyggnation.

Jag sitter i Riksrevisionens styrelse och vi får ständigt rapporter om hur illa de statliga verksamheterna sköts. Det är kritik i rapport efter rapport. Min uppfattning är snarare att staten ska ha mindre ansvar. Man kan åtminstone börja med att försöka sköta det ansvar man redan har fått i dag.

Det är särskilt en av bitarna som togs upp här som jag tycker är intressant, och det är detta med att bygga hus. Det påpekades att det är lika dyrt att bygga i Norrland som i Stockholm, och det stämmer. Ett småhus på 150 kvadratmeter kostar kanske 2,5 miljoner. Menar verkligen Karin Zakrisson att det är skattekollektivet som ska bidra och ta ansvar för att man bygger ett hus i Norrland för 2,5 miljoner kronor? När den första ägaren sedan säljer huset för en halv miljon, ska då förlusten bäras av skattekollektivet? Är det verkligen rimligt?

Anf. 214 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Jag får en känsla av att Anne-Marie Pålsson har lyssnat lite dåligt. Dels heter jag Kristina Zakrisson, inte Karin, dels pekade jag på universitets ansvar när det gäller spetskompetensen, och det är väl ändå ganska rimligt att universitetet tar det ansvaret. Jag förstår inte hur man kan reagera på just den punkten.

I det sammanhanget skulle jag vilja påpeka en annan sak. I dag tar de småkommuner som har det kärt ekonomiskt ett mycket stort ansvar för att det går att bedriva högskoleutbildning i småkommunerna. Jag tycker att universiteten ska ta ett mycket större ansvar både för spetskompetensen och för högskoleutbildningarna än vad de gör i dag i glesbygd.

När det sedan gäller utlåning tror jag att du missförstod mig – jag vet inte om det var medvetet eller omedvetet. Jag pratar alltså inte om att bygga en villa på 150 kvadratmeter. Jag pratar om att ett företag som i dag bedriver verksamhet och behöver bygga ut sin företagslokal kan ha svårt att låna, därför att det är svårt att sälja fastigheten i andra hand. Eftersom det är viktigt att vi får fler arbetstillfällen och att vi uppmuntrar företagare, som alla här har sagt tidigare, tycker jag att om det inte går på annat sätt bör staten kunna gå in och på något sätt garantera att det går att bygga.

Anf. 215 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Först vill jag be om ursäkt för att jag kallade Kristina Zakrisson för Karin Zakrisson. Jag ska inte göra om det.

När det gäller ansvaret är det naturligtvis det gamla vanliga att staten ska ta ansvar. Jag är av den mycket bestämda uppfattningen att staten redan i dag tar för stort ansvar. Det vore mycket bättre om man fann vägar för att låta andra aktörer ta ansvar. Detta gäller även forskningen. Det sker massor av forskning i privata bolag redan i dag, och man forskar på sådant som man tycker är kommersiellt gångbart. Om det då handlar om att utveckla en näringsverksamhet i Norrland, tror jag att företagen kan ta ansvar även för den forskningen.

Anf. 216 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att staten ska ta ett visst ansvar för de regioner där det är skillnader i förhållande till andra regioner. Till exempel kan det vara svårt att få låna pengar till att bygga ut en fastighet som ett företag behöver. Då tycker jag faktiskt att det är rimligt. Där skulle privata aktörer kunna gå in, och där kan bankerna gå in, men de vägrar ju. Så visst finns det tillfällen för andra aktörer att låna ut pengarna. Men varför gör de inte det då?

Anf. 217 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar Kristina Zakrissons syn att det ska vara lika förutsättningar för alla som bedriver företagsverksamhet i hela landet.

Ni har en naturresurs i Norrbotten, som kylan. Den har utnyttjats av fordonsindustrin för viss provtagning. Det är så att fordonsindustrin är befriad från viss beskattning i samband med investeringar. Nu vill också småföretagare satsa på sådana provanläggningar. De har inte samma möjlighet. Hur tänker du arbeta för att förmå ditt parti att ändra uppfattning i den frågan?

Anf. 218 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Det tänker jag göra genom att ta upp den med näringsministern, för jag tycker också att det här är ett problem. Jag tycker att det är bra att man har gjort det här för fordonsindustrin. Men om vi ska försöka bygga upp och bredda verksamheten så att våra lokala företag kan gå in och konkurrera på det här området, är det viktigt att förutsättningarna är lika.

Jag tycker att det här är ett problem och tänker ta upp det med näringsministern, så får vi se vilken framgång jag röner.

Anf. 219 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det låter bra. Jag tror att du har en mycket stor uppgift framför dig att förmå ditt parti att ändra uppfattning.

Jag delar också din syn vad gäller strandskyddet och hoppas att du inom ditt parti verkar för att den kommunala sidan kan ta över det och lägga in det i sina översiktsplaner i stället för att ha det ovanifrånperspektiv som man har i dag på den här frågan som är mycket viktig för många kommuner, inte bara i Norrland.

Anf. 220 KRISTINA ZAKRISSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi får ett större självbestämmande, för jag är övertygad om att vi som bor och vill fortsätta att leva i Norrbotten kommer att hantera de här frågorna med varsam hand. Vi kommer inte att exploatera länet på ett sådant sätt att våra barn och barnbarn inte kommer att få njuta av samma natur som vi gör.

Jag tror att vi har full kompetens att hantera den här typen av frågor. Jag hoppas också på ett större självbestämmande.

Anf. 221 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Fru talman! Norrbottningar kommer på löpande band här.

Vi har ett stort bekymmer i vårt län, precis som i många andra län, och det är att alldeles för många människor är utanför arbetsmarknaden.

Vi har i Norrbotten en fantastisk basindustri. Den fungerar bra. Men basindustrin skapar inte nya jobb med tanke på de stora vinster som nu genereras. Det är snarare så att basindustrin kommer att generera allt färre jobb. Det är inte märkligt. Det är en mogen bransch. Därför måste det komma till annat och nytt företagande.

Därför är det viktigt att besöka företagen och lyssna på vad de säger. Vad är det som förhindrar dem att vilja anställa fler? Det finns ett antal svar som man brukar få och de är väldigt tydliga. Dels handlar det om kapitalförsörjningen – den debatten har förekommit nyss – dels handlar det om det regelverk man jobbar efter – en debatt vi hade i våras. Det handlar om ryckighet i politiken. Det handlar om bristande infrastruktur. Men det handlar också om en grön politik som lovade nya gröna jobb som blev inga jobb. Där är problemen väldigt stora, inte minst i gränsområdena.

Förmånsrätten har diskuterats här tidigare i dag. Den har slagit väldigt fel. De företag man möter kan man konstatera har fått stora problem, och det handlar inte bara om investeringar. Fastighetsproblematiken är levande. Vissa företag kan få lån till maskiner, men de får aldrig lån så att de över huvud taget kan ställa maskinerna någonstans.

Det är också problem med den löpande kapitalförsörjningen. Man har många gånger hamnat i klorna inte minst på fraktbolag och annat. Därför tycker jag att det är skönt att kunna säga till norrbottningarna att alliansen kommer att återställa förmånsrätten. Det är en överlevnadsfråga för många företag.

Men det handlar också om att kunna få det där privata kapitalet, som vi hörde i replikväxlingen innan, och då måste vi ha förslag som fungerar. Där tycker jag också att alliansen har en hel del bra förslag, inte minst när det gäller riskkapitalavdrag, så att de företagare som tidigare

jobbat med företagande kan fortsätta att vara företagare och stötta andra företag.

Att lägga fram förslag, som vi nu gör, om uppskjuten reavinstbeskattning när man avyttrar sitt företag är också ett bra sätt att låta kompetensen från ett litet företag kunna gå över till ett annat företag och på det sättet få ett starkare näringsliv. Jag tycker att det många gånger är märkligt. Vi har haft en skattelagstiftning som gör skillnad på aktiv och passiv näringsidkare och där det är fel att vara aktiv näringsidkare, att överföra sin kunskap. Då straffbeskattas man. Den politiken behöver förändras.

Jag tycker att det är bra ur Norrbottensynpunkt att vi från Moderaternas sida kan lova sänkta arbetsgivaravgifter just till de företag som tänker sig att kunna anställa just nu. Det behövs, för vi behöver fler företag som vill anställa fler människor i Norrbotten. Annars kommer vi att tappa befolkning.

Men det behövs också regelförenklingar. Vi har haft debatter här. Regeringen har, tack vare att de borgerliga partierna har fått med sig Miljöpartiet, tvingats att åtminstone börja göra mätningar. Vi har fortfarande inga mål. De är utlovade. Riksrevisionen har haft kritik mot att arbetet går långsamt. Det är för lite kraft, bristande kunskaper, oklarhet om roller. Man mäter för lite. Man saknar en samlad bild. Och den kritiken kvarstår. Nu har inte minst näringsminister Östros sagt att vi är på gång. Men vad har hänt? Jo, i dag har vi fått en rapport med posten. Vi kan konstatera att föregående år var sämre än året dessförinnan. Det är bara 16 % av reglerna som har inneburit lättnader för företagen. I själva verket har 58 % av de nya reglerna lett till en ökad belastning. Det går åt fel håll, och det här måste vi förändra.

Ryckigheten i politiken är också ett stort bekymmer. Det handlar delvis om sjukkostnaden. Det handlar också om detta med transportstöd, där man inte riktigt vet om man ska våga satsa eller inte. Håller politiken? Många gånger gör den inte det. Infrastruktur är ett stort bekymmer för många företag. Vad det handlar om är egentligen att vi har otillräckliga medel för infrastrukturen. Men det handlar också för företagens del om att vi har skjutit bort för mycket resurser från vägarna och gått mot järnväg i Sverige.

Bärighet är ett stort problem. I Vägverkets norra region, som omfattar Norr- och Västerbotten, är anslaget för att kunna ha full bärighet året om på de vägar som är viktiga för näringslivet, det vill säga det som genererar skattepengar, 57 % av behovet. Det saknas alltså 40 %. När det gäller broar på motsvarande vägar är det 54 %. Vi har vägar som är så hårt slitna att de nu måste byggas om, och för att återuppbygga de vägarna har Region Norr 50 miljoner kronor i anslag de närmaste åren. Det motsvarar 3 % av behovet. Vi har alltså förfallna vägavsnitt där det inte finns resurser. Det gynnar inte näringslivet.

När det gäller att anpassa vägarna för tyngre fordon, för det är ju tillåtet att köra med de tyngre fordonen, är anslaget 200 miljoner kronor, vilket är 7 % av behovet. För beläggning av grusvägar är tilldelningen noll.

På något sätt kan man väl konstatera att staten ljuger i egen börs. Är det någonting vi ska kunna göra med våra gemensamma skattemedel så är det att se till att vi har en fungerande infrastruktur, men vi använder

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

resurserna till annat. I stället för att se till att få ett näringsliv som fungerar använder vi resurserna till annat.

De gröna jobben är ett problem, framför allt i gränstrakterna. Det är allmänt svepande skatter, nya skatter, naturgruskskatter och drivmedelskatter, som skapar en mycket ogynnsam konkurrenssituation för de svenska företagen i gränstrakterna. Vi måste kunna ha en politik som håller för hela landet. Då måste vi också ha en politik som faktiskt leder till att vardagsföretagandet får bättre förutsättningar. Då måste vi också lyssna på de problem som just vardagsföretagarna har.

Anf. 222 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på dig, Krister Hammarbergh, men jag tycker att det finns ett antal frågor som du kanske smiter undan från. Du säger naturligtvis att det går bra för basnäringarna i Norrbotten, och jag delar den uppfattningen. Det går väldigt bra för oss i Norrbotten nu. Det finns en framtidsstro som är väldigt positiv. Men hotet kommer ju bland annat från dig, Krister Hammarbergh, som i tidningarna sade att utförsäljningen av de statliga verken inte var någon prioriterad fråga. Nej, men när nu Moderaterna har lagt fram sitt budgetförslag ska man ju sälja ut statlig verksamhet för – jag kommer inte ihåg exakt men jag tror att det var drygt 30 miljarder det första året. Den enkla fråga som jag ställer, Krister Hammarbergh, är: Vilka företag är det som du och dina kolleger i Moderaterna vill sälja ut från Norrbotten? Vi har ju företag som nu går bra, som gör investeringar, som skapar jobb. Vi har LKAB, Vattenfall, Sveaskog. Vilka företag ska ni sälja, Krister?

Anf. 223 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det är en ganska lustig debatt. Jag kan tala om att det alliansen har kommit överens om är fem företag: Telia, OMX, Nordea, Vasakronan och Vin & Sprit. Men det är en rolig debatt. Den har förekommit lokalt i medierna. Frågan är om alliansen och Moderaterna skulle ha några planer på att sälja LKAB. Svaret är nej. Det har sagts gång på gång. Det här är ett nytt politiskt grepp. Socialdemokraterna brukar inte prata om sin egen politik. De brukar prata om de andras politik. Men nu när inte heller det riktigt stämmer inför man ett nytt grepp. Det är det Lennart Klockare gör här. Då hittar man på en ny politik som Moderaterna driver. Sedan försöker man prata om den. Jag tycker att det kanske är ett retoriskt smart grepp, men det blir inte en bra debatt, och det gynnar definitivt inte demokratin. Norrbottningarna blir bara förvirrade.

Anf. 224 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Fru talman! Då är det den politiken som tydligen gäller i dag. Det har ju visat sig på andra områden, inom socialförsäkringarna och välfärden i övrigt, att man har ett förslag en dag och ett annat nästa dag oavsett om man har fört fram det i samband med propositioner eller inte. Men du säger nu på heder och samvete att LKAB, Vattenfall och Sveaskog inte är något som Moderaterna har tänkt genomdriva en privatisering av.

Och den enkla frågan sedan på slutet: Vad tycker du om Norrbottnia-banan?

Anf. 225 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det vore väldigt bra om Sveaskog sålde ut en hel del av sitt skogsinnehav till norrbottningarna. Som staten har drivit skogsindustrin har man sett till att medverka till nedläggning av sågverk i Norrbotten. Staten har gynnat sina egna sågverk. Jag tycker i och för sig att det är en konstig och trist debatt, för en del av basindustrin i Norrbotten, exempelvis SSAB, är privatiserad. De som är anställda där i dag är nog ganska glada över det, för de jobbade tidigare i ett företag som hette NJA. De producerade lite stål, men framför allt genererade de alltid stora förluster. I dag är det ett väl fungerande företag.

Anf. 226 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Krister Hammarbergh tar upp många olika aspekter, men framför allt en hel del runt infrastruktur. Infrastrukturen är viktig. Den är viktig i hela landet, inte minst ute i landsbygd och glesbygd och bland småföretagare. Om jag noterade rätt sade Krister Hammarbergh att det är ett stort bekymmer att vi har otillräckligt med medel. Därför har jag en fråga till Krister Hammarbergh och till Moderaterna. Om jag förstått det hela rätt när jag har tittat på era budgetmotioner vill ni slopa det bidrag som vi i dag lägger på bredband. Därför är min fråga: Tycker inte Moderaterna att även bredband är en viktig del av infrastrukturen?

Anf. 227 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det är en mycket viktig del av infrastrukturen. Däremot är det så att den i stor utsträckning kan finansiera sig själv. Jag tror att det finns anledning att många gånger gå in med vissa typer av stöd lokalt. Här är det viktigt att inte minst nätbolagen tar ett lite större ansvar, framför allt de kommunala nätbolagen. Men det är för lite pengar, och från Moderaternas sida föreslår vi 7 miljarder mer de kommande åren när det gäller infrastrukturen.

Anf. 228 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det är bra att Moderaterna också tycker att bredbandsutbyggnaden är viktig. Men tror Krister Hammarbergh på fullaste allvar att det finns företag som vågar satsa uppe i Norrbotten, i Västerbotten eller hemma i Småland, där jag bor? Där har vi en liten ort som ligger ganska långt från någon stad. Den heter Fröseke. Det går inte att tro att man kan göra några vinster där. Är det inte i de fallen som det är viktigt att staten och samhället går in och hjälper till med bredbandsutbyggnaden så att alla företag får möjlighet att utnyttja den nya tekniken?

Anf. 229 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att lyssna på företagen, och tar man upp de här frågorna specifikt så tror jag också att vi måste försöka tillgodose dem. Men det är inte en fråga som man i regel tar upp när man pratar om problem. Problemen handlar om sjuklöneansvaret. Det handlar om bristen på kapitalförsörjning, att över huvud taget få medel till den löpande verksamheten. Det handlar om mer regelförenklingar, att slippa en ryckig politik och att ha en bra infrastruktur, framför allt på

vägsidan, så att man får iväg de varor man har tillverkat. Det är de normala svar jag får när jag möter företag.

Anf. 230 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Krister Hammarbergh. Jag träffar och lyssnar också på många företagare. Och en av de saker som är viktiga i svenskt arbetsliv och som gör att vi har unika konkurrensfördelar är att vi har arbetsfred och en stabil arbetsmarknad med starka fackföreningar, med relativt hög organisationsgrad, med en relativt aktiv arbetsgivarpart och med kollektivavtal. Nu har Moderaterna blivit kollektivavtalskramare. Jag är inte till hundra procent övertygad än. Upp till bevis!

En förutsättning för starka kollektivavtal, vilkas syfte är att utjämna orättvisorna på arbetsmarknaden, är ju starka fackföreningar och hög organisationsgrad. Hur ser Krister Hammarbergh på det?

Anf. 231 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis självklart att arbetsfred gynnar näringslivet. Vi ska också komma ihåg att när kollektivavtalen en gång i tiden kom till var det faktiskt inte en socialistisk regering.

Det är bra att man löser problemen frivilligt ute på arbetsmarknaden. Därför har kollektivavtalen en klar funktion. Det är naturligtvis bra att den som är anställd på en arbetsplats kan vara med i en fackförening. Däremot är det inte bra när fackföreningsrörelsen blir så intimt sammanknuten med regeringspartiet. Det skulle vara bättre om hela fackföreningsrörelsen stod friare i fråga om detta. Jag tror att man skulle få en bättre debatt då, inte minst på arbetsplatserna.

Anf. 232 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Om man lyssnar på företagarna kan man till exempel välja att lyssna på Företagarföreningen som hade sin hundraårsfest i Stadshuset i förra veckan och presenterade ett tiopunktsprogram. Några av punkterna var tydligt relaterade till företagsamhet, och några var mer klassisk högerpolitik. En av punkterna i detta program handlade om att man ska avskaffa konflikträtten vid företag som inte har skrivit under kollektivavtal. Jag kan inte citera det, men det var andemeningen i detta. Min spontana fråga är: Vad ska man då ha konflikträtten till?

Min fråga till Krister Hammarbergh är: Är detta något som du kommer att lyssna på, och är det någonting som vi kommer att se som en moderat politik att minska och inskränka konflikträtten?

Anf. 233 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Eftersom uppenbarligen varken du eller jag var närvarande och du inte heller kan citera vad som stod är det väldigt svårt för mig att kommentera innehållet.

Anf. 234 EVA ARVIDSSON (s):

Fru talman! Begreppen "social ekonomi" och "socialt företagande" börjar få fotfäste i den svenska debatten. De har beskrivits som något mellan de privata företagen med vinstmaximering som mål och den skattefinansierade offentliga sektorns verksamheter. Intresset för den sociala

ekonomin hänger intimt samman med dess möjlighet att öka medborgarinflytandet samtidigt som den skapar nya arbetstillfällen, minskar arbetslösheten och därmed främjar tillväxt.

Trots att Sveriges ekonomi är stark, trots en stark offentlig sektor och trots en rad goda insatser för att få fler i arbete och en ökad social integration står stora grupper utanför arbetsmarknaden.

Många riskerar ett permanent utanförskap eller att bara tillfälligtvis tas i anspråk vid högkonjunktur. De etablerade strukturerna räcker inte till. Det behövs något mer.

Arbetslinjen måste utgå från människans förutsättningar och behov. En arbetslinje med människan i centrum och som stöds av ett socialt företagande förhindrar utslagning.

Människor ges chansen att återta makten och kontrollen över sina liv och att minska sitt beroende av socialtjänst, hälso- och sjukvård, kriminalvård med mera.

Fru talman! Social integration genom möjligheter till sysselsättning för grupper med särskilda svårigheter och behov kan liknas vid en trappa med fem trappsteg.

Debatten i dag handlar uteslutande om dem som befinner sig överst i trappan. Det är endast de som har ett arbete eller har a-kassa och står till arbetsmarknadens förfogande som arbetsgivarna och de fackliga organisationerna är intresserade av.

Jag anser att vi måste debattera hela trappan, där socialt företagande fokuserar på den nedre delen.

Om vi återgår till trappan så finns de hemlösa längst ned. Socialbidragstagare och förtidspensionärer finns på nästa trappsteg. Ovanför dem kommer långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna. På det fjärde trappsteget finns samma grupp, men människorna i den gruppen får ett ströjobb då och då.

Det sociala företaget förmår också människor att förflytta sig uppåt i trappan av egen kraft.

Vad menar vi då med sociala företag? Det är företag som först och främst har som mål att underlätta etablering på arbetsmarknaden och därmed integrera grupper som i dag står utanför. Det handlar om företag som producerar varor och tjänster med samma kvalitet som andra företag men som anpassar arbetsförhållandena till medarbetarnas behov och förutsättningar lite mer än andra företag. Men produktionen av varor och tjänster styrs av efterfrågan som i vilket annat företag som helst. Finns det inte behov av de varor och tjänster som det sociala företaget producerar blir det ingen tillväxt, och då överlever inte heller företaget.

Vilka är då vinsterna med socialt företagande? Till vilken samhällsnytta är de?

För individen handlar det om möjlighet till ett arbete som motsvarar individens förutsättningar, det vill säga 100 % av sin egen förmåga, och med inflytande och delaktighet i arbetet och den egna utvecklingen och om ökad livskvalitet och bättre hälsa för den enskilde och familjen, både på grund av minskat eller upphört missbruk, minskat medicinberoende med mera men framför allt beroende på att dagen får struktur, att man blir socialt delaktig i samhället och upplever att man behövs.

För samhället betyder det att fler deltar aktivt i produktion av varor och tjänster och därmed fler som betalar skatt och färre som är beroende

av bidrag. Det innebär en ökad integration på arbetsmarknaden och därmed ökad tillväxt. Med socioekonomiska bokslut bevisas också samhällsvinsten, den som vi verbalt har beskrivit i många år.

I det sociala företaget finns en dold lönsamhet. Det är nödvändigt att sätta siffror på de humanitära vinsterna för att kunna påvisa de stora ekonomiska samhällsvinsterna. När den kunskapen finns skapas förutsättningar för nödvändiga förändringar i regelverk och attityder.

Nödvändigt är också otraditionella lösningar och ökad samverkan på alla nivåer, en ökad samverkan mellan olika politikområden och mellan myndigheter som Nutek, Försäkringskassan och Ams.

Fru talman! Vid toppmötet i Bryssel i slutet av mars 2005 erkändes det sociala företagandet. EU:s statschefer uttalade sig då för att man skulle satsa på den sociala ekonomin för att skapa nya arbetstillfällen för människor som står utanför arbetsmarknaden. I detta sammanhang är det sociala företagandet en nyckelaktör, det vill säga företag som i första hand har människors deltagande i arbetsliv och utbildning som affärsidé.

Jag utgår ifrån att regeringen i sin nationella handlingsplan för genomförandet av Lissabonstrategin lyfter fram det sociala företagandet som en viktig aktör för att skapa nya arbetstillfällen och integrera nya grupper på arbetsmarknaden och därmed generera tillväxt.

Anf. 235 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Alla vi människor har drömmar, men vi drömmar om olika saker. Somliga drömmar om att resa runt i världen, andra drömmar om yrken som kock, tv-reporter eller flygkapten. Men så finns det också de som drömmar om att starta ett eget företag och att få vara entreprenör.

Varför startar man ett företag? Drivkrafterna är många. Men en del säger: Jag vill vara min egen. Jag vill inte att någon annan bestämmer över mig.

Det handlar om frihet. Och detta är bara tre exempel som jag har stött på.

I Dagens Nyheter den 3 oktober kunde man läsa: "I Sveriges bästa kommun sliter man skosulor." Reportaget handlar om Uppvidinge kommun som ligger i Småland och som har blivit utsedd till landets bästa kommun för företagare. Bakom utmärkelsen ligger affärs- och kreditupplysningsföretaget UC tillsammans med företagarna.

En företagare, Anders Samuelsson, som är vd för Lenhovda Fönster säger i DN: "Vid sekelskiftet hade vi fått nog av att jobba i en stor organisation. Vi sade upp oss och intecknade hus och hem, och tog borgenslån. Inte ens familjen visste att jag och mina kolleger satsade allt."

Då undrar man: Vad är drivkraften, och hur vågar de starta företag när det dagligen, hela tiden, här i riksdagen, i medier och inte minst via Svenskt Näringsliv lyfts fram att det är svårt att starta företag, att det är svårt att driva företag och att det är svårt att starta företag i glesbygd?

För mig känns det här som att de allra flesta medborgare och småföretagare runtom i landet har en annan bild av vad som är verkligheten. Annars skulle ju inte 42 605 nya företag ha skapats under förra året. Det är 5 000 fler företag än år 2003. Även bland unga människor kan vi se att intresset för att starta företag ökar.

Varför ökar då intresset för att starta företag – det kan man också fundera över – när den politiska retoriken från borgarnas sida hela tiden

handlar om svartmålning av företagandet? Handlar det helt enkelt om att de olika satsningar som vi socialdemokrater gjort de senaste åren har ökat intresset för att starta företag?

Med årets budget vill vi stärka näringslivets förmåga till innovation. Sverige som land behöver stärka kunskapsbasen för innovationer så att vi på det sättet får ett mer innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv.

Ett nytt stöd på 100 miljoner kronor införs år 2006 för att stödja forskning och utveckling i de små och medelstora företagen. Detta är en viktig satsning utifrån att många småföretag inte har egna ekonomiska förutsättningar att bedriva forskning. Så sent som förra veckan träffade jag en småföretagare inom livsmedelsbranschen som vittnade om att de inom sitt företag inte hade ekonomiska förutsättningar för att satsa pengar på forskning.

På nämnda sätt förbättrar vi förutsättningarna för små och medelstora företag att utvecklas och att växa.

Fru talman! De villkor som samhället sätter upp ska uppmuntra och ge incitament för företagande. Regeringen kommer under året att genomföra satsningar som alla syftar till att skapa fler och växande företag.

Arbetsgivaravgiften för ensamföretagare som anställer en medarbetare sänks. Temporärt reduceras arbetsgivaravgiften till 10,21 %.

Den 1 januari 2006 fullföljs reformeringen och förenklingen av de så kallade 3:12-reglerna. När reformen är helt genomförd kommer skatten att ha sänkts med totalt 1 miljard kronor.

En satsning på exportrådgivare i varje län har inletts. Detta kommer att fullföljas under året. Det betyder oerhört mycket för småföretagen att kunna få hjälp och råd om hur man kan komma ut på exportmarknaden.

Arvs- och gåvoskatterna slopade vi i december förra året för att underlätta ägarskiftet i företagen.

Den nationella satsningen för att öka intresset för entreprenörskap bland ungdomar fortsätter vi också med.

Årets statsbudget innebär också att vi stärker det svenska näringslivets globala konkurrenskraft.

Sverige har ett starkt utgångsläge för att möta globaliseringens utmaningar. En av näringslivets viktigaste uppgifter är att medverka till att Sveriges förmåga som produktionsland bibehålls och stärks. Därför satsas 1 miljard kronor åren 2006–2010 för att tillsammans med industrin genomföra strategiska satsningar i syfte att stärka Sveriges position inom några nyckelbranscher. Det handlar om fordonsindustrin, skogs- och träindustrin, metallurgi, IT och telekom, bioteknik samt läkemedelsindustrin.

Högeralliansen ser inte den stora potentialen i att stat, fack och näringsliv tillsammans kommer överens om forskning och utveckling i de sex strategiska branscher som tillsammans bidrar med över 80 % av det svenska näringslivets satsningar.

Vi socialdemokrater för en bred och långsiktig näringslivspolitik förankrad i en arbetsmarknadspolitik som ger trygghet i förändring. Detta är en förutsättning för att svensk konkurrenskraft fortsatt ska vara världsledande.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

Anf. 236 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Vi har här hört regeringssidans företrädare tala väl om alla satsningar på företagande. Men sanningen är att Socialdemokraterna haft makten sedan 1994 och att antalet företagare i Sverige sedan dess har minskat med 12 000. Vi har alltså 12 000 färre företagare i dag än vi hade när Socialdemokraterna tog tillbaka makten 1994.

Jag vill fråga min meddebattör: Är du nöjd med detta? Är det de borgerligas fel att det är så få människor i Sverige jämfört med hur det är i andra länder som funderar på att själva starta företag, eller är det så att man skulle kunna göra någonting åt regeringens politik på det här området? Är det de borgerligas fel att det bara är 4 % av de svenskar som är i arbete som arbetar i ett nystartat företag medan den andelen i Danmark är 6 %? I nyföretagandets USA är andelen 12 %. Är du nöjd?

Anf. 237 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Vi är aldrig nöjda när företag försvinner. När vi talar om att företag försvinner och talen från 1994 jämförs med hur det förhåller sig i dag ska man komma ihåg vad det är för typ av företag som har försvunnit, något som är att beklaga. Många av de här företagen är företag ute i glesbygd och på landsbygden. Det handlar om små butiker och om jordbruk som försvinner. Det är att beklaga i ett nationellt perspektiv utifrån att hela Sverige ska leva. Men frågan är om vi kan stå emot den omvandling i samhället som i dag pågår.

Vi gör satsningar för att fler företag ska startas. Det visar sig också att det för varje år som går är fler företag som nystartas. När det gäller siffran för perioden 2003–2004 är det faktiskt 5 000 eller fler nya företag jämfört med år 2003.

Anf. 238 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestams parti har haft makten sedan år 1994. Det har blivit 12 000 färre företagare. Nu säger hon: Ge oss bara lite mer tid! Men ni har ju haft makten i elva år.

Jag instämmer i Carina Adolfsson Elgestams beskrivning inledningsvis av vad det är för saker som driver människor att våga starta företag. Det ska vi bejaka. Därför är det också viktigt att vi ger människor i olika branscher möjlighet att starta företag, alltså att de vågar starta eget och tro på sina idéer. Men sanningen är att inom till exempel vård- och omsorgssektorn, inom barnomsorgen och så vidare är Socialdemokraterna den främsta stoppklossen för detta. Jag skulle välkomna ett omtänkande, att man vågade bejaka nyföretagande också i nämnda sektorer. Tyvärr ser vi ingenting av det hos Socialdemokraterna.

Anf. 239 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Redan i dag startas runtom i landet företag inom vård, skola och omsorg. Vi vill dock fortsatt ha offentligt finansierad vård, skola och omsorg. Det tycker vi är viktigt. Men det är bra att Martin Andreasson tycker att företagande är bra, att vi ska bejaka de olika branscherna och att vi på det sättet tillsammans kanske kan gå ut och tala positivt om att starta företag och skapa goda förebilder.

Anf. 240 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam berör i sitt anförande en del av de satsningar som finns med i regeringens jobbpaket. Gemensamt där är att alla satsningarna är tillfälliga insatser. Man skriver att sänkningar av löneskatterna för soloföretagare bör avse en längre period, uppemot ett år från anställningens början.

Det här är nyspråk för kortsiktighet. Min fråga till Carina är: Varför denna kortsiktighet? Borde inte företagande i Sverige gynnas genom långsiktiga spelregler? Vilken soloföretagare vågar anställa om inte ens regelverket som man ska anställa på gäller mer än ett år?

Anf. 241 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det handlar om att vi har fått signaler om att det finns många ensamföretagare, eller soloföretagare, som går och funderar över att anställa en person till men som inte är riktigt säkra på om de har ekonomisk bärkraft i sitt företag. Ett sätt att vara med och stödja dem så att fler vågar anställa är att under en period tillfälligt göra en reducering av arbetsgivaravgiften. Det är också viktigt att komma ihåg vad arbetsgivaravgiften egentligen handlar om – det är ett löneutrymme som avstås.

Anf. 242 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Jag tror att signalen säkert är rätt, men jag tror att signalen skulle bli ännu tydligare om det var en mer strukturell åtgärd, att man gynnade nyanställning generellt i företag, framför allt riktat till småföretag. Det är precis ett sådant förslag som Allians för Sverige har presenterat. Vi tror att det kommer att ge en väldigt mycket större effekt.

Företagen får en långsiktig spelregel, och sänkningen av arbetsgivaravgiften kommer att gälla under en längre period.

Anf. 243 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Det är viktigt med långsiktiga spelregler, men i det här fallet ger vi ju tydliga spelregler: Det gäller under ett år. Det är också en viktig signal utifrån att vi vill ha fler människor som ska komma i arbete. Det är det den här satsningen handlar om.

I grund och botten handlar allting om en prioritering, hur vi ska använda de skattemedel och pengar som vi får in till staten. I det här fallet tycker vi att företagen ska ha så lika spelregler som möjligt.

Anf. 244 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam säger att svensk konkurrenskraft bibehålls och stärks. Jag delar den uppfattningen. Det måste man naturligtvis sträva efter. Svensk betongindustri är i dag etablerad i de små kommunerna i landet och är alltså mycket viktiga arbetsgivare i de trakterna. De kommer nästa år att drabbas av en 30-procentig höjning av skatten på stenmaterial, naturgrus. Från 2003 har skatten höjts med 160 %.

Det här innebär att det är lönsamt att importera betongvaror från de baltiska staterna och Polen. Hur stämmer det överens med målsättningen att konkurrenskraften ska bibehållas och stärkas?

Anf. 245 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Betongindustrin står för mycket av sysselsättningen, inte minst i glesbygd, precis som Jörgen Johansson nämnde. Det uppstår alltid konkurrensproblem om andra länder inte tar ut samma skatter som vi gör i Sverige. Men för den skull kan inte vi i Sverige avstå från de pålagor som vi kan använda utifrån att vi tycker att det är viktigt att man också återställer i jorden det man tagit. Detta är också en miljöfråga. Den som tar någonting ur jordskorpan ska vara med och betala tillbaka.

Anf. 246 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag delar ambitionen i miljösträvandena. Forskning pågår om att kunna använda krossmaterial i betongen, men i dag är man inte framme utan behöver kanske två år till. Det hade kanske varit lämpligt att vänta med införandet. Nu är risken uppenbar att svensk betongindustri under den här tvåårsperioden kommer att slås ut. Det stämmer knappast överens med den ambition som du talar om.

Anf. 247 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Fru talman! Jag tror att det är lite överdrivet att säga att svensk betongindustri kommer att slås ut. Som jag har uppfattat det på de möten som jag har haft med svensk betongindustri finns det signaler om att det generellt går ganska bra för betongindustrin. Jag är inte så orolig för dess framtid.

Anf. 248 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja säga någonting om en viktig del av svenskt näringsliv, nämligen det statliga företagandet. Det är några som har varit inne på det tidigare, men jag tycker att det behöver förtydligas något. Jag tror att det var Maria Larsson som antydde att staten har ungefär 25 % av företagen på den svenska arbetsmarknaden, och det stämmer nog ganska bra. Staten har stora företag när det gäller till exempel skogsinnehav, malm- och mineralframställning och energiproduktion.

Det här tycker jag är ett väldigt stort värde för samhället och för medborgarna. Jag ska ge några siffror. Vi kan läsa i den senaste skrivelserna om de statliga företagen att nettoomsättningen i de företag som staten äger eller är majoritetsägare i ligger på över 300 miljarder kronor. De totala tillgångarna i de statliga företagen är på över 900 miljarder kronor. Det äger vi alltså gemensamt, vi som är svenska medborgare.

Resultatet 2004 uppgick till drygt 31 miljarder kronor, varav 17 miljarder inbetalades till statskassan i form av utdelning. Det var Lennart Beijer tidigare inne på.

Det är alltså ett mycket stort bidrag till statliga inkomster. Sedan ska vi också komma ihåg att de statliga företagen ger väldigt många människors arbete, närmare 200 000 personer har jobb. Då ska vi komma ihåg att den statliga företagsverksamheten är spridd över hela landet, inte bara i Storstockholm, Göteborg och Malmö utan även i andra delar av Sverige, i glesbebyggda delar av Sverige också.

Jag nämner några företag som jag tycker är viktiga att nämna. LKAB:s verksamhet till exempel innebär mångmiljardinvesteringar i Norrbotten, som Kristina Zakrisson var inne på tidigare. Vi har Vattenfall som kommer att investera närmare 40 miljarder fram till 2015.

Generellt sett kan man säga att staten är en mycket duglig företagsägare. Det är några som försöker påstå motsatsen. Men det är faktiskt inte trovärdigt. Staten går före när det gäller att driva företag. Man är ett föredöme, man är föregångare i svenskt näringsliv. Vi vill ha kvar de statliga företagen i samhällets ägo. Det är till nytta för välfärd och tillväxt i det här landet.

Men vad vill den borgerliga alliansen med de statliga företagen? Ja, förut har de motionerat om att man ska sälja av alla de statliga företagen. Men nu har man dragit åt sig öronen lite grann. Nu vet man att svenska folket vill ha ett ord med i laget. Därför är man försiktig med att tala om vilka företag man vill sälja. Men dock i budgetpropositionen för 2006 vill man sälja statliga företag för 50 miljarder. Det är inga småpengar, och därtill behövs det stora företagsförsäljningar.

Jag ska erinra om att redan i början av 90-talet försökte de borgerliga partierna, som då satt i regeringsställning, att sälja företag. Man hade en lista på, om jag inte minns fel, drygt 30 företag som man skulle sälja ut. Man vill inte ha statligt företagande av ideologiska skäl framför allt. Staten ska inte vara företagsägare. Man är inte lämplig att sköta affärsverksamhet, man är inte tillräckligt kompetent. Det ska ställas i relief till att statens företag går väldigt bra.

De företag som de borgerliga partierna tidigare har velat sälja men vars försäljning man nu tonar ned är Vattenfall, LKAB, Sveaskog. I mars hörde jag en intervju med Mikael Odenberg, Moderaternas talesman, när han blev intervjuad i Ekot. Han sade ungefär så här: Jag kan mycket väl tänka mig att sälja LKAB:s gruvor och även Vattenfall till utländska företrädare. Att Moderaterna nu några månader senare hävdar att någon utförsäljningslista inte finns är inte särskilt trovärdigt.

Hur skulle det bli om man skulle sälja Vattenfall? Vinsterna från vårt fina energiföretag Vattenfall skulle bokstavligen rinna ut ur landet. Många investeringar som Vattenfall nu planerar skulle inte komma till stånd. Dessutom måste vi väl ändå tycka att det är bra att vi som företagsägare i stor utsträckning kan styra över hur verksamheten ska gå till.

Senast på bolagsstämman i Vattenfall fick Vattenfall en ny bolagsordning och nya direktiv om att man skulle delta i energiomställningsarbetet. Det var tydligt och klart en instruktion från ägaren. Jag skulle vilja se hur många privata företag som skulle göra motsvarande.

Det är viktigt att närvarande företrädare för de borgerliga partierna svarar. Jag riktar mig till dem som finns i kammaren, och kanske framför allt till Krister Hammarbergh som har LKAB nära inpå knutarna. Vad är det för någonting som man ska sälja? Vad är det som finns med på försäljningslistan?

Svenska folket har rätt att veta vilka företag som man tänker sälja ut.

Anf. 249 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! K G Abramsson var närvarande i kammaren när vi hade en replikväxling jag och Lennart Klockare, och då svarade jag honom. Jag kan inte ta svaret igen. Vi i alliansen har diskuterat fem företag: Telia, OMX, Nordea, Vasakronan och Vin & Sprit.

När jag lyssnar på K G Abramsson förstår jag att småföretagare blir bekymrade. Uppenbarligen tycker K G Abramsson att staten är Sveriges skickligaste företagare. Om man fullföljer tanken att staten är den

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

främsta spjutspetsen i svenskt näringsliv kanske K G Abramsson kommer till den slutsatsen att det inte ska finnas något annat än statliga företag.

Ska småföretagen också vara statliga? Jag har lite svårt att se resonemangen. Det gäller inte minst mot bakgrund av att man i den statsbudget som uppenbarligen K G Abramsson står bakom talar om att man ska sälja ut företag. Vilka statliga företag har Socialdemokraterna tänkt sälja?

Anf. 250 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Den lista som nu Krister Hammarbergh talar om ser anorlunda ut än den lista man förmodligen hade klar i våras. Det är tack vare att svenska folket tycker att det ser väldigt illa ut att man ska förskingra den gemensamma egendomen och de gemensamma tillgångarna. Man börjar försiktigt med de företag man kan placera på marknaden. Det är klart att det är svårare att placera Vattenfall, Sveaskog och LKAB. Det skulle kosta enormt mycket pengar.

Vi är pragmatiska i fråga om att äga och driva företag. Vi kan sälja företag, och vi kan mycket väl tänka oss att köpa företag. Carina Adolfs-son Elgestam berättade tidigare om de insatser vi gör för de små företagen. Vi tror på att vi ska skapa väldigt mycket av tillväxt i de små företagen. Därför vill vi värna dem och absolut inte förstatliga småföretagen. Det vore väldigt dumt, Krister Hammarbergh.

Anf. 251 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Attityden finns där gentemot småföretagen. Vi har nyss fått höra att den enda skickliga företagaren i Sverige är staten. Jag frågar igen: Vilka statliga företag har Socialdemokraterna tänkt sälja?

Det är viktigt att inte vara dogmatisk. Det är viktigt att inte förskingra det företagsinnehav som skattebetalarna äger. Det har gjorts lyckade utförsäljningar till svenska folket. Assi Domän var ett typexempel. Telia var väl ett mindre lyckat exempel. Men det var olika regeringar.

Det finns problem med det statliga företagandet. De dubbla rollerna är ett typiskt exempel. Det är väl av den anledningen som regeringen också säger att det måste finnas motiv för det statliga ägandet. Problemet när man redovisar sina skrivelser är att motiven aldrig anges.

Har statliga företag någon annan roll än att vara en kassako?

Anf. 252 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Det är viktiga uppgifter att skapa jobb och inkomster, som Krister Hammarbergh mycket riktigt har påpekat här. Vad gäller listan på företag som vi vill sälja finns den inte i dag.

Däremot finns det ett belopp i statsbudgeten på 15 miljarder. Alliansen vill sälja företag för 35 miljarder mer, det vill säga 50 miljarder. Då måste man komma upp i någon betydenhet för att det ska fungera.

Assi Domän är för övrigt ägt av svenska staten. Det har vi köpt tillbaka. Det tror jag att svenska folket uppskattar.

Anf. 253 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Herr talman! Jag vill egentligen fråga samma sak som Krister Hammarbergh frågade om. Socialdemokraterna föreslår i sitt budgetförslag att

man ska sälja ut statliga företag för 15 miljarder, säger nu K G Abramsson. Jag är lite osäker på om den siffran riktigt stämmer enligt budgeten. Jag vill ställa samma fråga.

Vi redovisar inom alliansen vilka företag vi är beredda att sälja ut. Det är Telia, OMX, Vin & Sprit, Nordea och Vasakronan. Det är ett renlighetskrav att K G Abramsson också redovisar, eftersom ni har lagt fram budgeten, vilka företag ni vill sälja ut.

Sedan vill jag klart fastslå för K G Abramsson att när det gäller Vattenfall och LKAB är de inte ens i våra tankar.

Anf. 254 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte svara på annat sätt än jag svarade Krister Hammarbergh här. Såvitt jag vet har vi inte satt ihop någon lista. Om jag nu inte minns fel, men det ska förlåtas mig om jag minns fel, har vi 15 miljarder för att finansiera statsbudgeten som är på ungefär 800 miljarder.

Vi är pragmatiska i vår syn på företagande. Jag sade tidigare att vi kan vara beredda att sälja företag, vi kan köpa företag och vi kan omstrukturera och sälja delar av dem. Som förmodligen kammararens ledamöter vet finns det en försäljningsfullmakt till exempel när det gäller Telia Sonera. Det kan vara ett företag som vid lämplig tidpunkt skulle ytterligare kunna avvecklas.

Jag känner mig tillfreds med beskedet från Kristdemokraterna att Vattenfall och LKAB inte finns på försäljningslistan. Jag hoppas att man står vid ord.

Anf. 255 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Herr talman! Har inte väljarna rätt att få veta vilka företag ni tänker sälja? Det är väl inte så att ni tänker sälja Vattenfall och LKAB?

Anf. 256 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att jag tors ge ett väldigt klart besked. Det blir ingen försäljning av Vattenfall. Det blir ingen försäljning av LKAB. Det blir inte någon försäljning av Sveaskog.

Vi har ett antal bra företag som vi gärna vill ha kvar och som hjälper oss att finansiera välfärd i Sverige. De ska vi vara rädda om. Det hoppas jag att vi skulle kunna komma överens om.

Anf. 257 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Som har framkommit i de tidigare replikskiftena finns de exempel som K G Abramsson lyfte fram, Vattenfall och LKAB, inte på någon gemensam försäljningslista. Jag kan förtydliga att de aldrig har funnits på en försäljningslista som Centerpartiet har haft. Det är väl en händelse som ser ut som en tanke att nu när vi har en gemensam försäljningslista finns inte Vattenfall och LKAB med.

Jag tycker ändå att K G Abramsson lite blir svaret skyldig när han säger att det inte finns någon försäljningslista för de 15 miljarder som finns redovisat i regeringens budget. Finns det ingen lista och ingen avsikt att sälja är det ett budgethål.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Näringsliv

K G Abramsson sade att det finns 15 miljarder för att finansiera statens budget. Tänker ni inte sälja? Då har ni i så fall inte en budget som går ihop.

Anf. 258 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte garantera att det inte finns någon sådan lista. Jag ska ärligt säga som det är. Jag har inte sett någon sådan lista. Däremot är det alldeles riktigt att en del av statens utgifter ska finansieras med försäljning av företag.

Om Roger Tiefensee tittar tillbaka på statsbudgeterna sedan 1994–1995 ska han se att det i stort sett varje år har tagits upp en post angående statliga företagsförsäljningar. Det finns ett antal företag som vi delvis har gett försäljningsfullmakt för. Telia Sonera skulle räcka väldigt långt och mycket långt utöver de 15 miljarder som finns i statsbudgeten.

Vi har också Nordea till exempel, och det finns även andra företag. Jag tror inte att Roger Tiefensee ska vara orolig för att den här inkomsten inte kan komma att hamna i statens kassa innan nästa år är slut.

Anf. 259 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Det är intressant att två av de företag som finns med på alliansens lista nu plötsligt också finns med på K G Abramssons lista.

Det gör inte saken bättre att det notoriskt sätts upp 15 miljarder. Om jag tittar tillbaka så ser jag att prognosen för i år visar på försäljningar på 6,5 miljarder. Utfallet för 2003 och 2004 var försäljningar på noll och på 100 miljoner. Man sätter alltså upp 15 miljarder år ut och år in, och så säger K G Abramsson att det är en del av det som finansierar statens utgifter.

Men verkligheten visar på att det är därför ni behöver låna. Ni har ju en budget som inte går ihop.

Anf. 260 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Herr talman! Vi har, som jag sade, ingen färdig lista. Däremot måste kammarens ledamöter veta att vi har fattat ett gemensamt beslut om att medge försäljning av Telia Sonera. Det finns en försäljningsfullmakt, och den är numera minst ett par år gammal. Den skulle räcka ganska långt när det gäller att hantera Telia Sonera.

Roger Tiefensee antyder att det skulle vara någon sorts bluffbudget som vi har lagt, men det är fullständigt taget ur luften. Det är klart att det finns en avsikt bakom siffran.

Anf. 261 ULLA LÖFGREN (m):

Herr talman! ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier, har nyligen publicerat en utvärdering av den regionala utvecklingspolitiken. Det samma har Riksrevisionen gjort. Den senare granskningen visar att varken mål- och resultatstyrningen eller de förordningar som reglerar stöden fullt ut har anpassats till den nya tillväxtinriktningen som var riksdagens beslut 2002.

ITPS konstaterar att det i stor utsträckning är samma gamla stöd- och fördelningspolitik som fortfarande gäller. Det talas om tillväxt, men vad är det egentligen som görs?

Trollhättepaketet är ett illustrativt exempel på hur den regionala tillväxtpolitiken har kunnat se ut. Tillväxtpolitik är att ta avstamp i de lokala utvecklingsmöjligheterna och att samordna de statliga resurserna för att stötta den lokala kraften. Runtom i landet finns det massor med orter som befinner sig i samma situation som Trollhättan, där industrin vill utveckla, men där undermåliga vägar, dålig tillgång på risk- eller utvecklingskapital och svårighet att fånga rätt kompetens hindrar tillväxten.

Jag ska ge ett exempel. Vindeln är en ort ungefär sex mil från Umeå efter väg 363, och den ingår i Umeås arbetsmarknadsregion. Vindelns problem påminner i hög grad om de problem Trollhättan har brottats med.

Umeåregionen är ett transport- och logistiknav i Sverige och norra Europa. Regionen är i dag en tillväxtregion och har kommuner med såväl positiv som negativ befolkningstrend. Men sammantaget har man en hög tillväxt.

När det gäller kommunikationer inom regionen ser det olika ut beroende på målet. En resa i nordsydlig riktning går bra såväl med egen bil som kollektivt. Men att resa på "tvären", i östvästlig riktning, går betydligt sämre. Om Umeåregionen ska fortsätta att vara en av fyra tillväxtmotorer i Sverige och ha ambitionen att vara den främsta så är det viktigt att lösa problemen med de flaskhalsar som finns bland annat längs väg 363.

I ett tillväxtperspektiv och för näringslivsutvecklingen och arbetskraftsförsörjningen är regionen beroende av förbättrade inomregionala kommunikationer. När det gäller kollektiva kommunikationer följer det precis samma struktur – ju sämre väg- och resmöjligheter, desto sämre kollektivtrafik.

Herr talman! I Vindelns kommun är var tionde invånare en företagare. Många företag finns inom den skogsbruksmekaniska sektorn. De är världsledande inom sin nisch och utgör hjärtat av Sveriges skogsbruksmekaniska kluster. Detta kluster sysselsätter i dag ca 1 100 personer varav 400 anställda återfinns i Vindelns tätort och industriområde.

Planerade investeringar under de närmaste fem åren bland de företag som befinner sig längs väg 363 är minst 165 miljoner, varav det nyligen har beslutats om ca 100 miljoner. Längs väg 363 fraktas årligen gods för mellan 750 miljoner och 1 miljard svenska kronor, varav den största delen exporteras.

Längs väg 363 åker dagligen ca 600 dagpendlare mellan Umeå och Vindeln. Om företagen längs väg 363 ska kunna fortsätta verka och utvecklas i regionen, i länet och i Sverige krävs det att arbetskraftsförsörjningen säkras. Det kan enbart ske om kommunikationer och restider ligger under den magiska restidsgränsen på ungefär 40 minuter. Irritationsmomenten efter vägen, där det finns 23 olika hastighetsbegränsningar, måste tas bort.

Den bästa tillväxtåtgärden för Vindeln är alltså att förbättra väg 363. Men var finns pengar till det paketet? Det vill jag fråga regeringsföreträdarna.

Kommer pengarna nu – eller när det har blivit för sent? Slänger man in jätten efter degen, som i Trollhättefallet?

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

Herr talman! Förutom att föreslå åtgärder som underlättar och förbättrar för företagare satsar Moderata samlingspartiet år 2006 4 miljarder mer än regeringen på upprustning av vägnätet. Vi föreslår också att mer pengar ska gå till forskning och utbildning samt att kapitalförsörjningen till företag ska förbättras.

Det ligger i linje med vår uppfattning att det inte är selektiva företagsstöd som skapar regional tillväxt utan ett bra företagsklimat, en god infrastruktur i form av vägar, kommunikationer i övrigt, utbildning och forskning samt tillgång till kapital.

Herr talman! Visst finns det också ett behov av viss sammanhållningspolitik. De långa avstånden i vårt land motiverar exempelvis att det nuvarande transportbidraget behålls. För att upprätthålla viss service i glesbygden krävs det också statliga insatser.

Det måste vara möjligt att bo och leva tryggt i hela vårt land, men det är inte möjligt att tvinga fram tillväxt överallt. Tillväxten gror ur kreativa miljöer, den gödglas av eldsjälar och den kan blomma ut om klimatet är det rätta. Det är politikernas sak att tillhandahålla förutsättningarna för ett gott klimat.

Anf. 262 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Ulla Löfgren är Moderaternas talesman i regionalpolitiska frågor i näringsutskottet. Vi ska självfallet se till att man har en bra regionalpolitik som gagnar hela landet.

Men det är högeralliansens skillnader i budgetsammanhang som spretrar oerhört mycket. Mellan Moderaterna och Centern skiljer det närmare 2 miljarder, vilket är inte bara ganska utan väldigt mycket – och det i en budget på 3,3 miljarder. Det finns ingen samstämmighet här.

Moderaterna vill ta bort bredbandsstödet. Man vill höja momsen på personbefordran, man vill öka bilkostnaden genom att privatisera trafikskadeförsäkringen och man skär dessutom ned regionalpolitiken med över 800 miljoner. Hur ska en sådan politik ge ett rundare Sverige, Ulla?

Anf. 263 ULLA LÖFGREN (m) replik:

Herr talman! Du jämförde vårt budgetalternativ med Centerpartiets, Sylvia Lindgren.

Om man slår ihop våra satsningar på vägar och på regionalpolitiken så ser man att vi satsar mer på det som folk efterfrågar ute i regionerna. Om vi dessutom lägger till satsningar på forskning och utbildning och våra förbättringar för kapitalförsörjningen så är våra satsningar mycket större än regeringens. Jag är övertygad om att det går att komma överens inom borgerligheten. Det är dessa saker som man efterfrågar.

Anf. 264 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Det är en stor splittring i budgetsammanhang när det gäller regionalpolitiken. Jag kan också se en annan, för mig väldigt konsstig del, och det är att Moderaterna föreslår en dubbling av momssatsen på personbefordran i den ekonomiska motionen samtidigt som man pratar varmt för kollektivtrafiken i sin trafikmotion. Det finns mycket som inte stämmer i det här sammanhanget.

Kapitalförsörjning, infrastruktur och möjligheter till större arbetsmarknadsregioner för att på så vis hitta bättre samordning är frågor som

vi diskuterar och gör mycket kring. Men, Ulla Löfgren, när det gäller regionalpolitiken och de här frågorna har inte Moderaterna särskilt mycket kött på benen ens gentemot sina egna alliansbröder.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

Anf. 265 ULLA LÖFGREN (m) replik:

Herr talman! Om Sylvia Lindgren åker ut i landet och frågar vad företagarna, företagsorganisationerna och näringslivsutvecklarna i kommunerna vill ha får hon höra att det är det vi har föreslagit i vår motion.

Anf. 266 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Det är imponerande att Moderaterna anslår 4 miljarder ytterligare i sitt budgetförslag. Det varierar ju lite grann mellan allianspartierna, och jag ska inte påpeka splittringen, som Sylvia Lindgren har gjort.

Men hur mycket skulle dessa 4 miljarder kronor räcka till? Jag tror att vi fick en uppgift i trafikutskottet för inte alls länge sedan att det kostar ungefär 40 000 kr per meter att bygga en ny väg. Om jag har räknat rätt skulle det innebära att det skulle bli tio mil väg extra. Jag är medveten om, Ulla Löfgren, att de här pengarna till exempel skulle kunna användas till att upprusta väg och kanske räcka till mer. Men är det så mycket att yvas över när Moderaterna åker runt i län efter län och skryter över sina extra 4 miljarder? Berätta i stället vad de här pengarna egentligen räcker till! De kanske räcker mellan Umeå och Vindeln, men sedan kanske pengarna är slut. Vad ska vi fördela till de övriga delarna av landet i så fall, Ulla Löfgren?

Anf. 267 ULLA LÖFGREN (m) replik:

Herr talman! Jag tycker i stället att ni skulle svara på varför inte ni satsar mer pengar på vägarna, om det nu är så dyrt per meter att pengarna inte räcker till någonting. För stora delar av vårt land är det inte nybyggnationer som gäller, precis som påpekades, utan det handlar om att behålla den vägstandard som finns och öka trafiksäkerheten och framkomligheten.

Anf. 268 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Tack, Ulla Löfgren! Det var precis det jag påpekade. Det största behovet ligger just på att renovera och underhålla vägar. Där delar jag Ulla Löfgrens uppfattning. Det intressanta är att man åker omkring och säger att man har en mycket bättre och starkare budget när det gäller att bygga och underhålla vägar, men egentligen har man bara en liten, liten tummetott ytterligare utöver vad regeringen har. Det är sanningen, Ulla Löfgren, och det måste du väl kunna erkänna. Det var inte så mycket mer. Det räcker inte till de eftersatta behov – för det är det sannerligen – som finns över hela landet.

Anf. 269 ULLA LÖFGREN (m) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att 4 miljarder är lite pengar. Det är mycket pengar. Därför tycker jag också att det är ofantligt mycket pengar när Socialdemokraterna satsar 3 miljarder kronor på vägtullar i Stockholm.

Anf. 270 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Egentligen skulle jag kunna instämma i Ulla Löfgrens anförande i stora delar, men jag tänker ändå säga det som jag har förbe-

rett. I dag talar vi om regional utvecklingspolitik, som är beteckningen på utgiftsområde 19. Men jag vill se regional utvecklingspolitik som något mycket mer. Vi i Folkpartiet är av den bestämda uppfattningen att det är ett antal politikområden som måste samverka för att ge en god regional utveckling. Därför är det bra att vi i den allmänpolitiska debatten i dag har arbetsmarknadspolitik, närings-, regional- och infrastrukturpolitik i ett sammanhang, även om jag gärna hade sett att också utbildningspolitiken funnits med i samma paket. Alla dessa delar behöver fungera för att vi ska få en god utveckling i en region. Detta gäller oavsett vilken region man vill utveckla. Jag ska nämna två exempel på helt olika regioner som båda är beroende av att till exempel de vattentäta skotten mellan Utbildningsdepartementet och Näringsdepartementet tas bort.

I dag på morgonen har några av oss lyssnat till en dragning om något som heter Medicon Valley, som Maria Larsson också nämnde tidigare. Där arbetar man med utveckling av läkemedel, vilket i dag är väldigt dyrt, bland annat därför att det kommer nya regler hela tiden samtidigt som en del har funnits i 50 år.

Nu planeras inom EU:s sjunde ramprogram ett kontor som bland annat skulle kunna arbeta med att förenkla de här reglerna. En grupp inom Medicon Valley arbetar med att föra fram en svensk-dansk kandidatur för att få det här kontoret ned till Malmö–Köpenhamn-regionen. Men i Sverige är det problem. Det finns inget departement som har velat ta på sig att föra Sveriges talan i ministerrådet. Jag hoppas att det snabbt kan komma fram någon, antingen från Utbildnings- eller Näringsdepartementet, som kan samarbeta med den danska sidan så att vi kan föra fram vår kandidatur gentemot de fem andra som finns ute i Europa.

Mitt andra exempel tar jag från mitt eget hemlän, Västerbotten, som oftare än Skåne brukar sammankopplas med det som tidigare kallades regionalpolitik. I måndags var jag tillsammans med min kollega Gunnar Andrén från Danderyd på ett möte just i Vindeln, som Ulla Löfgren redan har berört. I Vindeln bor, som Ulla sade, drygt 5 500 människor, och det finns 570 registrerade företag. Alltså är var tionde vindelnbo företagare. Det växer fram ett kraftigt industrikluster.

Vi gjorde också besök på ett spännande företag i stark utveckling. Det heter Indexator och tillverkar något som kallas rotatorer. Det fungerar ungefär som en handled i grävmaskiner, skogsmaskiner och annat. Det här företaget utvecklas snabbt och ska just nu investera 100 miljoner i en ny fabrik. Allt ser ljust ut, men ett problem är den dåliga vägen. Ett annat problem är svårigheter att rekrytera och kompetensutveckla anställda.

Väg 363 mellan Umeå och Vindeln är, som sagts, mycket dålig. Den har väldigt varierande hastigheter, och det finns 23 hastighetsskyltar. Företagen ropar bildligt talat på hjälp för att få en bättre väg, vilket är helt nödvändigt för transport av deras produkter men också för de många hundra människor som varje dag pendlar mellan Umeå och Vindeln. Vägen ligger just nu i Vägverkets plan för 2015, men det är helt orimligt att man ska vänta tio år på en förbättring. En tidigareläggning måste ske, och så blir det om alliansen får bestämma.

Som jag nämnt har man också vissa svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens, och det kommer att behövas kompetensutveckling allteftersom. Indexator har till exempel en egen forskningsavdelning och behöver folk med hög kompetens. Också andra företag i kommunen behöver detta.

Umeåregionen är stark, som tidigare sagts. Universitetet växer, men regionen är också beroende av industriföretagen i andra delar av länet. Man är också beroende av god infrastruktur, lättillgänglig utbildning och god samhällsservice på andra områden.

Jag fick ett förslag vid mitt besök i Vindeln i måndags. Ge industriklustret i Vindeln verkligt goda förutsättningar att utvecklas genom ett Vindelnpaket som överbryggar de vattentäta skotten mellan Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet! När Saab i Trollhättan fick problem fanns det plötsligt resurser att skapa ett Trollhättepaket med både infrastruktur och utbildning. Ett Vindelnpaket skulle kosta oerhört mycket mindre och framför allt göra mycket mer nytta om det sattes in nu. Det skulle kunna vara en verklig vitamininjektion för Västerbotten, ett gott exempel på en bred satsning på regional utveckling i stället för selektiva företagsstöd.

Därför undrar jag: Kan någon ställa upp på det?

Anf. 271 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Jag håller med Yvonne om att det är viktigt att man samverkar och att det är en rad olika politikområden i samverkan som är nödvändigt för att kunna driva en bra regional utvecklingspolitik. Men jag varnar samtidigt för att man ställer regioner och verksamheter mot varandra, för det är vi inte betjänta av.

Ändå är det så, när man tittar på budgeten, att Folkpartiet vill spara mest på politikområdet med sitt förslag att ta bort 1 miljard kronor årligen från den regionala utvecklingspolitiken. Då vill jag fråga en sak. Här finns det skillnader: från 800 miljoner från Moderaterna till 1 miljard för Folkpartiet. Splittringen är alltså fullkomlig. Hur ser Yvonne Ångström på det?

Anf. 272 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vi har olika siffror på det här området – det är jag medveten om. Folkpartiet har under många år haft en lägre satsning just på regionalpolitiken därför att vi inte vill ha selektiva företagsstöd. Vi satsar i stället visserligen inte så mycket som Moderaterna men ändå mer än regeringen på infrastruktur, och vi satsar mer på forskning och utveckling och på utbildning, några av de områden som för oss är viktigare än företagsstöden.

Anf. 273 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Det är ju inte bara det. Det handlar ju också om Glesbygdsverket och en massa andra anslag som man vill skära ned på när det gäller den verksamheten. Men det viktiga när det gäller regionalpolitiken är ju att man också måste försöka samordna och samverka så att man ska få ett rundare Sverige. Här slår man sig för bröstet och talar om hur högeralliansen är stark, och så spretar det så oerhört mycket när det gäller regionalpolitiken. Det måste ju inte minst för Norrlandslänen vara väldigt

viktigt att se till att man har en regionalpolitik värd namnet. Det vill vi socialdemokrater fajtats för.

Anf. 274 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vår uppfattning om regionalpolitik är inte att den ska vara av den typen som Socialdemokraterna vill ha. Vi vill ha en regional utvecklingspolitik som omfattar många områden. Bland annat kan jag anknyta till det Kristina Zakrisson talade om tidigare: att ge myndigheter och verk större krav i regleringsbrev på att de ska uppfylla det regionalpolitiska ansvaret.

Anf. 275 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Under de snart åtta år som jag har arbetat i riksdagen har jag fått höra, nästan till leda, att hela landet ska leva. Det är inte så att jag inte vill att hela landet ska leva – hela landet måste få leva! Statsministern har sagt det ett otal gånger. Olika ministrar och socialdemokratiska partiföreträdare har basunerat ut budskapet: Hela landet ska leva!

Men tyvärr har det stannat vid enbart ord. De konkreta åtgärderna som gör det möjligt för hela landet att leva har lyst med sin frånvaro. Det är svårt att snacka ihjäl en älg – i dessa älgjaktstider. Lika svårt är det att lösa glesbygdens problem med bara prat. Regeringen ger prov på mycket snack men väldigt lite verkstad, och det verkar tyvärr fortsätta.

För lands- och glesbygden har livsvillkoren blivit allt sämre. Höga energi- och drivmedelsskatter är en bidragande orsak till att det blivit så här. Konkret, kraftfull regionalpolitik är en bristvara i socialdemokratins Sverige.

Herr talman! Jag vill ta upp frågan om de höga drivmedelsskatterna. Väldigt många människor är beroende av bilen. De har inga alternativ. Det finns ingen tunnelbana i Gällivare eller Jokkmokk. Att prata kollektivtrafik med en trafikant i Norrbotten är som att prata rovdjursjakt i Stockholm med en stockholmare. För de flesta som bor i Norrbotten är en buss som tar dem till och från jobbet i rimlig tid lika osannolikt som för en stockholmare att möta en varg i Gamla stan. Bilen är den enda möjligheten att ta sig till och från arbetet och till olika livsnödvändiga serviceinrättningar.

När bensinpriset fortsätter att stiga som det gjort de senaste månaderna försämras levnadsvillkoren. Särskilt svårt blir det för låginkomsttagarna. Familjerna har inte längre råd att ta sig till de mest nödvändiga serviceinrättningarna, än mindre skjutsa sina barn till träningar och andra fritidsaktiviteter. Detta är inte rimligt. Vi kristdemokrater vill ändra på det.

Herr talman! När en matkasse i glesbygden, fyra mil från tätorten, vilket inte alls är ovanligt i Norrbotten, kostar en hundralapp mer än en motsvarande matkasse i tätorten på grund av högt bensinpris är det något som är fel. Hur landets statsminister kan vara stolt begriper jag inte. Vi kristdemokrater är varken stolta eller nöjda med situationen.

Gjorda undersökningar visar att folk hellre byter bostad och jobb än gör sig av med bilen. Jobb förresten – frågan är om sådana finns att tillgå. De är väldigt få i Norrbotten. I går kom septembers siffror från länsarbetsnämnden, som visade på rekordhög arbetslöshet, i vissa kommuner uppemot 15 %. Om människorna trots allt blir tvingade till att

göra sig av med bilen på grund av regeringens orättfärdiga bensinskattepolitik är de dömda till utanförskap och isolering.

Herr talman! Drivmedelspriserna har under de senaste månaderna rakt i höjden. Tolvkronorsvallen är sprängd med råge. Av ett bensinpris på 12 kr tar staten mer än 7 kr i skatt. Detta är inte rimligt. Socialdemokraterna med sina stödpartier skyller på att det är oljebolagen som driver upp drivmedelspriserna, men man håller tyst om att regeringen själv tar ut 60–70 % av det konsumenten får betala för bensinen vid pump.

Vi kristdemokrater har i vår budget finansierat en halvering av momsen på bensinen, men inte bara momsen på bensin utan även på diesel och andra drivmedel. Man kan inte heller skylla på att en halvering av momsen skulle belasta miljön. Det är naivt att tro att svenskarna helt plötsligt skulle börja köra bil som vansinniga om vi sänkte momsen på bensinen. Momsen är heller ingen miljöskatt utan en skatt som går direkt in i statskassan. Vid pumpen betalar vi redan som konsumenter ca 5 kr i energi- och miljöskatt. Den skatten vill vi inte sänka. Men en halvering av momsen innebär en sänkning av bensinen vid pump med 1:30 kr. Det är det vi lägger fram för väljarna. Det är slutligen de som bestämmer om vi ska få sänkt bensinskatt eller inte.

Anf. 276 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Jag fortsätter då min diskussion och framställning av fakta när det gäller splittringen beträffande de regionalpolitiska medlen. På det här utgiftsområdet vill Kristdemokraterna minska med 120 miljoner för 2006, 345 miljoner för 2007 och 345 miljoner för 2008. Det är alltså inte en splittring av lika stor omfattning som mellan Folkpartiet och Moderaterna, utan det gäller en mindre del. Man ligger lite närmare Centern. Men vad det blir återkommer vi till.

I övrigt argumenterar Erling Wälivaara på precis det sättet som jag är rädd för, nämligen hur man ställer region mot region. Jag var själv uppe i Norrbotten för en dryg vecka sedan och färdades kring Gällivare och Jokkmokk. Jag åkte bil ganska mycket och såg och upplevde hur man på kort tid kunde åka långa sträckor. Att åka från Gamla stan till Farsta tar längre tid än vad det tar att åka mycket längre sträckor i Norrbotten.

Vi ställer saker och ting mot varandra. Ska vi gå in och titta på kostnadslägen finns det utredningar av det också. Det är bra att vi belyser varandras svårigheter, men vi ska försöka göra någonting åt det och se ett helhetsperspektiv av regionalpolitisk karaktär och ta fram de fördelar som finns i Norrbotten. Det har jag upplevt jättemånga, men det vore bra om det i högre grad aktualiserades från den lokala och regionala nivån.

Anf. 277 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Herr talman! Region mot region – det är inte alls så. Samma sänkning av bensinskatten som sker i Norrbotten sker också i Skåne, Halland och överallt i landet eftersom vi sänker momsen. Och det gäller inte enbart på bensinen utan också på biobränslen, på E 85. Vi vill sänka momsen på alla bränslen.

Gör något åt det så att vi får en bättre balans i regionerna, säger du. Ni har haft elva år på er och inte gjort någonting!

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

Anf. 278 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Det har vidtagits många åtgärder för verksamheter också i de norra regionerna, och det är jag glad för. Jag är glad för det som nollåtta. Däremot tycker jag att det är olämpligt att säga att om man möter en varg i Stockholm kommer man säkert att göra något. Det är en debatteknik som är ovärdig Sveriges riksdag.

Anf. 279 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Herr talman! Jag vill säga det på nytt, för tydligen har Sylvia missuppfattat mig.

Det är alltså lika osannolikt att kunna åka buss till jobbet i många glesbygdsbyar i Norrbottens inland som det är att möta en varg i Gamla stan. Det var så jag sade.

Anf. 280 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Varför har de inte gjort revolution? Frågan ställdes häromdagen av krönikören Johanne Hildebrandt i Aftonbladet.

Vilka var det krönikören talade om? Jo, hon sade sig inte begripa varför norrlänningarna inte gjort revolution. I själva verket är Norrland det mest utsugna området i Sverige, sade hon och pekade på att den gamla slalomstjärnan Stig Strand i Tärnaby räknat ut att kraftverken i enbart Storumans kommun drar in 500 miljoner kronor per år. Men det är pengar som Vattenfall centralt tar hand om. Bygden som släppt till sina forsar får behålla knappt någonting.

Det är andra toner än det som annars brukar trumpetas ut av medieeliten i huvudstaden. Från det hållet låter man inte sällan förstå att norra Sverige skulle leva på bidrag från idogt arbetande stockholmare, att landsbygden i allmänhet och norra delen av landet i synnerhet skulle vara en tärande region. Men hur fel har man inte när man delar in landet på det sättet. Vi behöver både ett starkt Stockholm och ett starkt inland i norr.

Hur ska vi då stärka inlandet i norr? Jag har flera gånger i kammaren tagit upp Ragunda i östra Jämtland som exempel på vad som pågår. Ragundabygden har släppt till nio forsar i Indalsälven till kraftverksbyggen. Där produceras i dag nära en tiondel av all svensk vattenkraft, men denna naturresursrika bygd får behålla knappt någonting av detta. Ragunda är rikt men tvingas kämpa mot avfolkning och har landets högsta kommunalskatt.

Om Ragunda legat i Norge hade kommunen fått 55 miljoner kronor i naturresursskatt och lika mycket i fastighetsskatt för de nio kraftverken, alltså 110 miljoner kronor till kommunkassan. Det kanske inte är så underligt att det finns jämtar som beklagar Brömsebrofreden 1645.

Jag tycker att det är hög tid att vi även i Sverige inser att de regioner och kommuner som har naturresurser och släpper till dem till storsamhället också ska få del av de rikedomar som produceras. Föreningen Sveriges Vattenkraftskommuner, som arbetar över alla partigränser, arbetar sedan många år för att minst 600 miljoner kronor varje år ska stanna i de bygder där kraften produceras. Det är ett högst rimligt krav som bör tas på allvar även i denna kammare.

En annan punkt som jag vill ta upp i denna debatt är det något absurda faktum att Sverige inte anser sig ha råd att ta tillbaka de medel som

vi har rätt till från EU:s strukturfonder. Jag är definitivt ingen EU-entusiast, snarare tvärtom, men jag anser att när Sverige varje år betalar 25 miljarder kronor till EU-budgeten ska vi också ta hem de pengar vi har rätt till.

Av någon anledning har regeringen inte anpassat växelkursen till verkligheten. I våras diskuterade vi detta i näringsutskottet, och vi förväntade oss att regeringen skulle justera växelkursen till att hamna i varje fall nära den verkliga kursen – från 8:50 till åtminstone 9:15, när den verkliga kursen ligger över 9:30. Men den 23 juni beslutade man att justera den från 8:50 till 8:60. I praktiken innebär detta att ungefär 1 265 miljoner, som man beräknat, av de medel vi i Sverige har rätt till under innevarande programperiod 2000–2006 inte tas hem. De ligger och väntar, och det är typiskt nog sådana medel som i första hand skulle ha gått till utvecklingsprojekt i norra Sverige, till företag och län som så väl behöver sådana projekt.

Då ställer regeringen av någon anledning dessa medel mot andra åtaganden med hänvisning till att det behövs medfinansiering. Med denna något märkliga logik skulle man från EU-budgeten inte ta hem en enda krona som vi har rätt till. Medlen kan ju alltid ställas mot barnbidrag och äldreomsorg om man argumenterar på det sättet.

Sanningen är dessutom den att ordinarie anslag kan användas som medfinansiering. Vad EU enligt reglerna för sammanhållningspolitiken kräver är att de nationella offentliga medlen inte får minska som en följd av att ett land tilldelas medel från strukturfonderna. Visst ska det diskuteras hur strukturfonderna och EU:s sammanhållningspolitik fungerar, men vi borde kunna vara överens om att de medel som Sverige har rätt till också ska användas och inte skänkas till Bryssel. Det innebär att vi i praktiken frivilligt betalar ännu mer i medlemsavgift till EU än den höga summa som vi redan betalar.

Det är dags att verklighetsanpassa den politiken. Det är också hög tid att ge alla delar av Sverige rättvisa och någorlunda likvärdiga förutsättningar för utveckling utifrån deras lokala och regionala förhållanden. Och då måste makt flyttas från staten till regioner och kommuner. I så fall har norra Sverige en mycket positiv framtid. I så fall finns det ingen anledning för norrlänningarna att göra revolution.

Anf. 281 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Centern vill ge 400 miljoner mer än regeringen till medfinansiering av EU-projekt och räknar därmed med att detta ska ge ungefär 1 200 miljoner mer till politikområdet än regeringens förslag. Alltså finns det i högeralliansen ett spann på 2 200 miljoner inom ett politikområde som i statsbudgeten omfattar 3 333 miljoner kronor för 2006.

Jag vill fråga Håkan Larsson: Vad gäller egentligen? Moderaterna vill skära ned regionalpolitiken med mer än 800 miljoner per år medan Centern vill satsa 1 200 miljoner mer än regeringen. Hur går detta ihop?

Anf. 282 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! Det är faktiskt fråga om fyra olika partier, och Centerpartiet driver att hela landet ska utvecklas. Jag är övertygad om att vi kommer att få ganska starkt stöd för det även från de övriga partierna.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

Man placerar i budgeten resurserna på lite olika områden. Det jag kunnat konstatera är att det finns en motion med företrädare för alla fyra partier och dessutom Miljöpartiet som understryker att vi ska ta hem alla de medel vi har rätt till från strukturfonderna. Det är en viktig del i detta. Dessutom har vi 400 miljoner kronor för lokal och regional utvecklingspolitik, vilket är en mycket viktig del av centerpolitiken.

Anf. 283 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Vattenkraften har vi diskuterat många gånger, och jag tror inte att vi kommer längre just nu.

Motivet för att bedriva en regional utvecklingspolitik i alla delar av landet är bland annat att den nationella tillväxten utgörs av summan av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Den samlade nationella tillväxten är således delvis avhängig av hur väl de förutsättningar som finns lokalt och regionalt ska tas till vara. Sammanhållning, samverkan, måste vara ett viktigt recept för att kunna ha en god utveckling i hela landet.

Anf. 284 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Herr talman! I Norge tillträder förmodligen en ny regering inom kort, och de kommer att driva vidare politiken att ta hela Norge i bruk. Där ingår som en mycket viktig punkt att kommunerna och regionerna får del av naturresurserna. Det sammanväger man med skatteutjämnningssystemet. Det går mycket väl att se till att de bygder som bidrar med sin vattenkraft också får del av dessa rikedomar och samtidigt ha en sammanhållningspolitik för hela landet. Studera Norge, Sylvia!

Anf. 285 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Under rubriken *Regionalpolitik* i den allmänpolitiska debatten har vi nu diskuterat väldigt mycket om Norrlands och glesbygdens problematik. Jag tänkte tala lite grann om storstadsproblematiken och det som händer i storstaden.

Stockholm är en fantastisk stad, och Stockholmsregionen är en fantastisk region att leva i. Här finns en relativt hög tillväxt. Det finns gott om företag. Det är billigt att starta nya företag. Företagen är koncentrerade framför allt till IT och biomedicin, men det finns fortfarande en hel del traditionell industri som var så vanlig i vår huvudstad tidigare.

Just nu ökar antalet sysselsatta, och antalet lediga platser ökar också. Men på grund av den IT-bubbla som sprack, där Stockholm kanske drabbades värst av alla delar i vårt land, finns det en del problem med att minska arbetslösheten i den takt som vi skulle önska.

Stockholms handelskammare har väldigt ljusa visioner för hur Stockholmsregionen ska utvecklas och att Stockholm ska kunna återgå till att vara den tillväxtmotor som man har varit och alltså kommer att vara i framtiden.

Men bakom den här framgångssagan finns det också en annan sida. I Stockholmsregionen lever sannolikt de allra fattigaste i Sverige, men också de allra rikaste. Ett av de mest påtagliga exemplen på detta är den barnfattigdom som finns. En tredjedel av dessa barn fick stanna hemma hela sommaren utan att göra någon semesterresa. Den siffran var betydligt lägre i det övriga landet.

Det behövs storstadssatsningar för att hela vårt land ska leva och för att utjämna de skillnader som finns i storstaden.

Jag vill också peka på ytterligare ett par områden. Det finns i dag bostadsområden som har liknande problem som dem som har redovisats av kamraterna från de norra delarna av Sverige. Men orterna i Stockholmsregionen avfolkas inte; snarare överbefolkas de. Men problemen är desamma. Den offentliga och den privata servicen minskar. Alltfler av de människor som bor här behöver stöd för att klara sin försörjning.

För att komma till rätta med segregationsproblemen och få ett samhälle där alla är delaktiga krävs det kraftfulla insatser för att människor ska få en bra utbildning, bra bostäder och naturligtvis arbeten. Det är delvis en kommunal fråga, men det är också en fråga där staten måste ta ett ordentligt ansvar.

En annan fråga i storstäderna är problemet med bostäder. Det står många människor i bostadskö. Det har sannolikt att göra med att det helt enkelt har byggts för lite. Det behöver byggas mera framför allt nu och inte senare. Vi har upplevt alltför mycket av nyliberala projekt där man har sålt ut allmännyttans bostäder. Vi betackar oss för det i framtiden. Det är viktigt att vi får en stabil bostadsmarknad där man satsar på bostäder som människor har råd att efterfråga. Staten bör få i gång ett bostadsfinansieringssystem som gynnar en nybyggnation.

Det krävs dock mer än att bara bygga bostäder, för det kan man ju göra relativt lätt. Man behöver också satsa på infrastrukturen. Ibland handlar det om väldigt små satsningar. Det kan gälla en ramp som leder till det nya bostadsområdet eller en gammal busslinje som går en anorlunda väg. Men det behövs nästan alltid en kompletterande satsning på infrastrukturen, och det behöver storstadsregionerna hjälp till.

Det finns en nästan trekärnig struktur i Stockholmsregionen. Det görs nu en historisk satsning på infrastrukturen, men det behövs sannolikt göras mer, inte minst en förbifart där man kan åka förbi Stockholm utan att behöva åka in i eller strax utanför innerstaden.

Herr talman! Den avslutande frågan som jag tänkte ta upp handlar om hemlösa och psykiskt sjuka. De är betydligt fler i storstäderna än någon annanstans. Det beror delvis på en anonymitet och den dåliga sociala kontrollen. Det har också funnits en stark koncentration av de stora mentalsjukhusen till storstäderna. Det behövs särskilda insatser för att man ska kunna komma till rätta såväl med hemlösheten som med vården för psykiskt sjuka.

För att hela Sverige ska leva krävs det också en aktiv storstadspolitik.

Anf. 286 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag instämmer i mångt och mycket i den beskrivning som Börje Vestlund gör. Men jag vill gärna se att man mera skulle prata om Stockholm–Mälar-regionen och inte bara om Stockholmsregionen.

Det behövs ett helhetsperspektiv i den regionala politiken. Det sker i dag en planering av en ny hamnutbyggnad strax norr om Nynäshamn, Norviks hamn, med tillhörande tillfartsvägar och järnvägar. En sådan satsning kommer enligt Sjöfartsverket att leda till att man inte är intresserad av att bygga ut Södertäljeslussen. Det innebär alltså en nedläggning av hamnarna i Köping–Västerås.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

Samtidigt finns det i dag en överkapacitet när det gäller hamnnäring-
en i området Oxelösund, Södertälje, Västerås–Köping som skulle kunna
möta de behov som det innebär att flytta ut oljetransporter från Stock-
holms innerstad. Då är min fundering: Är det här en bra satsning? Vore
det inte bättre att se till att hamnarna i Köping–Västerås fick vara kvar så
att hela Mälardalen kan leva vidare?

Anf. 287 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Frågan om Norviks hamn och dess utbyggnad är kom-
plicerad. Jag skulle behöva lite mer utrymme för att kunna diskutera den,
men jag ska försöka att ge en förklaring på den korta stund som jag har
till mitt förfogande.

Det är oerhört viktigt att man kan flytta bort containertrafiken från
Stockholms hamn. Det är vi nog alla överens om. Att flytta den till andra
delar av Mälarregionen tror jag vore mindre smart. Det skulle sannolikt
innebära att problemet med kommunikationerna till och ifrån skulle bli
värre. Det är betydligt längre att åka från dessa hamnar. Här får man en
hamn som ligger förhållandevis nära Stockholm, och det är därför som
jag tror att det är klokt för framtiden att satsa just på Norviks hamn.

Jag tror inte att man kan ersätta dessa hamnar med varandra, utan de
ska komplettera varandra.

Anf. 288 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Nu är situationen den att Norviks hamn existerar ju inte
i dag. Det gör däremot Södertälje hamn och hamnen i Oxelösund. Men
problemet är ju att staten via Sjöfartsverket säger nej till en utbyggnad av
slussen i Södertälje, vilket är en förutsättning för att verksamheten ska
kunna fortsätta i den inre delen av Mälardalen till gagn för miljövänliga
transporter till de bygderna.

Anf. 289 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Som svar på den direkta frågan kan jag bara säga att vi
från vår sida tycker naturligtvis att det är viktigt att man bygger ut även
Södertälje sluss. Det handlar inte bara om att man ska bygga Norviks
hamn. Det är ju en kommunal satsning från Stockholms stad, men det är
staten som ska stå för anknytningen till Stockholms stad. Vår uppfattning
är att Södertälje sluss ska byggas ut. Det är ingen tvekan om den saken.

Anf. 290 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Mitt inlägg här i dag skulle lika gärna ha kunnat vara
under rubriken kommunikationer. Men som alla vet är goda kommuni-
kationer en grundläggande förutsättning för en bra regional utveckling,
så det ena är avgörande för det andra.

Herr talman! Vi smålänningar har alltid varit vana att klara oss själva.
Det innebär inte att vi inte är beroende av andras beslut. Nej, snarare
tvärtom. Ett exempel är att globaliseringen av svenskt näringsliv har
slagit hårt mot Kalmar län. Nedläggningarna av Electrolux i Västervik
och Bombardier i Kalmar är två kända exempel.

Men i Kalmar län finns mycket av skaparförmåga och en vilja att
själva skapa sig en framtid och anpassa sig till en ny tids krav. Då är det

samtidigt nödvändigt att staten tar sin del av ansvaret för utvecklingen i länet. Självklart måste också företagen ta sitt ansvar.

Jag talade tidigare om globaliseringen av svenskt näringsliv. Globalisering låter väldigt neutralt, nästan som en naturkraft. Men det handlar i stor utsträckning om att kapitalet flyttar dit där det är billigast att producera. Vi kan inte sätta stopp för detta. Men företagen måste ta sitt ansvar när tusentals människor berörs. Är det nödvändigt att flytta produktionen? Om svaret är ja måste de vara beredda att ge ett ordentligt ekonomiskt stöd till de drabbade för att de ska klara omställningen. Jag anser att det därför är hög tid att regeringen allvarligt överväger om det inte är för lätt att lägga ned företag i Sverige och flytta verksamheten till ett annat land där produktionskostnaderna är lägre.

Herr talman! Vilket ansvar har då staten för utvecklingen i Kalmar län? Jag vill först framhålla att det arbete som bedrivs av regeringens särskilde kontaktperson Ulf Lönnqvist har gett positivt resultat. Upprustning av järnvägen Emmaboda–Karlskrona, nya högskoleplatser i Kalmar och nästan 200 nya statliga arbetstillfällen till länet är några exempel. I budgetpropositionen föreslås att antalet högskoleplatser ska öka ytterligare, och Västervik har fått ett antal nya fängelseplatser.

Regeringen har gett beskedet att Kalmar län ska stå överst på prioriteringslistan för alla nya statliga projekt och myndigheter. Bakgrunden är det faktum att Kalmar län har den lägsta andelen statligt sysselsatta av alla län i landet. Det är naturligtvis viktigt att det åtagandet ligger fast.

Herr talman! Ett populärt begrepp är regionförstoring. Det ska givetvis inte bara diskuteras i storstadsområden utan i lika hög grad i Kalmar län. De tre residenskommunerna Kalmar, Växjö och Karlskrona måste knytas närmare varandra. Den norra länsdelens kontakter med Östergötland, bland annat Linköping, måste stärkas.

För att regionförstoringen ska bli framgångsrik krävs det goda kommunikationer. Delar av E 22 är i stort behov av upprustning. Det gäller inte bara i Kalmar län utan också i övriga län som Skåne, Blekinge och Östergötland.

Också järnvägen måste förbättras. Det gäller Tjustbanan mellan Västervik och Linköping liksom Stångådalsbanan. Vi förutsätter att upprustningen av sträckan Emmaboda–Karlskrona genomförs som planerat liksom ombyggnaden av bangården i Nybro på sträckan Kalmar–Växjö. Och när utredningen av banan mellan Västervik och Åtvidaberg är klar ska banan byggas i direkt anslutning till byggnationen mellan Linköping och Åtvidaberg.

Herr talman! En annan angelägen åtgärd är att bygga ut trafiken med både färja och flyg mellan sydöstra Sverige och länderna runt Östersjön. I exempelvis Trelleborg och Ystad har mycket gjorts när det gäller sjöförbindelserna med andra Östersjöländer. Det är nu dags att det blir likadana satsningar i Kalmar län. Jag upprepar: Länet, regionförbundet och kommunerna har ett eget ansvar som de är beredda att ta. Men är staten beredd att ta sitt ansvar?

Vi har nu sagt ganska länge att det kommer att bli en enorm utveckling i Östersjöområdet, bland annat som en följd av att ett antal länder blir medlemmar i EU. Nu kan vi inte längre säga att ”det kommer att bli”. Den här förändringen är redan på gång. Alla länder runt Östersjön, för-

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

tom Ryssland, är medlemmar i EU, och trafiken ökar mer och mer för varje dag.

Vi är mitt inne i utvecklingen, och nu är det viktigt att Sverige hänger med. Därför krävs det bland annat satsningar på bättre sjö- men också flygförbindelser med de expanderande länderna runt Östersjön.

Anf. 291 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Herr talman! Jag ska beröra ett ämne som Krister Örnfjäder inte har talat om men väl Håkan Larsson. Jag skulle vilja höra hur Örnfjäder ser på förhållandet att vi låter pengar stanna kvar i EU på grund av felaktig valutakurs. De facto är det ju pengar som kan användas till just sådana ändamål som Örnfjäder tycker är så väsentliga, till exempel vägar.

Anf. 292 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Jag förstår inte riktigt frågan. Det kan nog helt enkelt bero på att jag inte är tillräckligt insatt i den, så jag har inget bra svar.

Anf. 293 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Herr talman! Jag får tacka så mycket för svaret, för det är precis det som är så allvarligt. Jag har tittat på den här frågan under lång tid och fått kunskap från fältet av dem som håller på med strukturfonderna. Men tyvärr är det alltför få i riksdag och regering som över huvud taget har satt sig in i frågan.

När den motion som vi har väckt kommer på bordet hoppas jag att du kommer att stödja den.

Anf. 294 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Med hänvisning till mitt tidigare svar är det alldeles för tidigt för mig att säga att jag kommer att stödja en motion som jag inte har sett och i en fråga som jag inte har satt mig in i. Jag förutsätter att jag först får ta del av informationen innan jag kan ta ställning.

Anf. 295 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Mycket är viktigt för de olika delarna av landet. Regionalpolitiskt behövs såväl god infrastruktur som välfungerande skolor, kultur, sjukvård och ett företagande som inte viker med mera. Själv har jag min hemvist på Österlen, och större delen av min valkrets är just landsbygd. Allt jag nämnt är förutsättningar för just en levande landsbygd.

Turistnäringen har i detta sammanhang stor betydelse. Hela Sverige får in över 21 miljarder i skatteintäkter på turismen, och omsättningen är över 160 miljarder. När man ser dessa siffror inser man att här finns utan tvekan en potential som vi bör ta vara på. Det som vi framför allt bör kika mer på är vår marknadsföring mot utlandet.

Jag har tidigare drivit frågan om att vi bör skapa en ännu bättre samordning mellan olika aktörer, en samordning som också har en mer tydlig utlandsinriktning. Detta har också hörsammats och nu ska en utredare tillsättas för att se över vilka möjligheter det finns att göra vår marknadsföring ännu bättre. Tanken är att just möta detta samordningsbehov. Det är bra och det behövs.

Olika delar av landet har sina egna speciella och regionala förutsättningar. Eftersom Sverige i dag inte är ett etablerat resmål för just mass-turism måste vi fokusera på att bygga tydliga varumärken som är så starka att de står sig i en internationell konkurrens.

Österlens speciella förutsättningar vad gäller natur, mat, konst, boende med mera gör området till ett starkt varumärke som kan konkurrera med andra populära resmål i Europa. För många turister är destinationen Österlen snarare än Sverige. Det är på det här sättet som jag tror att vi måste tänka.

En rejäl satsning på korttidsresande från utländska närmarknader är ett effektivt sätt för Sverige att öka sina exportinkomster. Det är min förhoppning att man i det framtida arbetet fortsätter att utnyttja hela den potential som finns i den gren av turism som jag har nämnt här och framför allt att vi genomför ambitiösa marknadsföringsinsatser utifrån de olika förutsättningar som finns i hela landets olika och specifika delar.

Herr talman! Jag nämnde också kulturen som en viktig ingrediens i livet och för turismen. Det gäller inte minst den speciella del som är unik för just ett visst område. Jag vill i detta sammanhang nämna Skånes land-skapsfisk: ålen. Hela ålbeståndet i Europa riskerar att kollapsa och försvinna. Detta får EU-kommissionen att nu föreslå mycket kraftfulla åtgärder för att rädda ålen. En av åtgärderna är att så fort som möjligt stoppa fisket efter utvandrande så kallade blankålar, vilket är basen i det skånska ålfisket.

Det nu föreliggande förslaget skulle få förödande effekter för det traditionella ålfiske som just är en del av den skånska själen. Det kanske inte är den största frågan för Sverige, men den är oerhört betydelsefull för min region. Vi måste givetvis sätta bevarandet av ålen i första hand, och jag delar fullt ut kommissionens mål och syften med förslaget. Tyvärr undviks den viktigaste åtgärden för att rädda ålen, nämligen att plantera ut de ålyngel som sydeuropéer i dag fångar i stora mängder för konsumtion och ålodling i Kina och Sydostasien.

Jag anser att en omfördelning av överskottet av ålyngel bör ske just till norra Europa så att vi här kan bygga upp ett starkt lekbestånd. Det tar kanske 15–20 år, men då är vår förhoppning att förutsättningarna för ålen har förbättrats och att reproduktionen fungerar. På så vis kan den stora traditionen med uppskattade ålagillen leva vidare.

Till sist, herr talman: ”En rögad ål” är, som vi säger, inte att förakta. Vad man sedan ska dricka till denna kulinariska höjdare får var och en själv avgöra, men jag tror ”Absolut” att mina vänner i Åhus har en bestämd näringspolitisk, regional och smakfull uppfattning om detta.

Anf. 296 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska inte fortsätta på den inslagna vägen om vare sig ål eller annat som kan komma från Skåne, utan jag tänkte ta mig friheten i dag, i denna debatt, att prata lite grann om dels det ekonomiska läget i kommunerna, dels också utvecklingen i kommunerna i sin helhet i Sverige och vad vi kan förvänta oss under den närmaste tiden.

Vi ser i dag att den ekonomiska situationen inom den kommunala sektorn är betydligt ljusare än vad den var i början av mandatperioden. Vi ser att det är betydligt fler kommuner som får en budget i balans, men även ett resultat som visar svarta siffror. Likaså är det på landstingssidan.

Vi såg att det var betydligt färre kommuner som hade problem med sin ekonomi i fjol än tidigare, och det är bra.

Tittar vi under året på det förväntade resultatet inom den kommunala sektorn ser vi också att det ser betydligt ljusare ut än föregående år. Det här ger också möjlighet att förvänta sig att se att man konsoliderar sin ekonomi på ett positivt sätt. Vi kan dessutom förvänta oss ett resultat i form av en ökad kvantitet av kommunal verksamhet – och också en ökad kvalitet utifrån de diskussioner som sker ute i den kommunala sektorn och de behov som finns.

Det här är viktigt av flera skäl. Det är en medveten politik från regerings sida att stärka den kommunala sektorn. Man kan titta på de generella bidragen. De ökade med närmare 9 miljarder kronor 2005, och 2006 ökar de med ytterligare 2 miljarder. Det blir alltså en ökning med 11 miljarder kronor. Det finns en medveten politik bakom att de här satsningarna görs, framför allt att höja kvaliteten och öka verksamheten i den kommunala sektorn. Ser vi till 2006 är också prognoserna goda. Den stora majoriteten av kommuner kommer att ha god ekonomi, och de kommer därför också att kunna förbättra sin verksamhet, som jag sade tidigare. Genom den ytterligare satsning som nu görs på plusjobben, som föreslås i budgetpropositionen, finns det också möjligheter för kommunerna att skapa ännu bättre kvalitet inom de sektorer som man normalt inte har kunnat satsa på. Det här är bra för Sverige, det är bra för kommuner och det är naturligtvis bra för svenska folket.

En av de viktigaste synpunkter som lämnades från den kommunala sektorn är också att man vill ha långa planeringstider. Man vill veta hur det ser ut längre fram. Vad tänker staten göra? En kritik som har riktats tidigare är att planeringshorisonten har varit alltför snäv. Man har inte vetat vad som händer år 3 och år 4. Därför har vi också i årets budgetproposition medvetet lagt ut tydliga och klara linjer för vad som gäller både 2007 och 2008. De resurser som många kommuner ser att de har i år kan alltså faktiskt användas i förvisning om att staten är tydlig och också pekar ut vilka bidrag och generella satsningar som man kommer att göra på den kommunala sektorn de närmast kommande åren. Det här är oerhört viktigt.

Sedan en annan sak: Den 1 januari 2005 infördes ett nytt kommunalt skatteutjämnningssystem. Syftet med det här systemet, vill jag understryka, är egentligen bara en viktig sak. Det är att se till att vi får likvärdiga förutsättningar i vårt land att bedriva kommunal verksamhet, att jämna ut de skillnader som finns och jämna ut de förutsättningar som finns i landet beroende på hur tillväxten, näringslivet och så vidare har utvecklats i olika regioner.

I grund och botten handlar det faktiskt, om man tittar på en liten sjuåring som börjar skolan, om att vi socialdemokrater menar att det inte ska ha någon betydelse om man börjar skolan i Pajala eller i Danderyd. Det samma gäller om en 84-åring inte orkar bo hemma längre utan måste få hjälp och kanske komma in på ett serviceboende. Då ska det inte spela någon roll om jag bor i Älvsbyn eller om jag ska få den här hjälpen i Täby. Det är det utjämnningssystemet syftar till: att se till att vi har en likvärdig hantering gentemot de människor som behöver stöd av samhället. Det gäller från tidiga år, när man ska gå en utbildning, eller ännu tidigare dagis eller vad det kan vara, tills vi blir gamla och inte själva

orkar sköta de sysslor som vi normalt gör för vår del utan behöver samhällets stöd. Det här är naturligtvis en väldigt viktig del för hela utjämningsystemet.

Jag tycker personligen att systemet fungerat bra så långt som det har kommit. Vi gör en del mindre översyner nu, bland annat i Stockholmsregionen. De gäller bland annat vissa byggkostnadsfaktorer och även lönekostnadsfaktorer som kommittén diskuterade. Vi gör en översyn av det nu också och ser om det ska vägas in. Men i stora drag har utjämningsystemet fungerat väl och lever upp till den målsättning som vi hade med systemet. Jag tycker att det har varit en lyckad proposition som genomfördes och som har gällt från den 1 januari 2005.

Vi brukar också säga att varje del av Sverige har ett starkt ansvar för sin egen utveckling. Vi från statens, regeringens, sida vill ju förstärka det ansvaret. Man kan inte från central nivå sköta saker på det sätt som det ibland kanske har pekats på. Ibland finns det ju ingen hejd på vad man tycker att staten ska kunna göra. Jag tror att det då också är en väldigt viktig del att se till att de som agerar regionalt och på lokal nivå faktiskt också ges förutsättningar att agera under de förutsättningar man har. Det handlar om att ge en ordentlig stimulans där staten kan vara ett stöd, där staten kan hjälpa till att se till att den här regionala utvecklingen också sker i hela landet.

Vi måste också se till de regioner som har problem. En del behöver mer stöd i sitt utvecklingsarbete och kan inte lämnas att lösa sina problem helt själva. Där behövs också stöd i olika former. Vi har länsstyrelserna ute i landet, som är statens regionala närvaro. De har ansvaret att samordna de olika insatser som görs i fråga om statlig verksamhet. Jag tror faktiskt att det finns en potential att öka den delen också. Vi ser att staten kan vara otydlig många gånger på det regionala planet. Vi har olika myndigheter. Man har olika regionaliseringar. Jag ser med spänning fram emot vad Ansvarskommittén kommer fram med på det här området. Man kan peka på en rad olika saker. Jag tror att det kan finnas förutsättningar för länsstyrelserna att ta ett större samlat grepp på den regionala basen, att förenkla för den enskilda människan men också för kommunerna inom en region. Det gäller i allra högsta grad också näringslivet, som behöver myndighetskontakter.

Här tror jag att det finns mer att utveckla och ta ansvar för. Och, som sagt, det har Ansvarskommittén på sitt bord.

Vi har i Sverige en lång tradition av kommunalt självstyre. Det bygger på att vi inser att kommuner och landsting har en unik kunskap om sitt område och om hur de bäst ger sina medborgare utbildning, vård och omsorg, vägar, barnomsorg, fritidssysselsättning och så vidare. Det är klart att vi vet att vissa beslut ska fattas lokalt där kännedom om dessa verksamheter och deras användare finns. Det är naturligtvis där man vet allra bäst.

Det är när beslut fattas av människor med stort engagemang för politik och för offentlig sektor som man ser att det uppkommer kraft i dessa områden.

Vi vet att kommuner och landsting har en viktig roll i svensk demokrati. Jag skulle vilja säga att demokratin dock är lite värd om de företrädare som man väljer inte har någon reell makt. Därför är det också viktigt i de valbara församlingarna att man själv kan verkställa och påverka sin

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

situation och att man går långt för att utveckla den del som man kan påverka själv.

Detta är viktiga frågor är diskutera vidare.

Regeringen överväger även om den nuvarande principen för statsbidragsgivning ska ses över. Det kan vi naturligtvis fundera på. Nackdelarna med den nuvarande principen är att besked om ökade statsbidrag ofta ges i ett sent skede och att intäkterna varierar kraftigt över tiden. Vilka alternativa principer det kan vara kan naturligtvis diskuteras. Det kan vara värdesäkring av statsbidragen, som har förts fram som en del. Det kan vara att statsbidragen fastställs utifrån olika mål beträffande resultatnivå, expansionstakt och så vidare. Det har också förts diskussion om växling av statsbidrag mot annan skattebas och så vidare.

Jag tror att vi ständigt måste ha en diskussion och en debatt så att de som verkar på det regionala och lokala planet också har stabila förutsättningar att driva verksamheter på ett sådant sätt att man också vet vad som händer från det ena året till det andra.

Jag ska säga något om korta förbehåll. Vi vet att budgetprocesserna ute i kommunerna ofta startar tidigt på våren, vilket gör att förändringar som kommer sent naturligtvis stökar till det.

Till sist skulle jag vilja säga att en av de viktigaste delarna i det kommunala självstyret är rätten att bestämma över sina egna inkomster, alltså beskattningsrätten. Därför blir jag lite oroad när Moderaterna och deras alliansbröder vill öka kommunernas beroende av statsbidrag med nära 50 %. Jag har noterat att det i Moderaternas budgetmotion föreslås att kommunerna ska kompenseras för förlorade skatteinkomster med drygt 35 miljarder kronor. Det skulle innebära att kommunernas bidrag från staten ökar från 58 miljarder till 106 miljarder år 2006. Jag tolkar det som att man vill göra kommunerna mer beroende av bidrag från staten och ge dem mindre möjlighet att leva av sina egna inkomster.

Jag har alltid trott att man har försökt leva upp till, vilket kommunerna själva har sagt, att den egna beskattningsrätten och den som andel av inkomsterna är väldigt viktig.

För mig bygger det kommunala självstyret på att kommuner och landsting själva beslutar om hur verksamheten ska genomföras. Det är någonting som också jag tänker fortsätta att arbeta för.

Anf. 297 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Statsrådet framhöll kvaliteten som viktig i kommunerna. Jag delar den uppfattningen. En vital demokrati är en viktig del av detta kvalitetsbegrepp.

Regeringen har i budgeten, på tre ställen tror jag, tagit upp förslaget om en sammanslagning av kommuner till större kommuner, och detta i ett land som har Europas största kommuner. Snittet i Sverige är 30 000 invånare. Vi vet att många landsbygdskommuner är geografiskt stora men befolkningsmässigt små. Ett exempel är statsrådets egen hemkommun Skinnskatteberg. Vid en sammanslagning ökar avståndet mellan den förtroendevalda och befolkningen. Tveklöst innebär detta ett underskott i demokratin.

Hur resonerar man egentligen från regeringens sida när man lägger fram ett sådant här förslag?

Anf. 298 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Det är inte direkt ett förslag, utan vi pekar på en inriktning. När jag reser i Sverige kan jag se att det nog inte finns några kommuner i Europa som har ett sådant ansvar och ett så stort ansvarsområde som svenska kommuner har. Det frestar på på många ställen. Man ska ha kompetens inom en rad olika verksamheter.

På vissa håll i landet kan jag se att det finns kommuner som börjar närma sig ett så litet invånarantal som 3 000 eller kanske ännu mindre och där man ska ha en kompetens som motsvarar det spektrum som befolkningen förväntar sig. Det är klart att detta leder till bekymmer. På vissa ställen kan jag se kommuner som är ganska små geografiskt och även befolkningsmässigt och där en kommunsammanslagning säkert skulle kunna vara en viktig del. Det är något som jag pekar på.

Men jag tror att också samverkan i större former kan vara en bra medicin.

Men jag vill också vara väldigt tydlig och säga att det är väldigt viktigt att man lokalt tar detta ansvar, därför att om någon uppifrån bestämmer att kommuner ska slås ihop vet man direkt att man har en gemensam fiende. Därför måste man också föra debatter lokalt. Man måste ta ansvar för sin verksamhet och även för sin ekonomi. Man måste peka på vilken väg man ska gå. Då tycker jag att staten kan vara med i detta arbete och hjälpa till med den väg som man vill staka ut.

Anf. 299 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag håller mig kvar i Skinnskattebergs kommun eftersom jag vet att det i den kommunen inte finns något intresse av att slås ihop med till exempel Fagersta kommun.

Kommer man att se till att det finns olika stödformer till dessa kommuner så att de kan leva vidare, eller hur tänker man där?

Anf. 300 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Det finns ingen tanke på att ändra stödformerna på något sätt. Men jag vill också visa en väg där man också är tydligare. Många kommuner tar ett ordentligt ansvar för sin situation. Men det finns också en handfull kommuner i Sverige som inte orkar göra det. De har ingen idé om hur de ska ta sig ur det dilemma man befinner sig i, och de har inte kunna staka ut en ordentlig väg. Där kräver jag att man sätter sig ned och funderar ordentligt på vad som är lösningen för att man ska komma ur den besvärliga situation som man har som en liten kommun med svag ekonomi, men där man egentligen inte ser vad lösningen är.

Det är klart att staten inte kan peka ut den lösningen, utan där måste kommunerna själva vara delaktiga. Ibland kan en bra lösning vara en kommunsammanslagning. Det är därför som jag vill peka på det som ett alternativ. Ibland kan det handla om en bredare samverkan. Då tycker jag att man ska vara med och stödja en sådan utveckling, så att vi får starka kommuner även om de är små. Det är väldigt viktigt.

Anf. 301 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Herr talman! Statsrådet har inte nämnt någonting om strukturfonderna. Men jag vet att de är positivt beskrivna i propositioner.

Sverige är en stor nettobetalarare i EU. Men trots det tar vi inte hem de pengar som EU har avsatt för oss. Det handlar om 1,2 miljarder. Och för de södra skogslänen, som jag kommer från, handlar det om 220 miljoner. Detta beror på att en euro inte är värd en euro utan 8:60 när den faktiska kursen har varit i genomsnitt 9:15 under de senaste åren.

Jag skulle vilja höra vad statsrådet säger om detta. Hur kommer det sig att vi inte tar hem de pengar som vi så väl behöver på grund av en felaktig valutakurs?

Anf. 302 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Strukturfonderna är egentligen finansministerns område. Men jag har varit i Västerbotten för inte så länge sedan och diskuterat detta med landshövdingen i Västerbotten, Lorentz Andersson, som har pekat på de problem som han kan se i Västerbotten med strukturfonderna. Regeringen överväger nu detta. Det betyder att om man ska kunna ta ut det maximala måste man skjuta till pengar för att kompensera den valutaförändring som har skett, precis som Solveig Hellquist nämnde i sin fråga. Men det betyder att Sverige måste skjuta till mer pengar för att kunna leva upp till den ram som har varit. Detta överväger regeringen nu och ser fortlöpande på denna fråga för att så småningom komma med ett besked i frågan. Det är det besked som finansministern har gett mig i denna fråga.

Anf. 303 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja påstå att detta är en myt, och jag har fått mina kunskaper från dem som jobbar med strukturfonderna. Om statsrådets resonemang vore riktigt skulle vi ju inte ta hem några pengar alls eller sätta kursen ännu lägre.

När det gäller medfinansieringen är det de facto landsting, kommun, länsstyrelse och privata aktörer. Det är en väldigt liten del som staten går in med som finansiär. Dessutom kan man använda de statliga anslag som finns.

Jag hoppas verkligen att statsrådet ska fördjupa sig i den motion som har inlämnats, så att vi ska kunna ta hem de pengar som vi faktiskt har rätt till.

Anf. 304 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Valutaförändringar är ingenting som vi påverkar, utan det som sker det sker. Alla vet hur valutorna förändras i förhållande till varandra i det system som vi har. Det påverkar värdet på den svenska kronan i förhållande till euron. Ska vi kompensera för den förändring som har varit måste vi ta fram mer pengar. Det tror jag inte att det råder någon tvekan om. Kanske ska vi också göra det. Vad finansministern nu överväger är just om vi ska göra det på det sätt som beskrivits för att kunna utnyttja fonder fullt ut eller om det finns andra vägar att lösa det här. Det är något som får övervägas. Jag har fått synpunkter från framför allt Västerbotten, så jag känner till den problematik som beskrivs.

Anf. 305 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill koppla på där. Det är faktiskt så att det beträffande de medel vi fått ut från EU:s strukturfonder under den här programperioden utan minsta valutarisk är över 1 miljard kronor som inte tagits ut genom att man har haft en alltför låg nivå. Man kan använda reguljära, vanliga, anslag som medfinansiering i väldigt hög grad, så det är, som Solveig Hellquist säger, i mycket hög grad en myt att vi inte kan ta hem de pengar som vi har rätt till. Jag hoppas verkligen att Sven-Erik Österberg ser till att regeringen sätter sig ned och funderar igenom detta. Det vore ju skandal om vi betalar 25 miljarder i medlemsavgift och sedan överlåter ytterligare miljardbelopp till EU – pengar som vi har rätt till. Då agerar vi inte i Sveriges intresse.

Statsrådet sade att det finns många kommuner som har en besvärlig situation och att vi – och detta är helt riktigt – måste ha ett kommunalt skatteutjämningsystem som är solidariskt. Men varför inte åka till Norge och den nya regeringen där med statsrådets partikamrat Jens Stoltenberg som trolig statsminister och studera hur man kan väga samman ett solidariskt skatteutjämningsystem och detta med återbäring från vattenkraften till svaga kommuner som har naturresurser?

Anf. 306 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller strukturfonderna har jag inte så mycket mer att säga. Jag har diskuterat frågan med finansministern. Han överväger frågan. Åtminstone som jag fått detta beskrivet när vi diskuterat är det lite mer problematiskt. Skulle det inte vara något problem kan man väl lösa detta direkt. Det handlar faktiskt om att mer resurser måste fram som påverkar den svenska budgeten. Det är det svar jag fått på frågan.

Om det som tas upp här kan vi ha en lång diskussion. Det är inte så enkelt. De kommuner som har vattenkraft tycker självklart att de ska få behålla en del av de pengarna i det här läget. För den enskilda kommun som har vattenkraft, till exempel i Norrland, kan det självklart vara ett bra alternativ. Men det finns ju också kommuner i Norrland som inte har någon vattenkraft. Hur ska man då utjämna i det läge som är?

Vi har principen att de här intäkterna från elskatt, vattenkraftsskatt eller vad det nu är tas till statskassan. Sedan läggs det hela in i systemet. Också staten skjuter till pengar i det kommunala skatteutjämningssystemet. Det läggs sedan ut utifrån de parametrar som du mycket väl känner till. På så sätt får man en utjämning och kan jobba under likvärdiga villkor. Det är inte så att vissa kommuner som har vattenkraft skulle kunna få ytterligare pengar. Det är naivt att tro något sådant i den diskussionen. Men jag kan gärna titta på det norska systemet. Jag är inte främmande för att åtminstone informera mig om det.

Anf. 307 HÅKAN LARSSON (c) replik:

Fru talman! Det hoppas jag verkligen att statsrådet gör. Det vore väldigt positivt om man åtminstone gjorde en utredning för att se hur ett sådant system skulle kunna fungera på svensk sida. Jag är övertygad om att det skulle stärka självtilliten i många bygder i Sverige om man fick del av de resurser som skapas lokalt i stället för att lita till bidrag via statskassan.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Regionalpolitik

Anf. 308 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det handlar ju om samma sak. Man lägger in pengar och får sedan tillbaka. Det är klart att man beträffande den skatteutjämning som Norrlandskommunerna får kan säga så. Men sedan har vi den andra debatten, att det är Stockholm som bidrar och gynnar en landsdel som inte kan försörja sig själv. Det där vill jag också motsätta mig. De resurser som läggs ut har skapats i olika delar av landet, med lite olika förutsättningar.

Jag tror att vi har ett ganska så optimalt system och ett system som verkar bra. Dock krånglas det till, precis som jag sade, därför att det också finns kommuner som inte har den här intäktssidan. Det finns även andra kommuner där till exempel elskatten kommer in. Vi kan ta Forsmark. Ska Östhammars kommun ha del av intäkterna därför att man har ett kärnkraftverk som levererar el? Den debatten kan bli ganska yvig och lång om man ser det hela på så sätt. Jag tycker att det system vi nu har ganska väl väger in vad vi vill åstadkomma.

Anf. 309 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Statsrådet framförde vikten av satsningar på kommuner och landsting. Jag håller med statsrådet om att det är väldigt viktigt att Sveriges kommuner och landsting är i balans när det gäller ekonomin. Det är därför som vi kristdemokrater i vår budget, som statsrådet säkert känner till, avsätter 9 miljarder mer än regeringen gör i sin budget till landets kommuner och landsting, till förmån för äldreboendet, barnomsorgen, skolan och sjukvården.

Jag saknar dock en sak i statsrådets anförande. Statsrådet sade nämligen inte ett ord om de enskilda människorna ute i kommunerna. Jag tänker då närmast på Norrbottenskommunerna och på glesbygden där, på hur man där ska klara sig. Många har en väldigt kärv ekonomi, bland annat på grund av det som jag tog upp i mitt huvudanförande. Den höga bensinskatten gör att människor helt enkelt känner att inte har råd att åka till jobbet och än mindre att föra barn och ungdomar till fritidsaktiviteter.

Mer än 600 000 svenskar protesterar mot den höga bensinskatten. Hur ser statsrådet på detta?

Anf. 310 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Som svar på den sista frågan kan jag väl säga att de ute i världen som vi köper olja av inte agerar ideellt, utan vi ser att de försörjer sig ganska väl på att sälja olja. Alla – oljeshejken i Saudiarabien och så vidare – lever de verkligen välmående på den olja som skickas till oss. Jag tror att om vi genomför en skattesänkning för att kompensera här kommer det ganska omedelbart att gå ut över råoljepriset som också blir högt. Då är man tillbaka där man började.

Jag tror att det finns två åtgärder att diskutera här. Först gäller det avdrag för att kunna resa till jobbet. Det är väldigt viktigt att kunna ta sig till jobbet. Storleken kan i allra högsta grad diskuteras. Men detta är en viktig del att väga in när sådant här diskuteras. Sedan gäller det att vi måste göra oss mer oberoende av fossila bränslen, även bensin. Därför tycker jag att en framtida satsning på att ta fram alternativ – etanol, biogas och vad det nu kan vara fråga om – är något som vi ska storsatsa på. Vi ska se till att vi faktiskt kan säga att vi klarar försörjningen själva och

att vi har ett transportsystem som är hållbart över tiden. Att vi själva förfogar över resurserna tror jag är den allra bästa vägen att gå i sammanhanget. Oljeshejkerna ska vi se till att vi inte fortsatt är beroende av i lika hög grad som vi i dag är.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 311 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Huvuddelen av det vi betalar för bensin vid pump är skatt. Det är staten som tar in pengar. Vi säger att det är okej att ha energi- och miljöskatter. Men att också lägga moms på skatten är fundamentalt fel.

Ja, avdraget kommer dem till gagn som jobbar. Men det finns också de som inte jobbar, som inte har ett jobb. I Norrbotten är det minsann 15 % som enligt länsarbetsnämndens senaste siffror från septembermätningen inte har jobb. De måste i alla fall ta sig till arbetsförmedlingen, och de måste föra sina barn till olika aktiviteter. Hur ska de klara sig?

Regionalpolitik

Anf. 312 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Om Wälivaara får möjlighet att göra verklighet av sitt förslag om en momsskattesänkning på bensin kommer det, är jag rädd för, omedelbart att resultera i att grundpriset höjs. Sedan står man i alla fall där med ett bensinpris på nuvarande nivå. Det som då hänt är att man är av med skatteintäkterna och inte har de resurser till äldreomsorgen som Wälivaara så tydligt pekar på att han vill ha. Då sitter man fast i nuvarande dilemma.

Nej, det viktigaste är, tror jag, att ordentligt premiera att människor kan ta sig till jobbet och att se till att genomföra ett skatteavdrag i det avseendet också. Men sedan har vi den andra vägen att, som jag nämnde, se till att vi med tiden gör oss mindre beroende av bensin och tar fram alternativ. Etanol är redan i dag intressant, men vi behöver bli bättre där. Vi behöver forska mer på området. Det tror jag är viktigt.

Anf. 313 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Det glädde mig att statsrådet konstaterade att det är viktigt att kommunerna får behålla rätten att bestämma över sina egna skattemedel. Men nu är det inte så att de får det.

Jag kommer från Danderyd, som mycket diskuteras i kommunala skatteutjämningsammanhang, och kan konstatera att det nya utjämningsystemet har tvingat kommunen att höja kommunalskatten – precis som naturligtvis var meningen. Det har fått till följd att vanliga inkomstagare inte längre har råd att bo kvar i kommunen. Att hög kommunalskatt i kombination med den orimliga fastighetsskatten och den orimliga förmögenhetsskatten på boendet gör att vanliga inkomstagare inte kan bo kvar i min kommun ökar segregationen i Stockholms län.

Förr när vi hade det gamla systemet kunde vi hålla en låg kommunalskatt. Det kompenserade för de höga boendekostnaderna. I dag går inte det. Folk tvingas från kommunen. Jag undrar vilken kommentar statsrådet har till det.

Anf. 314 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Kommentaren kan vara att det är klart att det är en del av affärsidén i Danderyds kommun att se till att ha en låg skatt, och så ska man ha en dyr verksamhet för olika slags kommunal service. Det kanske är dålig verksamhet många gånger. Det är klart att den som ska betala och som har små inkomster får problem.

Däremot baseras skatteutjämningen på den skattekraft som kommunen har. Där vet vi hur det ser ut i Danderyd. Man jämnar ut över landet från områden där inkomsterna är goda till de områden som är mindre goda i landet. Det är alltså en solidarisk fördelning över landet.

Jag tror att frågeställaren faktiskt kan gå hem och titta lite grann på det kommunala systemet i Danderyd och se att det nog inte är skattehöjningen som är problemet som gör att vanligt folk inte kan bo kvar i Danderyd. Det finns nog andra orsaker att finna där om man nu är intresserad och vill titta lite närmare.

Anf. 315 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Jag vill rekommendera statsrådet att komma ut till Danderyd så kan vi studera det tillsammans. Jag har varit kommunalråd i Danderyd i elva år och kan verksamheten rätt så väl. Jag kan konstatera att den kommunala servicen är i topp i Danderyd enligt alla utredningar och jämförelser som görs. Men jag tycker att det är bekymmersamt att vanliga människor inte har råd att bo kvar i kommunen på grund av de socialistiska pålagorna, inte bara på Danderyd utan på nästan hela Stockholmsregionen.

Anf. 316 Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Jag ska gärna komma och titta hur det ser ut i Danderyd och diskutera de problem som finns. Det finns nog mer att prata om än skatteutjämningen och varför inte vanliga människor kan bo kvar – alltså vilka möjligheter det finns att bo, hur och var man kan bo och framför allt hur avgifterna i den kommunala verksamheten ser ut och vilka möjligheter man har att verka.

Som sagt, jag ska gärna titta på plats hur det ser ut.

Anf. 317 ELIZABETH NYSTRÖM (m):

Fru talman! Vi moderater vill att välståndet ska öka i Sverige. För enskilda människors välfärd är goda kommunikationer avgörande. För att förbättra villkoren för företagandet är satsningar på infrastrukturen livsnödvändiga för att öka tillväxten. Därför har vi moderater, som bekant, presenterat en budget med omfattande satsningar på infrastrukturområdet för nästa år.

Vad prioriterar då majoriteten? Jo, bland annat plåtpoliser. Vägverket har i samråd med Rikspolisstyrelsen beslutat om att sätta upp 700 nya trafiksäkerhetskameror. Kostnaden för detta är 400 miljoner kronor i investering. Driftskostnaderna för kamerorna kommer att bli 45 miljoner kronor per år för Vägverket och 35 miljoner kronor för polisen.

Låt oss inte glömma bort att ursprungligen var tanken med trafiksäkerhetskamerorna att lugna ned trafiktempot på vägar där det eftersatta underhållet utgjorde en trafikfara. Även vi moderater anser att sådana kameror kan vara effektiva när det gäller att sänka hastigheter på vägar som är trafikfarliga till följd av eftersatt underhåll.

Men vänsterkartellens förtjusning i kameraövervakning av medborgarna får inte skymma det faktum att alldeles för många olyckor sker till följd av bristande resurser till polisen och vägarna.

Vi moderater anser att det vore bättre om de resurser som nu satsas på så kallade plåtpoliser satsades på att förbättra vägstandarden och polis närvaron. Att sätta upp kameror på olycksdrabbade vägar för att slippa bygga bort den farliga vägen är cyniskt och rimmar inte med visionen om noll döda i trafiken.

Förra året dödades 52 personer i Stockholmstrafiken. Knappt en tredjedel av dödsolyckorna var drog- eller alkoholrelaterade. Ett tiotal personer fastnar i kontroller varje dag i Stockholms län. Varje dag uppskattas 16 000 förare köra påverkade i vårt land. Vi kan i tidningarna alltför ofta läsa om hur rattonyktra dödar människor och kommer undan med lindriga straff.

Jag citerar: ”Fast för rattfylleri tre gånger samma natt.”

”Tredje gången samma natt polisen stoppade honom låste man äntligen in honom i en fyllecell.”

”27-åriga polisen Sara Andersson mejades ner av ett rattfyllö i hundra kilometer i timmen.”

”Ihjälkörde av rattfyllö – straffet: 18 månader”

”Den stupfulle mannen satte sig i bilen. Några minuter senare var Tilda, 11 månader, och hennes farmor döda – ihjälkörde.”

”Hans Engberg, 15, och Kristian Mårtensson, 16, dog omedelbart när den 53-åriga rattfylleristen körde på dem i hög hastighet. Han hittades några timmar senare med 1,35 promille i blodet. Nu är han fri inom 18 månader.”

Fru talman! Detta är sorgligt. Kan någon svara på hur hastighetskameror hade räddat dessa liv? Hög hastighet i kombination med alkohol är livsfarligt för omgivningen, men då är det väl inte hastighetsböter som vi ska döma ut?

Huvudansvaret för övervakning av reglernas efterlevande ska vila på polismyndigheterna. Det faktum att regeringen inte har satsat tillräckligt med resurser på vare sig poliser eller trafiksäkrare vägar får inte överskyla detta faktum.

Fler poliser på vägarna kan stävja rattonykterhet, kontrollera att bilbältet är på plats och lugna ned ett alltför uppskruvat trafiktempo. Med större resurser till polisen skulle betydligt fler poliser kunna ägna sig åt just trafikövervakning.

Vi moderater avsätter dessa resurser i vårt förslag till budget. Vi anser att systemet med automatisk trafiksäkerhetskontroll kan reduceras i takt med att vi får trafiksäkrare vägar.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag nämna Gotlandstrafiken. Gotland är en viktig del av Sverige. Kommunikationerna till och från Gotland måste därför ses som en självskriven del av Sveriges infrastruktur. Staten har därför ett övergripande ansvar för en fungerande trafikförsörjning när

det gäller Gotland. Trafikunderlaget är litet under vintermånaderna, däremot är sommartrafiken omfattande.

Det är enligt vår mening otillfredsställande att Gotlandstrafiken ständigt är föremål för omprövningar och ifrågasättanden. Det är därför angeläget att Gotlandstrafiken får verka under långsiktiga spelregler.

Anf. 318 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Till skillnad från många moderater är Elizabeth Nyström i allra högsta grad engagerad i trafiksäkerhetsfrågorna. Det gläder mig väldigt mycket. Men jag tycker att Elizabeth Nyström gör en väldigt stor tankekurpa. Hon säger att det skulle finnas en motsättning i att sätta upp hastighetskameror, att det inte skulle hjälpa en del av problemen med trafiksäkerheten, nämligen de höga hastigheterna. Man behöver inte vara full eller påverkad av någon form av drog för att köra fort. Höga hastigheter är de facto ett av våra stora problem i trafiken. Inser inte Elizabeth Nyström att det faktiskt också är ett problem? Det har visat sig i de försök som vi har haft med automatisk hastighetskontroll. Där har man varit framgångsrik. Nu vill man gå vidare. Varför sätta dessa två goda saker mot varandra – att vi ska skärpa kontrollen av dem som kör onyktra mot hastighetskameror? Jag förstår inte vad Elizabeth Nyström menade.

Anf. 319 ELIZABETH NYSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag vill gärna svara Börje Vestlund. Jag sade i mitt anförande att vi inte ska glömma bort den ursprungliga tanken med trafiksäkerhetskamerorna. Den var just att man skulle få bättre vägar. Tyvärr ägnar man nu sig åt att sätta upp en massa kameror i stället. Vi ska få 700 nya kameror, och man gör ingenting åt vägarna. Det är det som är sorgligt.

Det är därför som vi moderater har anslagit 4 miljarder kronor mer. Jag hörde Börje Vestlund tidigare i kväll säga att 4 miljarder inte var speciellt mycket pengar, men det är i alla fall mer än dubbelt så mycket som det kostar att bekosta Trollhättepaketet. Det vill jag säga.

Anf. 320 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det finns många eftersatta behov i vårt land. Det är jag den första att erkänna. Problemet är att Moderaterna inte har svar på frågan om hur vi ska finansiera detta.

Moderaterna slänger till 4 miljarder och åker runt i landet och lovar till alla de angelägna projekt som finns runtom i landet och tror att de 4 miljarderna ska räcka. Det anser jag var ohederligt, Elizabeth Nyström, och ingenting annat. Det var vad jag ville säga.

Anf. 321 ELIZABETH NYSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag har hört dessa kommentarer nu på eftermiddagen när jag suttit på mitt rum och lyssnat på Börje Vestlund och Sylvia Lindgren. Det är bra att ni har läst våra budgetar. Det tycker jag är jättebra. Ni kan nästan hela alliansens budget utantill.

Märk väl när det gäller de 4 miljarder kronorna att vi har täckning för alla utgifter som vi har, Börje Vestlund. Det tror jag är mer än vad ni har.

4 miljarder kronor räcker till ganska mycket. Vi vill bland annat ha det till underhåll av vägarna.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Anf. 322 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Elizabeth Nyström tog upp flera viktiga frågor i sitt inlägg.

Jag kan instämma fullt ut vad gäller till exempel Gotlandstrafiken som nu är hårt pressad med taxehöjningar. Även vi från Centern anvisar 100 miljoner extra till Rikstrafiken som vi hoppas till en del ska kunna komma Gotland till del och lösa detta.

Det är likadant vad gäller straffen för rattfylleri, som Elizabeth Nyström tog upp. De måste dömas ut mer mot maxnivån och inte som nu. Det får vi titta på.

Jag ville fråga om trafikskadeförsäkringen, också med koppling till rattfylleri. Om man är grovt rattfull och vållar många människors död – det var en ungersk lastbilschaufför som gjorde det – och sedan drabbas av trauman för detta och inte kan jobba får man 90 % av sin inkomst. Det gäller vem som än har gjort det.

Detta är inte rimligt. Har man grovt vållat någons död borde det vara en lägre nivå. Delar Elizabeth Nyström den uppfattningen?

Anf. 323 ELIZABETH NYSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Tack för den frågan. Vi har med det i vår motion. Vi tycker att det är absurt att man ska få betalt om man har varit rattfull och orsakat skador. Det är en självklarhet.

Sedan är jag glad att du delar min uppfattning om Gotlandstrafiken. Jag hoppas verkligen att Rikstrafiken vid novembersammanträdet kommer att lösa det utan att höja priset med 30 %.

Anf. 324 KARIN SVENSSON SMITH (-):

Fru talman! Den här debatten var först tänkt som en trafikdebatt, men den ändrades till en debatt om infrastruktur. Det är lite symtomatiskt.

Av de anslag som riksdagen har går 97 % till infrastruktur, medan bara 3 % av anslagen går till att upprätthålla trafik. Från Miljöpartiet hävdar vi att för medborgarna är det intressanta vilket utbud av till exempel kollektivtrafik som finns snarare än vilket utbud av infrastruktur som finns. Man måste kanske hitta en lite klokare balans för hur vi understöder det medborgarna behöver.

Jag tror att vi är överens om att vi behöver en omställning till långsiktig hållbarhet. Jag har i varje fall inte hört någon representant i kammaren plädера för ohållbar transport. Vi vet att 98 % av transporterna i dag är baserade på fossila bränslen. Vi måste ställa om. Då behöver man ha andra transportmedel för att hitta smartare kombinationer av bil, cykel, buss, tåg och flyg.

Om man tittar på redovisningen som finns i budgetpropositionen för de olika trafikverken kan man fråga sig vilka de största problemen är med den trafik som utförs i förhållande till de mål som riksdagen satte upp. Det ena problemet som är väldigt tydligt är just ohållbarheten.

Elizabeth Nyström talade om välfärd och att vi behöver infrastruktur för välfärdens skull. Jag skulle vilja utsträcka det begreppet. Välfärd

Allmänpolitisk debatt

Infrastruktur

gäller väl inte bara oss som bor i det här landet. Välfärd borde väl gälla alla jordens medborgare och även kommande generationer.

I dag kom en FN-rapport som handlar om vad vi kan förvänta oss de kommande fem åren som konsekvens av klimatförändringarna. Rapporten kan betecknas som en politisk och vetenskaplig väckarklocka. Den förutspår att ca 50 miljoner miljöflyktingar är vad vi kan förvänta de kommande åren som en effekt av mänsklig påverkan på klimatet.

Olika länder gör saker för att förebygga detta och för att vara solidarisiska. Exempelvis kan nämnas Nya Zeeland som har slutit ett avtal med den lilla ögruppen Tuvalu där det bor 11 600 människor. De är välkomna att flytta över till Nya Zeeland när deras land har översvämmats. Det är sådant vi har att se framför oss.

Sveriges geologiska undersökning har gjort en kartering av vad vi kan förvänta när det gäller de svenska vägarna och järnvägarna som effekt av klimatförändringarna. Fler och kraftigare översvämningar gör att man måste rekonstruera vägar och banvallar. Det borde vi avsätta nya anslag till snarare än till att bygga ut infrastrukturen för de ohållbara transporterna.

Jag kan se i det landskap jag själv kommer från att motsvarigheten till New Orleans för svenskt vidkommande är Kristianstad. Det har stor del av sin yta under den egentliga havsnivån. Man bör nu vidta åtgärder. Jag vet också att kommunen är ganska framsynt därvidlag.

Som riksdag har vi också ett ansvar för att vi i banhållningsplan och väghållningsplan har möjligheter att reparera det som vi nu vet kommer att gå sönder.

Om vi går över till trafiksäkerheten var det väldigt intressant att höra klagomålen på plåtpoliserna. Moderaterna är annars kända för att vara ett parti som sätter lagefterlevnad högt och att bekämpa kriminalitet. Jag förstår inte varför kriminaliteten på vägarna skulle vara mer acceptabel än någon annan kriminalitet.

Det är faktiskt 480 personer per år som får sätta livet till, och 60 000 skadas. Det är stora sjukskrivningskostnader och sjukhuskostnader utöver allt mänskligt lidande som orsakas av detta. Bara de alkoholrelaterade olyckorna kostar samhället 8 miljarder om året. Då tycker jag inte att man ska klaga på att man gör någonting för att få ned hastigheterna till en acceptabel nivå.

Ska man i stället titta på vilka åtgärder som är effektiva har det kommit en alldeles ny rapport från Vägtrafikinspektionen. Där har man sammanställt den europeiska trafiksäkerhetsforskningen och kommit fram till att hastighet är det helt avgörande som man måste ta itu med för att komma i takt med EU:s transportsäkerhetsmål och därefter nykterhet och bältesanvändning.

Man har jämfört och studerat de olika länderna sinsemellan. För Sveriges vidkommande är resultaten rätt intressanta. Man konstaterar att de svenska vägarna håller en god standard vilket för med sig vissa goda effekter men också att människor frestas att höja hastigheten.

Sambandet mellan vägutbyggnad, god väghållning och olyckor är inte riktigt som det förväntas vara. Många gånger inbjuds man om vägen blir rakare och bredare att överskrida hastigheten eftersom mycket av bilarnas prestanda talar för detta snarare än att man iakttar de avstånd och

hastigheter som man behöver för att inte vara en risk för andra människors skada.

Frågan är hur man ska göra någonting åt detta. Sedan år 1998 har det funnits ett rödgrönt regeringssamarbete. Vi har lyckats någorlunda väl att komma åt rätt håll, hävdar jag, genom att flytta investeringar framför allt till hållbara transportslag. Det gör vi genom att sänka momsen på kollektivtrafik i stället för att höja den som alliansen föreslår, genom att staten ger ett bidrag till inköp av rullande materiel och genom att staten på olika sätt tar ansvar för trafik.

Det är det mest ändamålsenliga sättet att klara de mål för trafiken som en enig riksdag har beslutat om.

Anf. 325 LENNART KLOCKARE (s):

Fru talman! Jag ska tala lite grann om järnvägen. Mellan Umeå och Luleå saknas i dag en kustnära järnväg. Det är efter kusten de stora befolkningscentrumen finns. Men när bansträckan byggs får Sverige ett långsiktigt hållbart transportsystem längs hela Norrlandskusten. Med Norrbottenbanan, som sträckan kallas, får Skandinavien en kapacitetsstark internationell järnvägsförbindelse i norra Europa.

Det är enbart med en ny järnväg mellan Umeå och Luleå och åtgärder på bandelen Boden–Haparanda som problemen med nuvarande kapacitetsbrist kan få sin lösning. Jag ska återkomma till bandelen när det gäller Haparanda.

En fortsatt användning av stambanan innebär att det blir två järnvägs-spår i norra Norrland – en längs kusten och en ett antal mil längre in i landet. Stambanan kan då i fortsättningen användas för gods som svarar mot banans standard. Tunga vagnslaster och lastade systemtåg kan använda Norrbottenbanan, medan lätta och tomma tåg kan använda stambanan. Detta gör att järnvägs- och transportsystemet blir mer flexibelt och mindre sårbart.

En ny järnväg halverar dessutom restiden längs kusten, vilket är en förutsättning för att skapa en attraktiv kollektivtrafik.

Transportkostnaderna för dagens godstrafik skulle kraftigt minska med en ny järnväg. Det beror på kortare avstånd och möjlighet att frakta mer på varje tåg. Det finns då möjligheter att föra över en del av den förväntade ökningen av lastbilstransporter till den mer miljövänliga järnvägen.

I norra Sverige finns konkurrenskraftiga industrier som planerar för viktiga framtidsinsatser. Man kan kanske lite skämtsamt säga att det ”går som tåget” för industrin och näringslivet i Norrbotten just nu med tanke på de investeringar som man ska göra i norra Sverige och på den norska sidan.

Men det finns en flaskhals som vi måste åtgärda. Den ska jag också komma tillbaka till.

Fru talman! Jag vill ta några exempel på investeringar som nu genomförs i Norrbotten. LKAB gör en satsning på 18 miljarder i Malmfälten under den närmaste tioårsperioden. Det innebär nya pelletsverk och en ny huvudnivå i gruvan. I Aitik ökar man malmbrytningen. Det finns också annat som berör gruvnäringen. Vattenfall investerar sammanlagt 2,4 miljarder i ökad dammsäkerhet och förbättringar i kraftstationerna. I Narvik i Nordnorge bygger man en ny hamn som kommer att ha bety-

delse för flaskhalsen när vi bygger bort den. Ikeas satsning i Haparanda kommer att få effekter på hela Nordkalotten.

Detta är bara några av de satsningar som sker i norra Sverige, och då har jag inte nämnt någonting om satsningarna i Västerbotten och annat som sker i Nordnorge och som också påverkar Sverige positivt.

Det är mycket angeläget och nödvändigt att Norrbotten förverkligas och att den första etappen påbörjas som planerat under våren 2006. Den första etappen är alltså nybyggnationen av bansträckningen Kalix–Haparanda, som är knappt fem mil lång. Detta är den flaskhals som jag talade om.

Samtidigt ska vi rusta upp bandelen från Boden till Kalix. Regeringen har redan beslutat om byggstart för den här bandelen, men genom stormen Gudrun omfördelades en del resurser från järnvägssatsningar. Men nu har Sverige fått EU-stöd för stormskadorna, vilket enligt min uppfattning innebär att byggstarten kan ske enligt den ursprungliga planen. Första etappen, som är Haparandabanan, kan då komma i gång.

Banverket har framhållit att det finns medel för projektet men att de ligger senare under perioden. Man kan lösa det här genom en omfördelning mellan olika perioder under projektet eller återställa de medel som används för stormen. Man kan också låta Banverket få använda sig av utökad anslagskredit. Det skulle också innebära att projektet skulle kunna starta precis som tänkt.

Regeringen måste nu enligt min uppfattning fatta beslut om att det här startas precis som planerat och att sluttidpunkten är år 2010.

Den flaskhals som bandelen Kalix–Haparanda utgör påverkar gods-transporter till och från Sverige och Norge, men även transporter som kommer från andra sidan Atlanten och ska till Ryssland – till och med så långt bort som till Asien. Transporterna från andra sidan Atlanten går till Narvik och fortsätter på järnvägen via Malmbanan och Haparandabanan till sina slutdestinationer i Finland, Ryssland eller borta i Asien. För transporter till Asien är tidsvinsten 14 dagar i jämförelse med båttransporter.

Jag ska avrunda med att säga att den spårväxlingsanläggning som man nu ska ordna i Haparanda nog kommer att få sin lösning under innevarande vinter. Det är min absoluta förhoppning. Nu väntar vi bara på att regeringen slår klubban i bordet och säger: Nu startar vi det här projektet i Norrbotten!

Anf. 326 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Gotland når man inte med järnväg. Gotland når man med färja. Där finns det nu ett stort problem. Färjepriset kommer att öka så mycket att det upprör inte bara alla gotlänningar utan också alla oss andra – vi som älskar Gotland och gärna vill besöka ön ofta.

Kostnaden är en principfråga. Ska Gotland ha samma förutsättningar som övriga Sverige eller ska Gotland vara ett undantag? Om Gotland är att anse som en del av Sverige så måste dess landsväg, det vill säga färjan, få samma villkor och status som bron till Öland eller Vägverkets färjor till andra öar i Sverige.

Samma priser ska självfallet gälla för samtliga resenärer oavsett om man är skriven på Gotland eller inte.

Nu vill jag fråga Lennart Klockare om han som socialdemokratisk trafikpolitiker är beredd att verka med kraft för att regeringen ska hitta en lösning på det här svåra problemet.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Infrastruktur

Anf. 327 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Fru talman! När det gäller det där med trafikpolitiker så är jag ersättare i trafikutskottet. Jag vet inte i vilken mån det gör mig till trafikpolitiker; jag sysslar eljest med socialförsäkringsfrågor.

Jag vill ändå säga att jag naturligtvis tycker att det är oerhört viktigt att man har bra förbindelser mellan fastlandet och Gotland. Det hoppas jag att man också ska kunna ha.

Men det som jag pratar om är järnvägen i norra Norrland, som är avgörande för utveckling och tillväxt i hela Norrbotten och även i stora delar av Nordkalotten. Det tycker jag är viktiga satsningar.

Anf. 328 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Även om nu Lennart Klockare tonar ned sin roll som trafikpolitiker så är han i alla fall en socialdemokratisk riksdagsledamot.

Precis det resonemang som Lennart Klockare har när det gäller järnvägens betydelse för norra Sverige gäller för färjetrafikens betydelse för Gotland och Gotlands utveckling.

En kraftig höjning av priserna kommer att leda till att hela näringslivet på Gotland, inklusive turismen, drabbas på ett förödande sätt.

Anf. 329 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Fru talman! Ja, jag är socialdemokratisk politiker, och det är jag fullt ut.

Men jag kan inte säga mer om Gotlandstrafiken. Jag är inte insatt i den. Jag har ändå den bestämda uppfattning som jag talade om i mitt första inlägg; jag tycker att hela landet ska leva. Man ska ha bra transporter och möjligheter att färdas på alla sätt.

Men jag värnar som sagt i det här anförandet om de förutsättningar och förhållanden som gäller hos oss. Detta är oerhört viktigt för hela den norra landsändan och även för stora delar av Ryssland och Finland.

Anf. 330 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Flyg har blivit ett konkurrenskraftigt transportmedel. På grund av låg befolkningstäthet spelar flyget en stor roll i Sverige. För att kommunikationerna ska fungera i vårt avlånga land krävs ett effektivt flyg.

Avregleringen har medfört att alla har råd att flyga. På våra plan trängs nuförtiden unga och gamla, förväntansfulla ungdomar som ska upptäcka världen, pensionärer som ska hälsa på barnbarnen eller barnfamiljer på väg till en välbehövlig semester. Vi har fått ett folkflyg, ett flyg som omfattar alla och inte bara några stressade affärsresenärer.

Det här vill regeringen med sina stödpartier ändra på. Det flygs för mycket i dag anser man. Man vill att flyget ska bli dyrare och mer svårtillgängligt. Man tar till skatteyxan.

Fru talman! Man föreslår en ny skatt på flygbiljetter som är tänkt att utgå per passagerare. Skatten kan enligt uppgift höja inrikesflygpriser

ändå upp till 20 %. Förmodligen är detta bara en början på nya pålagor på flyget. Det gör att flyget förlorar i konkurrenskraft. Det här säger vi nej till i mitt parti. En väl fungerande luftfart spelar en betydelsefull roll för den ekonomiska och sociala utvecklingen i vårt land. Flyget har också, som jag nämnt tidigare, en särskild betydelse för den regionala utvecklingen i Sverige med hänsyn till vårt lands vidsträcktighet.

För att flyget ska fungera effektivt måste vi ha bra belägna flygplatser. I vår huvudstadsregion håller man på att rasera möjligheterna till en fortsatt utveckling av affärsflyget och annat allmänflyg. Som jag många gånger tidigare framhållit från denna talarstol finns det ingen plan för Stockholmsregionens framtida flygplatsförsörjning. Avtalet mellan Stockholms stad, som äger marken som Bromma flygplats ligger på, och Luftfartsverket löper ut år 2011. Sedan man på Göran Perssons inrådan börjat bygga bostäder på Tullinge är de realistiska alternativen för småflyget obefintliga inom regionen. Nu börjar man också tala om nedläggning av verksamheten på Barkarby. I den rådande situationen kan inte Bromma läggas ned, och det måste planeras alternativ för allmänflyget, inklusive den form av småflyg som funnits på Tullinge och i dag finns på Barkarby.

Allmänflygets betydelse för utvecklingen av affärsverksamheten i Norden och Baltikum är en faktor av ständigt ökande betydelse. Allmänflyget kan operera mot tio gånger fler flygfält än reguljärflyget. Möjligheterna för Stockholm att bli ett ekonomiskt nav i denna del av EU försämrats väsentligt utan en infrastruktur för allmänflyget.

För näringslivet, som är ett viktigt komplement till reguljärflyget, kommer bristen på en citynära flygplats att skapa uppenbara problem. Stockholm blir mer otillgängligt, inte minst i förhållande till andra europeiska huvudstäder som ofta har ett stort antal mindre flygfält i direkt närhet till citykärnorna. Inom en radie av 30 kilometer från Paris stadskärna finns det tio flygfält, fru talman. Inom samma radie från London finns det tolv. Att då ytterligare försämra tillgängligheten till Stockholm vore mycket olyckligt för hela regionens framtida utveckling. Det skapar svårigheter för de företag som redan finns i regionen samtidigt som attraktiviteten för etablering av nya företag minskar. Skulle, utöver Tullinge och Barkarby, även Bromma läggas ned blir Stockholmsregionen den enda huvudstadsregion i Europa som saknar flygplats för allmänflyget. En sådan flygplats är av stor betydelse för näringslivets utveckling och internationella konkurrenskraft.

Fru talman! När kommer regeringen att ta flyget på allvar? När får vi en transportpolitik som utvecklar vårt land med möjligheter till bland annat ökad sysselsättning?

Till sist, fru talman, vill jag travestera Cato och konstatera att jag anser att lagen om trängselskatter snarast ska avvecklas.

Anf. 331 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Jag tänkte passa på att fråga om Gotland eftersom Elizabeth Nyström nämnde detta. Jag har för Miljöpartiets räkning skrivit en motion om långsiktigt hållbara transporter till Gotland där jag förordar att Vägverket tar över detta, eftersom det egentligen är en infrastruktur. Gotlänningarna kan ju varken ta buss, tåg eller bil till fastlandet. Ska man

ha långsiktiga förbindelser borde staten ta hand om detta. Jag undrar om Björn Hamilton har någon uppfattning om detta.

Sedan undrar jag också om Moderaterna är medvetna om att väg- och flygtrafiken vållar klimatpåverkan. Det verkar inte vara så. Den här mycket blygsamma flygskatten som blev en effekt av budgetuppgörelsen är ju ett sätt att få flyget att betala sina egna kostnader. Det är helt enkelt marknadsmässiga principer som utgår ifrån att den som ger upphov till kostnader också ska få täcka desamma. Alternativt vältrar man över dem på andra. Det är ju andra som får betala för klimatförändringar, miljöflyktingar och att bygga upp områden som raseras på grund av klimatstörningar.

Jag undrar om inte Moderaterna borde använda marknadsmässiga principer för att lösa trafikens problem.

Anf. 332 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Jag läser här i den senaste propositionen som har kommit till trafikutskottet att regeringen anför att luftfartens utsläpp av luftföroreningar i Sverige är relativt små jämfört med andra transportslag. Det är någonting som vi kan konstatera i grunden.

Ska man nu lägga avgifter på flyget ska de ju verka för att man skapar ett mer miljövänligt flyg. Man ska ju inte hindra folk från att flyga av ekonomiska skäl, utan man ska styra det mot att vi får ett mer miljövänligt flyg, det vill säga att man jobbar med avgasrening och så vidare. Det har vi redan i dag i form av landningsavgifter som är miljörelaterade.

Men att höja flygpriserna, att per passagerare ta ut en flygskatt, är bara att hindra människor från att utnyttja ett transportmedel som är oerhört viktigt framför allt för Sverige som har en låg befolkningstäthet och är så stort.

Anf. 333 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Björn Hamilton säger någonting om detta med Vägverket och Gotlandstrafiken.

När det gäller flyget har inte Moderaterna röstat emot den princip vi etablerat här i riksdagen, det vill säga internalisering av externa effekter. Flyget ger upphov till kostnader för andra. Flyget betalar ingen bränsleskatt. Man slipper alltså undan utgifter man borde ta på sig. Flygskatten är tänkt som en internalisering av dessa. Det är alltså ett marknadsmässigt sätt att återföra kostnaderna till dem som ger upphov till dem och skapa rättvisa på så sätt.

Vad jag förstår skulle hela den flygtrafik som i dag finns på Bromma rymmas på Arlanda om man tillämpade marknadsmässiga principer för tilldelning av slots.

Anf. 334 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Det är oerhört svårt ur säkerhetsmässig synvinkel att kombinera det flyg som finns på Bromma med det flyg som finns på Arlanda på grund av att affärsflyget har helt andra förutsättningar. Säkerheten talar för att man måste dela upp detta på olika flygplatser. Det blir bäst så.

När det gäller Gotlandstrafiken kan jag bara relatera till vad Elizabeth Nyström sade och som säkert Karin Svensson Smith hörde, nämligen att

vi förutsätter att detta löses på Rikstrafikens nästa möte. Staten får självfallet inte agera så att avgifterna på resor till Gotland höjs så dramatiskt som man har befarat.

Anf. 335 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det är med en viss fascination man kan se Björn Hamilton gråta krokodiltårar över de pålagor som kommer att drabba tusentals flygresenärer. Vi kan naturligtvis diskutera den saken, men det som är falskt i sammanhanget är att samtidigt tvekar inte Björn Hamilton att lägga en stor straffskatt på alla miljontals kollektivtrafikresenärer genom en höjning av moms. Om man nu ska kritisera regeringen för att den inför en avgift som kommer via lagstiftningen borde man ju vara konsekvent och inte införa någonting annat.

Vi kan också ta upp frågan om trafikförsäkringen. Den innebär att så gott som alla kommer att få en kraftig höjning av sin trafikförsäkring. Skulle det inte vara på sin plats att Björn Hamilton grät lite tårar över det med och inte bara över detta som drabbar flygresenärerna? Vi kan ha olika uppfattningar om det, men jag tycker att det viktiga i det här sammanhanget är att man håller sig till en diskussion där man har samma argument åt båda hållen. I det här fallet klingar de här argumenten falskt.

Anf. 336 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Jag vill bara påminna Börje Vestlund om att Moderaterna sänker bensinskatten, ökar reseavdragen, satsar på infrastrukturen och vill inte införa någon flygskatt. Vi har ett betydligt människovänligare alternativ ur resesynpunkt än vad Socialdemokraterna och majoriteten här i riksdagen har. Att höja moms på kollektivtrafiken innebär ungefär 30 kr för en månadsbiljett här i Stockholm. Det är att jämställa momssatserna, helt enkelt.

Men jag vill understryka att det är viktigt för folk i glesbygd att bensinskatten sänks, att vi ökar reseavdragen och att vi kan få en vettig infrastruktur i det här landet, vilket jag tycker att Socialdemokraterna helt har missat.

Anf. 337 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Vi har haft ett par replikskiften tidigare här i dag om just denna fantastiska infrastruktursatsning på 4 miljarder. Det skulle räcka till tio mil, om jag inte missminner mig utan har räknat rätt, eftersom varje meter kostar ungefär 40 000 kr. Det är ju ingen så där fantastiskt stor infrastruktursatsning i så fall, Björn Hamilton.

Men i konsekvensens namn vill jag fråga: Vad skulle er höjning av bilförsäkringen kosta, till exempel för den region som Björn Hamilton och jag kommer från? Ta en 25-årig man som har ett relativt nytaget körkort. Vad skulle det innebära? Det skulle handla om tusentals kronor per år i höjd trafikskatt, Björn Hamilton. Det skulle inte bensinskattesänkningen räcka till.

Anf. 338 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Den trängselskatt som Börje Vestlund står för: Vad innebär den för bilisterna i Stockholm – om vi nu ska gå in på ökade avgifter

för bilismen? Socialdemokraterna föreslår alltså en trängselskatt som ska betala verksamheter som i övriga landet betalas via statsskatten. Vi är dubbelbeskattade – ja, inte bara dubbelbeskattade utan trippelbeskattade, för vi har ju en Robin Hood-skatt också i den här regionen. Statsmakten och Socialdemokraterna älskar att ta ut extraavgifter av oss stockholmare. Jag tycker att det är att kasta sten i glashus när Börje Vestlund gör så här.

Skatter

Anf. 339 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag ska ta upp en skatt som man i stora delar av Sverige upplever som en orimlig beskattning av boendet. Jag talar naturligtvis om fastighetsskatten. Den aktualiseras ju alltmer nu med tanke på utskicket av de nya förslagen till taxeringsvärden som går ut under den här månaden. Inom attraktiva områden för boende, till exempel min hemvalkrets i Bohuslän, längs kusten där, är höjningar på 40–50 % inte ovanliga. För dessa människor är genomsnittssiffran på 23 % ganska ointressant.

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp tråden från en interpellationsdebatt den 24 maj, då jag diskuterade just fastighetsskatten med finansminister Pär Nuder. Då var ett av påståendena från finansministern att de siffror vi då diskuterade var preliminära. Man hade all anledning att tro att de skulle ändras, man kunde inte dra några säkra slutsatser och så vidare. Men nu är vi här. Jag fick en känsla av att det då var mest för att undvika frågan som man bollade siffrorna åt sidan, men som sagt: Nu är verkligheten här. På ett sätt kanske finansministern fick rätt – det kanske var någon procentenhet upp eller ned – men det har naturligtvis inte ändrat någonting i sak. Problemet finns naturligtvis kvar.

Ute i den så kallade verkligheten finns det nu många enskilda fastighetsägare som kanske först fick en smärre chock när de öppnade sina kuvert och fick se det nya värdet som föreslagits. Sedan tror jag att det säkert gick över i någon sorts ilska. Men slutsatsen blir nog ändå att de flesta hamnar i någon typ av vanmakt när de upptäcker: Detta kan jag ju inte påverka.

För att då återgå till den debatt i maj som jag talade om förut: I den debatten använde jag mina två sista minuter till att ställa ett par frågor. Eftersom jag och finansminister Nuder inte kom överens i sak tyckte jag att finansministern åtminstone kunde ge fastighetsägarna några goda råd, eftersom han tydligen inte ville ändra regelverket och det var fastighetsägarna som skulle lösa det här problemet. Jag ställde då frågorna: Vad ska de göra? Vad ska de spara på? Hur ska deras situation lösas över tid? Men det blev inget svar. Finansministern avstod från sina sista minuter. Det var tydligen helt ointressanta frågor i det läget. Vad det beror på, det vet jag inte. Jag vet inte om det är så att den socialdemokratiska regeringen varken vill eller kan se problemen. I alla fall tyckte jag att det var anmärkningsvärt den gången – det tyckte nog många som lyssnade den gången – att finansministern inte gav ett svar.

Fru talman! Från Folkpartiets sida har vi ändock en annan verklighetsbild. Vi ser att det finns enskilda människor som hamnar i en orimlig situation. Det är en verklighetsbild som jag kan säga att de andra borger-

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Skatter

liga partierna också har, om jag gör mig till tolk för dem – det finns faktiskt enskilda människor i systemet.

Sedan är det en annan sak med de här höjningarna. Hemma i Bohuslän är det ju så att diskussionen om den här frågan ständigt pågår, och det kan inte vara rimligt att man diskuterar en skatt hela tiden. Beträffande den nya höjningen finns det många som har konstaterat: Jag klarar nog den höjning som kommer nu. Jag kanske klarar mig fram till 2008 eller så.

Men sedan kommer då den gnagande oron: Vad händer då sedan? Det finns ju liksom ingen bortre parentes för de här höjningarna. Man har inga som helst garantier för att de här höjningarna inte ska fortsätta i all evighet.

Den utökning av begränsningsregeln som regeringen nu föreslår är naturligtvis positiv för dem som får ta del av den – det är inte tu tal om annat – men den har ändå en marginell betydelse för det stora flertalet. Man kan göra vissa principiella invändningar emot att man kopplar ihop inkomst- och kapitalbeskattning och att den dessutom ger vissa marginaleffekter. Från Folkpartiets sida har vi ändå valt att i detta läge acceptera det förslaget tills vidare. Det hjälper ju ändå en del människor.

Men det krävs andra politiska beslut på både kort och lång sikt. Från Folkpartiets sida har vi nu föreslagit att man sänker procentsatserna – det blir ju som när vi i nuvarande system kan vidta en omedelbar åtgärd – för att få stopp på den utveckling som finns i dag.

Sedan inser vi att systemet som sådant måste diskuteras och är beredda till det. Det krävs någon typ av reformering. Det har funnits massor med förslag, och vi har inte stängt någon dörr. Kristdemokraterna pratar om kommunalisering. Det finns vissa tilltalande drag i det, men vi är inte övertygade om att det är så bra egentligen.

Sedan finns det också andra saker som vi har tagit upp, till exempel satsningar på energibesparande åtgärder. De slår omedelbart igenom som fastighetsskatt. Det är inte riktigt logiskt att människor först stimuleras att göra en sak och sedan får skatta när de har utfört den. För att få ett omedelbart genomslag har vi föreslagit sänkningar för småhus från 1 % till 0,85 % och för flerbostadshus från 0,5 % till 0,35 %.

Min slutsats utifrån regeringens agerande är att man måste se problemen för att göra någonting åt dem. Jag tycker att man här hela tiden missar att det finns enskilda fastighetsägare vars situation blir fullständigt orimlig med nuvarande system. Man kan inte utgå från någon typ av medelvärden och klassa alla fastighetsägare utifrån dem.

Anf. 340 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi inte på något sätt tycker att den här skatten är okomplicerad. Vi har på grund av det genomfört ett antal förändringar under de senaste åren. Vi har bland annat sänkt den totala skattesatsen från 1,5 % till 1 %, och vi har infört begränsningsregler, precis som Lars Tysklind var inne på, för att kunna skydda dem som har de lägsta inkomsterna.

Vårt främsta skäl till att vi har denna fastighetsskatt är ändå att vi tycker att det är viktigt med en välfärd som är ordentligt utbyggd på alla områden. Vi brukar jämföra med att de 25 miljarder som man nu får in 2005 ungefär motsvarar kostnaden för alla barnbidrag i Sverige. För

Anf. 341 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Lennart Axelsson och jag har diskuterat det här förut. Jag tycker att jag känner igen argumenten, men jag kan bara upprepa det jag sade då någon gång i våras. Också Folkpartiet står bakom barnbidragen, men det är inget motiv som man kan använda till att ta in skatter så att folk drabbas på ett orimligt sätt.

Den stora faran i det nuvarande systemet är att människor upplever det så orimligt när de inte kan påverka sin egen situation att de tappar tilltron till skattesystemet i stort, och legitimiteten för skattesystemet riskeras i allmänhetens ögon.

Att använda argumentet för att få in 25 miljarder, när människor i flera fall skulle tvingas flytta från sina hem, tycker jag inte håller i sammanhanget.

Anf. 342 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Tiden är för knapp för att utveckla alla argument till varför vi tycker att vi bör ha en fastighetsbeskattning – i likhet med många andra länder för övrigt.

Jag förstår att Folkpartiets ambitioner när det gäller den allmänna välfärden inte är riktigt lika höga som våra, och då kan man tycka att det finns utrymme till att göra sänkningar. Man kan till exempel titta på sjukersättningsarna. Där har ju Folkpartiet valt att lägga sig på en lägre nivå än vad vi tycker är rimligt för dem som är sjuka och arbetslösa.

Anf. 343 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Sjukersättningsarna har diskuterats tidigare i dag, och jag tycker att Lars Leijonborg då gjorde klart vilken inställning vi har i sjukersättningsfrågan. Den behöver jag alltså inte upprepa. Det är en marginal förändring som skett.

Jag är lite besviken över att vi inte har någon talare från Socialdemokraterna här som skulle kunnat utveckla detta, någon som haft lite mer tid på sig. Det är lite synd med tanke på en allmänpolitisk debatt. Som det är nu kan det bli lite ensidigt.

Anf. 344 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag skulle gärna vilja fortsätta debatten om fastighetsbeskattningen och känner mig synnerligen engagerad i kväll. Jag har under få dagar i parlamentet varit med om något liknande med tanke på hur många som hört av sig till mig under dagen just beträffande fastighetsbeskattningen. De har nämnt siffror om 40 %, 48 %, 50 %. Man tror att man sitter i en bingolokal, och det kanske är så regeringen arbetar med fastighetsbeskattningen. Det gäller alltså procentsatser som enskilda människor drabbas av i form av en höjning av deras fastighetsbeskattning under detta år. Tacksamt nog har vi Lennart Axelsson som företrädare för regeringspartiet här i kväll. Jag ska ställa några frågor lite senare.

Fru talman! Gång på gång har fastighetsskatten debatterats i denna kammare. Många argument har levererats, och de dåliga åtgärderna har

Allmänpolitisk debatt

Skatter

inte uteblivit. Fastighetsskatten berör alla svenska hem på ett eller annat sätt.

Man kan orda mycket om ett kollektivt ansvar. Ändå är det inom den egna familjen som skattepengarna ska plockas fram. Jag är på detta område förvånad över den socialdemokratiska regeringens sätt att behandla enskilda människors bostadssituation. Mitt inlägg ska inte i första hand behandla kalla siffror och procentsatser, eftersom dessa är väl kända. Snarare skulle jag vilja belysa principerna för hur vårt boende beskattas – ett boende som de allra flesta av oss inte anser vara vare sig lyx eller något skadligt.

Ändå, fru talman, beskattas boendet på ett sätt som påminner om våra negativa skatter eller så kallade straffskatter. Jag tänker på sådana skatter som till exempel ska minska konsumtionen av alkohol och tobak. Emedan dessa skatter har som syfte – om än inte alltid den reella effekten – att få folk att skära ned på något som vi är överens om är dåligt kan människor definitivt inte skära ned på sitt boende. Men det är kanske det som den socialdemokratiska regeringen vill med denna typ av beskattning.

Regeringens påstående, och även Lennart Axelssons i kväll, att beskattningen sänkts från 1,5 % till nuvarande 1 % må vara sant. Man kan småle åt det hela, men vad har det för betydelse när taxeringsvärdena höjs med lika mycket som skatten sänks? Ni driver ju med svenska folket. Statens intäkter från skatt på våra bostäder beräknas öka med totalt 1,2 miljarder eller 6,5 % mellan 2004 och 2007. Det blir 26,9 miljarder. Om vi tar en jämförelse från 2001 till 2007 är ökningen 6 miljarder eller 29 %.

Vad blir följden av detta? Det torde inte råda någon som helst tvekan. Redan vår före finansminister Bosse Ringholm, som jag mött många gånger i dessa debatter, mötte personligen enskilda människor som drabbats av alltför hög fastighetsbeskattning. Många av oss kommer väl ihåg före finansministerns insiktsfulla svar till damen som inte hade råd att bo kvar i sitt hus. Han uppmanade henne att låna pengar till skatten, att betala skatten genom att hyra ut huset eller rentav sälja det. Fantastiskt kloka råd!

Skatt efter bärkraft, säger Socialdemokraterna, är en viktig princip för skatteuttaget. Dagens fastighetsskatt kan knappast sägas vara en bra skatt som ska bäras av den principen. Hur förklarar man annars att fastighets-skatten slår hårdast mot dem som har minst? I min hemstad Helsingborg har taxeringsvärdena ökat med i genomsnitt 33 % de senaste två åren, vilket innebär en skattehöjning från ungefär 11 000 kr om året till 14 000 kr för en villa som taxeras till omkring 1 miljon kronor. Detta är en skattehöjning med 300 kr per månad som går direkt till staten och vida överstiger de reella kostnader som kommunen har för underhåll samt service till fastighetsägarna.

Konsekvensen av dagens fastighetsskattesystem är att folk måste lämna sina hem, vilket knappast kan vara meningen med lagstiftningen. Skulle det vara så är det att likställa med att med uppenbart uppsåt och berätt mod tvinga folk från deras hem, människor som inte gjort annat än betalat skatt och skött sig hela långa livet.

Det skulle vara intressant att få svar på några funderingar som inte direkt har med pengar att göra utan snarare med motiven till regeringens sätt att kräva oss på skatter för våra bostäder. Som vi har det i dag kapi-

talbeskattas våra bostäder. Dessutom finns en viss konsumtionsskatt på byggnationerna av dem.

Jag skulle vilja ställa tre frågor. Min första fråga är: Anser regeringen, eller Axelsson, att våra bostäder är objekt som kan beskattas på grund av att det anses vara en lyx att äga en bostad?

Min andra fråga är: Anser regeringen, eller Axelsson, att hem och hus har ett berättigande som osedvanligt bra skatteobjekt eftersom de av kända skäl alltid kommer att finnas kvar i landet?

Min tredje fråga till regeringen eller Axelsson är: Är den nuvarande fastighetsskatten en rimlig modell som uppfyller kravet på rättvis beskattning och följer den principen om skatt efter bärkraft?

Kristdemokraterna har länge drivit denna fråga, och vi anser att fastighetsskatten är omoralisk. Det är en orättvis skatt, och därför säger vi att den statliga fastighetsskatten ska bort.

Troligtvis är vi många i vårt land som just i dagarna fått de besked som Tysklind nyss nämnde. Därför tycker vi att frågan ska tjatas ut med regeringen. Kristdemokraterna föreslår, vilket är väl känt av Axelsson, en kommunal avgift på max 2 600 kr, vilket är mindre än vad Socialdemokraterna har för sin begränsningsnivå. Finansieringen av detta sker genom bland annat höjd reavinkomstbeskattning, vilket också är väl känt i kammaren – det handlar om upp till 30 % – samt en skatteväxling mellan kommun och stat.

Anf. 345 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Jag undrar lite över den modell som Kristdemokraterna försökt övertyga oss om under ett antal år. Vad jag förstår har de inte lyckats särskilt väl ens vad gäller de borgerliga kamraterna. Jag vet inte om det kan bero på att den egentligen innebär både höjningar och sänkningar.

Den innebär alltså en gigantisk omfördelning från de fattiga delarna av Sverige till de rika eftersom det i dag finns de som har taxeringsvärdet som ligger under de 260 000 som det handlar om. De kommer alltså att få betala den sänkning som sker i till exempel Djursholm, där de mycket höga taxeringsvärdena finns.

Jag skulle vilja ha en kommentar om detta.

Anf. 346 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Det är ganska enkelt att svara på den frågan. Skulle de få fastigheter som finns med ett lägre taxeringsvärde finansiera dem som har ett högre taxeringsvärde vore det ju ett rent skämt. Så är det naturligtvis inte. Jag inser att enstaka fastigheter kommer att få ett höjt fastighetstaxeringsvärde och även en höjd beskattning.

Men Axelsson måste väl ändå inse att det finns människor som har fått en osedvanligt hög beskattning och som i dag tvingas att flytta ifrån sina hem? Är det så regeringen och Axelsson vill behandla låg- och medelinkomsttagare?

Sedan pratar man om en sänkning från 1,5 till 1 %. Axelsson nämner att barnbidraget har höjts. Ska vi tolka det så att det blir ännu högre fastighetsbeskattningar i framtiden därför att ni höjer barnbidraget lite då och då? Man häpnar över det sättet att räkna, att en barnbidragshöjning är lika med en eventuell höjning av skatten på fastigheter.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Skatter

Anf. 347 LENNART AXELSSON (s) replik:

Fru talman! Kenneth Lantz vet mycket väl att det finns andra delar av intäkterna som vi använder till saker som ingår i välfärden. Men det är en viktig del. 25 miljarder är väldigt mycket pengar. Det bör vi använda för att kunna ha en välfärd på en nivå som vi tycker är viktig. Vi tar inte bort några karensdagar i sjukersättningar som till exempel Kristdemokraterna föreslår. Men det är också ett sätt att prioritera.

Anf. 348 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Det är roligt att höra att Axelsson återigen repeterar ordet välfärd. Är det välfärd att 1 500 000 människor i dag är hemma från sitt arbete? Varifrån ska de pengarna tas? Hur ska det finansieras? Är det sådant som vi ska ha fastighetsskatterna till?

Kristdemokraternas förslag är alldeles utmärkt. Vi vill få folk tillbaka till arbetet i stället. Då har man också råd att betala en kommunal avgift samtidigt som den statliga fastighetsbeskattningen kan tas bort. Kristdemokraternas förslag om beskattning kommer att hålla rakt igenom en granskning av vårt budgetalternativ. Axelsson är välkommen att göra den kontrollen.

Anf. 349 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Trots allt negativt som tonar fram här i kammaren kan vi konstatera att Sverige har goda tillväxtmöjligheter, vi har en bra utbildad arbetskraft, vi har fungerande kluster, och vi är ett relativt öppet land.

Det finns alltså en utmärkt potential, något som vi alla i Sverige har varit med om och byggt och något som regeringen inte har förmåga att utnyttja fullt ut. Vi förnekar inte den goda viljan. Vi tror att regeringen gör det som man tror är bra, men faktum är – något som rapporten från Världsekonomiskt forum visar – att Sverige tappar i företagsvillkoren.

Sveriges förmåga att skapa välbstånd har försämrats radikalt. När det gäller arbetsmarknad och anställningar kommer vi på plats 113 av 117 möjliga och vad gäller skatter på plats 109. Utländska direktinvesteringar i Sverige är i dag nere på nollnivå – detta i en tid då globaliseringen och internationaliseringen går allt snabbare.

Konkurrensen för svenska företag ökar. Jobben försvinner till något annat land, och vi kan till mycket liten del påverka förhållanden där våra varor tillverkas. I debatten beskrivs alla som vinnare utom Sveriges invånare.

Centerpartiet vill göra Sverige företagsammare. Sverige måste hinna ifatt den globalisering som sker. Detta är möjligt för en företagsam och välutbildad nation. Sveriges medlemskap i EU ger en stor inre marknad att sälja våra produkter på, vilket är nödvändigt om vi ska kunna bli starka och nå marknader även utanför Europeiska unionen.

Globaliseringen kan öka vår möjlighet till handelsutbyte och tillväxt. Om Sverige ska kunna dra nytta av globaliseringens alla fördelar och bli mer konkurrenskraftigt krävs ett flexibelt samhälle som förändras i samma takt som omvärlden förändras. Det kräver stora förändringar i utbildnings- och forskningssystem, skattesystem, näringspolitik, offentlig sektor och arbetsmarknad. Det förutsätter också att kvinnor ges samma förutsättningar som män: lika löner, sänkt skatt på hushållstjänster, förbättrade möjligheter att starta företag och stimulans av tjänstesektorn.

För att nå det målet krävs en målinriktad politik, något som vi saknar i dag.

Fru talman! Avgörande för att landet Sverige ska klara framtiden är jobben och därmed företagandet och också signalen om att ge enskilda människor möjligheten att själva bestämma över sina liv, alltså minska beroendet av bidrag och öka den ekonomiska friheten. I det här arbetet är skatteinstrumentet viktigt.

Det inkomstskattepaket som Centerpartiet tillsammans med alliansen har lagt fram är ett steg i arbetet för att få fart på hjulen. I det sammanhanget är det viktigt att också påpeka att det ska vara fint att bli rik på arbete. Det ska till och med vara finare än att bli rik på Keno, Harry Boy eller Bingolotto. Tyvärr är inte situationen sådan i dag.

Många svenskar är uppretade i dag över det papper som kommit från Skatteverket med förslag om förhöjd fastighetsskatt. Genomsnittet på höjningen i landet är närmare 25 %. De som bor i områden som Billdal i Göteborg med en höjning om 39 % eller de centrala delarna av Strömstad med en höjning om 32 % är knappast glada. Från ett redan högt utgångsläge får de en väsentligt högre boendekostnad i framtiden.

I min hembygd, Västerås, ligger Enhagen, alltså en inlandskommun med 26 % höjning, vilket är högt i den bygden. Sättet att taxera och framför allt den godtycklighet som präglar systemet måste ändras.

Från Centerpartiet ser vi medianmetoden, kopplad till ett takvärde för markpriset, som en väg att komma till rätta med den godtycklighet som otvivelaktigt präglar fastighetstaxeringssystemet. Vi har väckt en motion i det ärendet där vi i detalj beskriver hur detta ska gå till. Nu har Lennart Axelsson gått. Jag hade velat rekommendera honom att läsa den motionen i detalj.

I och med att fastighetsskatten är en skatt på en icke-monetär avkastning måste en stor tydlighet prägla systemet för att det ska få någon form av acceptans i de breda folklagren. I dag saknas den acceptansen totalt. Det är att göra sig själv en otjänst att hävda att nuvarande system är bra. Här måste alltså förändringar göras.

Ändringar måste också göras i företagens möjlighet att satsa nytt i det egna företaget eller i andra verksamheter. I dag jagar Skatteverket ambitiösa företagare med blåslampa i syfte att skrapa ihop inkomster till statskassan. Niten är så stor att ägarna personligen upptaxeras i sin förmögenhet och får betala straffskatt. Det är det här som populärt kallas lex Uggle.

Företeelsen är intressant, då det förs en motsatt diskussion i andra europeiska länder. Där är ambitionen att stimulera företagare att investera i framtidsinriktade företag, alltså att tillskjuta riskvilligt kapital i syfte att skapa fler jobb, i syfte att öka skatteintäkterna på ett långsiktigt hållbart sätt och i syfte att skapa tillväxt, alltså en inriktning som helt överensstämmer med Lissabonprocessens mål. De här länderna har en klar och tydlig ambition att utveckla och stimulera. Var finns den ambitionen i Sverige?

Vi talar mycket om Lissabonprocessen. Vi slår oss för bröstet och utropar att vi är bäst. Men hur handlar vi? Lex Uggle visar upp ett destruktivt beteende som jag hoppas undanröjs fortast möjligt så att riskvilligt kapital frigörs för att stimulera tillväxten i det här landet.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Skatter

Anf. 350 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Så här långt har debatten av naturliga skäl fokuserats mycket på skattepolitiken, och det är en nog så viktig fråga. Men jag tänkte bredda perspektivet något och inte bara titta på statsbudgetens intäktssida, utan jag tänkte granska hur det står till med statsfinanserna som helhet, om de är sunda och långsiktigt hållbara.

Sverige står inför betydande utmaningar. En och en halv miljon människor i arbetsför ålder står utanför arbetsmarknaden i ett utanförskap som måste brytas. Trots att vi befinner oss mitt i en ekonomisk högkonjunktur minskar inte arbetslösheten. Tvärtom, den har bitit sig fast på en hög nivå, och enligt regeringens egna prognoser kommer den att vara högre nästa år än vad den var förra året.

Vi har också en demografisk utveckling som ställer nya krav på politiken och statens finanser. Det är glädjande att alltfler lever allt längre, men det kommer att ställa nya krav på äldreomsorg, sjukvård och pensionssystemet och därmed på den offentliga ekonomin och den ekonomiska politiken.

För att möta framför allt den demografiska utmaningen har regeringen satt upp målet om 2 % överskott i den offentliga ekonomin över en konjunkturcykel. Syftet med detta är att rusta landets ekonomi inför de kommande påfrestningarna.

Men med den politik som förs i dag av regeringen och regeringens stödpartier är man inte ens i närheten av att nå detta mål. Mellan 2002 och 2008 beräknas sparandet, justerat för konjunkturella svängningar, uppgå till 1,2 % i genomsnitt.

Statens budget går med kraftiga underskott, trots en hög ekonomisk tillväxt. Under de föregående två åren och i år inberäknat går statsbudgeten med 130 miljarder kronor i underskott. Statsskulden ökar.

Enligt regeringens egna prognoser kommer statsbudgeten att gå med 70 miljarder i underskott under de närmaste tre åren. Men då har man också räknat med att sälja, privatisera, statliga företag och aktier för 15 miljarder per år, vilket man alltid räknar med för att statens lånebehov i prognoserna ska se mindre ut än vad det i själva verket kommer att bli i framtiden. Man genomför aldrig dessa privatiseringar. Men det är väl omöjligt när man baserar regeringsinnehavet på ett vänsterparti som hellre vill förstatliga fler företag än privatisera de som nu är statliga.

Med de aldrig tidigare infriade prognoserna om privatiseringsintäkter borträknade, kommer den nuvarande vänsterkartellen, om den får fortsätta att styra landet, att mellan åren 2003 och 2008 förorsaka ett samlat budgetunderskott på 250 miljarder kronor.

Den som är satt i skuld är inte fri. Det är helt sant.

Regeringen och stödpartierna har nyligen presenterat sin budgetproposition vars bärande innehåll är en omfattande satsning för ett fortsatt maktinnehav. Notan för valfläsket skickas till kommande generationer att betala.

Budgetpropositionen innehåller omfattande ofinansierade reformer som sammantaget försvagar statens finanser med 75 miljarder kronor de kommande tre åren. Dessutom innehåller budgeten en rad förslag som försämrar arbetsmarknadens funktionssätt, vilket kommer att leda till att arbetslösheten drivs upp ytterligare.

För att klara av att hålla statens utgifter under det uppsatta utgiftstaket har regeringen under ett antal år tricksat med bokföringen. Utgifter som borde belasta statsbudgetens utgiftssida bokförs på intäktssidan som minskade intäkter eller, som det kallas på nyspråk, skattekostnader eller skatteutgifter. Myndigheters intäkter och utgifter netto redovisas i statsbudgeten i stället för att bruttoredo visas. Intäkter från statliga företag läggs utanför statsbudgeten för att finansiera förluster i andra statliga företag. Utgifter skjuts över årsskiftet för att inte belasta innevarande år. Allt är i syfte att undvika att spräcka utgiftstaket.

Regeringen har också upphört med att föreslå utgiftstak för de två åren efter det kommande budgetåret. Budgettricksandet har nått nya rekordnivåer och uppgår sannolikt till närmare 30 miljarder årligen. Exakt hur mycket är det svårt att få grepp om, för i takt med att tricksandet ökar minskar riksdagens och allmänhetens insyn i statens finanser.

Regeringen och stödpartierna har förfelat hela budgetreformen och syftet med den nya budgetlag som infördes för tio år sedan.

Statens finanser är allt annat än goda. De är vare sig sunda eller långsiktigt hållbara. Vi är inte längre rustade för att möta de framtida ekonomiska utmaningarna och påfrestningarna.

Det finns bara en väg ut ur detta. För att förbättra och stärka statens finanser måste vi bryta utanförskapet, få tillbaka så många som möjligt av de 1,5 miljon människor som i dag står utanför arbetsmarknaden till arbete. För detta krävs det en politik som sätter arbetslinjen främst, som sänker skatter och gör det mer lönsamt att arbeta och att starta och utveckla företag så att vi får fler nya jobb.

Utan fler i arbete kommer statens finanser och vår välfärd att fortsätta urgröpas. Utan fler i arbete är risken överhängande att bromsen i pensionssystemet slår till och leder till sänkta pensionsutbetalningar inom en snar framtid.

Vi moderater och Allians för Sverige har presenterat en reformagenda för fler i arbete, för fler och växande företag. Det är också en strategi för sunda och långsiktigt hållbara statsfinansier.

Anf. 351 ÅKE BERGBÄCK (fp):

Fru talman! En av de mest lönsamma affärsidéerna i Tornedalen i dag är smuggling av finsk diesel, så kallad rödolja, över gränsen mellan Sverige och Finland. Uppfinningsrikedomen är mycket stor när det gäller de här illegala transporterna. För att lura polis och tull kör man lättantändlig eldningsolja i släpkärror, husvagnar och minibussar. Vad som kan hända vid en trafikolycka törs jag inte ens tänka på. Verksamheten är i bokstavig mening fullständigt livsfarlig och dessutom djupt kriminell.

Folkpartiet, med Anna Grönlund Krantz i spetsen, anser att det enda raka är att sänka skatten på olja i Sverige i nivå med den finska skattesatsen. Då blir ju affärsverksamheten olönsam och smugglingen upphör av sig själv.

Som ersättare i riksdagen för Anna Grönlund Krantz har jag i sommar ställt två frågor till finansminister Pär Nuder om vilka åtgärder han tänker vidta för att stoppa smugglingen. Finansministern svarade: Nej, några förslag för att utjämna pris- och skattedifferenserna mellan länderna är inte aktuella, utan smugglingen ska bekämpas med skärpt lagstiftning.

Men trots den skärpta lagstiftningen fortsätter smuggligen i lika stor omfattning som innan lagen skärptes. Ja, det går så långt att smugglarna helt ogenerat annonserar efter kunder i lokalpressen. Och vi uppe i Norrbotten har konstaterat att skärpt lagstiftning inte räcker. Det måste till resurser i fråga om personal, spaning, öppethållandetider etcetera från polis, tull och kanske även Skatteverket.

Det var vad jag framhöll i min andra skrivelse till finansministern, och jag frågade: Tänker regeringen ställa dessa resurser till förfogande så att smuggligen kan förhindras? Men Pär Nuder ville inte alls lyssna. I stället tar han mig bildligt talat i örat och skriver myndigt: Inledningsvis vill jag påpeka att det inte ankommer på regeringen att fastställa hur Tullverket organiserar sin verksamhet. Självklart är detta sant. Men vi norrbottningar har en känsla av att Tullverket hellre lägger resurser i Malmö och Stockholm än i Haparanda. Och då är det ju svårt att effektivt kunna stoppa smuggligen av olja i Tornedalen.

Vår verklighet är att det pågår en fortgående minskning av kontrollerna vid tullstationerna mot Finland och särskilt i Haparanda. Det verkar som om Tullverket inte har eller vill ha någon kaka att fördela hos oss.

Jag har funderat på hur Pär Nuder och hans kamrater i regeringen funderar när de sitter där i Rosenbad och får rapporter utifrån landet långt borta. Måhända tänker de som den franska drottningen Marie Antoinette när hon satt där på sitt slott och fick höra att i delar av Frankrike svält folket därför att de saknade bröd. Då yttrande hon den av alla så väl kända repliken: Ja, men varför kan de inte äta tårta i stället?

Det blir mindre och mindre bröd till tullen i Haparanda, och tårtan, den skärpta lagstiftningen, har hittills inte löst problemet.

Fru talman! Prisdifferensen mellan Sverige och Finland lockar till brott. Smuggligen är så enkel att genomföra och dessutom så utomordentligt lönsam att annars laglydiga människor blir kriminella, och det allmänna rättsmedvetandet tar skada.

Folkpartiet föreslår en åtgärd som är djupt förankrad i verkligheten: Sänk dieselskatten!

Anf. 352 ANNA LINDGREN (m):

Fru talman! Jag ser tyvärr ingen socialdemokrat från utskottet här i kammaren. Vi har ju hand om idrotten också. De kanske är hemma och tittar på tv. Det är ju fotboll i kväll. Men jag vill gärna prata om kulturpolitiken. Jag vill börja med att säga att vi moderater anser att kulturpolitiken måste garanteras mångfald, konstnärlig frihet. Statens och kommunernas stöd och engagemang i kultursammanhang måste präglas av viljan att ge förutsättningar för kvalitativt högtstående kulturupplevelser för den enskilde.

Det arbete som bedrivs runtom i landet för att bevara vårt kulturarv är omfattande. Inte minst landets länmuseer arbetar med detta på ett tjänstfullt sätt. Vi vet att behovet av resurser för detta arbete är mycket stort och anser att anslagen måste ökas. Regeringen har visserligen anvisat medel för projekt på tre år för arbetslösa akademiker. Problemet med projekt är att det är tiden och inte arbetsuppgifterna som styr. Vi har sett konsekvenserna av det här systemet både när det gäller Sesamprojektet

och när det gäller Skog och historia. Projekten blir inte avslutade. Vi tycker att kulturhistoriskt viktiga uppgifter inte ska vara styrda av vilken grupp i samhället som för tillfället är arbetslös utan av det behov av kun-
nig personal som museerna anser att de måste ha för att kontinuerligt sköta sina uppgifter. Det är verksamheten som ska styra.

Vi har också med bestörtning sett att regeringen vill minska stödet till det kyrkoantikvariska arbetet 2006 med 15 miljoner kronor. Ersättningen är en del av den uppgörelse som slöts mellan staten och Svenska kyrkan i samband med att Svenska kyrkan skiljdes från staten. Vi ser därför förslaget som ett rent avtalsbrott. Vi har också ett särskilt yttrande i ett betänkande som vi har haft i utskottet, ett särskilt yttrande tillsammans inom alliansen.

Regeringen har i föregående års budget fastslagit att den nedskjutna och bärgade DC-3:an ”är en betydelsefull del av vårt kulturhistoriska arv och som tidsdokument för det kalla kriget och efterkrigstidens Sverige”. Statens försvarshistoriska museer har, på uppmaning av tidigare kulturminister Marita Ulvskog, tagit fram en plan för utbyggnad av Flygmuseum i Linköping. Det finns dock inga medel anslagna för detta i budgeten år 2006. Vi anser att planen måste fullföljas, och medger en utökad ram för det, för att ta hand om och visa DC-3:an.

De ekonomiska problemen för våra nationalscener har de senaste åren blivit alltmer akuta. Inte minst hyreskostnaderna tär på institutionernas ekonomi. Enligt vårt sätt att se är det centralt att den publika verksamheten måste komma i första hand. De medel som vi vill tillföra institutionerna ska därför användas till produktioner. Den satsning vi föreslår på de nationella scenerna kompletteras också med satsning på landets regionorkestrar. Vår tidigare satsning på Malmöoperan och Göteborgsoperan, liksom på de fria dans- och teatergrupperna, kvarstår självfallet.

Brandrisken är överhängande på många av våra stora nationella museer. Vårt nationella arv kan bokstavligt talat försvinna upp i rök när som helst om inget görs. Många museer saknar ordentliga och ändamålsenliga arkiv- och lagringsmöjligheter. Trots den ena larmrapporten efter den andra har den socialdemokratiska regeringen valt att blunda för de allt större problemen. Vi moderater föreslår att drygt 89 miljoner kronor per år tillförs de nationella museerna. Pengarna ska användas till att säkra vårt kulturarv och de unika skatter som landets nationella museer hyser. Det handlar om att brandsäkra lokaler, förbättra arkiven eller på annat sätt tillse att museets samlingar förvaras och visas på säkrast möjliga sätt.

Vi moderater föreslår som tidigare en lång rad åtgärder för att förbättra villkoren för kulturskaparna. Det handlar om förändrade skatteregler, anpassning av ersättningsregler och ett större hänsynstagande till den mycket speciella situation som många kulturskapare lever i. Det handlar om att man ska kunna leva på sitt skapande och inte vara hänvisad till stipendier eller politikernas nyckfullhet.

Vi gör en ny, stor satsning på kultur för barn och ungdomar i grundskolan. Syftet är att skolbarn ska få professionella möten med kultur i form av teater, dans, musik, museipedagogik och konst. Satsningen, som är permanent, ska ge alla grundskoleelever tillgång till ett professionellt kulturutbud varje år och göra kulturen till en naturlig och viktig del i alla barns vardag.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kultur

Sammantaget innebär de prioriteringar vi moderater föreslår att svenskt kulturliv står väl rustat att möta ett allt större intresse för kultur och kulturyttringar.

Anf. 353 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag tänkte ta upp en dimension som handlar om sambandet mellan kultur och hälsa under det här avsnittet. Jag måste ändå inledningsvis säga att jag tycker att det är beklämmande att när vi ska diskutera ett så viktigt och intressant område, som jag tycker och som Kristdemokraterna anser att kulturområdet är, har vi inte en enda socialdemokrat i kammaren som har valt att prioritera den här debatten. Det är prioriteringar vi får göra allihop hela tiden i riksdagens arbete. Det tycker jag är beklämmande. Jag bara konstaterar att ingen socialdemokrat har valt att debattera kultur i kväll.

Ofta när vi diskuterar kultur fokuserar vi alltför mycket på just kulturens betydelse för det psykiska välbefinnandet. Det är bra. Det ska vi göra. Men det är också så att många undersökningar på senare tid har pekat ut kulturens betydelse även för den fysiska hälsan. Det här är naturligtvis väldigt spännande. Det har visat sig att människor som regelbundet tillägnar sig konstnärliga upplevelser lever längre. Man upplever sig må bättre än dem som inte gör det. Och varför är det så? Jo, vi kristdemokrater, och jag vet att det är många som delar den synen med oss, menar att vi människor har behov av både materiella och immateriella upplevelser, alltså också det man inte kan se och ta på. Båda de här behoven måste naturligtvis tillfredsställas för att vi ska leva ett fullgott liv och må bra fysiskt men också psykiskt.

Fru talman! Inom sjukvården har medvetenheten om just de här immateriella värdenas betydelse för hälsan vuxit sig allt starkare under de senaste åren. Det innebär att kropp och själ hör ihop, och det är något som i dag är erkänt av professionen. Det är också så i dag att många sjukhus och vårdinrättningar intresserar sig för kulturens möjligheter att påverka patienterna till det bättre, till att få hälsa. Ett antal forskningsprojekt har genomförts i Sverige som har rönt stor uppmärksamhet internationellt.

Jag har personligen träffat några av de forskare som har ägnat en del av sin tid åt detta spännande arbete. Jag ska bara kort ge ett litet exempel som finns i en rapport som heter *Kultur i vården visavi vården som kultur*. Det här är ett femårigt projekt som är finansierat av Stockholms läns landsting. I den sammanfattade rapporten står det att läsa: "Går man på bio, teater, konserter, konstgallerier, gudstjänster, museer, fotbollsmatcher eller idrottstävlingar får man ett långt och troligen lyckligt liv." Jag ska inte ta tid att beskriva hela den här undersökningen, men den är mycket spännande att ta del av. Jag vill rekommendera alla intresserade att göra det. Det är alltså en undersökning som heter *Kultur i vården visavi vården som kultur*.

Trots projektens många gånger positiva effekter satsas det i dag lite pengar på forskning, vilket gör att det är svårt att fortsätta studierna. Regeringen har nu börjat inse betydelsen av en ökad forskning på detta område och satsar nu 5 miljoner kronor för 2006 för detta arbete. Det är ett arbete som vi kristdemokrater har drivit på och uppmärksammat tidigare också.

Det är bra att regeringen nu tar en första ansats till detta. Och min förhoppning och tro är att detta är ett första steg i detta arbete för att öka kunskapen om just kulturens betydelse för hälsan.

Jag tror att man aldrig ska se kultur som en merkostnad utan som en investering.

Det finns både ekonomiska och mänskliga vinster, om man får använda det ordet i detta sammanhang, att göra genom att satsa på kultur. Jag ser det som den viktigaste faktorn. Och vi måste spränga vallarna mellan sjukvård och kultur.

Jag ska i denna sena kvällstimme ta exemplet med en sjukhusclown. Vi kan se denna clown framför oss. Den lockar till skratt. Det kan ses som ett väl motiverat kulturmedel. Då förstår vi alla att jag talar om en sjukhusavdelning med barn. Tyvärr finns det i dag många små barn och större barn som av olika skäl måste vistas på sjukhus.

Det har också visat sig att till exempel en musikterapeuts verksamhet kan vara en ångestdämpande upplevelse som får stor betydelse för den enskilde.

Det är viktigt att vi som beslutsfattare tar dessa erfarenheter till oss och låter oss påverkas när vi fattar våra politiska beslut. Vi kristdemokrater har kommit med en rad förslag för att förbättra och visa på sambandet mellan kultur och hälsa, och jag ska nämna några av dem.

Vi ser att det är oerhört väsentligt att få in detta i utbildning och fortbildning, i gymnasie- och högskoleutbildning och i den fortsatta kompetensutvecklingen.

Vi har sagt att vi vill uppmärksamma musikens betydelse och rätten och möjligheten att få uppleva musik i en sjukdomssituation. Det kan handla om högläsning och om kulturcheckar i arbetslivet som vi kristdemokrater vill satsa på.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga att jag hade önskat att få höra Socialdemokraternas reaktioner på våra olika förslag. Jag får göra det en annan gång och därmed tacka för ordet.

Jämställdhet

Anf. 354 TINA ACKETOFT (fp):

Fru talman! Som vanligt är det en knökfull kammare när vi talar om jämställdhet. Och såvitt jag förstår utgörs talarlistan av två folkpartister, en vänsterpartist och en politisk vilde och tillika feminist. Jämställdhetsministern lyser mest med sin frånvaro som vanligt. Honom ser vi sällan eller aldrig. Det är kanske ett tecken på att det blåser väldigt snålt kring feminismen i dag.

Men Folkpartiets jämställdhetspolitik ligger i alla fall fast förankrad. Det är *business as usual*. Vi för samma passionerade kamp för kvinnans lika rättigheter, lika möjligheter, skydd och säkerhet som vi har gjort sedan partiet bildades. Vi kommer aldrig att ge upp det arbetet. Feminismen finns för alltid inbakad i den liberala kakan, och det gör mig oerhört stolt att vara folkpartist.

Liberaler kommer alltid att slåss för kvinnors lika rätt och kvinnors rätt att slippa särbehandling och ett kollektivt förtryck, hur det kollektivet än ser ut.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Kultur

Jämställdhet

Vi arbetar för kvinnors lika rätt till en öppen och fri arbetsmarknad som inte låser fast kvinnor, för kvinnors rätt till 100 % av lönen, för kvinnors rätt till trygghet på gator och i sina hem, för kvinnors rätt till sin egen kropp och sexualitet, för kvinnors rätt till en sjuk- och missbrukarvård som är anpassad efter kvinnors kroppar och behov och för kvinnors lika rätt att bli betraktade som individer med egen vilja och eget värde. Och det är fortfarande en bra bit kvar tills vi är där. I dag känns det faktiskt mer avlägset än vad jag någonsin kan minnas.

Som barn av 70-talet har jag hört talet om jämställdhet och feminism i hela mitt liv, först som en abstrakt teori, sedan som ett arbete som pågår och därefter som ett tillstånd som i praktiken faktiskt var uppnått. Jag tillhörde den första jämställda generationen.

Men inte långt därefter kom talet om *backlash*, och nu har vi en totalitär vänsterfeminism som med god hjälp av antifeminister, som här snabbt såg sin möjlighet att förlöjliga hela jämställdhetsarbetet, har kvävt hela det arbete som borde vara ständigt pågående. Jag frågar: Vem vågar ens yttra f-ordet i dag.

Fru talman! Vi skulle knappast sluta arbeta för demokrati och yttrandefrihet bara därför att det finns ligister som anser att det är rätt att yttra politiska åsikter med stenkastning. Lika lite kan vi väl nu sluta arbeta för jämställdheten bara därför att det finns galenpannor bland feminister som anser att kvinnor som älskar män är förrädare. Vi kan väl inte låta jämställdhetsarbetet stanna för det. Det vore att ge vänsterfeminister och antifeminister makten över alla oss andra, och vi utgör ändå majoriteten.

Feminismen är ett demokratiprojekt som det ständigt måste arbetas med överallt och av alla. Och blir man inte upprörd och vill göra någonting åt att vi faktiskt fortfarande 2005 i världens mest jämställda land diskriminerar mer än hälften av befolkningen bara därför att den råkar ha förmågan att eventuellt kunna föda barn så måste man vara sällsynt intelligensutarmad.

Låt oss kunna ha en nyanserad debatt med många frågor och många lösningar på dagordningen. Tanken på en politik för alla kvinnor är förminskande, förledande och förlöjligande. Kvinnor behöver också kunna tala med många röster. Jag är kvinna, jag är liberal, och jag är feminist. Jag vägrar att låta vänsterfeminister kidnappa feminismen genom sin separatism, och jag vägrar att låta män definiera vad jag ska uppleva som orättvisa eller rättvisa. Och jag vägrar definitivt att låta oengagerade kvinnor hålla kvar andra kvinnor i B-laget.

För en liberal feminist är det helt uppenbart att det finns kollektiva strukturer som håller kvinnor nere och som håller män flytande. Och om problemet är strukturellt måste vi naturligtvis göra någonting åt strukturerna om vi verkligen menar allvar med att fördela makten mellan könen lika. Men för en liberal feminist är det också alldeles uppenbart att lösningarna måste vara individuella eftersom jag som kvinna måste ha rätten att vara en fri individ först och främst.

Fru talman! Vägen till ökad jämställdhet går via ökade möjligheter för varje kvinna och man att själva bestämma över sina liv, inte genom att någon annan anser sig veta bättre och anser sig ha sanningen för alla oss kvinnor. Det är politikens skyldighet. Det är min skyldighet som politiker, och det är allas vår skyldighet som politiker att se att det är så.

Fru talman! Många partier kallar sig feministiska. Men det har än så länge inte satt så stora spår i partiernas ekonomiska politik. Kanske bottenar problemet, vid sidan av att ekonomisk politik är ett kraftigt mansdominerat fält, i att det krävs mer än bara ord.

Hösten 1999 skrev Vänsterpartiet en motion som hette *Makten att beskriva den ekonomiska verkligheten – nyckeltal och konsekvensanalyser av ekonomiska begrepp och beslut utifrån ett genusperspektiv*. I den står det att kvinnor saknar ett avgörande inflytande över den ekonomiska politiken på alla nivåer. För att få en ändring måste man börja med att fördjupa analysen av den ekonomiska politiken utifrån ett genusperspektiv. Ett viktigt steg är att ta makten över hur den ekonomiska verkligheten beskrivs.

Vi har nått en viktig etapp i detta arbete, och det gjorde vi i samarbetet mellan s, v och mp som resulterade i att budgetpropositionen 2003/04 innehöll en jämställdhetsbilaga som kallas fördelning av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män. Och med årets budgetproposition fick vi den tredje omgången av en sådan bilaga. Jämställdhetsbilagan är ett steg i riktning mot att hela statsbudgeten ska redovisa på vilket sätt utgifter och inkomster påverkar mäns respektive kvinnors ekonomiska verklighet.

Mäns och kvinnors ekonomiska situation skiljer sig nämligen drastiskt åt. Det handlar då om resurser, tid och makt. Ta exemplet inkomstskatter som tidigare diskuterats här. Kvinnor betalar i kommunalskatt i genomsnitt ca 51 000 kr om året, medan män betalar ca 73 000 kr om året.

Statsskatten är förstås ännu mer omfördelande. Kvinnor betalar i genomsnitt omkring 2 000 kr, medan män betalar ungefär 10 000 kr. Statsskatten omsluter mycket mindre än kommunalskatten. Det är alltså de proportionella kommunalskatterna som står för den största delen av utjämningen mellan kvinnor och män. Mekaniskt räknat står faktiskt den statliga och den kommunala inkomstskatten för tre gånger så mycket i omfördelning som alla transfereringar tillsammans.

Fru talman! Det vore intressant att när partier presenterar sina förslag om sänkta skatter också få en beskrivning av hur skattesänkningarna påverkar kvinnors respektive mäns ekonomi.

Jag har noterat att högeralliansen föreslår skattesänkningar på över 50 miljarder. Med feministiska utgångspunkter räcker det inte att säga att man vill gå från bidrag till arbete. Skatter finansierar välfärden. Om källan till finansiering reduceras minskar också välfärden. Ersättningsnivåer föreslås bli sänkta. Jag har ännu inte sett någon redovisning av hur det påverkar kvinnor respektive män.

Med ett feministiskt perspektiv på ekonomin kan man inte heller bortse från fördelningen mellan betalt och obetalt arbete. Det handlar om att se på tiden. Alla människor har lika mycket tid per dygn, men en mängd olika sociala faktorer påverkar hur vi kan tillvarata tiden. En avgörande skillnad gäller uppdelningen i obetalt och betalt arbete. Hur man fördelar och organiserar det obetalda arbetet är alltså helt centralt för vad som faktiskt produceras i ett samhälle och för hur könsskillnaderna ser ut. En annan viktig faktor är den makt över den egna vardagen som följer med de ekonomiska resurserna.

Låt mig avslutningsvis ta ett exempel. Dagens välfärdssamhälle bygger på att kvinnor som arbetar i omsorgen är med om att själva finansiera den med alltför låga löner. I jämförelse med männen i kommunerna tjänar kvinnor i genomsnitt 19 300 kr och männen 21 300 kr. Det är en skillnad på 9 %. Det räcker inte att, som borgerliga ekonomer gör, hävda att man måste höja produktiviteten – till exempel att läraren ska tala snabbare på lektionerna eller att sjukvårdsbiträdet ska mata den gamle snabbare – eller att för den delen tro att utrymmet med fler arbetsgivare automatiskt kommer att öka när det gäller att höja kvinnors löner. Det behövs mer resurser till de kvinnodominerade verksamheterna för att kunna höja kvinnors löner, oavsett antalet arbetsgivare.

Strukturellt handlar det om att föra över mer resurser till den offentliga sektorn. Förutom att få fler människor i arbete, det vill säga att ha en politik för full sysselsättning, får man inte vara främmande för att höja skatter. Skattenivåer är inget självändamål utan ett medel för att kunna finansiera feministiska reformer, till exempel för att höja kvinnors löner.

Anf. 356 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Siv Holma hur den jämställdhetsbilaga som nu kommit in i statsbudgeten i realiteten haft betydelse för kvinnor.

Jag vill också fråga Siv Holma: Vad kan ni i Vänstern peka på att ni i samarbetet med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har uppnått för kvinnor? Vilka fördelar har alltså kvinnor haft av det här samarbetet er emellan?

Anf. 357 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Vilken betydelse har jämställdhetsbilagan haft? Ja, det vore bra om till exempel Helena Bargholtz hade läst den, för den är en oerhört intressant redovisning av hur olika saker fungerar för kvinnor respektive män. Jag kan inte på den korta talartid jag har tala om vad i samarbetet som har varit viktigt för kvinnorna. Dock skulle jag vilja påstå att absolut viktigast faktiskt är att resurserna till kommunerna och landstingen har ökat, och ökat på ett sådant sätt att det inte går att jämföra med vad jag sett när det gäller vad ni på högerkanten skulle kunna åstadkomma.

Anf. 358 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Det är jättefint med en jämställdhetsbilaga, men den måste också leda till någonting konkret. Jag har sett många planer, utredningar och sådant när det gäller hur kvinnors situation är, så den är vi väldigt klara över. Men det gäller vad vi gör för att förbättra för kvinnorna.

När det gäller vad som hänt i kommuner och landsting kan jag helt kort hänvisa till att många kvinnor, till exempel inom vårdyrkena, fick bättre löner när de borgerliga styrde i Stockholms kommun.

En tredje fråga är: Hur skapar Siv Holma de resurser som behövs för att kunna fördela så att kvinnor får bättre villkor?

Anf. 359 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! För att få mer resurser handlar det, som jag sade i mitt huvudanförande, om att fler människor ska ha ett arbete, om att vi inte kan ha den höga arbetslöshet som vi i dag har. Tyvärr kan jag inte se att er politik innebär att det blir bättre, även om ni talar för det och tror på det.

Höjda löner – ja, vi har en nationell handlingsplan på gång som vi kommer att arbeta för. När du lyfter fram Stockholm skulle jag vilja säga att Kommunal gjort en statistik över vilka kommuner som har de högsta kvinnolönerna. Det var faktiskt Gällivare som hade det. Kiruna kom på andra plats.

Anf. 360 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Egentligen hade jag inte tänkt säga något, men Siv Holma höll ett så vackert brandtal. Hon vill ha fler människor i arbete och ser att det finns en orimlig arbetsfördelning i hemmen och att kvinnor i princip bränner ut sig på löpande band. Hon vill öka kvinnors möjligheter och höja kvinnors löner. Därför tänkte jag: *Yes*, äntligen – här kommer det en vänsterpartist som faktiskt har sett ”fördelarna” med att vi har en hel sektor som i dag i princip faktiskt enbart är svart. Men nej, sedan kom Siv Holmas lösning: att höja skatterna för att finansiera de feministiska reformerna.

Skulle Siv Holma i sin föreställningsvärld kunna se ett annat sätt att få in mer skattemedel så att vi kan finansiera de här feministiska reformerna, som jag håller med om att vi behöver göra, än just ökad skattebetalning? Kan hon kanske se att det finns en annan sektor i Sverige som i dag skulle kunna växa så att man skulle få in ungefär 100 miljoner direkt till statskassan?

Anf. 361 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag uttryckte det på det sättet att vi måste återgå till en politik för full sysselsättning. Det är oerhört viktigt. Vi måste få fler människor i arbete. Det är en viktig finansieringskälla att få fler skattebetalare, fler som betalar skatt.

Men faktum är att när det gäller den kommunala välfärden står, som jag uttryckte i mitt huvudanförande, kommunalskatterna för två tredjedelar av finansieringen av det här. Jag misstänker att vad Tina Ackeftoft är ute efter är de hushållsnära tjänsterna. Men jag tror inte att det där kommer att höja kvinnors löner inom den kommunala sektorn. Tvärtom kan det göra att det blir mindre resurser dit.

Anf. 362 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Vi har så nära som tvärs över vattnet, nämligen från mitt födelseland, utmärkta exempel på ett system där man, översatt till svensk verklighet, hade kunnat få 15 000–25 000 nya jobb. Eftersom den här sektorn i dag så att säga till 150 miljoner kronor är vit och till ungefär 3 miljarder kronor svart varje år hade vi kunnat få en avsevärd finansiering just vad gäller den kommunala sektorn, något som ju Siv Holma efterlyser. I stället för att ytterligare skattebelägga de kvinnor som redan i dag har dåliga löner hade vi alltså kunnat få in mer pengar till den kommunala sektorn för att möjliggöra bättre löner till dem som arbetar inom den

kommunala sektorn. Men Siv Holma och Vänsterpartiet får aldrig den ekvationen att gå ihop, alltså att det faktiskt finns en tillväxt och att kakan kan bli större. Man måste inte hela tiden pumpa ut av det lilla som existerar.

Anf. 363 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Det är riktigt som Tina Acketoft säger, att vi inte får ekvationen att gå ihop i Vänsterpartiet, och det på grund av en mycket viktig principiell utgångspunkt. Det är att vi tycker att det är viktigare att ha bra lönenivåer i kommunen. De arbeten som Tina Acketoft talar om innebär att det inte är så bra löner. Jag har ingenting emot hushållsnära tjänster, men jag tycker inte att de ska konkurrera ut andra på så sätt att man ger skattereduktioner. Då drar man undan skatteinkomster. Skatteinkomsterna behövs i dag, och de behöver öka.

Anf. 364 GUDRUN SCHYMAN (-):

Fru talman! Det är som sagt en liten tapper skara som ska diskutera detta stora ämne. Jag tror inte att det bara är för att det är sent som vi är få, utan det är väldigt få som engagerar sig i det som står under rubriken Jämställdhet. Det är möjligen en konsekvens av så kallad *mainstreaming* som pågår och där man säger att jämställdhet ska finnas som en naturlig del i alla politikområden. Mig veterligen har inte den debatt som varit här tidigare genomsyrats av detta perspektiv, åtminstone inte vad jag har hört.

Det tycker jag väcker en fråga, som jag bland annat har väckt i en motion, om hur det politiska arbetet är organiserat omkring dessa frågor – på ett sätt som inte är rimligt. Därför har jag motionerat om att vi behöver ha en jämställdhetsansvarig minister som inte har en massa annat att göra och som inte pryar hela tiden. Jag har också motionerat om att det bör finnas ett departement med politiskt sakkunniga som kan vara med och utveckla politiken. Jag tycker att vi borde ha ett jämställdhetsutskott i riksdagen där vi på allvar kunde diskutera de här frågorna, de maktfrågor som det faktiskt handlar om och de strukturer som vi i alla fall är överens om finns, oavsett vilket parti vi tillhör eller om vi inte tillhör något parti alls.

Det häfte som Siv Holma tog upp och som är det tredje i ordningen är faktiskt en guldgruva om man vill ta reda på vad det faktiska utfallet blir av det som åtminstone de liberala feministerna kallar för det fria valet. Där kan vi se vad det fria valet leder till. När vi år efter år kan visa på stora löneskillnader mellan kvinnor och män, när vi ser att kvinnor tar majoriteten av det obetalda arbetet, när vi ser att fördelningen i föräldraskapet förändrar sig i myrsteg och när vi ser vilka ekonomiska konsekvenser det får för kvinnor livet ut, inte minst i pensionerna, då tycker jag att det finns stor anledning att ifrågasätta friheten i det här valet och kanske tänka lite längre, kanske tänka på att de olika så kallade frihetsreformer som man vill genomföra kanske landar i en patriarkalisk struktur som får till följd att kvinnors underordning hela tiden fortsätter. Det är vad de här jämställdhetsbilagorna faktiskt visar på.

Det här årets upplaga visar att deltidsarbetet till absoluta merparten innehas av kvinnor. Varför det? Jo, därför att kvinnor gör det obetalda arbetet, sköter om familjen, sköter om barnen och sköter om mannen.

Det tar tid, och det ger ingen lön och det ger inga pensionspoäng. Men det ger en väldigt osäker ställning på arbetsmarknaden som gör att kvinnor också får merparten av den ofrivilliga deltiden och de låga lönerna. Det är ett samband som det inte går att komma ifrån. Det syns väldigt tydligt i de här bilagorna. Förra årets riktade in sig på föräldraskapets ekonomiska konsekvenser. Det finns väldigt mycket fakta i dessa, och det är bra när man ska diskutera de här frågorna.

Det är väldigt mycket fördomar och mycket floskler som yr i debatten. Såsom debatten förs nu blir man ganska bekymrad. Jag hörde också på Tina Acketoft att det på något vis finns en *backlash* i debatten där man frågar: Vems fel är det? Jo, det är förmodligen de så kallade radikal-feministernas och andras tossighet, eller vad du kallade det för, som virvlar runt i debatten.

Jag tror att det är så enkelt som att när det är människor som faktiskt vill ta konsekvenserna av de kunskaper som vi har – det är vi överens om att vi har rätt många – och kommer med förslag på konkreta förändringar då kommer det en *backlash*. Det är då som den tunna feministiska fernissa som finns i nästan alla partier börjar krackelera. Det är då vi kan se de fördomar komma fram som ändå väldigt många hyser inom sig. Det är just det som debatten handlar om i dag, kanske inte så mycket här i kammaren men åtminstone i medierna, och som får väldigt många att backa och säga: Usch, ska det bli så här, ska man bli så här utsatt, då vill jag inte längre prata om de här frågorna. Då vill jag inte längre stå upp för att vara feminist.

Det beror inte på att det är olika organisationer som väcker frågor, utan det beror på den verklighet vi har och som faktiskt stöds av så många. Fortfarande finns det oerhört mycket fördomar i väldigt många människors huvuden. En sådan är just att vi ska ha det så att välfärden ska bäras upp av en exploatering av kvinnors arbetskraft, för vi har inte råd med rättvisa löner. Vi kan inte kräva rättvisa löner förrän kakan växer, var det någon som sade alldeles nyss. Det innebär i praktiken att vi i så fall säger: Javisst, respekt för varje människas lika värde är jättebra, det ska vi naturligtvis ha när vi har råd. Jag tycker att det är ett resone-mang som låter väldigt illa.

Det här är en fråga om fördelning. Hur fördelningen går till är en fråga om makt. Det är det som är kärnan i feminismen och jämställdheten. Det är en fråga om makt. När man börjar röra vid den kärnan kommer de fram som inte vill ändra på maktförhållandena. Då kan man ta till argument som att vi inte har pengar och så vidare.

För mig är detta inte en fråga om pengar. Det är en fråga om makt och om respekt för varje människas lika värde.

Anf. 365 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Gudrun Schyman sade att det faktum att jämställdhet inte lockar så många kanske nödvändigtvis inte beror på att det är sent. Man skulle kunna uttrycka det såsom jag sms:ade till min man: Jag kommer hem senare för jag ska diskutera jämställdhet, och det kommer naturligtvis sent på dagen.

Jag är beredd att diskutera många jämställdhetsfrågor men har i dag valt att begränsa mig till ett mycket specifikt område.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Jämställdhet

Varje dag dör 500 kvinnor i sviterna av illegala aborter. Tänk dig en kvinna som förstår att hon är gravid efter en våldtäkt eller efter en sprucken relation. Hon kanske bara är barnet själv och inte har råd att mätta en mun till. Kvinnan våndas över beskedet. Troligen har hon inte haft någon sexualupplysning eller tillgång till preventivmedel. Till slut fattar hon det för varje människa mycket jobbiga beslutet att genomföra en abort. Det är en stark kvinna. Hon väljer abort trots att lagstiftningen i det land som hon bor i förbjuder det och trots att samhället moraliserar över sådana som hon. Hon betalar en hutlös summa pengar till en klåpare som med smutsiga stickor genomför ingreppet, och kvinnan dör.

I länder som förbjuder aborter sker de facto ungefär lika många aborter som i de länder där den är legal. Dessa typer av länder skiljer sig på två punkter: 1. Ansvar för den uppkomna situationen, alltså graviditeten, läggs på den enskilda kvinnan. 2. Kvinnans liv och hälsa riskeras genom att hon nekas rätten till för henne livsviktig vård.

I Europa finns flera i övrigt utvecklade länder som inte anser att varje kvinnas rätt att bestämma över sin kropp är riktig utan lagstiftar mot abort, förbjuder abort. Det tvingar mängder av kvinnor att söka sig till dyra och farliga illegala abortkliniker. Många kvinnor lyckas inte få hjälp, inte ens legalt. I Polen hittar man varje år flera hundra döda spädbarn i soptunnor som är lämnade av desperata kvinnor som inte ens en gång har lyckats få en illegal abort.

För mig är det självklart att varje kvinna ska ha rätten att bestämma över sitt eget liv och över sin egen kropp och att varje barn ska ha rätten att födas önskat. Därför är jag stolt över den svenska abortlagstiftningen med ett undantag. Vi tillåter inte utländska kvinnor som vistas i landet att genomföra abort till skillnad från att vi ger dem rätt till annan livsviktig sjukvård.

Det krävs en anknytning för att få abort och för att den ska kunnas ges stöd i den liberala abortlagstiftning vi har i Sverige. Som anknytning räknas om mannen är svensk eller om befruktningen har skett i en "svensk säng".

För mig är det självklart att lagen måste ändras. För alla kvinnor som tvingas besöka kvacksalvare i hemländer är det ointressant i vilken säng som de har legat. De genomför aborter som är farliga, osäkra och leder till sterilitet och sjukdomar och i ganska många fall till död. Fri abort räddar liv.

Jag vill inte ha på mitt samvete att Sverige har en lagstiftning som nekar vissa kvinnor rätt till abort, precis som vi inte kan neka andra människor rätt till i stunden livsviktig vård under tiden som de vistas i vårt land. Genom att ändra lagstiftningen kan Sverige bidra till att rädda kvinnors liv.

Självklart måste det internationella arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter fortsätta. Där har vi tyvärr inte så mycket stöd av högerns kamrater i världen, men arbetet fortsätter. Det är få kvinnor som har praktisk möjlighet att resa för att få en abort genomförd. Men trots detta är det inte minst viktigt och symbolmässigt viktigt att den svenska lagen ändras.

Sverige måste våga gå före och värna kvinnors rätt och inte ha en undfallande lagstiftning som accepterar att man i andra länder, länder

som vi lever i samma union som, förvägrar kvinnor den självklara rätten till sin egen kropp och förvägrar barn rätten att födas önskade.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Anf. 366 GUDRUN SCHYMAN (-) replik:

Fru talman! Jag vill bara säga att jag instämmer till fullo i det som Veronica Palm har sagt. Jag tycker att det är väldigt bra. Jag har också skrivit en motion i samma fråga, och jag hoppas att vi blir fler.

Jag undrar vad Veronica Palm tror om hennes parti i den här frågan. Är det en sak som kan bli hela det socialdemokratiska partiets uppfattning? Kan vi då kanske göra gemensam sak med flera partier, som jag nu förväntar mig kommer att instämma i detta krav, kanske vi skulle kunna få en ändring till stånd ganska snart.

Anf. 367 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det är omöjligt. Vi har en partikongress om tre veckor. Det är klart att den här frågan är en av dem som är uppe för diskussion. Det är flera, företrädesvis kvinnor, som har reagerat.

Skälet till att det här undantaget från normen att ge akut livsuppehållande vård när man vistas i landet över huvud taget finns är ett undfallande för de krafter i Europa som inte tycker att kvinnors rätt till sin egen kropp är någonting självklart.

Jag är övertygad om att det socialdemokratiska partiet kommer att ändra sin åsikt. Jag kan inte lova när det kommer att ske. Men det finns en tydlig riktning i partiorganisationen åt det hållet.

Anf. 368 GUDRUN SCHYMAN (-) replik:

Fru talman! Då får vi väl hjälpas åt med ett intensivt opinionsarbete. Det gäller inte minst det internationella arbetet. Man kan förundras över att det vid diskussioner om medlemskap i den europeiska unionen till exempel inte ställs några som helst krav på att de grundläggande mänskliga rättigheterna som rätten till abort finns med vid förhandlingar.

Man låter de frågorna passera utan några som helst diskussioner, vilket är en fullständigt orimlig hållning. Det finns en undfallenhet i dessa frågor. Jag håller med om det. Därför är det oerhört viktigt att vi i Sverige går före och bygger en stark opinion om detta.

Anf. 369 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Att ändra lagstiftningen i Sverige är viktigt. Men än viktigare är att fortsätta att driva ett internationellt arbete.

Jag försökte för några år sedan att lobba för att detta skulle komma in i Köpenhamnskriterierna på samma sätt som avskaffande av dödsstraff och andra viktiga frågor. Det gjorde jag ända tills jag insåg att det är ganska många av de länder som ingår i unionen – och detta var innan utvidgningen – som har bestämmelser som strider mot det som skulle stå i Köpenhamnskriterierna.

Jag vet att våra partikamrater i Europaparlamentet fortsätter att driva detta. Det handlar om ändring av lagstiftningen hemma, internationellt arbete i utvecklingssamarbetet och internationell opinion. Jag tror att det är i den riktningen som man ska gå.

Allmänpolitisk debatt

Jämställdhet

Anf. 370 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Även vi från Folkpartiet delar till fullo den uppfattning som Veronica Palm har redovisat här. Det är klart att vi tillsammans över partigränserna kan arbeta för detta.

Jag har varit med så pass länge här i tillvaron att jag minns den tid när unga svenska flickor for till Polen och fick hjälp när man inte tillät fria aborter i Sverige. Då tycker jag att vi självklart har en skyldighet att också hjälpa de unga kvinnor som i dag råkar illa ut i Polen därför att man nu har en mycket hård religiöst baserad lagstiftning som förbjuder aborter.

Vi behöver också arbeta för det internationellt. Det var intressant att höra Veronica Palm förklara att hon har arbetat med detta. Jag vet också från mitt arbete i Europarådet hur svårt det är att över huvud taget hantera sådana frågor som handlar om liv och död, och det kan man säga att dessa frågor gör.

Jag vill bara säga att vi får fortsätta med detta tillsammans. Det är en kvinnofråga som förenar oss.

Anf. 371 VERONICA PALM (s) replik:

Fru talman! Tack.

Anf. 372 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Först vill jag uttrycka min besvikelse över att vi inte är många här i kammaren. Det har konstaterats tidigare. Det är inte heller några män som deltar i debatten. Min erfarenhet från tidigare jämställdhetsdebatter här i kammaren är att det alltid har varit män med och ibland lika många män som kvinnor. Jämställdheten är verkligen inte bara en kvinnofråga.

Men det var inte vad jag tänkte tala om. Jag vill ta upp en annan mycket viktig aspekt för kvinnor. Man brukar säga att det är de små, små detaljerna som gör det. Detta uttalande gäller inte minst vid en jämförelse mellan kvinnor och män. Skillnaderna behöver inte vara stora. Men det kan ibland vara så att just den lilla olikheten kan vara skillnaden mellan liv och död.

Den mesta forskningen om den mänskliga kroppen har i alla tider utförts av män och med männen som studieobjekt och norm. I senare tidens studier har det visat sig att testresultaten inte i alla aspekter är tillämpliga på kvinnor. Är ni förvånade?

Man har under senare år upptäckt att till exempel hjärtattacker hos kvinnor inte registreras med de test och mätverktyg som man har tagit fram med mannens kropp som norm. I exemplets förlängning kan man inte heller undvika att ställa sig frågan: Hur många kvinnor har fått en felaktig diagnos med felbehandling och ett utdraget lidande till följd av detta, och ibland till och med en för tidig död?

Trots detta fortsätter forskningen i allt väsentligt på samma sätt. Det finns i dag inga krav på att ta med kvinnor i försökspopulationen, och det görs därför inte heller i någon större utsträckning. En forskare, ni kan gissa könet, hade till och med anfört som försvar till varför han inte tagit med kvinnor i studien att det gav så konstiga mätresultat, nämligen att det inte stämde med männen.

I USA har man fattat beslut om att alla forskningsprojekt ska ha ett så kallat könsperspektiv. Det är förutsättningen för att få forskningsmedel beviljade om man inte kan motivera varför kvinnor utesluts i studien. Det kan till exempel gälla vid studier av prostatacancer.

Många kvinnor kan i dag inte få sina arbetsskador eller arbetssjukdomar godkända på grund av att det helt enkelt inte finns tillräckligt med forskning om kvinnors arbete och arbetsskador och sjukdomar i yrkeslivet.

Hittills har större delen av den forskning som har gjorts om sambandet mellan arbete och hälsa utgått från männens situation. Kvinnliga yrkesskador och arbetssjukdomar har inte alls fått samma intresse som de manliga. Det hela har varit väldigt diffust. Det har lett till att kvinnor till exempel har dubbelt så svårt som män att få en anmäld arbetssjukdom godkänd. Belastningsskador och psykosociala skador är två områden där kvinnor är överrepresenterade.

Under den förra borgerliga regeringsperioden gav det folkpartileda Socialdepartementet en statlig utredning i uppdrag att utreda hur kvinnor och män bemöts och behandlas av vården. Utredningen, som kom att kallas *Jämställd vård*, kom fram till detsamma som Folkpartiet hävdade länge, nämligen att ett genusperspektiv måste införas i vården.

Förslag måste utarbetas för ett jämställt bemötande av kvinnor och män i sjukvården. Det finns absolut inga ursäkter för att vila på hanen i denna fråga och skjuta upp den. Många kvinnor har utstått mycket onödigt lidande därför att man inte har tagit genusperspektivet på allvar. Detta, fru talman, är helt oacceptabelt. Det behövs ett kvinnoperspektiv i vården.

Fru talman! Ulla Berg fick ringa runt i veckor för att få reda på sin cancerdiagnos. Sedan bollades hon i månader mellan läkare utan att någon ville ta ansvar för hennes vård.

Socialstyrelsen rapporterade år 2003 att 10–15 % av cancerpatienterna fortfarande får sina sjukdomsbesked per telefon. Bröstcancerföreningarnas riksorganisation konstaterar i en rapport att 19 % av kvinnorna med bröstcancer får besked om detta per telefon, och ytterligare 3 % får det per brev. I Blekinge fick så många som 33 % av kvinnorna telefonbesked om sin sjukdom. De här personliga, hårda och vidriga beskeden ges inte med största möjliga empati eller hänsyn, utan de ges i vårdmiljöer utan möjlighet till avskildhet som till exempel i trapphus, korridorer eller till och med i duschrum. Dessa missförhållanden är kränkande och ovärdiga en modern cancervård. Även om det ibland kan vara mycket svårt att ge ett cancerbesked så måste huvudregeln alltid vara att de ska lämnas muntligen av en läkare på ett acceptabelt sätt.

Landstinget ska enligt hälso- och sjukvårdslagen ge en patient med livshotande eller mycket allvarlig sjukdom eller skada möjlighet få en förnyad medicinsk bedömning – en så kallad *second opinion*. Bröstcancerföreningarnas riksorganisation konstaterar att åtta av tio bröstcancerpatienter inte får information om denna möjlighet. Det finns väl knappast någon kvinna som inte oroar sig för att få bröstcancer? Denna fruktan måste vi ta på största allvar. Än en gång, fru talman – det behövs ett kvinnoperspektiv i vården.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Jämställdhet

Anf. 373 GÖRAN LINDBLAD (m):

Fru talman! Högnivåmötet om FN:s reformering i New York i september blev inte det avstamp som skulle ha behövts. I stället fick vi se mötet som början på en lång förändringsprocess. Mötet var inte heller någon riktig katastrof, men det blev inte den nystart som många av oss hade hoppats på.

Vi moderater vill ha en tydlig och öppen diskussion om den nya typ av hot som FN och det internationella samfundet står inför. Diskussionen måste koncentreras på FN:s kamp när det gäller internationell terrorism, spridning av massförstörelsevapen, organiserad brottslighet och regionala konflikter men även fattigdom och infektionssjukdomar. Det sistnämnda har länge underskattats i den internationella debatten när det gäller hot mot mänskligheten. Dessa sjukdomar kan spridas både på naturlig väg och med hjälp av terroristiska insatser.

Debatten bör också handla om vilken roll FN ska ha i relation till olika regionala organisationer i världen, till exempel den afrikanska unionen. FN måste verkligen ingripa när det sker grova övergrepp. Vi har tydliga exempel i Sudan, där världssamfundet har stått handfallet på nästan samma sätt som man gjorde i Rwanda för tio år sedan.

På tal om Sudan kan jag förresten med tillfredsställelse hälsa att statsministern i regeringsförklaringen talade om folkmord, medan utrikesministern så sent som för något halvår sedan i en interpellationsdebatt talade om mord på folk. Nu finns inte någon av dem här så att jag kan fråga. Möjligen kan jag fråga Veronica Palm om hon tycker att det är folkmord eller mord på folk. Det är ju rätt viktigt hur man definierar vad som pågår och ifall man kan ingripa och om man ska göra det. Enligt min mening ska vi handla i FN-stadgans anda, och då kan man inte lämna folkmord utan att man bidrar till att få stopp på eländet.

När det gäller skyldigheten att skydda och rätten till humanitär intervention var toppmötet tydligare, och det tycker jag är bra. Där måste vi jobba vidare.

Jag har ytterligare frågor och funderingar till regeringen. Det gäller mer hållningen till diverse olika diktaturer. Det kanske Veronica Palm kan klara ut också, eftersom hon förefaller vara den enda socialdemokraten i kammaren i kväll. Det handlar om Kina, Kuba, Zimbabwe och Iran.

Kinas regim har kombinerat ett kommunistiskt förtryck av den egna befolkningen med okontrollerade marknadskrafter där människors vardag präglas av profit och avsaknad av rättstrygghet. Tillväxten i Kina är ju i och för sig enastående, men samtidigt ökar klyftorna mer än någon annanstans i hela världen. Sverige måste därför genom EU och FN vara pådrivande för att de mänskliga rättigheterna ska respekteras i Kina. Kina ska även genomföra reformer syftande till demokrati och rättsstat.

Herr talman! Isoleringen av Kuba har bidragit till att landet fortfarande styrs av en kommunistisk diktatur. Sveriges och EU:s roll måste vara att driva på införandet av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Det går inte att vara undfallande mot den typen av diktaturer.

På samma sätt gäller det för Zimbabwes diktator Mugabe. Han har i rask takt tagit landet från fattigdom till en total misär. Alla former av opposition är underkuvade. Den kleptokrati som Mugabe står för måste komma till ett stopp.

Herr talman! Iran är i en klass för sig när det gäller brott mot de mänskliga rättigheterna. Trots att Iran har ratificerat konventionen om medborgerliga politiska rättigheter, konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, konventionen om avskaffande av alla former av diskriminering samt konventionen om barns rättigheter så fortgår kränkningarna dag för dag. Och de har faktiskt blivit värre efter det senaste presidentvalet. Man avrättar återigen fler och man gör det offentligt.

Jag satt för något år sedan och talade med Irans dåvarande Stockholmsambassadör. Han förklarade att man måste ha offentliga avrättningar i Iran därför att det för det första bor så mycket folk där och för det andra har en avskräckande effekt. Där visar mullornas diktatur sitt rätta ansikte. Det här kan inte tolereras. Besträffningar utdömda i Guds namn är inte acceptabla i en modern värld. Där måste Sverige vara pådrivande inom EU och inom FN så att man får ett stopp på det här.

På samma sätt måste man se till att man får ett stopp på ambitionerna från den teokratiska regimen att skaffa kärnvapen. Det är inte acceptabelt.

Herr talman! Det finns några andra konflikter som jag gärna vill beröra. De är glömda konflikter. Det gäller Cypern, Marocko, Kosovo – som det för tillfället inte talas så mycket om – och Kaukasusområdet, där det pågår konflikter på flera håll. Det gäller dels utbrytarrepubliker i Georgien, dels konflikten i Nagorno-Karabach mellan Armenien och Azerbajdzjan. Där pågår kriget formellt fortfarande fast det har varit vapenstillestånd i mer än tio år. Men FN:s resolutioner respekteras inte.

På samma sätt finns det en 30 år gammal konflikt i Västsahara. Marocko annekterade mer eller mindre ett område efter Spaniens uttåg. Där pågår ett krig där en gerillarörelse stödd av det kommunistiska Algeriet dessutom skickar barn till Kuba för utbildning. Det är svårt att veta vilken sida man egentligen ska stå på där, men här måste FN gå in och säkerhetsrådet måste tydligt bestämma vad slutresultatet ska bli.

Slutligen gäller det Cypern, och det är också en konflikt som vi har inom Europeiska unionen. I den norra turkiska delen har man gjort rätt. Där röstade man för ett enande och bytte ut regimen. På den grekiska sidan förhindrade man detta enande. Vi måste ge support åt Cypern att åter kunna bli en enda nation.

Anf. 374 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Det var ett spännande inlägg som Göran Lindblad gjorde. Han gick igenom nästan hela världen. Jag ska kommentera de fyra länder där Göran speciellt frågade efter regeringens hållning. Nu är det ju så att regeringen sköter utrikespolitiken och inte vi riksdagsledamöter. Men man kan ju tycka, och om man tillhör det parti som har regeringsmakten kan man tycka än mer om vad regeringen kanske borde tycka.

Det är klart att MR-reformer är jätteviktiga i Kina. De avrättar fler och de avrättar värre, men det är världens största marknad och världens mest växande marknad. Det går inte att isolera Kina. Amnesty Internat-

ionals Kinakommentatorer i Stockholm säger att det inte går att ha näringsverksamhet i Kina utan att bryta mot de mänskliga rättigheterna, men samtidigt är det en väg in för att se vad som händer.

När det gäller Kuba är det uppenbart att den isolering som USA har drivit hårdfört sedan – hjälp mig nu – 1958–1960 inte har fungerat. Det har inte blivit bättre. Castro har blivit en hårdare diktator. Jag tycker definitivt att man ska vara hård för mot diktaturen Kuba, men man ska inte föra en isoleringspolitik.

Anf. 375 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Då är ju Veronica Palm och jag åtminstone överens på de två punkterna. Det är alldeles självklart att en isolering inte leder någonstans.

När det gäller Kina är det däremot viktigt att företagare och politiker som reser dit inte är naiva utan alltid framför kravet på införande av mänskliga rättigheter och demokrati i diskussionerna. Men öppenhet, mycket turism och utbyte är det som allra bäst stärker demokrati och mänskliga rättigheter i världen.

Jag delar också uppfattningen att det är själva blockaden av Kuba som har hållit kvar Castro så länge vid makten. Det råder ingen som helst tvekan om det.

Anf. 376 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Låt mig fortsätta. När det gäller Darfur och detta, för att använda statsministerns ord, folkmord – jag reagerade också på det – kan jag inte göra den bedömningen. Den gör UD. Men oaktat vad det är tror jag att FN-stadgans utveckling med skyldighet att skydda har gett världen och världssamfundet större möjligheter att skydda befolkningen mot det som sker i Darfur.

Min fråga till Göran måste bli: Det här är ett av världens fattigaste länder. Vi är överens om att utveckling är vägen till fred, och fred hindrar utveckling. Om man då lägger en budget med 7 miljarder mindre i biståndsanslag, blir inte det 7 miljarder mindre till att motverka icke-utveckling?

Anf. 377 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Nej, Veronica Palm, den moderata biståndsbudgeten ökar inte med 7 miljarder på samma sätt som den socialdemokratiska biståndsbudgeten ökar med 7 miljarder. Vi ligger kvar på nuvarande nivå, som förra året och i år har varit acceptabel. Vi tycker att det är viktigt att man använder pengarna på rätt sätt.

Däremot ser jag att vi tillsammans ska kunna vara överens om att man enligt FN-stadgans anda ska kunna ingripa i liknande situationer som den i Darfur, i Rwanda och det som hände i Kosovo. Det är omstritt i sammanhanget hur det var i Irak. Jag tror att vi har lite olika uppfattning om huruvida det var rätt eller fel. Där måste världssamfundet kunna agera.

Jag skulle gärna se att man även i biståndssammanhang skulle kunna använda pengar till den typen av insatser. Innan man slutar skjuta på varandra, innan man slutar begå folkmord och innan man slutar våldta kvinnor går det inte att bedriva någon meningsfull biståndsverksamhet

över huvud taget. Det gäller att vi tar oss samman och får stopp på konflikten, sedan har vi möjlighet att införa mänskliga rättigheter och demokrati.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Utrikespolitik

Anf. 378 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Jag blev lite orolig när jag hörde Göran Lindblads inlägg om konflikten mellan Västsahara och Marocko. FN har erkänt det sahariska folkets rätt till självbestämmande. FN har också erkänt att det sahariska folkets legitima representanter är Front Polisario. Sedan 1991 förekommer det inga stridigheter i området, utan det har förekommit förhandlingar under FN:s ledning för att åstadkomma en lösning på konflikten. De flesta bedömare i Sverige är väl eniga om – och det har rått en enighet i riksdagen också om det – att det inte är Polisario som har förhindrat en lösning, utan det handlar i första hand om Marockos vägran att gå med på ett antal FN-resolutioner. Jag kommer att komma in lite på detta i mitt anförande som kommer om en stund.

Jag undrar hur Göran Lindblad ser på detta. Har det sahariska folket rätt till självbestämmande? Är Front Polisario det sahariska folkets legitima representant?

Anf. 379 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Låt oss ta detta enkelt. På första frågan är svaret ja. På andra frågan är det lite osäkert hur det borde vara med den saken. Jag tycker inte att det är alldeles lätt att stötta en marxist-leninistisk kamprörelse som skickar barnen på utbildningsläger på Kuba. Jag tycker inte att det är alldeles enkelt.

Jag besökte Västsahara nyligen. Jag träffade företrädare för Polisario, och jag träffade även många företrädare för den marockanska regeringen eftersom jag kom från den sidan. Konflikten är inte enkel att lösa, och jag tror inte att Marocko bara lämnar territoriet över en natt. Därmed vill jag inte säga att man ska avvika från FN-resolutionerna, utan de gäller till dess att säkerhetsrådet har antagit en annan resolution.

Man hade ju en förhandlare som hette James Baker som lade fram två planer. Den ena planen, Baker 1, förkastades av Polisario, och den andra planen, Baker 2, förkastades av Marocko. Den här konflikten är betydligt svårare än vad som framgår av kollegans inlägg alldeles nyss. Jag är alldeles övertygad om att lösningen ligger inom FN-systemet.

Anf. 380 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Jag är också övertygad om att lösningen ligger inom FN-systemet, men en seriös bedömning av hur konflikten har utvecklats är ju ändå att Front Polisario har frångått ståndpunkt efter ståndpunkt för att åstadkomma en fredlig förhandlingslösning. I Marocko i dag är det förbjudet för medierna att ens resa frågan om huruvida Västsahara ska vara självständigt eller inte. De journalister som gör det åker i fängelse. Jag tycker att det visar vilken inställning Marocko har när det gäller att åstadkomma en förhandlingslösning.

Anf. 381 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Jag uppfattade en betydligt större beredvillighet hos de marockanska myndigheter än vad Gunnar Nordmark här antyder när jag på ort och ställe träffade både den biträdande utrikesministern och en del andra. Men det kan vara olika var man får sina informationer ifrån.

Och Marocko har ändrat attityd jämfört med hur förhållandena var under den tidigare kungen. Man har en helt annan hållning och en helt annan modern syn. Man har bland infört arabvärldens eller den muslimska världens enda rimliga familjelagstiftning där kvinnorna har samma rättigheter som männen. Det är Marocko ensamt om.

Sedan är det fortfarande så att kungen har sista ordet. Det är fortfarande tendenser till en absolut monarki. Det är mycket som behöver göras innan Marocko kommer på rätt väg, men Marocko behöver support i det.

Det som oroar mig i det här sammanhanget är att Sverige och världen i övrigt har uttalat ett så totalt och oförblommerat stöd för en marxist-leninistisk kamprörelse. Jag tycker att det är viktigt att man ser konflikten som den komplicerade konflikt den är och försöker få en lösning till stånd genom FN:s säkerhetsråd.

Anf. 382 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Det här anförandet kommer att handla om konflikten Västsahara–Marocko. Det är en händelse som ser ut som en tanke.

Sedan 1973 har det sahariska folket genom Polisario, som inte är en marxist-leninistisk kamporganisation, verkat för att man ska bestämma sig för att få ett eget land, för att Västsahara ska bli självständigt. Först var det en kamp som man förde mot den spanska kolonialmakten som då var motståndare. Efter 1975 då Spanien drog sig tillbaka och Marocko, i strid mot gällande internationell rätt, invaderade Västsahara har motståndaren varit Marocko.

Genom olika FN-resolutioner har det västsahariska folkets rätt till självbestämmande gång på gång fastslagits. Sedan 1991 har Front Polisario lagt ned vapnen. Genom förhandlingar, genom att frångå de rättigheter som man haft enligt internationell rätt och genom att på alla sätt försöka tillmötesgå önskemål från FN och Marocko har västsaharierna och Front Polisario försökt skapa en fredlig lösning av konflikten. Man har ställt sig bakom den plan som generalsekreterarens speciella sändebud James Baker lagt fram om en folkomröstning om Västsahara ska bli självständigt eller om man ska tillhöra Marocko.

På punkt efter punkt har Polisario gjort långt mer än vad som rimligen kan begäras för att skapa en fredlig demokratisk lösning av den konflikt som finns om Västsahara. Kungadömet Marocko å sin sida har förhållat förhandlingarna, ständigt hittat nya hinder för att följa FN:s resolutioner och slutligen sagt nej till den fredsplan som fick ett brett stöd i FN. Nu driver i stället Marocko att förhandlingar ska föras mellan Marocko och Algeriet utan deltagande av det sahariska folkets erkända representanter och med enda syfte att säkerställa Marockos överhöghet över Västsahara. I Marocko är det förbjudet att i medier ifrågasätta den här inställningen, och att trotsa detta förbud kan leda till fängelse eller andra repressalier.

De demonstrationer för självständighet som västsaharier startade i de ockuperade områdena våren 2005 har brutalt slagits ned av kravallpolis och militär. Demonstranter har fängslats och misshandlats.

Hur har världssamfundet agerat för att stödja ett folk och en rörelse som valde fredens och förhandlingens väg för att få rätt till nationellt självbestämmande? Hur har man stöttat dem som valt det vi tycker är den anständiga, riktiga och demokratiska vägen i stället för att genom spektakulära vålds- och terrorhandlingar försöka driva sin sak framåt? Vi har svikit, och vi har svikit stort. Tystnaden om övergreppen mot den sahariska befolkningen har varit kompakt från det officiella Sverige. Trots att vi känner namnen på många av dem som fängslats och misshandlats hörs ingenting från det officiella Sverige. När Marocko medvetet obstruerar mot fredsprocessen fortsätter EU att vara landets största biståndsgivare. När FN behandlar det senaste försöket att skapa en fredlig lösning baserad på internationell rätt lägger EU ned sin röst när man diskuterar avkolonialiseringen av Västsahara.

Några månader efter det att människorättskampen Aminatou Haidar och andra torterats efter demonstrationerna i våras ska EU:s ministerråd behandla ett fiskeavtal med Marocko. Marocko strävar efter att västsahariska vatten ska inkluderas i detta avtal. I det här sammanhanget kan vi erinra om att USA i sina frihandelsavtal med Marocko helt i enlighet med internationell rätt utesluter Västsahara från det här. Våld och ockupation ska inte löna sig. Det är den amerikanska regeringens uppfattning här, och det är ett efterföljansvärt exempel för EU, tycker jag.

Framför allt under senare år har Marocko bedrivit en intensiv aktivitet, både diplomatiskt och på andra sätt, för att få omvärlden att acceptera ockupationen av Västsahara och glömma förtrycket och avsaknaden av mänskliga rättigheter i de ockuperade områdena.

Västsahariernas kamp för nationellt självbestämmande är mer än några hundratusen människors vilja till en framtid i ett land där man är herrar i eget hus. Det är en fråga som gäller om frihet väger tyngre än våld och om rätt går före makt.

När det gäller konflikten om Västsahara finns det en möjlighet att skapa en varaktig fredlig lösning byggd på internationell rätt. Det är att Marocko åter accepterar den så kallade Baker 2-planen om folkomröstning. Den kraft som har störst möjlighet att påverka Marocko i den här riktningen med undantag för FN är Europeiska unionen. Regeringen måste på ett helt annat sätt än tidigare inom eller utom EU med kraft driva frågan om Västsahara och västsahariernas rätt till självbestämmande. Marockos brott mot mänskliga fri- och rättigheter måste uppmärksammas av regeringen.

I 30 år har stora delar av den västsahariska befolkningen tvingats i landsflykt i de ogästvänliga ökenområdena utanför Tindouf i sydvästra Algeriet. Det är den andra, snart tredje, generationen västsahariska barn som nu växer upp i flyktingläger under förhållanden som är orimliga, väntande på att få återvända till ett fritt Västsahara. De har väntat länge nog.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Utrikespolitik

Anf. 383 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Jag vill först tacka Gunnar Nordmark för det fina anförandet och det kloka ställningstagandet. Han lyfte fram en av de glömda konflikterna och den sista kolonialmakten i Afrika.

Men jag vill i någon mån vända mig mot den otroligt negativa synen på vad Sverige har gjort. Det är faktiskt så att Sverige är det land i EU som driver frågan. Sedan är det så att vi är medlemmar i den här unionen. Jag vet inte hur du tog ställning. Jag tog ställning för att vi skulle kunna vara ett fritt land. Men vi är medlemmar, och vi driver den frågan i unionen. Sverige jobbar inom unionen. Sverige är ett av de få länder som på högsta politiska nivå, hos utrikesministern på UD, tar emot ministrar ur Polisarios exilregering. Så himla dåliga är vi alltså inte i Sverige på att ta ställning.

Det som behövs nu är att EU samfällt kräver av Marocko att ställa upp på Baker 2-planen, och där har Laila Freivalds tydligt sagt till den här kammaren, både skriftligt och muntligt, att det är hennes intention att driva detta.

Anf. 384 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Jag tog också ställning för många år sedan i den här konflikten. Det är tyvärr så att det har varit mycket tyst från regeringens sida när det gäller de övergrepp på mänskliga rättigheter som skedde i våras. Det är så att vi ännu inte har fått några klara besked om hur man ska förhålla sig till de fiskeavtal som nu är framförhandlade med Marocko, där det är så att rätten till att fiska i västsahariska vatten eventuellt också kommer att inkluderas.

Jag tycker att det är viktigt att man tar ställning klart och tydligt här. Jag tycker att regeringen kunde ha varit betydligt mer aktiv i den här frågan än vad man har varit.

Anf. 385 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Det tycker jag också! Men jag skulle vilja gå vidare och ställa en fråga. Lägren i Tindouf är till hundra procent beroende av humanitärt bistånd. Det finns inget färskvatten, det finns inga kläder, och en av de få svenska organisationer som finns där är Emmaus i dag, tror jag. Det finns väldigt lite svenskt bistånd.

Ni är beredda att sätta er i en regering där det största partiet väljer att skära ned biståndsbudgeten med 7 miljarder. Hur känns det? Jag har alltid haft stöd i Folkpartiet som har eftersträvat enprocentsmålet, humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd. Är ni beredda att sälja er för det?

Anf. 386 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Första gången som enprocentsmålet för bistånd uppnåddes i Sverige var under den borgerliga regeringen 1991–1994. Sedan tillträdde en annan regering och genomförde en av de kraftigaste besparingarna på u-landsbistånd som något västland någonsin har gjort. Jag känner mig rätt trygg beträffande att sitta i en borgerlig regering. Det är då, har det visat sig hittills, som man har haft enklast att värna biståndet.

Anf. 387 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Vad gäller det sista kan jag bara instämma med Gunnar Nordmark: Det var enda gången vi nådde enprocentsmålet. Vi ska nog bli överens på den punkten.

Jag tror att vi ska kunna bli överens när det gäller Västsahara också, men jag tycker att Gunnar Nordmark förenklar lite grann när han så tydligt och ensidigt tar ställning. Jag tar inte ensidigt ställning för Marocko och inte ensidigt mot Polisario, men den här konflikten har flera bottnar.

Jag har på plats träffat folk som har suttit i det här Tindouf-lägret. Några har flytt och har råkat ut för både det ena och det andra övergreppet från den sidan. Det fritar inte Marocko från ansvar när det gäller att följa mänskliga rättigheter och rätta sig efter internationell lagstiftning – på intet sätt! Men jag tycker bara att det är viktigt att vi, när vi hanterar en konflikt som har pågått så länge och har så många bottnar, också ser till hela problematiken.

Det har ju funnits två planer, Baker 1 och Baker 2, och vardera sidan har förkastat var sin. Sedan avgick Baker när han gav upp. Nu ligger bollen i knäet på FN:s säkerhetsråd, och det är där lösningen måste komma.

Anf. 388 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! För att göra det väldigt kort: Det huvudsakliga skälet till att James Baker gav upp var att han upptäckte att det inte fanns någon möjlighet att få Marocko att gå med på den förhandlingslösning som han lade fram. Baker var oerhört tydlig, efter att han avgått, med att det stora hindret när det gäller att skapa en förhandlingslösning i området var Marocko och Marockos ovilja att gå med på något annat än det man hade bestämt sig för, nämligen att Västsahara ska vara en del av Marocko.

Anf. 389 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Efter vad jag lärde mig på plats var båda sidor överens om att man skulle ha självbestämmande, rent självstyre eller en självständig stat beroende på resultatet av en folkomröstning. Det sade även de marockanska myndigheterna och de marockanska regeringsföreträdarna till oss när vi var på plats. Det är man beredd att göra. Konflikten just nu handlar om vilka som ska få rösta i folkomröstningen, där man inte alls har klarat ut mellan Polisario och den marockanska regeringen vilka som de facto är saharier och har rösträtt och hur många generationer bakåt i tiden man kan gå för att få rösta. Det är just nu knäckfrågan, och den verkar mycket svårlöst.

Anf. 390 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Det är klart att det är en svårlöst fråga, men de flesta internationella bedömare menar att det är Marocko som utgör hindret för detta. Vi har via EU goda möjligheter att utöva påtryckningar för att få Marocko tillbaka till förhandlingsbordet. Det är där det ska lösas i direkta förhandlingar mellan Front Polisario och Marocko. Det handlar om hur man åstadkommer en framtid för västsaharierna där de har rätt till nationellt självbestämmande och kan avgöra sitt eget öde. Polisario vill detta. Marocko verkar vara mindre intresserat.

Anf. 391 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Jag vill tacka Gunnar Nordmark för en fyllig och korrekt analys av läget i Afrikas sista koloniala konflikt.

Här står vi denna allmänpolitiska dag och talar alla om det som känns viktigast för oss som människor och som politiker. Jag betvivlar inte det eller att det mesta som sägs i detta hus till och med är hyggligt relevant.

Men begrunda, mina vänner och åhörare, att inom blott 24 timmar kan vi alla vara borta. Då menar jag inte för att vi kanske får en istapp i huvudet eller att vi dör på grund av en jordbävning liknande den i Pakistan. Inte ens tänker jag på ett terroristscenario likt det som vi såg i tv-serien Kommissionens upptakt.

Det jag talar om, herr talman, är *alert time*, det vill säga den tid det tar från det att någon trycker på avfyringsknappen för kärnvapen tills de landar på målet. Då förefaller plötsligt allt vad vi pysslar med här i huset i form av skatter, förordningar och tillkännagivanden som konversationen i salongerna på Titanic sekunderna innan sammanstötningen lätt absurt.

Borde inte detta, tillsammans med uppgiften att rädda klimatet, vara den allt överskuggande uppgiften? Vad har vi, mina parlamentariska vänner, vårt mandat och vår demokratiska plattform till om inte för att ta itu med de mest överhängande hoten när vi nu känner till dem?

Så resonerar i alla fall jag, och jag vet att vår statsminister, när han satt som ordförande för den jätteviktiga toppkonferensen i FN för en månad sedan, också kände så, alltså att världens ledare återställa det som gick galet i FN i våras. Då skulle nämligen alla länder som undertecknat Nuclear Proliferation Treaty, icke-spridningsavtalet för kärnvapen, göra en femårsöversyn och redovisa vad de som har kärnvapen gjort för att nedrusta och allmänt vad mer som behöver göras för att inte fler ska skaffa dem.

Men det bidde inget. Tre veckor i maj i New York förspilldes. Det blev inga resultat. USA stoppade nämligen nedrustningsansträngningarna, och världsläget består. Iran tar troligen fram kärnvapen. Indien och Pakistan är inte med på NPT-avtalet och har kärnvapen utan världssamfundets gillande. Israel har också kärnvapen som alla känner till men som alla blundar för. Kina upprustar, England upprustar och Ryssland nedrustar eventuellt, lite grann.

Det fiaskot kunde ha reparerats när världens alla ledare nyligen skulle skriva ihop sig om fattigdomsbekämpningen. Men vår statsminister fick inte fram det resultatet. USA blockerade igen, och det förblev tomt i avprickningsrutan för kärnvapennedrustning – igen.

Nu är emellertid Sverige med bland de länder som tagit initiativ till, och står bakom ansatsen, att få generalförsamlingen i FN att ta tag i det viktigaste för mänsklighetens överlevnad – att undanröja kärnvapenhotet. Det gäller ett utkast med bland annat slut för spridning av klyvbart material, skrivning av bindande avtal om att inte angripa icke-kärnvapenländer, förebyggande av racet i yttre rymden och – såklart – verkställande av den reella avrustning som de fem innehavarländerna, och tillika permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet, lovat. Det finns många ingångar om man verkligen menar allvar.

Just i dag hoppas en viktig så kallad enskild organisation i sammanhanget, nämligen vårt eget parlamentariska nätverk för nedrustning, kunna vara behjälplig med att redovisa att tillräckligt många undertecknare finns för en sådan appell så att generalförsamlingen kan börja jobba. Ni, kära kolleger i riksdagen, kan hjälpa till genom att underteckna på den adress som jag mejlat till er i dag.

Herr talman! Det finns också andra dödliga vapen som inte förefaller så spektakulära. Små och lätta vapen, det vill säga puffror som man kan bära med sig, smuggla, köpa för en billig penning, lära upp barnsoldater på eller skyffla runt bland allmänt kriminella skördar fler reella dödsoffer än politiker och andra människor i allmänhet förstått. Minns siffran ca 1 000 människor per dag på denna planet. Jämför den med aidsoffer, tsunamioffer eller andra stora hot mot mänskligheten och inse vilken pågående, utbredd, utdragen, lågintensiv global konflikt *small arms and light weapons* – små och lätta vapen – orsakar.

Regleringen av handeln och kontrollen av innehav är minst sagt usel. Den handeln genererar massor av svarta pengar till skurkar alltmedan världens myndigheter står nästan handfallna. En konvention som täcker in produktion, märkning och spårning samt reglerar handel och innehav av lätta vapen är också vad världen snarast behöver.

Herr talman! Vapenspridningen, stor som liten, och konflikter av olika intensitet är de allvarligaste hoten mot all utveckling i vår värld, mot alla millenniemål, Doharundor, skuldavskrivningsmodeller och FN-reformer. De förefaller alla lätt absurda, precis som våra svenska riksdagsangelägenheter ibland kan verka, om dessa hot inte avvärsjs. Låt oss därför verka för en aktiv, offensiv svensk roll i att avvärja dessa hot och för ett övergripande engagemang hos alla politiker, inte bara hos oss med det utrikespolitiska uppdraget.

EU

Anf. 392 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! Jag är tacksam att herr talman stannar kvar i kammaren eftersom jag annars hade varit ensam här.

Vad ska vi göra i framtiden? Var ska vi avgöra våra nationella angelägenheter? Här eller i Bryssel?

Sverige är ett land med enorma naturtillgångar och utvecklad infrastruktur men har knappt 2 % av EU:s befolkning. Det är i nästa val vi avgör om kommande generationer ska äga samma nationella självbestämmande över Sveriges skogar och vatten, jakt och fiske, som vi en gång ärvde, eller om vi i stället ska överlåta 98 % till EU – och i så fall varför?

Även de mest entusiastiska förespråkarna för EU tycks numera inse att EU befinner sig i djupaste kris, en kris som utan ledarskap innebär ett EU i upplösning. Varför påtvingar vi våra barn detta EU?

Stabilitetspakten, som ansågs absolut nödvändig för att inte euron skulle kollapsa, har själv kollapsat. EU:s nödvändiga långtidsbudget har ännu inte sett dagens ljus. Lissabonprocessen skulle på tio år göra EU till världens mest framstående ekonomi. I stället har det blivit fem år av tillbakagång. EU:s nya grundlag gick i graven i våras, och med den drömmen om ett verkligt ledarskap.

Prot. 2005/06:13

12 oktober

Allmänpolitisk debatt

Utrikespolitik

EU

De som i EU avslöjat korruption, till exempel Connolly, van Buitenen och Andersen, har samtliga fått sparken, medan de misstänkta blivit befordrade. Det är en paradox som ostört framlever sitt favoriserade liv i EU:s mörker.

Hur avspeglas dessa EU-haverier i Sveriges riksdag? Jo, genom en nära nog total tystnad. I alliansen och regeringspartiet finns i dag endast tre – säger tre – riksdagsledamöter som finner det mödan värt att ifrågasätta riksdagens EU-politik.

Den groteska debattsituationen beror på EU-etablissemangets unika maktdominans över politik och medier. Så länge de inte vill ha någon EU-debatt förblir den död. Det är förstås ingen tillfällighet att EU-kommissarie Barroso har ställt in sitt besök i riksdagen på måndag.

I det perspektivet kanske blotta hotet om Junilistans intåg i riksdagen visar sig vara tillräckligt för att framtvinga en för demokratin nödvändig EU-debatt redan i kommande valrörelse.

Herr talman! Nyligen avslöjade våra högsta domstolsjurister att grundlagen numera kan ändras genom ett enda beslut. Ändringen behöver inte ens framgå av lagtexten, och folket tillfrågas inte längre. Därmed har folkets demokratiska kontroll av riksdagen blivit en ren chimär. Ingen kan inte heller längre ställas till ansvar för beslut som fattas i Bryssel. Detta är ett sammanbrott för demokratins fundamentala villkor som kom som en blix från en klar himmel. Riksdagen är totalt villrådig. Grundlagen har ju alltid utgjort riksdagens kompass. Nu inser man plötsligt att utan kompass hotar haveri.

Herr talman! Landets högsta jurister i Lagrådet har således konstaterat att vår grundlag är satt ur spel. Ännu efter snart sex månader har det inte hörts ett ljud om detta från vare sig riksdag, regering eller medier. Att en grundlag kan sättas ur spel, det vet vi. Sådant sker i totalitära stater. Men hur har det kunnat ske i Sverige?

Rättsosäkerheten har skapat en kaotisk situation som överrumplat medborgare och företag i hela vårt samhälle. Vår alkohollagstiftning, vår spel- och lotterilagstiftning, vår arbetsrättslagstiftning, vår tryck- och yttrandefrihetslagstiftning och många fler ifrågasätts av EU, och ingen vet var det slutar.

Snart upptäcker till exempel journalister att EU inte gillar deras grundlagsskydd vid ekonomiskt förtal.

Byggkonflikten i Vaxholm blev en väckarklocka för facket när man insåg att en av deras heliga principer stod på spel.

Vad allt handlar om är just det nationella självbestämmande som EU-förespråkarna dyrt och heligt försäkrade oss om att vi skulle få behålla. Det var ju okränkbart, sade man. Tvärtom har riksdagen i all tysthet blivit tvingad att lämna ifrån sig makt till Bryssel.

EU-frågan är komplicerad och måste förklaras. Så har däremot inte skett. Det har möjliggjort en nedmontering av vår rättsstat och en politisk underkastelse i det fördolda som saknar motstycke i fredstid.

Riksdagen satte grundlagen ur spel redan 2002. Sedan dess har regeringen lämnat ett principiellt ja till att överlåta vårt självbestämmande över rika naturtillgångar till Bryssel.

Att då föra oss än djupare in i EU-beroendet genom att avhända oss kronan och tvinga på oss en konstitution utan att ens fråga folket vore politisk dårskap. Det självbestämmande som Sverige då får kvar är nämligen försumbart – sedan EU har övertagit 98 %. Men kanske är det just den insikten som behövs för att väljarna ska ha fått nog och röstar in mer EU-realism i riksdagen.

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Allmänpolitisk debatt

EU

I detta anförande instämde Ulf Holm (mp).

Anf. 393 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Som sista talare på dagens allmänpolitiska debatt får jag väl närmast hälsa alla läsare av riksdagens protokoll välkomna till mitt anförande.

Som traditionen bjuder har jag valt att prata EU-frågor i denna debatt, precis som jag gjort vid tidigare allmänpolitiska debatter under denna mandatperiod. Jag vill börja med att tacka kammarkansliet – eller herr talman – för att man tog fasta på det jag tog upp vid förra årets debatt, nämligen att EU inte ska läggas in under avsnittet Utrikespolitik utan måste vara ett eget politiskt område. Så länge som EU fattar överstatliga beslut som gäller över svensk lagstiftning och till och med över grundlagen är EU i allra högsta grad en inrikespolitisk fråga. Jag tackar för att ni har tagit fasta på den delen i mitt anförande.

När jag fick se att debatten skulle hållas sent på kvällen i dag insåg jag ju snart att ansvarig minister – Bosse Ringholm, som ju ansvarar för samordningen av EU-frågor i regeringen – inte skulle vara närvarande, vilket jag beklagar.

Det som jag skulle vilja lyfta fram är frågan om EU:s framtid och vad som ska hända nu när EU-konstitutionen har fått tummen ned av fransmännen och holländarna. Jag hade hoppats på en avstämning och redogörelse från regeringen och ansvarig minister för vad som nu händer i denna fråga, men det lär jag inte få i kväll. Därför har jag i stället tidigare under dagen lämnat in en interpellation i denna fråga.

Min egen utgångspunkt är att EU-konstitutionen nu kastas i papperskorgen. Det borde också vara så eftersom faktum är att för att EU-konstitutionen skulle kunna träda i kraft måste den godkännas – det vill säga ratificeras – av samtliga 25 medlemsstater.

Men vid månadsskiftet maj/juni 2005 sade dock både de franska och de nederländska folken i folkomröstningar ett klart och tydligt nej till den planerade EU-konstitutionen. Vid EU:s toppmöte i juni i år beslutades att lägga konstitutionen på is under en period och använda tiden till att reflektera och öppet debattera EU:s och Europas utveckling.

Herr talman! Detta är välkommet. Det är hög tid att en sådan debatt förs på allvar. Jag anser att en sådan debatt måste föras i breda forum. I dag är det ett alltför stort avstånd, såväl geografiskt som demokratiskt, mellan EU och vanliga människor. EU har i alltför hög grad levt sitt eget liv, långt ifrån medborgarna. Det gäller inte bara de rent konstitutionella frågorna, utan även alla de viktiga beslut som EU fattar varje dag utan någon verklig folklig debatt och förankring, till förfång för demokratin.

Det är knappast någon kioskvältare att berätta att jag och Miljöpartiet är emot EU-konstitutionen. Även om EU-konstitutionen innehåller en del positiva inslag, såsom utträdesparagrafen, menar jag att nackdelarna helt

klart överväger. EU-konstitutionen leder bland annat till ökad EU-militarisering, mer makt åt EU-systemen och ökad överstatlighet etcetera.

I stället för att till varje pris driva igenom konstitutionen, trots det folkliga motståndet, måste en process inledas för att ta fram ett nytt dokument om grunder och maktfördelning inom ramen för ett samarbete. I denna process kan och borde Sverige ta initiativet och spela en central roll. Den öppna debatten om EU som skulle föras lyser dock i mångt och mycket med sin frånvaro. En process av det här slaget skulle onekligen sätta i gång debatten.

Utgångspunkten i detta initiativ bör vara en i grunden förändrad inriktning på arbetet i EU. Den ambition som finns att genomdriva ett centralistiskt statsbygge måste därför läggas åt sidan.

Jag anser att några viktiga delar av initiativet kan vara följande:

Ett samarbete mellan självständiga stater måste utgöra basen för samarbetet. Detta innebär att överstatliga inslag ska begränsas kraftigt. Beslut ska fattas på den nivå som är bäst lämpad, och det kan vara på regional nivå, på nationell nivå eller i vissa fall också på global nivå.

Ekologiskt hållbar utveckling och mänskliga rättigheter ska sättas i fokus och överordnas handelsavtal och företagens rättigheter. Skyddet av miljön måste gå före konkurrensregler. EU måste äntligen få en miljögaranti värd namnet.

Den fria rörligheten för människor att arbeta och studera över nationsgränserna måste utvecklas. Dessutom måste de yttre gränserna öppnas. EU ska inte sluta sig mot omvärlden och bygga murar mot resten av världen.

Rätten att ta politiska initiativ överförs från EU-kommissionen till de folkvalda nationella parlamenten, EU-parlamentet och ministerrådet. Över huvud taget måste medlemsländernas parlament få ett större inflytande, ett initiativ som ligger väl i linje med det arbete som talmannen själv har initierat och jobbat hårt med under denna mandatperiod, vilket jag vill tacka för.

De tankar som finns om en gemensam EU-president och utrikesminister måste skrotas. Jag tror att de enskilda ländernas röster måste kunna göra sig hörda i internationella sammanhang. Det finns inget värde i sig i att harmonisera EU-ländernas åsikter i internationella organisationer och förhandlingar. Jag menar tvärtom att det skulle vara värdefullt att olika länder får möjlighet att driva olika linjer. Sveriges röst i världen måste bli starkare.

Det slutliga målet, herr talman, måste vara ett verkligt alleuropeiskt samarbete, där alla Europas stater har möjlighet att vara med. Jag är helt övertygad om att detta är vad medborgarna i Europas länder önskar sig. För att ta reda på detta måste givetvis även ett samarbete enligt de principer som jag nu skisserat underställas en folkomröstning, precis som jag och Miljöpartiet krävt en folkomröstning om EU-konstitutionen.

Med detta tackar jag, herr talman, för sista ordet i denna allmänpolitiska debatt i dag.

I detta anförande instämde Björn von der Esch (kd).
(forts. prot. 14)

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 11 oktober

2005/06:33 av *Ulf Nilsson* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Elever i behov av stöd

2005/06:34 av *Lennart Kollmats* (fp) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
E 6 och världsarvet i Tanum

2005/06:35 av *Marita Aronson* (fp) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Sekretesskydd inom forskningen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 oktober.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 oktober

2005/06:103 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Landsbygdsvägarnas tillstånd

2005/06:104 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Lagförslaget om en leveranssäker elöverföring

2005/06:105 av *Luciano Astudillo* (s) till socialminister Berit Andnor
Pendlingspriserna över Öresundsbron

2005/06:106 av *Ann-Christin Ahlberg* (s) till socialminister Berit Andnor
Regelsystem vid bostadsbidrag

2005/06:107 av *Jan Emanuel Johansson* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Tillsyn av katter

2005/06:108 av *Roger Tiefensee* (c) till näringsminister Thomas Östros
Försäljning av statliga företag

2005/06:109 av *Anita Brodén* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Jaktlagens § 28

2005/06:110 av *Marita Aronson* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Äldresäkerhetsdelegation

2005/06:111 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Domstolen i Landskrona

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 oktober.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 oktober

2005/06:59 av *Veronica Palm* (s) till statsrådet Lena Sommestad
Bilismen i Stockholm och miljön

2005/06:66 av *Peter Danielsson* (m) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Dispens i studiemedelssystemet

2005/06:69 av *Maud Ekendahl* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Bättre harmonisering av faktiska kostnader för titankomponenter

2005/06:70 av *Hillevi Engström* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Handikappade och trängselskatt

2005/06:71 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsminister Göran
Persson

Fler arbetstillfällen för byggnadsarbetare

2005/06:72 av *Ewa Björling* (m) till näringsminister Thomas Östros
Företagsklimatet

2005/06:73 av *Gudrun Schyman* (-) till statsrådet Ylva Johansson
Funktionshindrade kvinnors vårdsituation

2005/06:74 av *Gudrun Schyman* (-) till statsrådet Hans Karlsson
Funktionshindrade kvinnors arbetslöshet

2005/06:75 av *Carina Adolfsson Elgestam* (s) till samhällsbyggnadsmi-
nister Mona Sahlin

Torvnärings möjligheter att överleva

2005/06:76 av *Michael Hagberg* (s) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

Exportavtal med Sydkorea

2005/06:77 av *Maria Larsson* (kd) till näringsminister Thomas Östros
Telia Soneras investeringar i Ryssland

2005/06:78 av *Allan Widman* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Straffbestämmelserna för totalförsvarsplikt

2005/06:79 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Jens Orback
Boendesegregation

2005/06:80 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Skolsituationen i Malmö

2005/06:81 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ibrahim Baylan
Riksrevisionens granskning av pengar till skolor och fritidshem

2005/06:82 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Riksrevisionens granskning av regionala stöd

2005/06:84 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Riksrevisionens granskning av ökad tillgänglighet i vården

2005/06:85 av *Jan Lindholm* (mp) till statsrådet Lena Sommestad
Kemikaliepolitiken är viktig för folkhälsan

2005/06:86 av *Karin Svensson Smith* (-) till statsrådet Hans Karlsson
Avskedande på grund av påstådd illojalitet

2005/06:87 av *Göte Wahlström* (s) till försvarsminister Leni Björklund
Störningar vid militära flygövningar

2005/06:88 av *Jan-Evert Rådström* (m) till finansminister Pär Nuder
Kronofogdemyndigheten

2005/06:89 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Regelförenklingar för bemanningsföretag

2005/06:90 av *Anita Brodén* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist
Hästnäringen

Prot. 2005/06:13
12 oktober

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 18 oktober.

12 § Kammaren åtskildes kl. 21.40.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 2 § anf. 45 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 86 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 163 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 248 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med anf. 303 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 373 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Parentation.....	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
Ajournering.....	2
Återupptagna förhandlingar	2
2 § Partiledardebatt.....	2
Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m)	2
Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik.....	5
Anf. 4 FREDRIK REINFELDT (m) replik	5
Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik.....	6
Anf. 6 FREDRIK REINFELDT (m) replik	6
Anf. 7 LARS OHLY (v) replik	7
Anf. 8 FREDRIK REINFELDT (m) replik	7
Anf. 9 LARS OHLY (v) replik	7
Anf. 10 FREDRIK REINFELDT (m) replik	8
Anf. 11 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	8
Anf. 12 FREDRIK REINFELDT (m) replik	9
Anf. 13 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	9
Anf. 14 FREDRIK REINFELDT (m) replik	10
Anf. 15 LARS LEIJONBORG (fp).....	10
Anf. 16 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik.....	13
Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	14
Anf. 18 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik.....	14
Anf. 19 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	15
Anf. 20 LARS OHLY (v) replik	15
Anf. 21 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	16
Anf. 22 LARS OHLY (v) replik	16
Anf. 23 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	17
Anf. 24 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	17
Anf. 25 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	18
Anf. 26 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	18
Anf. 27 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	19
Anf. 28 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	19
Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	22
Anf. 30 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	22
Anf. 31 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	23
Anf. 32 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	23
Anf. 33 LARS OHLY (v).....	24
Anf. 34 FREDRIK REINFELDT (m) replik	27
Anf. 35 LARS OHLY (v) replik	27
Anf. 36 FREDRIK REINFELDT (m) replik	28
Anf. 37 LARS OHLY (v) replik	28
Anf. 38 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	28
Anf. 39 LARS OHLY (v) replik	29
Anf. 40 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	29
Anf. 41 LARS OHLY (v) replik	30
Anf. 42 MAUD OLOFSSON (c) replik	30

Anf. 43	LARS OHLY (v) replik.....	30	Prot. 2005/06:13
Anf. 44	MAUD OLOFSSON (c) replik	31	12 oktober
Anf. 45	LARS OHLY (v) replik.....	31	
Anf. 46	MAUD OLOFSSON (c).....	32	
Anf. 47	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	35	
Anf. 48	MAUD OLOFSSON (c) replik	36	
Anf. 49	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	36	
Anf. 50	MAUD OLOFSSON (c) replik	37	
Anf. 51	MARIA WETTERSTRAND (mp).....	37	
Anf. 52	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	40	
Anf. 53	FREDRIK REINFELDT (m) replik	43	
Anf. 54	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	44	
Anf. 55	FREDRIK REINFELDT (m) replik	45	
Anf. 56	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	45	
Anf. 57	FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	46	
Anf. 58	LARS LEIJONBORG (fp) replik	46	
Anf. 59	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	47	
Anf. 60	LARS LEIJONBORG (fp) replik	47	
Anf. 61	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	48	
Anf. 62	GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	48	
Anf. 63	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	49	
Anf. 64	GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	49	
Anf. 65	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	50	
Anf. 66	LARS OHLY (v) replik.....	51	
Anf. 67	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	51	
Anf. 68	LARS OHLY (v) replik.....	51	
Anf. 69	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	51	
Anf. 70	MAUD OLOFSSON (c) replik	52	
Anf. 71	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	52	
Anf. 72	MAUD OLOFSSON (c) replik	53	
Anf. 73	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	53	
Anf. 74	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	54	
Ajournering.....		54	
Återupptagna förhandlingar		54	
3 § Avsägelse.....		54	
4 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden		54	
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....		55	
6 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen		56	
7 § Hänvisning av ärende till utskott.....		56	
8 § Allmänpolitisk debatt		57	
<i>Arbetsmarknad.....</i>		<i>57</i>	
Anf. 75	ANDERS G HÖGMARK (m).....	57	
Anf. 76	ANDERS KARLSSON (s) replik	58	
Anf. 77	ANDERS G HÖGMARK (m) replik.....	59	
Anf. 78	ANDERS KARLSSON (s) replik	59	
Anf. 79	ANDERS G HÖGMARK (m) replik.....	59	
Anf. 80	CARL B HAMILTON (fp)	59	

Anf. 81	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	61
Anf. 82	CARL B HAMILTON (fp) replik	61
Anf. 83	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	62
Anf. 84	CARL B HAMILTON (fp) replik	62
Anf. 85	STEFAN ATTEFALL (kd)	62
Anf. 86	ANDERS KARLSSON (s) replik	64
Anf. 87	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	64
Anf. 88	ANDERS KARLSSON (s) replik	64
Anf. 89	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	64
Anf. 90	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	65
Anf. 91	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	66
Anf. 92	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	67
Anf. 93	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	67
Anf. 94	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	67
Anf. 95	MARGARETA ANDERSSON (c)	67
Anf. 96	ANDERS KARLSSON (s)	69
Anf. 97	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	70
Anf. 98	ANDERS KARLSSON (s) replik	70
Anf. 99	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	71
Anf. 100	ANDERS KARLSSON (s) replik	71
Anf. 101	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	71
Anf. 102	ANDERS KARLSSON (s) replik	72
Anf. 103	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	72
Anf. 104	ANDERS KARLSSON (s) replik	72
Anf. 105	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	72
Anf. 106	ANDERS KARLSSON (s) replik	72
Anf. 107	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	73
Anf. 108	ANDERS KARLSSON (s) replik	73
Anf. 109	CARL B HAMILTON (fp) replik	73
Anf. 110	ANDERS KARLSSON (s) replik	74
Anf. 111	CARL B HAMILTON (fp) replik	74
Anf. 112	ANDERS KARLSSON (s) replik	74
Anf. 113	LARS LINDÉN (kd) replik	74
Anf. 114	ANDERS KARLSSON (s) replik	75
Anf. 115	LARS LINDÉN (kd) replik	75
Anf. 116	ANDERS KARLSSON (s) replik	75
Anf. 117	LARS LINDÉN (kd)	75
Anf. 118	ANDERS KARLSSON (s) replik	77
Anf. 119	LARS LINDÉN (kd) replik	77
Anf. 120	ANDERS KARLSSON (s) replik	77
Anf. 121	LARS LINDÉN (kd) replik	78
Anf. 122	KAJ NORDQUIST (s)	78
Anf. 123	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	79
Anf. 124	KAJ NORDQUIST (s) replik	80
Anf. 125	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	80
Anf. 126	KAJ NORDQUIST (s) replik	80
Anf. 127	CHRISTER ERLANDSSON (s)	80
Anf. 128	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	82
Anf. 129	CHRISTER ERLANDSSON (s) replik	82

Anf. 130	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	82
Anf. 131	CHRISTER ERLANDSSON (s) replik	83
Anf. 132	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	83
Anf. 133	CHRISTER ERLANDSSON (s) replik	83
Anf. 134	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	83
Anf. 135	CHRISTER ERLANDSSON (s) replik	83
Anf. 136	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	84
Anf. 137	CHRISTER ERLANDSSON (s) replik	84
Anf. 138	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	84
Anf. 139	CHRISTER ERLANDSSON (s) replik	85
Anf. 140	MONICA GREEN (s)	85
Anf. 141	CARL B HAMILTON (fp) replik	86
Anf. 142	MONICA GREEN (s) replik	87
Anf. 143	CARL B HAMILTON (fp) replik	87
Anf. 144	MONICA GREEN (s) replik	87
Anf. 145	ULLA LÖFGREN (m) replik	87
Anf. 146	MONICA GREEN (s) replik	88
Anf. 147	ULLA LÖFGREN (m) replik	88
Anf. 148	MONICA GREEN (s) replik	88
Anf. 149	MARIA LARSSON (kd) replik	88
Anf. 150	MONICA GREEN (s) replik	89
Anf. 151	MARIA LARSSON (kd) replik	89
Anf. 152	MONICA GREEN (s) replik	89
Anf. 153	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	90
Anf. 154	MONICA GREEN (s) replik	90
Anf. 155	ANDERS G HÖGMARK (m) replik	90
Anf. 156	MONICA GREEN (s) replik	91
Näringsliv		91
Anf. 157	PER BILL (m)	91
Anf. 158	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	92
Anf. 159	PER BILL (m) replik	92
Anf. 160	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	93
Anf. 161	PER BILL (m) replik	93
Anf. 162	MARTIN ANDREASSON (fp)	93
Anf. 163	MARIA LARSSON (kd)	95
Anf. 164	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	96
Anf. 165	MARIA LARSSON (kd) replik	96
Anf. 166	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	97
Anf. 167	MARIA LARSSON (kd) replik	97
Anf. 168	LENNART BEIJER (v)	97
Anf. 169	ROGER TIEFENSEE (c) replik	98
Anf. 170	LENNART BEIJER (v) replik	99
Anf. 171	ROGER TIEFENSEE (c) replik	99
Anf. 172	LENNART BEIJER (v) replik	99
Anf. 173	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	99
Anf. 174	LENNART BEIJER (v) replik	100
Anf. 175	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	100
Anf. 176	LENNART BEIJER (v) replik	100
Anf. 177	MARIA LARSSON (kd) replik	100

Anf. 178	LENNART BEIJER (v) replik	101
Anf. 179	MARIA LARSSON (kd) replik	101
Anf. 180	LENNART BEIJER (v) replik	101
Anf. 181	ROGER TIEFENSEE (c)	101
Anf. 182	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	103
Anf. 183	ROGER TIEFENSEE (c) replik	103
Anf. 184	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	103
Anf. 185	ROGER TIEFENSEE (c) replik	103
Anf. 186	ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	104
Anf. 187	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	105
Anf. 188	ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	105
Anf. 189	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	106
Anf. 190	ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	106
Anf. 191	YVONNE ANDERSSON (kd)	106
Anf. 192	BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik	108
Anf. 193	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	108
Anf. 194	BERNDT SKÖLDESTIG (s) replik	108
Anf. 195	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	108
Anf. 196	LENNART BEIJER (v) replik	108
Anf. 197	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	109
Anf. 198	LENNART BEIJER (v) replik	109
Anf. 199	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	109
Anf. 200	KRISTINA ZAKRISSON (s)	109
Anf. 201	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	111
Anf. 202	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	111
Anf. 203	CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik	111
Anf. 204	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	112
Anf. 205	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	112
Anf. 206	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	112
Anf. 207	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	112
Anf. 208	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	113
Anf. 209	HÅKAN LARSSON (c) replik	113
Anf. 210	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	113
Anf. 211	HÅKAN LARSSON (c) replik	114
Anf. 212	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	114
Anf. 213	ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	114
Anf. 214	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	114
Anf. 215	ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	115
Anf. 216	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	115
Anf. 217	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	115
Anf. 218	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	115
Anf. 219	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	116
Anf. 220	KRISTINA ZAKRISSON (s) replik	116
Anf. 221	KRISTER HAMMARBERGH (m)	116
Anf. 222	LENNART KLOCKARE (s) replik	118
Anf. 223	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	118
Anf. 224	LENNART KLOCKARE (s) replik	118
Anf. 225	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	119
Anf. 226	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	119

Anf. 227	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	119
Anf. 228	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	119
Anf. 229	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	119
Anf. 230	VERONICA PALM (s) replik	120
Anf. 231	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	120
Anf. 232	VERONICA PALM (s) replik	120
Anf. 233	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	120
Anf. 234	EVA ARVIDSSON (s).....	120
Anf. 235	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	122
Anf. 236	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	124
Anf. 237	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	124
Anf. 238	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	124
Anf. 239	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	124
Anf. 240	ROGER TIEFENSEE (c) replik	125
Anf. 241	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	125
Anf. 242	ROGER TIEFENSEE (c) replik	125
Anf. 243	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	125
Anf. 244	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	125
Anf. 245	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	126
Anf. 246	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	126
Anf. 247	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	126
Anf. 248	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	126
Anf. 249	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	127
Anf. 250	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik.....	128
Anf. 251	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	128
Anf. 252	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik.....	128
Anf. 253	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	128
Anf. 254	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik.....	129
Anf. 255	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	129
Anf. 256	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik.....	129
Anf. 257	ROGER TIEFENSEE (c) replik	129
Anf. 258	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik.....	130
Anf. 259	ROGER TIEFENSEE (c) replik	130
Anf. 260	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik.....	130
<i>Regionalpolitik.....</i>		<i>130</i>
Anf. 261	ULLA LÖFGREN (m)	130
Anf. 262	SYLVIA LINDGREN (s) replik	132
Anf. 263	ULLA LÖFGREN (m) replik	132
Anf. 264	SYLVIA LINDGREN (s) replik	132
Anf. 265	ULLA LÖFGREN (m) replik.....	133
Anf. 266	BÖRJE VESTLUND (s) replik	133
Anf. 267	ULLA LÖFGREN (m) replik.....	133
Anf. 268	BÖRJE VESTLUND (s) replik	133
Anf. 269	ULLA LÖFGREN (m) replik.....	133
Anf. 270	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	134
Anf. 271	SYLVIA LINDGREN (s) replik	135
Anf. 272	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	135
Anf. 273	SYLVIA LINDGREN (s) replik	135
Anf. 274	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp) replik.....	136

Anf. 275	ERLING WÄLIVAARA (kd)	136
Anf. 276	SYLVIA LINDGREN (s) replik	137
Anf. 277	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	137
Anf. 278	SYLVIA LINDGREN (s) replik	138
Anf. 279	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	138
Anf. 280	HÅKAN LARSSON (c)	138
Anf. 281	SYLVIA LINDGREN (s) replik	139
Anf. 282	HÅKAN LARSSON (c) replik	139
Anf. 283	SYLVIA LINDGREN (s) replik	140
Anf. 284	HÅKAN LARSSON (c) replik	140
Anf. 285	BÖRJE VESTLUND (s)	140
Anf. 286	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	141
Anf. 287	BÖRJE VESTLUND (s) replik	142
Anf. 288	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	142
Anf. 289	BÖRJE VESTLUND (s) replik	142
Anf. 290	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	142
Anf. 291	SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	144
Anf. 292	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	144
Anf. 293	SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	144
Anf. 294	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	144
Anf. 295	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	144
Anf. 296	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	145
Anf. 297	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	148
Anf. 298	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	149
Anf. 299	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	149
Anf. 300	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	149
Anf. 301	SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	149
Anf. 302	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	150
Anf. 303	SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	150
Anf. 304	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	150
Anf. 305	HÅKAN LARSSON (c) replik	151
Anf. 306	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	151
Anf. 307	HÅKAN LARSSON (c) replik	151
Anf. 308	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	152
Anf. 309	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	152
Anf. 310	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	152
Anf. 311	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	153
Anf. 312	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	153
Anf. 313	BJÖRN HAMILTON (m) replik	153
Anf. 314	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	154
Anf. 315	BJÖRN HAMILTON (m) replik	154
Anf. 316	Statsrådet SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	154
	<i>Infrastruktur</i>	154
Anf. 317	ELIZABETH NYSTRÖM (m)	154
Anf. 318	BÖRJE VESTLUND (s) replik	156
Anf. 319	ELIZABETH NYSTRÖM (m) replik	156
Anf. 320	BÖRJE VESTLUND (s) replik	156
Anf. 321	ELIZABETH NYSTRÖM (m) replik	156
Anf. 322	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	157

Anf. 323	ELIZABETH NYSTRÖM (m) replik.....	157	Prot. 2005/06:13
Anf. 324	KARIN SVENSSON SMITH (-)	157	12 oktober
Anf. 325	LENNART KLOCKARE (s)	159	
Anf. 326	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	160	
Anf. 327	LENNART KLOCKARE (s) replik	161	
Anf. 328	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	161	
Anf. 329	LENNART KLOCKARE (s) replik	161	
Anf. 330	BJÖRN HAMILTON (m)	161	
Anf. 331	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	162	
Anf. 332	BJÖRN HAMILTON (m) replik	163	
Anf. 333	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	163	
Anf. 334	BJÖRN HAMILTON (m) replik	163	
Anf. 335	BÖRJE VESTLUND (s) replik	164	
Anf. 336	BJÖRN HAMILTON (m) replik	164	
Anf. 337	BÖRJE VESTLUND (s) replik	164	
Anf. 338	BJÖRN HAMILTON (m) replik	164	
<i>Skatter</i>		165	
Anf. 339	LARS TYSKLIND (fp).....	165	
Anf. 340	LENNART AXELSSON (s) replik	166	
Anf. 341	LARS TYSKLIND (fp) replik.....	167	
Anf. 342	LENNART AXELSSON (s) replik	167	
Anf. 343	LARS TYSKLIND (fp) replik.....	167	
Anf. 344	KENNETH LANTZ (kd)	167	
Anf. 345	LENNART AXELSSON (s) replik	169	
Anf. 346	KENNETH LANTZ (kd) replik	169	
Anf. 347	LENNART AXELSSON (s) replik	170	
Anf. 348	KENNETH LANTZ (kd) replik	170	
Anf. 349	JÖRGEN JOHANSSON (c).....	170	
Anf. 350	GUNNAR AXÉN (m).....	172	
Anf. 351	ÅKE BERGBÄCK (fp).....	173	
<i>Kultur</i>		174	
Anf. 352	ANNA LINDGREN (m)	174	
Anf. 353	GUNILLA TJERNBERG (kd)	176	
<i>Jämställdhet</i>		177	
Anf. 354	TINA ACKETOFT (fp).....	177	
Anf. 355	SIV HOLMA (v)	179	
Anf. 356	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	180	
Anf. 357	SIV HOLMA (v) replik	180	
Anf. 358	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	180	
Anf. 359	SIV HOLMA (v) replik	181	
Anf. 360	TINA ACKETOFT (fp) replik	181	
Anf. 361	SIV HOLMA (v) replik	181	
Anf. 362	TINA ACKETOFT (fp) replik	181	
Anf. 363	SIV HOLMA (v) replik	182	
Anf. 364	GUDRUN SCHYMAN (-).....	182	
Anf. 365	VERONICA PALM (s).....	183	
Anf. 366	GUDRUN SCHYMAN (-) replik.....	185	
Anf. 367	VERONICA PALM (s) replik.....	185	

Anf. 368	GUDRUN SCHYMAN (-) replik	185
Anf. 369	VERONICA PALM (s) replik	185
Anf. 370	HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	186
Anf. 371	VERONICA PALM (s) replik	186
Anf. 372	HELENA BARGHOLTZ (fp).....	186
<i>Utrikespolitik</i>		188
Anf. 373	GÖRAN LINDBLAD (m)	188
Anf. 374	VERONICA PALM (s) replik	189
Anf. 375	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	190
Anf. 376	VERONICA PALM (s) replik	190
Anf. 377	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	190
Anf. 378	GUNNAR NORDMARK (fp) replik	191
Anf. 379	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	191
Anf. 380	GUNNAR NORDMARK (fp) replik	191
Anf. 381	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	192
Anf. 382	GUNNAR NORDMARK (fp)	192
Anf. 383	VERONICA PALM (s) replik	194
Anf. 384	GUNNAR NORDMARK (fp) replik	194
Anf. 385	VERONICA PALM (s) replik	194
Anf. 386	GUNNAR NORDMARK (fp) replik	194
Anf. 387	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	195
Anf. 388	GUNNAR NORDMARK (fp) replik	195
Anf. 389	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	195
Anf. 390	GUNNAR NORDMARK (fp) replik	195
Anf. 391	LOTTA HEDSTRÖM (mp).....	196
<i>EU</i>		197
Anf. 392	BJÖRN VON DER ESCH (kd).....	197
Anf. 393	ULF HOLM (mp).....	199
	(forts. prot. 14)	200
9 § Anmälan om interpellationer		201
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar		201
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor		202
12 § Kammaren åtskildes kl. 21.40.		203

Elanders Gotab, Stockholm 2005